

မြန်မာ့ဓလေ့ရှင်ပြုမင်္ဂလာ

ဝိုင်း၊ အင်း၊ ဘီး၊ အေး၊ အရှင်ဝိသုတာဘိဝံသ

‘ဆုတောင်းခန်းပျို့ အဖြေ ဋီကာ’ ကျမ်းပြု
ဝိုင်အမ်ဘီအေ အရှင်ဝိသုတာဘိဝံသ

ရေးသား ပြုစုသော

မြန်မာ့ဓလေ့ရှင်ပြုမင်္ဂလာ

မြန်မာပြည်စာအုပ်တိုက်

၁၃၊ ၉၀ - လမ်း၊ ကန်တော်ကလေးစာတိုက်

ရန်ကင်းမြို့။

ပဌမအကြိမ်

၁၉၈၂ - ခုနှစ်

အုပ်စု

တန်ဖိုး

ရိုက်နှိပ်ခြင်း

လျန်လ

၂၀၀၀

၁၈ - ကျပ်

စာအုပ်စာတမ်း ကြိုတင်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုချက် အမှတ်(၀၆၃)
မက်နာဖုံး ခွင့်ပြုချက် အမှတ် (၀၄၆၀)

ပုံနှိပ်သူ

ဦးကြီးခင်

မင်္ဂလာပုံနှိပ်တိုက် (၀၇၉၆)

၁၃ (A) ၉၈-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ

ဦးတင်ဦးလေး

တင်ဦးလေးစာပေ (၀၈၀၃)

၈၉၊ သန္တာလမ်းသွယ်-၁၀၊ ၈ - ရပ်ကွက်၊

မြောက်ဥက္ကလာ၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပန်းချီ-ဦးကိုလေး

အပုံးရိုက်-ချင်းတွင်း

မာတိကာ

—	မိတ်ဆက် အမှတ် ၁	၁
၁။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အမ္မိန္ဒအစ	၇
၂။	သာဝတ္ထိပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ	၁၄
၃။	သဒေရခေတ္တရာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ	၁၉
၄။	ပုဂံပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ	၂၅
၅။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာသည် မြန်မာ့လူမှုကို ဖော်ကျူး	၃၅
၆။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲဖြင့် လူထုစည်းရုံး	၄၀
၇။	ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲ	၅၁
၈။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ နှင့် စည်ပြော	၅၉
၉။	ရှိုးလိုက်ရတု အစ ရခိုင်ပြည်က	၇၂
၁၀။	ဆွဲ မှ ရှဲသို့	၉၀
၁၁။	ရှိုးလိုက် စုံတွဲ ရတု	၉၆
၁၂။	ရှင်လောင်းပြုပြင် အလှဆင်	၁၀၄
၁၃။	ရှင်လောင်း နတ်ပြ ကုသိုလ်ငှ	၁၁၀
၁၄။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာ နှင့် ဘိသိက်	၁၁၉
၁၅။	ဘိသိက်မင်္ဂလာ နှင့် ကန်တော့ခန်း	၁၂၇

မာတိကာ

၁၆။	ချည်မန်းကွင်းစွပ်	၁၃၁
၁၇။	နားသမင်္ဂလာ	၁၃၅
၁၈။	ဆိုင်းကပ်သည့် လမိုင်းနတ် ထွက်ခန်း	၁၃၉
၁၉။	လက်ဖွဲ့ စာတိုက်ခန်း	၁၄၅
၂၀။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲမှ ပျော်စရာများ	၁၄၉
၂၁။	မပန်သာသည့် ပန်း	၁၅၅
၂၂။	ပျိုတို့မောင် ရှင်လိင်ပြန်	၁၆၃
၂၃။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာ နှင့် ဝင်းခင်း	၁၇၁
၂၄။	ရှင်မယ်ခံပွဲ	၁၇၆
၂၅။	ပန်း နှင့် မြန်မာ	၁၈၇
၂၆။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဇိမ်ခင်းကျင်းဖွယ်ပြ လင်္ကာ	၁၉၂
၂၇။	မင်းကိုယ်ချည်၏ အမွန်အစ	၁၉၈
၂၈။	သာလွန်ပင်း နှင့် မင်းကိုယ်ချည်	၂၀၄
၂၉။	သခွာလေးလီ ပရိတ်ချည်	၂၀၉
၃၀။	လေးခင်း ပင်မျိုး ကံဆောင်အိုး	၂၁၁
၃၁။	ရေချမ်းအိုးဆယ်တစ် မီးငြိမ်းလစ်	၂၁၅
၃၂။	ဖိုလ်ဖြူမိုးယူ ယိုးဖြူလေးထား	၂၁၈
၃၃။	ကုက္ကား တမ်းခွန် သုံးခွန် ဗောဓိ	၂၂၃
၃၄။	ဝိဋ္ဌိအောင်ချိုင့် ဆီမီးတိုင်	၂၂၇
၃၅။	သံသာလှူရန် မင်္ဂလာ	၂၂၉
၃၆။	အလှူခရစက် လက်နှင့် မကွာ	၂၃၀

ညှိနှိုင်း ကိုးကားသော ကျမ်းများ

- ၁။ ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်း (ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်)
- ၂။ ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံကျမ်း
- ၃။ ကုသပျို့
- ၄။ ကန်တော်မင်းကျောင်း မေတ္တာစာ အဖြေ
- ၅။ ကျေးလက်တေး ကဗျာများ
- ၆။ ခဒ္ဒက ပါဠိ ပါဠိ
- ၇။ ခေတ်မှီ မြန်မာရာဇဝင် (ဦးဖိုးကျား)
- ၈။ ခေတ်ဟောင်း မြန်မာရာဇဝင် (ဒေါက်တာ သန်းထွန်း)
- ၉။ ဂီတသိပ္ပံအခြေခံ (ဗေလှဝ ဆရာတင်)
- ၁၀။ ငွေတောင်ရကန်
- ၁၁။ စတုဓမ္မသာရ ကိုးခန်းပျို့
- ၁၂။ ဆန်း နိဿယ (ဆရာတော် ဦးဗိုလ်)
- ၁၃။ ဆုတောင်းခန်းပျို့
- ၁၄။ ဇာတက ပါဠိ
- ၁၅။ ဇင်းမယ် ပဏ္ဍာသ
- ၁၆။ တိဖလသမဏစိန္တာကျမ်း
- ၁၇။ တိဘက်များပြောသော တိဘက်ဇာတ်ကြောင်း (အင်နာ လူဝီစထရောင်း)
- ၁၈။ တွင်းသင်း မြန်မာရာဇဝင်
- ၁၉။ ထေရ အဋ္ဌကထာ
- ၂၀။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ ပ - ဒု
- ၂၁။ နဝဒေးဆို ရတုများ
- ၂၂။ နေမိဘုံခန်းပျို့
- ၂၃။ နေမိရကန်
- ၂၄။ ပါရမီတော်ခန်းပျို့

ညှိနှိုင်း ကိုးစားသော ကျမ်းများ

- ၂၅။ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၊ ပ - တွဲ
- ၂၆။ ပုဂံကျောက်စာများ
- ၂၇။ ပုဂံခေတ် အုပ်ချုပ်ရေး၊ (ယဉ်ကျေးမှု၊ အတွဲ - ၃၊ အမှတ် - ၈)
- ၂၈။ ပုစ္ဆာနယ ပကာသနီကျမ်း
- ၂၉။ မဃဒေဝလင်္ကာ
- ၃၀။ မနုကျယ် ဓမ္မသတ်
- ၃၁။ မဟာဒွါရ နိကာယ သာသနာဝင်
- ၃၂။ မဟာပညာကျော်လျှောက်ထုံး
- ၃၃။ မဟာဝါပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ
- ၃၄။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တ ပါဠိ
- ၃၅။ မဟာဝင်
- ၃၆။ မဟာသုတသောမ ပျို့
- ၃၇။ မူလ ပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ၊ ပ - တွဲ
- ၃၈။ မန်လည် ရတု ပေါင်းချုပ်
- ၃၉။ မြန်မာစာညွှန်ပေါင်းကျမ်း၊ ပ - ဒု - စ
- ၄၀။ မြန်မာစာပေ နှင့် ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှု အဖွင့်
- ၄၁။ မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပ - တွဲ
- ၄၂။ ယိုးဒယား မိဖုရား ချောင်း
- ၄၃။ ရာဇမတ္တဏ်ကျမ်း (ယ မ န)
- ၄၄။ ရာဇောဝါဒကျမ်း (မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်)
- ၄၅။ ရာမရကန်၊ ပ - ဒု
- ၄၆။ ရေစကြိုတရားစာ
- ၄၇။ ရွေးဟောင်းရေစက်ချများ

ညှိနှိုင်း ကိုးကားသော ကျမ်းများ

- ၄၈။ ရှင်ငြိမ်းမယ်ရေး အိုင်ချင်းများ
- ၄၉။ ရွှေစက်တော်သွား မှတ်တမ်း (တောင်ဖိလာဆရာတော်)
- ၅၀။ ရွှေဘုံနိဒါန်း
- ၅၁။ လောကဓာတ်ပုံ ရွှေကြေးမုံ
- ၅၂။ ဝဇီရဓမ္မ ဒေသနာ တရားစာ
- ၅၃။ ဝိဇယ ပြဇာတ်
- ၅၄။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တ ပါဠိ - အဋ္ဌကထာ
- ၅၅။ သမုဟဗုဒ္ဓိစန္ဒဒနီ ဓမ္မသတ်
- ၅၆။ သမန္တစက္ခုဒီပနိကျမ်း၊ ပ - တွဲ
- ၅၇။ သီလဝိသောဓနိကျမ်း (ရှင်ဝိနန္ဒာသဘ)
- ၅၈။ သီလက္ခန္ဓ ပါဠိ - အဋ္ဌကထာ
- ၅၉။ သုဝဏ္ဏသျှံ မြားပစ်ခန်းပျို့
- ၆၀။ သုသောဓိတ ရာဇဝင်
- ၆၁။ သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ
- ၆၂။ သုတ္တသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ
- ၆၃။ သုတ်မဟာဝဂါ ပါဠိ - အဋ္ဌကထာ
- ၆၄။ အပဒါန အဋ္ဌကထာ၊ ပ - တွဲ
- ၆၅။ ‘အဘိဓမ္မတ္တသင်္ဂဟေ’ အစချီကေပိဒ်ရတု (ဦးပုည)
- ၆၆။ အမေးတော် ဖြေကျမ်း
- ၆၇။ ‘အသင်္ခါရိက၊ ဉာဏသမ္ပယောဂေါ’ အစချီ မေတ္တာစာ
- ၆၈။ အင်္ဂုတ္တရ ပါဠိ - အဋ္ဌကထာ
- ၆၉။ အင်ရုံစာတမ်း
- ၇၀။ မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၊ စ - တွဲ (ပုဂံ-ဦးတင်)
- ၇၁။ ဣတိဝုတ္တက ပါဠိ- အဋ္ဌကထာ

ပြင်ဆင် ဖြည့်စွက်ချက်

စာမျက်နှာ	ကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၈	၁၆	သုတ်ခွဲသည်	သုတ်သင်ခွဲသည်
၃၅	၇	သရုပ်သအောင်	သရုပ်သကောင်
၃၇	၁၀	ဦးမြစံ	ဦးမြတ်စံ
၄၉	၂၀	သောမဿ	သောမနဿ
၆၃	၁၇	ဘုန်းတော် ကျောင်း	ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်း
၆၆	၈	သပြေခေါ်	သပြေသာခေါ်
၆၆	၁၂	မလဲလက်ချုပ်	မကဲလက်ချုပ်
၆၇	၁၄	စည်ပြောပိုင်း	စည်ပြောဝိုင်း
၆၈	၁	တစ်စီနွဲလျက်	တစ်စီနွဲလျက်
၇၆	၂၃	ည်	ဖြစ်သည်။
၇၇	၇	လောင်းရိပ်	လောင်းရိပ်
		သာတူာ	သာတူင်
၇၇	၉	ဆန်မောင်း	ဆန်မောင်း
		နှင်းရေ	နှင်းရေ
၈၆	၁၇	ပူလောင်စီ	ပူလောင်စီ
၉၄	၆	ထားခြင်းမှာ	ထားခြင်းမှ

ထို့ပြင် စာမျက်နှာ (၈၁) ‘သိန်ကန်ကုန်ပြီ’ ၏ အောက်
ခြေ ကျမ်းညွှန်းကို ‘မြန်မာစာညွှန်းပေါင်းကျမ်း၊ ဒု - တွဲ၊ ၂၂၁’
ဟူ၍ ဖြည့်စွက် ဖတ်ရှုပါရန်။

စာမျက်နှာ	အမှတ်	အမည်	စာမျက်နှာ	အမှတ်	အမည်
၅	၅	ပြည်ထောင်စုတူး ရှေ့မိနော့ကမ္ဘာ	၅	၅	ပြည်ထောင်စုတူး ရှေ့မိနော့ကမ္ဘာ
၆	၆	ဆိတ်သုံး ဒီရုံး	၆	၆	ဆိတ်သုံး ဒီရုံး
၇	၇	စပ်ကူးမတ်ကူး	၇	၇	စပ်ကူးမတ်ကူး
၉	၉	ဘူး သေခေါ	၉	၉	ဘူး သေခေါ
၁၂	၁၂	ထပ်ဝါ ဝတ်မှု	၁၂	၁၂	ထပ်ဝါ ဝတ်မှု
၁၃	၁၃	မည့် နှစ်မျိုး	၁၃	၁၃	မည့် နှစ်မျိုး
၁၅	၁၅	နားခင်း	၁၅	၁၅	နားခင်း
၁၆	၁၆	။	၁၆	၁၆	။

စာမျက်နှာ	အမှတ်	အမည်	စာမျက်နှာ	အမှတ်	အမည်
၁	၁	ပထမအကြိမ်	၁	၁	ပထမအကြိမ်
၂	၂	တံခွန်	၂	၂	တံခွန်
၃	၃	အထပ် မိမိ	၃	၃	အထပ် မိမိ
၄	၄	ဘူး ထပ်ထပ်ဝါ	၄	၄	ဘူး ထပ်ထပ်ဝါ
၅	၅	ဆိတ်သုံး ဘီရီ	၅	၅	ဆိတ်သုံး ဘီရီ
၆	၆	အမူအယူ ဒီ	၆	၆	အမူအယူ ဒီ

စာမျက်နှာ

အမှတ်

၁၇ နားညောင်း
 ၁၈ တမ်းခွန်
 ၂၁ ယယဝါ
 ၂၂ ခပုတ်
 ၂၆ မချေမင်
 ၂၇ အမုန်း
 ၂၉ ကင်္ဂပန်းကတ်
 ၃၄ အဆောက်အဦ
 ချိမ့်ချိမ့်မုမ်း
 တီ ခပု
 ပြီးတား
 ကျိတ်မုတ်
 မကျေပြန်
 စာမမြောက်

အမှတ်

နားထောင်း
 တံခွန်
 ထည့်ဝါ
 ခပုတ်
 မချေမင်
 အမုန်း
 ကင်္ဂပန်းကတ်
 အဆောက်အဦ
 ချိမ့်ချိမ့်မုမ်း
 တီ ခပု
 ညည်းတူး
 ကြိတ်မုတ်
 မကျေပြန်
 စာမမြောက်

စာမျက်နှာ

အမှတ်

၄၀ ဖြတ်မုန်
 ၄၃ လာဟက်
 ၄၄ ခြေလျှင်
 ၄၆ ချိတ်ဆုံ
 စာတန်း
 စိုစိုပြေပြေ
 မထည့်ဘူး
 ဖြတ်မုန်
 အမိ
 ထမ်းစင်
 တံခွန်
 အဆောက်အဦ

အမှတ်

ဖြတ်မုန်
 လာဟက်
 ခြေလျှင်
 ဖြတ်မုန်
 အဆောက်အဦ
 ချိတ်ဆုံ
 စာတန်း
 စိုစိုပြေပြေ
 မထည့်ဘူး
 ဖြတ်မုန်
 အမိ
 ထမ်းစင်
 တံခွန်
 အဆောက်အဦ

စာမျက်နှာ

အမှတ်

၅၅ တယောက်တည်း

၅၆ ငိုချင်ရက်

၅၇ မြား

ကတိပါ

သားရည်စာ

မရှိခဲ့ဘူး

ရှိခဲ့ဘူး

ပိုဆောင်ခဲ့ဘူး

တမ်းခွန်

။

ပျိုမြစ်

အလျဉ်း

ပြောညွှန်

နားစေးသွင်း

အမှတ်

တယောက်တည်း

ငိုချင်လျက်

မြား

ကတိပါ

သားရေစာ

မရှိခဲ့ဖူး

ရှိခဲ့ဖူး

ပိုဆောင်ခဲ့ဖူး

တံခွန်

။

ပျိုမျက်

အလျဉ်း

ပြောညွှန်

နားစေးသွင်း

စာမျက်နှာ

အမှတ်

၇၃ ကြင်ယာ

၇၄ ဖွင့်အိမ်

၇၅ ထောင်းချေ

၇၆ မြူးတူး

၇၇ ကျော့ရှင်း

၇၈ ချိပ်ဆက်

၇၉ ဘေဒ

၈၀ ရောရှက်

၈၁ တူးရှင်း

၈၂ ဘေဒ

၈၃ ကျိုးချောက်

၈၄ နားချောင်း

၈၅ တန်းဆာ

၈၆ မနှစ်မျို

စာမျက်နှာ

အမှတ်

၈၇ ကြင်ရာ

၈၈ ဖွင့်အိမ်

၈၉ ထောင်းချေ

၉၀ မြူးထူး

၉၁ ကြော့ရှင်း

၉၂ ချိပ်ဆက်

၉၃ ဘေဒ

၉၄ ရောယက်

၉၅ တူးရှင်း

၉၆ ဘေဒ

၉၇ ကျိုးချောက်

၉၈ နားစောင်း

၉၉ တန်းဆာ

၁၀၀ မနှစ်မျို

စာမျက်နှာ

၁၅၁

၁၅၂

၁၅၃

၁၅၄

၁၅၅

၁၅၆

၁၅၇

၁၅၈

၁၅၉

၁၆၀

၁၆၁

၁၆၂

၁၆၃

၁၆၄

၁၆၅

၁၆၆

၁၆၇

၁၆၈

၁၆၉

၁၇၀

၁၇၁

၁၇၂

၁၇၃

၁၇၄

၁၇၅

၁၇၆

၁၇၇

၁၇၈

၁၇၉

၁၈၀

စာမျက်နှာ

၁၈၁

၁၈၂

၁၈၃

၁၈၄

၁၈၅

၁၈၆

၁၈၇

၁၈၈

၁၈၉

၁၉၀

၁၉၁

၁၉၂

၁၉၃

၁၉၄

၁၉၅

၁၉၆

၁၉၇

၁၉၈

၁၉၉

၂၀၀

၂၀၁

၂၀၂

၂၀၃

၂၀၄

၂၀၅

၂၀၆

၂၀၇

၂၀၈

၂၀၉

၂၁၀

၀၁၅၂၆၀

၀၂၆
အမ္မာ

၁၇၁
ပဏ္ဍိတ

၁၇၉
"

တစ်လုံး
တစ်ပိုင်း

၁၈၁
ချောင်း

၁၉၁
"

မဟာဆု

ချယ်လှလှ

၁၉၂
တစ်လှလှ

၁၉၃
ရှေ့

၂၀၁
တစ်ချိုး

၂၀၇
နှစ်ပင်

၂၁၃
ချိန်

၆၀၃
မာရ်

၀၂၆
အမ္မာ

ပဏ္ဍိတ

"

တစ်လုံး
တစ်ပိုင်း

ချောင်း

"

မဟာဆု

ချယ်လှလှ

တစ်လှလှ

ရှေ့

တစ်ချိုး

နှစ်ပင်

ချိန်

မာရ်

၀၁၅၂၆၀

၀၂၆
အမ္မာ

၂၁၄
"

၂၁၀
"

၂၂၀
လင်္ကာ

၂၂၁
တစ်ဆူ

၂၂၂
လင်္ကာ

၂၂၃
တစ်ဆူ

၂၂၄
"

၂၂၅
လင်္ကာ

၂၂၆
တစ်ဆူ

၂၂၇
ရှေ့

၂၂၈
ထပ်ထပ်

၂၃၁
ထပ်ထပ်

၂၃၂
လင်္ကာ

၀၂၆
အမ္မာ

"

"

၂၃၀
လင်္ကာ

၂၃၁
တစ်ဆူ

"

၂၃၂
တစ်ဆူ

"

၂၃၃
လင်္ကာ

၂၃၄
တစ်ဆူ

၂၃၅
ရှေ့

၂၃၆
ထပ်ထပ်

၂၃၇
ထပ်ထပ်

၂၃၈
လင်္ကာ

စာမျက်နှာ

နံပါတ် အမှတ်

၂၃၁ နောက်ရက်

၂၃၂ ထုတ်

မဟုတ်ဘူး

၂၃၃ နောက်ရက်
ခွဲချ

၂၃၄ ထုတ်
ပြီးဆုံးခြင်း

၂၃၅ ဘူး

၂၃၆ ထုတ်

၂၃၇ အိုးတည်း

ပိုက်မိရက်

ကြံဘူး

ကြားခွဲဘူး

၂၄၁ လက်

အမှတ်

နှောင်ယုတ်

ထုတ်

မဟုတ်ဘူး

နှောင်ယုတ်

ခွဲခြေ

ထုတ်

ပြီးဆုံးချင်း

ဖူး

ထုတ်

အိုးထဲ

ပိုက်မိလျက်

ကြံဖူး

ကြားခွဲဖူး

လက်ယာ

စာမျက်နှာ

နံပါတ် အမှတ်

၂၄၅ ကြားဘူး

၂၄၆ လင်ပန်း

၂၄၇ တန်းဆာ

၂၄၈ ဘယ်

ပုံသေကားချ

လက်

။

၂၄၉ တင်ဘူး

ထပ်ချပ်

၂၅၀ ချယား

၂၅၁ လက်တန်

ကြေးရေတတ်

၂၅၂ ကွမ်းတရာညက်

အကျော

အမှတ်

ကြားဖူး

လင်ပန်း

တန်ဆာ

မယ်

ပုံသေကားကျ

လက်ယာ

။

တင်ဖူး

ထက်ကြပ်

ချရာ

လက်ထဲ

ကြေးရေတတ်

ကွမ်းတရာညက်

အကြော

စာမျက်နှာ

အမှတ်

၂၅၃ တောထည်း

မြား

၂၅၅ အသံ

၂၅၇ ပုဂံ

၂၅၉ ချယ်စီ

တန်းဆာ

၂၆၁ မောင်ရင်လောင်း

စိုစို

၂၆၆ လကျာ

မြား

၂၆၇ ကန်လတ်

၂၆၈ ဒုတ်

၂၆၉ လကျာ

အမှတ်

တောထဲ

မြား

အသည်း

ပဝါ

ခြယ်စီ

တန်းဆာ

မောင်ရင်လောင်း

စိုစို

လက်ယာ

မြား

ကန်လတ်

ဒုတ်

လက်ယာ

စာမျက်နှာ

အမှတ်

၂၆၉ မောင်ရင်လောင်း

၂၇၆ လကျာ

၂၇၇ အသည်း

၈ ဆီးရီးယားမင်း

၈ လက်မှတ်ပိုက်

လိုက်သည့်

၂၅ ၁၀၄၄ - အေဒီ

ကျော

ဖုံး

မောင်ရင်လောင်း

ခမြာ

ဒုတေ

အမှတ်

မောင်ရင်လောင်း

လက်ယာ

အသည်း

မက်စီဒိုးနီးယား

(၈၅) မင်း

ကယ်လီဖိုးနီးယား

အုပ်စိုးသည်

၁၁ ရာစု အေဒီ

မောင်ရင်လောင်း

ခမြာ

ဒုတေ

ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို ကြက်ယက်သလို ယက်၍ ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာ့ပြည်သူတို့ အလယ်တွင် ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာ ထွန်းပြောင်သော လူမျိုးတမျိုးအဖြစ် ထယ်ထယ်ဝါဝါ ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဗိဿနိုး၊ သရေခေတ္တရာ၊ ဟန်လင်းတို့ နောက်တွင် ပုဂံသည် ယနေ့တိုင် မြန်မာပြည်သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု မျက်နှာစာတွင် မီးရှူးတန်ဆောင်ကြီးသဖွယ် ရပ်တည်လျက်ရှိဆဲ ဖြစ်သည်။ ပုဂံ၏ ခြေရာလက်ရာများကို ပြသ၍ ကမ္ဘာ့လူမှုလောကတွင် မြန်မာပြည်သူတို့ ဝင်ကြားနေနိုင်ဆဲ ဖြစ်သည်။

ဓလေ့၊ ထုံးတမ်း၊ ရိုးရာ၊ အမှုအရာ၊ ယဉ်ကျေးမှု ဟူသည် လူမျိုးစုများ၏ စရိုက်ပင် ဖြစ်သည်။ စရိုက် ဟူသည်မှာလည်း အစဉ်အလာပင် ဖြစ်သည်။ အစဉ်အလာရှိမှ စရိုက် ရှိနိုင်သည်။ အစဉ်အလာ မရှိက စရိုက်လည်း ဆိတ်သုံး ပျက်ပြယ်သွားရမည် မှာ ဓမ္မတာပင် ဖြစ်သည်။ စရိုက် ဆိတ်သုံးသွားက စရိုက်၏ ဆင့်ပွား အမွေခံများ ဖြစ်ကြသော ဓလေ့၊ ထုံးတမ်း၊ ရိုးရာ၊ အမှုအရာ၊ ယဉ်ကျေးမှုများသည်လည်း မလွဲမသွေ ဆိတ်သုံးရမည်ပင် ဖြစ်သည်။ အစဉ်အလာဟူသည် လိုက်နာကျင့်သုံးမှုပင် ဖြစ်သည်။ လိုက်နာကျင့်သုံးမှု မရှိက ယင်း အစဉ်အလာသည်လည်း ပြတိုက်ဆီသို့ အောင်မြင်စွာ ချီတက်သွားမည်သာ ဖြစ်သည်။

ယနေ့မြန်မာပြည်သူတို့၏ ဗိဿနိုး၊ သရေခေတ္တရာ၊ ဟန်လင်း မြို့များမှ အစဉ်အလာများသည် ပြတိုက်ဆီသို့ ရောက်နှင့်နေပြီ ဖြစ်သည်။ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာပြည်သူတို့နှင့် အနီးကပ်ဆုံး ဖြစ်သော ပုဂံ၏ အစဉ်အလာများသည်ပင် ပြတိုက်ဆီသို့ အောင်

မြင်စွာ ချီတက်လျက်ရှိပြီ ဆိုခြင်းကို မြန်မာပြည်သူတို့ ဝန်ခံနေရချေပြီ။ ဤနေရာတွင် ပုဂံ၏ အစဉ်အလာ ဖြစ်သည့် ကျိန်စာစသည်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးရဦးမည်လောဟု စောဒကတက်လာသူအား ‘လေးစားအပ်ပါသော လူကြီးမင်း ခင်ဗျား၊ ပြတိုက်ရှိ ဘီရိုထဲသို့ ကြွတော်မူပါ’ ဟူ၍သာ ဖိတ်မန္တက ပြုလိုသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အစဉ်အဆက်ပင် ဖြစ်စေဦး၊ အတုယူသင့်၍ ကောင်းသော အစဉ်အလာ ဖြစ်မှသာ လိုက်နာကျင့်သုံးပါဟူလို။

× × ×

၂၀ ရာစု ခေတ်ကာလ ဖြစ်လျက် ရှိချေပြီ။ ပြတိုက်သည် လိုက်နာကျင့်သုံးမှု အစဉ်အလာ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း ရိုးရာ၊ အမှုအယာ၊ ယဉ်ကျေးမှု များ၏ အန္တိမ လမ်းဆုံးပင် ဖြစ်သည်။ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ ရိုးရာ၊ အမှုအရာ၊ ယဉ်ကျေးမှုများသည် အစဉ်အလာပျက်၍ လိုက်နာ ကျင့်သုံးမှု ကင်းမဲ့ချိန်တွင် ပြတိုက်သို့ အောင်မြင်စွာ ကွန်းခိုကြရတော့သည်။ ယခုပုဂံ၏ နှောင်းသားများသည် “ဒို့ ဘိုးဘွားအမေ့အနှစ်မို့၊ ချစ်မြတ်နိုးပေ” ရင်ကော့ကြွေးကြော် နေလင့်ကစား ဘိုးဘွားပုဂံတို့၏ အမေ့အနှစ်ဖြစ်သည့် ရိုးရာ အစဉ်အလာများ ပြတိုက်ဆီသို့ မရောက်အောင် လိုက်နာ ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်း မရှိတော့ချေ။ ယင်းအခြေအနေတွင် ခေတ်၏ ရေစီးကိုလည်း မျက်ကွယ်ပြု၍ မရချေ။ ခေတ်ရေစီးကြောင်းသည် မည်မျှပင် အရှိန်အဟုန် ပြင်းစွာ စီးဆင်းနေလင့်ကစား “ဒို့ ဘိုးဘွား အမေ့အနှစ်မို့၊ ချစ်မြတ်နိုး

၁။ အလံတော်သီချင်း

ပေ” ဟု ရင်ကော့၍ ကြေးကြော်သည့် အတိုင်း ခေတ်ရေစီး
ကြောင်းကိုလည်း ရင်ကော့၍ ကြံ့ကြံ့ခံ တားဆီး သင့်ပေသည်။

ပုဂံ၏ နှောင်းသားများ ဖြစ်ကြသည့် ပြည်ထောင်စုဘွား
တိုင်းရင်းသား များတွင် တိုင်းရင်းသားများ အလိုက် ကိုယ်ပိုင်
ယဉ်ကျေးမှုများ ရှိကြသည်။ ယင်း ယဉ်ကျေးမှု များထဲတွင်
ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ရိုးရာများ သည်လည်း ပြည်ထောင်စုဘွား
ဗုဒ္ဓဘာသာ တိုင်းရင်းသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုများ ဖြစ်သည်။
ရိုးရိုးဝန်ခံရသော် ပုဂံနှောင်းသားများ၏ ‘မြန်မာ့ဓလေ့ ရှင်ပြု
မင်္ဂလာ’ အမည်ရှိ ဤစာအုပ်သည်ပင် စင်စစ် ပြတိုက်တခု
ဖြစ်လျက် ရှိချေပြီ။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ ရိုးရာများကို စုစည်း
ဖော်ဆောင်ရာတွင် ကျားကုတ်ကျားခဲ စုစည်း ဖော်ဆောင်ခဲ့ရ
သည်။ သွားလေသူ ရှေးသူ ဟောင်းကြီး များ၏ ကျင့်ရိုး
ကျင့်စဉ်များကို စူးစမ်းရသည်။ ရွှေမိုနောက်မို ဖြစ်သော ပညာ
ရှင်များထံ ချဉ်းကပ်ရသည်။ မေးမြန်းရသည်။ နှီးနှောရသည်။
မေးမြန်းနှီးနှောရသဖြင့် ရရှိလာသော ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့
ရိုးရာများကို နှိုင်းယှဉ်ချိန်ဆရသည်။ ကျေးလက်တေးနှင့် ညှိရ
သည်။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ရာဇဝင်၊ ဓမ္မသတ်၊ ပျို့ကဗျာ၊
လင်္ကာများနှင့် ညှိရသည်။

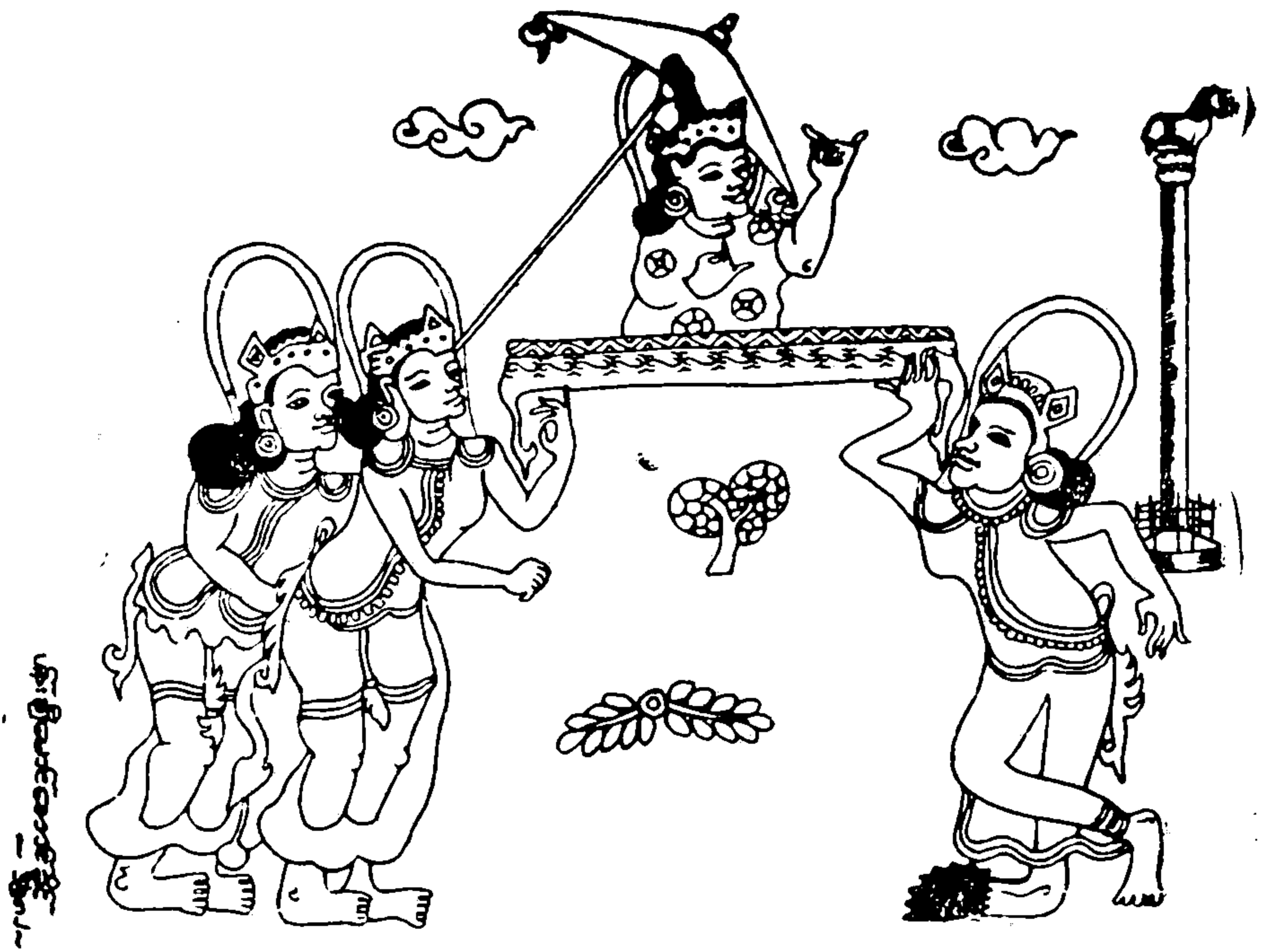
x x x

“မြန်မာ့ဓလေ့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ” တွင် စင်စစ် ပုဂံ၏နှောင်းသား
ဗမာတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ရိုးရာ များကသာ များပြား
ကျယ်ဝန်းလေသည်။ များပြား ကျယ်ဝန်းသည်နှင့် အမျှ
ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် ဗမာတို့ လက်ဝယ်တွင် လက်ငုတ်

ကျန်ရစ်သည်က နည်းပါး၍ ပျောက်ကွယ်နေသည်က များလေသည်။ ပုံစံပြရသော် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အစီအစဉ်ပြု လက်တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသော ဓလေ့ ရိုးရာ များအနက် ထက်ဝက် လောက်သာ ဗမာတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တွင် တွေ့မြင်ရ၍ တဝက်လောက်က မတွေ့မြင်ရပဲ ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် “မြန်မာ့ ဓလေ့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ” အမည်ရှိ ဤစာအုပ်သည်ပင် ပြတိုက် ဖြစ်လျက် ရှိပြီဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့တစေ၊ ခေတ်ရေစီးကြောင်းတွင် အချည်းအနှီး ဆိတ်သုံး သွားသောထက် ပြတိုက်ထဲထည့်၍ ထိုင်ကြည့်ယင်း “ဒို့ ဘိုး ဘွား အမေ့အနှစ်မို့ ချစ်မြတ်နိုးပေ” ဟု ဆက်လက် ကြေးကြော် မြဲကြေးကြော်နေခြင်းက အမျိုးဂုဏ်ကို တဖန်တင့်စေနိုင်သည် ဟူသော ဝံသာနုရက္ခိတ စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဤ “မြန်မာ့ဓလေ့ ရှင်ပြု မင်္ဂလာ” အမည်ရှိ ပြတိုက်ကို အကောင်အထည် ပေါ်အောင် ဖော်ဆောင်လိုက်ရပေသည်။ သို့ရာတွင် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ ရိုးရာများကို ပြီးပြည့်စုံပြီဟု မဆိုလိုချေ။ ရှေ့ပိုင်းက တင်ပြ ခဲ့သကဲ့သို့ ယဉ်ကျေးမှုဟူသည် သိမ်မွေ့လှသည်။ သိမ်မွေ့သည် နှင့်အမျှ ကျယ်ဝန်းလှသည်။ သို့ဖြစ်ရကား နောက်ထပ် တွေ့ရှိရ သော ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ ရိုးရာများကို နောက်ထပ် ရိုက်နှိပ် သော “မြန်မာ့ဓလေ့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ” စာအုပ်တွင် ထပ်မံအား ဖြည့် တင်ဆက်ပါမည်ဟု ဆန္ဒပြုရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါသည်။

ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ၊ အရှင်ဝိသုတာဘိဝံသ
 (ဂဏဝါစက)
 ၅-၁၁-၈၁

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အမွန်အစ

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၏ အမွန်အစကို ညွှန်ပြပါ ဆိုယင် ဂင်္ဂါဝါလု သဲစုအသွင် ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်ထွန်းထွက်ပေါ်ရာ ကာလချိန်တာ များကိုပင် ညွှန်ပြရမည် ဖြစ်သည်။

ယင်း ကာလချိန်တာများဆီက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ရှင်ပြု မင်္ဂလာ များတွင် ၆၂၃-၅၄၃ ဘီစီက ပွင့်ထွန်းထွက်ပေါ် ခဲ့သော ဂေါတမဗုဒ္ဓလက်ထက် သာဝတ္ထိမြို့သား ကိုပဏ္ဍိတ နှင့် ကိုသုခတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာများသည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၌ စီမံခင်းကျင်း ဖွယ်ရာများကို ချဲ့ချဲ့ ထွင်ထွင် ဖော်ဆောင် ပြသနိုင်ခဲ့သည်။

ဂေါတမ ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပြီး နောက်ပိုင်း ကာလတွင် အကြီးကျယ်ဆုံးနှင့် အခမ်းနားဆုံး ရှင်ပြုမင်္ဂလာမှာ ၂၆၄-

၂၂၇ ဘီစီ အထိ အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ဦးဆောင်ပဲ့ကိုင် ပြုခဲ့၍ မောရိယ^၁ မင်းဆက်တွင် အထက်မြက်ဆုံး နှင့် အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်သော အသောက မင်းကြီး၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဖြစ်သည်။

အသောကမင်းကြီးသည် မဂဓထီးနန်းကို သိမ်းပိုက်စဉ်က အတ္တဆန်လွန်းသူ ညီတော် နောင်တော် ၉၉ ယောက်ခန့်ကို သုတ်ခဲ့သည်။ ထိုမျှသာမက တိုင်းပြည် ပြန်လည် ထူထောင်ရေး စပ်ကူးမတ်ကူး ကာလတွင်လည်း နိုင်ငံတော်၏ နယ်နိမိတ်ကို အောင်မြင်စွာ ချဲ့ထွင်နိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းနှင့် တဆက်တည်း ကာလင်နယ်ကိုလည်း အောင်မြင်စွာ သိမ်းပိုက် နိုင်ခဲ့ သေးသည်။

ယင်းသို့ အတ္တသမား ဖြိုခွင်းရာ နှင့် နယ်ချဲ့ရာတွင် ထောင်ပေါင်းများစွာသော ပြည်သူတို့၏ အသက် နှင့် အသွေးတို့ကို လည်း စတေးခဲ့ရသည်။ ထောင်ပေါင်း များစွာသော စစ်သည်တို့၏ အသက် နှင့် အသွေးတို့ကိုလည်း စတေးခဲ့ရသည်။ ဤမျှ အဆုံးရှုံး အနစ်နာခံ၍ စစ်ကို သဲကြီး မဲကြီး တိုက် ရခြင်း ကလည်း အသောက မင်းကြီးတွင် အကြောင်း လုံလောက် လျက် ရှိပေသည်။

၂၂၇ ဘီစီတွင် ဆီးရီးယားမင်း အလက်ဇန္ဒားသည် အိန္ဒိယ ပြည်ကြီး၏ တစိတ်တဒေသကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ ၃၂၃ ဘီစီ တွင် ဆယ်လ်လျူဆစ်^၂ မင်းသည် အလက်ဇန္ဒားလက်မှ အိန္ဒိယ ပြည်၏ တစိတ်တဒေသကို သိမ်းပိုက်လိုက်ပြန်သည်။

၁။ Mawrya
၂။ Seleucid

ယင်းသို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံကြီးကို တိုင်းတပါး သားတို့ ဗိုလ်ကျ စိုးမိုးနေချိန်တွင် အသောက မင်းကြီး၏ ဘကြီးတော် ချန္ဒဂုတ်တား^၁ သည် အထွထွေ အမျိုးသား တော်လှန်ရေးကြီး တရပ် ဆင်နွဲကာ အိန္ဒိယ ပြည်ကြီးကို ဆယ်လ်လျူဆစ်မင်း လက်မှ ကယ်တင်ခဲ့သည်။ ထိုမျှသာ မက ၃၂၀ ဘီစီတွင် မောရိယ မင်းဆက်ကိုပါ အောင်မြင်စွာ တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သေး သည်။

ချန္ဒဂုတ်တားက တိုင်းပြည် နှင့် လူမျိုးကို ကယ်တင်နိုင်ခဲ့ စေကာမူ အိန္ဒိယပြည်၏ နောက်ပိုင်း ခေါင်းဆောင် များက အတ္တမိုင်းမိကြကာ အမျိုးသားရေးကို မျက်ကွယ်ပြုခဲ့ကြသည်။ အရည်အချင်းကို အရေအတွက်နှင့် တိုက်ခိုက်ရန် စိုင်းပြင်းလာ ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အသောက မင်းကြီးသည် အတ္တမိုင်းမိ နေသူ ဖောက်ပြန်ရေး သမားများကို သုတ်သင်ကာ ဤမျှ စွမ်းစွမ်းတမံ တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

အသောက မင်းကြီး၏ စွမ်းဆောင်မှုကြောင့် ယခု အက်ဖ် ဂါနုစတန်နိုင်ငံ နှင့် ပါကစ္စတန် နိုင်ငံများသည်ပင် တချိန်က အိန္ဒိယ အင်ပါယာကြီး ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်ကို မည်သည့် နိုင်ငံရေး ဘောဂဗေဒ ပညာရှင်မျှ ငြင်းချက်မထုတ်ပဲ ရှိခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် စစ်ကြောင့် ထောင်ပေါင်းများစွာသော အပြစ်မဲ့ တိုင်းသူ ပြည်သားများ သေကျေ ပျက်စီးရခြင်းနှင့် အပြစ် ကင်းစင်သော ကလေးများ မိဘမဲ့ ဘဝသို့ ရောက်ကြရခြင်း

၁။ Chandragupta

များက အသောကမင်းကြီး၏ စိတ်နှလုံးကို ကြေပြုန်းစေလေ့
လေသည်။

ထို့ကြောင့် အသောက မင်းကြီးသည် မိမိ၏ မဂဓနိုင်ငံ
တော်နှင့် ထီးနန်းကို သတ်သတ်မှတ်မှတ် ခံစံရသော်လည်း
တော်လှန်ရေး ကာလတွင် “လွန်သည်” ဟု ထင်ရသော မိမိ၏
လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပြုပြင် ပြောင်းလဲ ရန်သာ နေ့စဉ်နှင့်
အမျှ ကြံစည်အားထုတ်နေလေသည်။

ယင်းအချိန်တွင် အသောကမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာလော
ကမှ ရှင်နိဂြောဓကို တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ဖူးမြော်ကြည်ညိုခွင့်
ရရှိခဲ့သည်။ အသောကမင်းကြီးသည် ရှင်နိဂြောဓကို ဖူးမြော်
ကြည်ညိုခွင့် ရရှိခဲ့ချိန်မှ စ၍ မိမိ၏ အယူအဆဆိုင်ရာ ဒဿန
အမှားများကို အပြီးတိုင် ခဝါချကာ ဂေါတမဗုဒ္ဓ ဒဿနကို
ခံယူကျင့်သုံးလေတော့သည်။

ရှင်နိဂြောဓနှင့် တွေ့၍ ဂေါတမဗုဒ္ဓ ဒဿနများ ခံယူကျင့်
သုံးလာသော အသောကမင်းကြီးမှာ ကာယသုခ စိတ္တသုခများ
ရရှိခဲ့သည်။ မိမိ ကြံစည် စိတ်ကူးခဲ့သည့် အတိုင်း နိုင်ငံတော်
သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ချောမြေ့စေရန် လမ်းဖောက်သည်။
တံတားဆောက်သည်။ ခရီးသည်များ အပန်းဖြေ နားနေရန်
လမ်းမများဘေးတွင် သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးသည်။

တရားသော စစ်ကို ဆင်နွှဲစဉ်ကာလ ခြေလက် အင်္ဂါ စွန့်လွှဲ
ရသော ရာပေါင်းများစွာသော စစ်သည်များနှင့် ပြည်သူများ
အတွက် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းများ စီမံပေးသည်။ ဆေးရုံ
များ တည်ဆောက်သည်။

နိုင်ငံတော် သီးနှံ ဖွံ့ဖြိုးရန်နှင့် တိုင်းသူပြည်သားများ ဆာ
လောင် မှုတ်သိပ်မှု ကင်းရန် ရေတွင်းပေါင်း ရှစ်သောင်း လေး
ထောင် နှင့် ရေကန်ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် တူးဖော်
သည်။ ဆည်မြောင်း တာတမံများ နိုင်ငံအနှံ့ တည်ဆောက်ခဲ့
သည်။ ထိုမျှသာမက နိုင်ငံတော်တွင် ဂေါတမဗုဒ္ဓ ဒဿနုများ
အစဉ်ထာဝရ စည်ပင်ပြန့်ပွားရန် မြို့ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေး
ထောင်တွင် စေတီပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်ကိုလည်း
တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့လေသည်။

အသောကမင်းကြီး၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို ယနေ့တိုင် မျက်
ဝါး ထင်ထင် တွေ့မြင်နေရသေးရာ မည်သည့် သမိုင်းပညာရှင်က
မျှ မချီးကျူးပဲ မနေနိုင်ချေ။

အသောကမင်းကြီးသည် မိမိ၏ ဤရှေ့ဤမျှသော စီမံလုပ်
ဆောင်ချက်များဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာလောကတွင် အဆင့်အမြင့်ဆုံး
ဖြစ်သော “သာသနအမွေကို ခံယူထိုက်သူ” ဟု မှတ်ထင်သွားလေ
သည်။ သို့ရာတွင် “မင်းကြီး—နေရှင်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ပစ္စည်းမဲ့ ပဲ ဖြစ်
ဖြစ် မည်သူမဆို မိမိ ရင်နှစ်သည်းချာ သားရတနာကို ရှင်ပြုသူ
သာ သာသနအမွေကို ခံယူထိုက်သူဟု ဆိုနိုင်သည်” ဟူသော
ရှင်မဟာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်၏ လမ်းညွှန် မှုကြောင့်
အသောကမင်းကြီး၏ သာသနအမွေ ခံယူရေးတွင် ချောမြေ့
သွားခဲ့လေသည်။

အသောကမင်းကြီးသည် မိမိ၏ ရင်သွေးရတနာ ထီးနန်း

လျာများ ဖြစ်ကြသည့် သားတော် မဟိန္ဒ နှင့် သမီးတော် သံသ မိတ္တာ တို့ကို ဂေါတမဗုဒ္ဓ သာသနာသို့ ရှင်အဖြစ်၊ ရဟန်းအဖြစ် သွတ်သွင်း ရှင်ပြုပုံကို ထယ်ဝါခမ်းနား ဆန်းပြားတင့်တယ်စွာ စီမံ ခင်းကျင်းခဲ့လေသည်။

ယင်းခေတ်က အသောကမင်းကြီး၏ ရှင်ပြုပုံကြီးမှာ ရေတွင်း၊ ရေကန်၊ ကျောင်း၊ ဘုရားစေတီ စသော ကုသိုလ်တော် အရပ်ရပ် များ ရေစက်သွန်းချပုံနှင့်ပါ ပူးတွဲ ပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့် တုမနှိုင်းသာ အောင် ကြီးကျယ်ခဲ့လေသည်။

အာကာကို လှာပုံပြုပါလို့၊
မေရုကိုတဲ စုတ်တံဆင်။
သမုဒိရေ မင်ရည်ဖျော်လို့၊
ချစ်တာတွေ စာစီလို့ ကုံးရယင်
အိုကယ်....ဆုံးနိုင်ဘူးထင် ။ ။

မြန်မာ့ဇာတ်သဘင် လောကမှ ဇာတ်သဘင် စာဆိုတို့၏ နိမိတ်ပုံဖြစ်လေသည်။ ဇာတ်သဘင် စာဆိုတို့၏ နိမိတ်ပုံတွင် ရှင်ပြုမင်္ဂလာမှ ဓမ္မကထိကများ၏ ဒဿနများ လွှမ်းခြုံထားသည် ကို တွေ့ရှိရလေသည်။ မှန်ပါသည်။ ဇာတ်သဘင် စာဆိုသည် ယင်း ဒဿနကို ရှင်ပြုမင်္ဂလာပုံမှ ကြားနာရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ မကုန် နိုင် မဆုံးနိုင်သော ရှင်ပြုရကျိုးများသည် ဇာတ်သဘင်စာဆို၏ နိမိတ်ပုံသို့ ရောက်ရှိ သွားခဲ့လေသည်။

၁။ ကျေးလက်တေး။

စာဆို၏ နိမိတ်ပုံတွင် မကုန်နိုင် မဆုံးနိုင်သော ရှင်ပြုရကျိုးများနှင့် မကုန်နိုင် မဆုံးနိုင်သော ချစ်ခြင်းမေတ္တာများ ဆုံဆည်းမိသွားရာ စာဆို၏ နှလုံးသားမှ ဤမည်သော တေးဝတ်မှုကို ကောင်းစွာ ပေါက်ဖွားပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

မုန်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသရှိ ဓမ္မကထိက ရဟန်းတော်များက ရှင်ပြု မင်္ဂလာတွင် ရှင်ပြုရကျိုး ဆိုင်ရာ သမ္မောဒနိယ ကထာကို ဤသို့ ချီးမြှင့်ခဲ့ကြပေသည်။

“ရှင်ပြုရခြင်း၏ အကျိုးဆက်များကို ကောင်းကင် သဖွယ် ကြီးကျယ်သည့် သင်ပုန်းကြီးပေါ်တွင် မှည့်စေ သဖွယ် သေးငယ်သည့် စာလုံးများဖြင့် ရေး၍ မှတ်တမ်းတခု ပြုစုသော်ငြားလည်း ကောင်းကင်သဖွယ် ကြီးကျယ်သည့် သင်ပုန်းကြီးသာ ကုန်ဆုံးဖွယ်ရာ ရှိသည်။ ရှင်ပြုရကျိုးများကား ကုန်ခန်းဖွယ် မရှိချေ။”

ယင်းသို့သော ရှင်ပြုမင်္ဂလာ သမ္မောဒနိယ ကထာကို သာသနိက ပညာရှင် အချို့က နှစ်မျိုးတော် မမူကြချေ။ အကြောင်းမူ ယင်း သမ္မောဒနိယ ကထာသည် “သင်္ဂါယနာဝင် ကျမ်းကြီး ကျမ်းခိုင်များတွင်မရှိ၊ တရားဟော စာငယ်များတွင်သာရှိ၍” ဟု နှုတ်တုန့်တော်မူကြသည်။ သို့ရာတွင် ကျေးလက်ဓမ္မကထိက တို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ သမ္မောဒနိယ ကထာကား မြန်မာ့ဇာတိ သဘင် လောကတွင် ပန်းပန်လျက်ပင် ရှိသည်။

၁။ ရှေ့ကြိုတရားစာ၊ ၉၇။
၂။ ပုစ္ဆာနယပကာသနီ၊ ၅၆။

သာဝတ္ထိမြို့သား ကိုပဏ္ဍိတ နှင့် ကိုသုခတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ

သာဝတ္ထိမြို့သား ကိုပဏ္ဍိတ နှင့် ကိုသုခတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကို အမြန်မျှ ပြဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ သာဝတ္ထိမြို့သားကြီးများ ဖြစ်ကြသော ကိုပဏ္ဍိတ နှင့် ကိုသုခတို့၏ မိဘ များ သည် ကိုပဏ္ဍိတ နှင့် ကိုသုခတို့၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း အသက် ခုနှစ်နှစ် အရွယ်ကပင် ရှင်ပြုပေးခဲ့ကြသည်။

ကိုပဏ္ဍိတ နှင့် ကိုသုခ တို့ကို ရှင်ပြုပေးခဲ့ရာတွင် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင်က ဓမ္မပဒပါဠိတော်တွင် “ရှင်ပြုမင်္ဂလာ” ၏ အခမ်းအနားကို မည်သို့ မည်ပုံ မမိန့်တုံသော်လည်း အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီး ရှင်မဟာပုဒ္ဓသောသ ကိုယ်တိုင်က မူကား ဓမ္မပဒပါဠိတော်၏ အဖွင့် ဖြစ်သော သူ၏ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာတွင် ဤသို့ အမှတ်ထင်ထင် လမ်းညွှန် ဖော်ပြခဲ့ ပေသည်။

“ဆွေမျိုးညာတကာ အဖြာဖြာတို့ကို စုဝေးစေ၍ ‘ကျွန်တော် ကျွန်မ၏ သားကလေးအား လှူဝတ်ကြောင်

မာတိကာ

၃၇။	ရေငတ်၍ ကြွေးဆပ်ရသည်	၂၃၄
၃၈။	ရေစက်ချ နှင့် ဝသုန္ဒရေနတ်သား	၂၃၇
၃၉။	ထေရ်တုန်းဥပဂုတ် ရန်ငုံတံကြဉ်ပ	၂၄၃
၄၀။	ဖ - မှာ ယပ်ထမ်း တခန်းသပိတ်လွယ်	၂၄၇
၄၁။	ကမ်း နှင့် မြန်မာ	၂၅၁
၄၂။	ရှင်ပြုမင်္ဂလာ နှင့် ကမ်းတောင်ပန်းတောင်	၂၅၈
၄၃။	မင်းကိုယ်ချည်တွင်း ရှင်လောင်းသွင်း	၂၇၀
၄၄။	သိဒ္ဓတ္ထမင်း တောထွက်ခန်း ရတု	၂၇၉
၄၅။	ရှင်လောင်းလှည့် စုံတွဲ ရတု	၂၈၅
၄၆။	စုံတွဲ ရတု	၂၈၈
၄၇။	ဝေဿန္တရာ စုံတွဲရတု နှင့် အချိုး	၂၉၂
၄၈။	ရှင်လောင်းသွင်း ပါဠိ မြန်မာ	၃၀၂
၄၉။	ဖားနတ်သား	၃၀၄
၅၀။	မဟာဒုက္ခ ဇာတ်	၃၀၆
၅၁။	သီရိဓမ္မာ သောကမင်းကြီးဇာတ်	၃၁၀
၅၂။	ဝေဿန္တရာ ဇာတ်ဝတ္ထု	၃၁၃
၅၃။	သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား တောထွက်ခန်းကြီး	၃၁၈
၅၄။	ဝိဿယ ဇာတ်တော်ကြီး	၃၂၄
၅၅။	ပိပ္ပလိ နှင့် မယ်ဘဒ္ဒါဇာတ်	၃၃၀
၅၆။	လိုရာရ ရှင်လောင်းသွင်းရတု	၃၃၃

ဤကျမ်းဆရာ ရေးသား ပြုစု ပြီးသော

ကျမ်းစာအုပ်များ

- (၁) ဆုတောင်းခန်းပျို့ကို ဖြေဆိုရာ ‘ ကာဗျလိနတ္ထ စိန္တာ ’ အမည်ရှိ ဆုတောင်းခန်းပျို့ အဖြေ ဌီကာ။
- (၂) ဆုတောင်းခန်းပျို့ အဘိဓာန်။
- (၃) တောင်ပုလု၏ အမေရိကန် ဗုဒ္ဓသာသန မော် ကွန်းတိုင်—နှင့်
- (၄) အခြား—စာနယ်ဇင်း ဆောင်းပါးများ။

မှတ်ချက် — ယင်း ကျမ်းစာအုပ်များ အနက် ‘ ဆုတောင်း ခန်းပျို့ အဖြေ ဌီကာ ’ မှာ ဝိုင်အမ်ဘီအေ အသင်းကြီး ၏ စာပေဆုပြိုင်ပွဲမှ ပဌမဆုရ ကျမ်း ဖြစ်၍ ‘ အရှင်ဝိသု တာဘိဝံသ (ဖုန်းမြိုင်—ပခုက္ကူ) ’ အမည်ဖြင့် ရေးသား ခဲ့သည်။ အခြား စာနယ်ဇင်း ဆောင်းပါးများကိုမူ ‘ ဖုန်းမြိုင်—ပခုက္ကူ ’ ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့် ရေး သားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မိတ်ဆက်အမှာစာ

ရာဇဝင်သာ၊ မှန်စွာ လက်သုံး
 နည်းထုံး ရှေးတီး၊ လွန်လေပြီးသား
 သူကြီး မင်းစိုး၊ ကျင့်ရိုး ကျင့်စဉ်
 ကျင့်ထုံးယှဉ်၍၊ ကျင့်လျှင် ကျင့်တမ်း
 ကျင့်မြဲလမ်းကို၊ စူးစမ်း နက်တံ
 ဝေးရှည်လံသား၊ ပုံစံ မှတ်မိ
 ပညာရှိကို၊ သတိ ကြည်မော
 ကျမ်းသဘောဖြင့်၊ နိုးနှော တကိုယ်
 ပြော ဆို ဖူးတွေ့၊ မေးမြန်း လေ့လျက်
 ရက်နေ့ မပြတ်၊ ညီညွတ် တိုင်ပင်
 နှိုင်းဆင်ခြင်၍၊
 သိမြင်ကျယ်ဝန်း၊ စုံစေမင်း ။

x x x

ကမ္ဘာပြည်သူတိုင်းတွင် ဓလေ့ရိုးရာများ ရှိကြသည်။ ဓလေ့
 ရိုးရာနှင့် ကင်းသော ကမ္ဘာပြည်သူဟူ၍ မရှိ။ ဓလေ့ရိုးရာသည်
 လူတစ်စု၏ သို့မဟုတ် လူတိုင်း၏ အမှုအကျင့်ပင် ဖြစ်သည်။
 လူတစ်စုနှင့် သို့မဟုတ် လူတိုင်းနှင့် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံနိုင်ရေး
 တွင် ယင်းလူတစ်စု၏ သို့မဟုတ် လူတိုင်း၏ အမှုအကျင့်ကို လှမ်းမှီ

၁။ ဂမ္ဘိသာရပျို့၊ ပိုဒ်စေ-၂၀။

ကမ်းမို့ ပွန်းတီးထားမှသာ ချောမြေ့စေနိုင်သည်။ ပုဂံခေတ်က နုရသမင်းသည် လူတဦး၏ အမှုအကျင့်တွင် ပွန်းတီးမှု မရှိ၊ လူတဦး၏ အမှုအကျင့်ကို ဖိလာ ဆန့်ကျင် လုပ်၍ လင်မယား အိုးစားကဲ့ ခွာပြုကာ အသက်ပင် ဆုံးရှုံးရဘူး ချေသည် ။ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရာတွင် ကမ္ဘာပြည်သူတို့၏ အမှုအကျင့်ကား ဤမျှအထိ သိမ်မွေ့နက်နဲလှသည်။

ယနေ့ ကမ္ဘာပြည်သူတို့သည် ယင်း ကမ္ဘာပြည်သူတို့၏ အမှု အကျင့်ကို “ယဉ်ကျေးမှု” ဟု တဆင့်တက်ကာ အဆင့်တိုးမြှင့် အသိအမှတ် ပြုလာကြသည်။ စင်စစ် ယဉ်ကျေးမှုသည် ကမ္ဘာ ပြည်သူတိုင်း၏ စားဝတ် နေရေး များတွင် စည်းစနစ် များပင် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပြည်သူ အချင်းချင်း ဆက်ဆံရာတွင် ယဉ်ကျေး မှုကို မျက်ကွယ်ပြု၍ မရ။ ကမ္ဘာပြည်သူတို့၏ စိတ်နေစိတ်ထား အဆင့်အတန်း အနိမ့်အမြင့်ကို ယဉ်ကျေးမှုက နိမိတ်ပြတတ်လေ သည်။ ယဉ်ကျေးမှုကို အကဲခတ်ခြင်းဖြင့် လူမျိုးစု၏ စိတ်နေ စိတ်ထား အဆင့်အတန်း အနိမ့်အမြင့်ကို ဆစ်ပိုင်း ခြားနားနိုင် သည်။ ယဉ်ကျေးမှုသည် လူမျိုးစုများ အကြားတွင် အဓိကကျ သည်။ ယဉ်ကျေးမှုကို အမြတ်တနိုး တရိုတသေ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယဉ်ကျေးမှုကို မျက်ကွယ် ပြု၍ မရခြင်း ဖြစ်သည်။

× × ×

မြန်မာပြည်သူတို့သည် ဗိဿနိုး၊ သရေခေတ္တရာ၊ ဟန်လင်း ခေတ်များဆီက အစဉ်တိုးတက် ဖြစ်ထွန်းခဲ့သော ဘိုးဘွားတို့၏

၁။ မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပ-တွဲ၊ ၃၄၁။

ဘဝက ချီးမြှင့်သင့် လှသော ချီးမြှင့်မှု မျိုးကို ယနေ့ပင် ပြုလုပ်ပါမည်’ ဟု ပြောဆိုပြီး၍ ကြီးကျယ်များပြားသားနား တင့်အပ် မြင့်မြတ်သော ချီးမြှင့်မှု မျိုးကို ပြုလုပ်ကြကာ သားရတနာကို အခမ်းအနားဖြင့် ကျောင်းတော်သို့ ဆောင်ယူ၍ ‘အရှင်မြတ် သာရိပုတ္တရာ - ဤသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးတော် မူပါဘုရား’ ဟု အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ် မြတ်အား လျှောက်ထား အပ်နှံလေ၏ ။”

“ဆွေမျိုးဉာဏကာ အဖြာဖြာ တို့ကို စုဝေးစေ၍ ‘ကျွန်တော် ကျွန်မ၏ သားကလေးအား လှူဝတ်ကြောင့် ဘဝက ချီးမြှင့်သင့်လှသော ချီးမြှင့်မှုမျိုးကို ယနေ့ပင် ပြုလုပ်ကြပါမည်’ ဟု ပြောဆိုပြီး၍ သားရတနာကို မကိုဋ်ခြိုးချယ် စလွယ်သွယ်ပျောင်း ဗောင်းနားချောင်း များဖြင့် အလှပြုပြင် တန်းဆာဆင်၍ ကြီးကျယ် များပြားသားနား တင့်အပ် မြင့်မြတ်သော အခမ်းအနားဖြင့် ကျောင်းတော်သို့ ဆောင်ယူကာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်အား အပ်နှံလေ၏ ။”

ရှင် မဟာဗုဒ္ဓသောသ ၏ စကားနှစ်ရပ်လုံးတွင် ပါဝင်လျက် ရှိသော “ဆွေမျိုးဉာဏကာ အဖြာဖြာတို့ကို စုဝေးစေ၍”

၁။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ပ-တွဲ၊ ၃၆၇။
၂။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဒု-တွဲ၊ ၆၀။
၃။ “ဉာဏကေ သန္နိပါတာပေတွာ” ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၆၇။

ဟူသော စကားရပ်ကို ထောက်ရှုယင် ယခု မျက်မှောက်ခေတ် အလှူဒါယကာများ ဖိတ်စာရိုက်၍ ဆွေမျိုးဉာတိ များအား ဖိတ်စာ ဝေငှကြ သကဲ့သို့ သာသနာ့ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ပဲ့တွင်လည်း ဖိတ်စာ ဝေငှခဲ့ကြပုံကို အထင်းသား တွေ့မြင်နိုင် သည်။

“ကျွန်တော် ကျွန်မ တို့၏ သားကလေးအား လူဝတ် ကြောင် ဘဝက ချီးမြှင့်သင့်လှသော ချီးမြှင့်မှုမျိုးကို ယနေ့ ပင် ပြုလုပ်ပါမည် ။” ဟူသော စကားကို ထောက်ရှုယင် လည်း ရင်သွေးရတနာ သားသည်းချာကို သာသနာ့ဘောင် သို့ သွတ်သွင်း ချီးမြှင့်ရုံကိုသာမက ရှင်ပြုတော့မည့် ရင်သွေး ရတနာ သားသည်းချာအား ယခု မျက်မှောက်ခေတ် မိဘ ဘိုးဘွားများက ပေးသင့် ပေးထိုက်သော ပေးကမ်းဖွယ်ရာ လက်ဆောင် ဥစ္စာများကို ရှင်ပြုမင်္ဂလာပြုလုပ်စဉ် ပရိသတ် ရှေ့ မှောက်မှာပင် ပေးကမ်းချီးမြှင့်ကြသကဲ့သို့ ပေးကမ်း ချီးမြှင့်ခဲ့ကြ ပုံကိုပါ အကွင်းသား တွေ့မြင်နိုင်သည်။

လက်ဖွဲ့စာတိုက်ခန်းတွင် လက်ဖွဲ့ ဥစ္စာများ ထင်ရှားစေအံ့။

“သားရတနာကို မကိုဋ်ခြိုးချယ် စလွယ် သွယ်ပျောင်း ဗောင်း နားချောင်း များဖြင့် အလှူပြုပြင် တန်းဆာဆင်၍ ။” ဟူသော စကားရပ်ကို ထောက်ပြန်ကလည်း ယခု မျက်မှောက် ခေတ် မောင်ရှင်လောင်းများ ဝတ်ကောင်း စားလှနှင့် မကိုဋ်

၁။ “မမ ပုတ္တဿ ကတ္တဗ္ဗသက္ကဋ်ရံ အဇ္ဈေဝ ကရိဿာမ”
ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၃၆၇။
၂။ “ပုတ္တံ အလင်္ကရိတော” ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၆၀။

စလွယ်များ ဆင်သကဲ့သို့ ဆင်သထားကြသော သာဝတ္ထိပြည်
သူတို့၏ ရင်နှစ်သည်းချာ သားရတနာ များကိုလည်း မကိုလို
ခြိုးချယ် စလွယ်သွယ်ပျောင်း ဗောင်း နားချောင်းနှင့် ဝတ်
ကောင်း ဝတ်စား အခန့်သားပင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသေးသည်။

“ကြီးကျယ် များပြား သားနား တင့်အပ် မြင့်မြတ်သော
အခမ်းအနားဖြင့် ကျောင်းတော်သို့ ဆောင်ယူ၍” ဟူသော
စကားရပ်ကို ထောက်ချင့် တွေးတောယင် ရမ္မာဝတီ ပြည်သူ
တို့၏ ဒီပင်္ကရာ ဘုရားပင်ပွဲကြီး ကဲ့သို့သော သာဝတ္ထိ ပြည်သူ
တို့၏ ခြံမြံခြံမြံမှမ်း ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲကြီးကို ခမ်းခမ်းနားနား
ပင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

“သုံးလူ ဖော်လျှင်၊ ဆေတော်ဆန့်လျှင်း၊ မြေဝယ်
နင်းက၊ အုံးအင်းနှေလ၊ နှစ်ဦးစဉ်၊ ထဲမကလှိုင်၊ မိုး
သစ်အိုင်သို့၊ အပြိုင်အပြိုင်၊ အဆိုင်ဆိုင်တိ၊ တိုင်တိုင်လှ
တင်း၊ မြေမိုးချင်းမျှ၊ မှတ်ချင်းတီးမြည်၊ အမည်မည်
လျှင်၊ သံကျည် ကျစ်ကျစ်၊ မျက်ပွင့်ဖြစ်သား၊ တစ်တစ်
ပီလှ၊ ပဉ္စင်ဖြင့်၊ မိုးမှ တပဲ၊ တတည်ပဲ့နှင့်၊ နှစ်ကဲ့ရပ်သူ၊
နှစ်ဆူပြိုင်ပြီ၊ ကမြူးသိ၍၊ ကိုယ်စီ နောက်က၊ လိုက်ကုန်
ကြလျက်။ ။ ရှင်ပန္နတ်သံ လှလတ်တည်း ။”

ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ အဆိုအမိန့် ဖြစ်သည်။ ရှင်မဟာသီလ
ဝံသသည် ရမ္မာဝတီ ပြည်သူတို့၏ ဒီပင်္ကရာ ဘုရားပင်ပွဲကြီးကို

၁။ “မဟန္တေန သီရိသောဘဂ္ဂေန ဝိဟာရံ နေတွာ”
ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၆၀။

၂။ ဆုတောင်းခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရှေ- ၁၆၄။

စိတ်အာရုံဖြင့် မြော်မှန်း၍ စာပန်းချီ ခြယ်သထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ စာပန်းချီနှင့်အတူ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ၏ လမ်းညွှန် အတိုင်း သာဝတ္ထိ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကို ရှုခင်းတခုအနေဖြင့် သုံးသပ်ရမူ ဤသို့ပင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

- (က) ရှေ့တော်ပြေး၊ သို့မဟုတ် စည်တော်ကြီး
- (ခ) မောင်ရှင်လောင်း
- (ဂ) ကွမ်းတောင်ကိုိုင် ပန်းတောင်ကိုိုင် အမျိုးသမီး
- (ဃ) သပိတ်လွယ်နှင့် ယပ်ထမ်းနှင့် ဖြစ်သော ရှင် ဒကာကြီး၊
- (င) သင်္ကန်းနှင့် အိပ်ဖွယ်အိပ်ရာ ကိုင်ဆောင်လိုက်ပါသော ရှင် အမကြီး၊
- (စ) စစ်ဝတ် တန်းဆာ ဆင်မြန်း လိုက်ပါသော ရှေ့ဝင်း နောက်ဝင်း၊
- (ဆ) လူဖွယ်ဝတ္ထုများ
- (ဇ) ရှေ့ပန်း၊ ငွေပန်း၊ ကြည်းပန်း၊ ရေပန်း၊ စိုက်ထိုးထားသော ပရိတ်အိုးများ
- (ဈ) တန်းခွန်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွားများ
- (ည) အက အခုန်များ

ဤကား ထယ်ဝါခမ်းနား ဆန်းပြားတင့်တယ် ကြီးကျယ်လှစွာသော သာဝတ္ထိ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရှုခင်းသာကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။

သရေခေတ္တရာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အမွန်အစသည် တကောင်းသရေခေတ္တရာ ခေတ်များဆီကပင် စတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ၆၀၀ ဘီစီတွင် ဝိဇ္ဇုဇျူပ ဘေးကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေး ခိုလှုံခဲ့သော သကျသကာသိယမျိုး ဓဇရာဇာသည် တကောင်းမြို့ကြီးကို ဦးဆောင် ပဲ ကိုင် ပြုနိုင်ခဲ့သည်။

ဓဇရာဇာနှင့် အတူ ဂေါတမဗုဒ္ဓ၏ ယဉ်ကျေးမှုများလည်း ပါရှိခဲ့ပေရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာသည် တကောင်းခေတ်ကပင် စတင်နိုင်ခဲ့သည်။

တာတာ ခေါ် တရုတ် လူမျိုးများ ဝင်ရောက် ဖျက်ဆီးသဖြင့် တကောင်းပြည်ကြီး ပျက်စီး သွားသော အခါ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင် သရေခေတ္တရာ ပြည်ကြီး ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈ ရာစုအတွင်း တရုတ် မှတ်တမ်းများအရ သရေခေတ္တရာကို တရုတ်တို့က “ရီသီချတလော” ဟု ခေါ်ဆို

ကြသည်။ မှန် ကျောက်စာများအရ မှန်တို့က “ ရှုရီကရှုကြာ ” ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

သရေခေတ္တရာသည် သမိုင်း သုတေသီများ သိပြီးဖြစ်သည့် အတိုင်း စစ်ကိုင်းတိုင်း တကောင်းမြို့နှင့် မဝေးလှသော ဟန်လင်းကြီး ပျူမြို့ထက် လည်းကောင်း— မကွေးတိုင်း တောင်တွင်းကြီးမြို့အနီးရှိ ဗိဿနိုး ပျူမြို့ထက် လည်းကောင်း—ကြီးသည်သာမက သထုံမြို့ကဲ့သို့သော မှန်မြို့နှင့် ပုဂံမြို့ မန္တလေးမြို့များကဲ့သို့သော မြန်မာမြို့များ ထက်ပင် ကြီးသော မြို့ ဖြစ်သည်။

သရေခေတ္တရာပြည်သည် ရှေးယိုးဒယားပြည်ရှိ “ဒွါရာဝတီ” ခေါ် မှန်မြို့ကဲ့သို့ပင် ဝိုင်းသောသဏ္ဍာန် ရှိသည်။ မြို့၏အကျယ် အဝန်းမှာ ရှစ်မိုင်ခန့် ရှိသည်။ ယခုတိုင် ရှိသေးသည့် ပျက်စီးပြီးသော သရေခေတ္တရာ မြို့ရိုး၏ အစိတ်အပိုင်းကြီး များမှာ ၁၅ ပေခန့် မြင့်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

တရုတ် တန်မင်းဆက် ရာဇဝင်တွင် သရေခေတ္တရာ ပြည်သည် အရှေ့မှ အနောက်သို့ လီ ၃၀၀၀ (သုံးထောင်) ရှိ၍ တောင်မှ မြောက်သို့ လီ ၅၀၀၀ (ငါးထောင်) ၊ ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

သရေခေတ္တရာ ပြည်၏ အရှေ့ဖက် နယ်နိမိတ်သည် ခမာလူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာ ကမ္ဘုဇပြည် နယ်နိမိတ်နှင့် စပ်လျက်ရှိသည်။ အရှေ့တောင်ဖက် နယ်နိမိတ်မှာ မှန်လူမျိုးတို့ နေထိုင်

၁။ တမိုင်သည် ၆ - လီနှင့် ညီမျှသည်။

ရာ ဒွါရာဝတီ ပြည် သို့မဟုတ် ယိုးဒယားပြည် နယ်နိမိတ် နှင့် စပ်လျက် ရှိသည်။ အနောက်ဖက် နယ်နိမိတ်မှာ အိန္ဒိယ ပြည် သို့မဟုတ် ရခိုင်ပြည် နယ်နိမိတ်နှင့် စပ်လျက် ရှိသည်။

မြောက်ဖက် နယ်နိမိတ်မှာ နန်ချောင်ပြည် သို့မဟုတ် ယူနန်ပြည် အနောက်ပိုင်းနှင့် စပ်လျက် ရှိသည်။ တောင် ဖက် နယ်နိမိတ်မှာ ပင်လယ် ဖြစ်သည်ဟု တရုတ် ရာဇဝင် များက ဖော်ညွှန်းထားသည်။

သရေခေတ္တရာ ပြည်သူများမှာ ပျူလူမျိုး များသာ ဖြစ် သည်။ ပျူ လူမျိုးများသည် ၄၅၀ အေဒီ ခန့်ကပင် မြန်မာ နိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းသို့ ဝင်ရောက် အခြေချခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရ သည်။ ၆၁၈ - ၉၀၅ အေဒီ အတွင်း ပေါ်ထွန်းခဲ့သော တန်မင်းဆက် တရုတ် ရာဇဝင်ဟောင်း၊ ၆၇၁ - ၆၉၅ အေဒီ အတွင်း ပေါ်ထွန်းခဲ့သော တရုတ်ဘုရားဖူး ခရီးသည် အီချင်၏ မှတ်တမ်းများ၊ ၆၂၉ - ၆၄၅ အေဒီ အတွင်း ပေါ် ထွန်းခဲ့သော တရုတ်ဘုရားဖူး ခရီးသည် ရှန်ချောင်၏ မှတ် တမ်းများတွင် သရေခေတ္တရာ နိုင်ငံနှင့် ပျူလူမျိုးတို့ အကြောင်း ကို ဤသို့ ဖော်ကျူးခဲ့သည်။

သရေခေတ္တရာ ပြည်သူများသည် အိမ်ကို သစ်သားဖြင့် ဆောက်လုပ်၍ အမိုးကို ခဲမဖြူ၊ ခဲပုတ်ပြား များဖြင့် မိုးကြ သည်။ ဝတ်စား ဆင်ယင်မှုတွင် ပိုးထည်များကို မဝတ်ကြ။ ပိုးထည်များသည် သူတပါး အသက်ကို သတ်ပြီးမှ ရသော အထည်များ ဖြစ်သောကြောင့် မသုံးကြခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၅၂၄၄

အမျိုးသားများက “ကုန်းလွန်း” ခေါ် ဝတ်စုံများ ဝတ်ပြီး နှင်းဆီပန်းရောင် ချည်ပုဆိုးရှည်ဖြင့် ခါးကို ပိုးကာ ပခုံးပေါ်သိုင်းထားသည်။ ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာပြည်သူများက ယင်းဝတ်စုံကို “တောင်ရှည်ပုဆိုး” ဟု ခေါ်ကြဆဲရှိသည်။ ယင်း ဝတ်စုံကို ဇာတ်ခုံပေါ် နှင့် ပြတိုက် များတွင် ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ် အဖြစ် တွေ့မြင်ရဆဲ ဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးများမှာ ဆံထုံး ထုံး၍ ငွေပန်းကုံး၊ ပုလဲကုံးများ ပန်ဆင်ကြကာ မဲထဘီကို ဝတ်ဆင် ကြသည်။ ယနေ့ မဲထဘီသည် ယောလုံချည် အဖြစ် နာမည်ကြီးလျက် ရှိဆဲ ဖြစ်သည်။ သရေခေတ္တရာ အမျိုးသမီးများ အပြင်သို့ အလည်အပတ် ထွက်သောအခါ ယပ်ခတောင်များကို ကိုင်ဆောင်၍ ထွက်တတ်ကြသည်။

ဓယောက် နှင့် ဓယောက် နှုတ်ဆက်ကြရာတွင် ဓယောက်လက် ဓယောက်ကိုင်ကာ နှုတ်ဆက်ကြပြီး အချင်းချင်း အလေးပြုသည် အနေဖြင့် ဦးခေါင်းညွတ် ပြုတတ်ကြသည်။ သရေခေတ္တရာ ပြည်သူတို့၏ ဓလေ့ ထုံးစံမှာ အရှက် အကြောက်ကို အခြေခံသော ဓလေ့ ထုံးစံ ဖြစ်သည်။ အယူဝါဒကား ဂေါတမဗုဒ္ဓဝါဒ ဖြစ်လေသည်။

သမိုင်းဝင် နေရာ အများ အပြားမှ တူးဖော် ရရှိသော ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများကို ထောက်ထားသဖြင့် ပျူတို့၏ဂေါတမဗုဒ္ဓဝါဒ ဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုသည် သရေခေတ္တရာ ခေတ်တွင်

အလွန် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လျက် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

ဂေတမဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် တွေ့ရှိရသော ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများတွင် ရှေးဆန်သော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည့် ပုထိုးများ၊ စေတီများ၊ ဗိသုကာ လက်ရာ မြောက်သော ဘုရားများသည် ပျူတို့၏ ဂေတမဗုဒ္ဓဝါဒ ဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု အထွတ် အထိပ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ညွှန်းလျက် ရှိသည်။

ပျူတို့၏ ရင်သွေးများ ရှင်ပြုချိန်သည် ယခု မျက်မှောက် ခေတ် မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရင်သွေးများ ရှင်ပြုချိန် ထက်ပင် စောနေ ပေသည်။ တန်မင်းဆက် တရုတ် မှတ်တမ်းများတွင် “ယောက်ျားများမှာ အသက်ခုနစ်နှစ် ပြည့်လျှင် ဆံပင်ဖြတ် ၍ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် သင်္ကန်းဝတ်ကြရသည်။ အသက် နှစ်ဆယ် ပြည့်ပြီးနောက် ဆက်၍ သင်္ကန်း မဝတ်လိုသူ များသည် ဆံပင်ရှည် ထားကာ လူ့ဘောင်သို့ ပြန်လာကြ သည်” ဟု ဖော်ညွှန်းထားသည်။

သရေခေတ္တရာ ပြည်သူတို့ မိမိတို့ ရင်သွေးများ ခုနစ်နှစ် အရွယ် ဆံဖြတ်၍ သင်္ကန်းဝတ်ကြခြင်းမှာ ဓမ္မပဒလာ ခုနစ်နှစ် အရွယ်တွင် သင်္ကန်း ဝတ်ကြသော သောပါက သတို့သား၊ ပဏ္ဍိတသတို့သား၊ သုမနသတို့သား၊ သုခသတို့သား များ၏ ထုံးတမ်းကို လိုက်ဟန်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်ယင် ရဟန်း ပြုလုပ်ရိုး ထုံးစံ ရှိရာ
 ရဟန်းမပြုလိုသူ ပျူတို့၏ ရင်သွေးများ ဆံပင်ရှည် ကား၍
 တရုတ်ရာဇဝင် မှတ်တမ်းများတွင် ဖော်ပြထား သကဲ့သို့ လူ့
 ဘောင်သို့ ပြန်လာခြင်း များသည် ရှင်လူထွက်လာခြင်း ဖြစ်
 ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပေ သတည်း ။

x x

၁။ ရှေးဟောင်း မြန်မာရာဇဝင် နှင့် ယဉ်ကျေးမှု

ပုဂံ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ

ပုဂံပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာသည် ၁၀၄၄ အေဒီ တွင်မှ စတင်ခဲ့သည်။ အနော်ရထာ မင်းစောသည် ၁၀၅၆ အေဒီ တွင် သထုံကို တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်၍ ဗုဒ္ဓပိဋကတ် တော်များကို ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။

၁၀၅၆ အေဒီတွင် ပုဂံ နှင့် သထုံ စစ်မက် ဖြစ်ပွားရသော အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်များပင် ဖြစ်သည်။ ၁၀၅၅ အေဒီတွင် သထုံမှ ပုဂံသို့ ရှင်အရဟံရောက်လာသည်။ ရှင်အရဟံကို သမိုင်းနှင့် ဘာသာပညာရှင်များက “ရဟန္တာ” ဟု အသိအမှတ် ပြုထားကြသည်။ အနော်ရထာ မင်းစောသည် ရှင်အရဟံ ကို ဆည်းကပ် ကြည်ညိုခွင့် ရခဲ့ရာမှ ရှင်အရဟံက

သထုံတွင် ဗုဒ္ဓပိဋကတ်တော်များ ရှိကြောင်း လမ်းညွှန် မိန့်ကြား
လေသည်။

ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ ခံယူကျင့်သုံးစ ဖြစ်သော အနော်ရထာ မင်း
စောသည် ဗုဒ္ဓ နှင့် ဗုဒ္ဓဒဿနများကို သက်ဝင် ကြည်ညိုခြင်း
ပြင်းပြလှကာ သထုံရှိ ဗုဒ္ဓပိဋကတ် တော်များကို လက်ဆောင်
ပဏ္ဏာများဖြင့် သံတမန်များ စေလွှတ်၍ ပင့်ဆောင် စေလေ
သည်။ သို့ရာတွင် သထုံ မန္တဟာမင်းသည် ပုဂံမှ သံတမန်များ
ကို “အရိုင်းတို့နှင့် အရာလော” ဟု မချေမငံ ပြောဆိုပြန်လွှတ်
လိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် သထုံ နှင့် ပုဂံ စစ်မက် ဖြစ်ပွားရခြင်း
ဖြစ်လေသည်။

ရှင်အရဟံ မရောက်မီ ပုဂံပြည်တွင် မိစ္ဆာအယူများ လှမ်းမိုး
လျက်ရှိသည်။ ပုဂံပြည်သူတို့သည် အများအားဖြင့် မိရိုးဖလာ
နတ်များကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ နဂါးကိုလည်း ကိုးကွယ်ကြ
လေသည်။ ထို့ပြင်က ဖန်ခိုးတူးလျက် ရှိသူတို့မှာ အရည်း
ကြီးများသာ ဖြစ်လေသည်။

“အရည်း” ဟူသော စကားလုံးသည် “အရိယ” ဟူသော
ပါဠိမှ ဆင်းသက်လာသော ပါဠိသက် စကားလုံး ဖြစ်သည်။
ယင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ “ရသေ့၊ ရဟန်း၊ အကျင့်ကောင်း
ရှိသူ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသည်။ ပျို့ကဗျာ လင်္ကာ များတွင်
“သူတော်နည်းဖြင့်၊ အရည်းပီလှ၊ ဖြည့်ဘူးစုဟု” ဟူ၍

၁။ ကိုးခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရေး-၂။

လည်းကောင်း “ အရည်း မုနော၊ သွင်ခလေ့ဖြင့် ” ဟူ၍
လည်းကောင်း စပ်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သို့ရာတွင် ပုဂံခေတ်၏ အရည်းကြီးများမှာ မကောင်းသော
ဒုစရိုက်ဖြင့် ကျင်လည် အသက်မွေးသူများ ဖြစ်၍ “ အရည်း ”
ဟူသော စကားလုံးကို ကာလ၊ ဒေသ၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် လိုက်ဖက်
အောင် အနက်ကောက်ရသော် “ ရှင်ယောင်၊ အကျင့်ပျက် ”
ဟူ၍သာ အနက်ကောက်သင့် လေသည်။

ယင်း ရှင်ယောင် အရည်းကြီး များသည် နက်ပြာရောင်
သင်္ကန်းကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ဆံပင် လေးသစ် လက်တဝါး
ရှည်အောင် ထားကြသည်။ နတ်၊ နဂါး၊ အင်း၊ အိုင်၊ မန္တရား၊
ဆေးဝါး၊ အဂ္ဂိရတ်လိုက်စားကြသည်။ တစုံတခုသော မကောင်း
မှုကို ပြုလုပ်မိက “ ဤမည်သော ပရိတ်ကို ရွတ်လျှင် ပျောက်
၏ ” ဟု မဟုတ်မဟတ် ပြောတတ်ကြသည်။

သိုးကလေး....

ပုပ္ပားနတ်တောင်၊ အခေါင်မြင့်ဖျား
စုံတောပြားဝယ်၊ နံ့ရှားကြိုင်လွင့်
ခါတန်ပွင့်သည်၊ ရွှေနှင့်ယိုးမှား
ပန်းစကား....။ ။

သိုးကလေး....

စကားပွင့်နှင့်၊ နှိုင်းသင့်နှိုးသည်

ရဲမျိုးသမီး၊ မောင်ကြီးနှမ
ညက်လှပြာစင်၊ မယ် သည်ပင်သည်
ခရီးသား....။ ။

သိုးကလေး....
မြိတ်လွတ်စုလည်း၊ အငယ်တည်းက
ကျမ်းဝင်ကြသည်၊ မွေးဖွားရင်း
မျိုးသည်မင်းနှင့်၊ ချစ်ချင်းစုရုံး
သက်ထက်ဆုံးသည်၊ နှလုံးမခြား
စောင့်တရား....။ ။

ဆွေမိမင်း....
မျက်သုတ်နီစင်၊ ရထည်းဖျင်နှင့်
ကျိုင်းစင်မြဝါ၊ မတ်ကြီးလျာကို
မယ်သာကြိုက်မိ၊ တုမရှိ ။ ။

ပုပ္ပားနတ်တောင်ဖွဲ့ ကဗျာ ဖြစ်သည်။ ပုပ္ပားနတ်တောင်ဖွဲ့
ကဗျာကို လေ့လာ အကဲခတ်ခြင်းဖြင့် ပုဂံသူပုဂံသားတို့၏ နတ်
ကိုးကွယ်မှုသည် အဘယ်မျှ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့သည် ဆို
ခြင်းကို သိသာနိုင်သည်။ ပုဂံသားများ ဦးထိပ်ထားရာ နတ်ကား
ပန်းပဲမောင်တင့်တယ် နတ်မောင်နှမ ဖြစ်သည်။ ယင်း နတ်
မောင်နှမကိုပင် “အိမ်တွင်း မင်းမဟာဂီရိနတ်” ဟု တမျိုး
“မဟာဂီရိ နတ်မောင်နှမ” ဟု တဖုံ ပုဂံသားများက မျိုးစုံ
အောင် အမွန်းတင်ထားခဲ့ကြသည်။

၁။ ကဗျာဗန္ဓုသာရ၊ ၅၇၉။

ယင်း နတ်မောင်နှမသည် ၃၄၄ အေဒီတွင် နန်းတက်သော
သေဉ်လည်ကြောင်မင်း လက်ထက်တွင် ပုဂံသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။
ပုပ္ဖားတောင်တွင် နတ်ကွန်းနှင့် ထားသည်။ နှစ်စဉ် နတ်တော်
လ၌ နိုင်ငံဥသျှောင် ဘုရင်နှင့်တကွ တိုင်းသူ ပြည်သားများပု
ပူဇော် ပသကြရသည်။

နတ်တော်လ၌ နတ်ပူဇော် ပသခြင်းကို စွဲ၍ ယင်းလက်
“နတ်တော်” ဟုပင် ပုဂံသားများ ကင်ပွန်းတတ်နိုင် ခဲ့ကြ
သည်။ ယင်းကို အနက်ကောက်သော် နတ်=ကိုးကွယ်ရာ+တော်=
အရှင်၊ “ပုဂံမင်း အဆက်ဆက် ပုပ္ဖားတောင်သို့ တက်၍ နတ်ပူ
ကျင်းပသောလ” ဟု အနက်ကောက်ရသည်။

ယင်းနှင့် အလားတူစွာ နတ်အိပ်သော ဝါဆိုလကို “နတ်
စက်လ” နတ်ကြီး အိပ်ရာမှ နိုးသော တန်ဆောင်မုန်း လက်
“နတ်နိုးလ” ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာစာပေ
များတွင် “စေ့မိုးမှ ရောရ၊ နတ်စက်လတွင်၊ ညွတ်ခဖျော်ဖျော်၊
နေ့ညဉ့်မချာ၊ လျှောက်သူမှာမှ၊ ယင်္ဂမပွင့်မှ၊ ချစ်ပန်းသသို့၊
ဘာမျှကြာကျိုး၊ မဝေဖြိုးသော်လဲ၊ နတ်နိုး ရာသီ၊ မဆောက်မ
က” ဟု ထင်ဟပ်နေနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ပူဇော်ပသကြသော နိုင်ငံဥသျှောင်နှင့် ပြည်သူ
များအား နတ်မောင်နှမက “နှစ်လှိုဝမ်းသာ၊ ချိုသောစကား

၁။ မယ်ခွေဆို “အဲချင်း”

များ ပြောဆို၏ ။” ဟု ရာဇဝင် ဆရာများက ဖော်ညွှန်း ထားသည်။

နတ်ပူဇော်ရာ ဗလိနတ်စာကား ကျွဲဖြူ၊ နွားဖြူ၊ ဝက်ဖြူ၊ ကြက်ဖြူများ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းတို့ သတ်ဖြတ်၍ “နတ်များ ကို ပူဇော်ပသကြရမည်” ဟု အရည်းကြီးများက လမ်းညွှန်ခဲ့ ကြလေသည်။ ပုဂံသူ ပုဂံသား များလည်း အရည်းကြီးများ ညွှန်ကြားသည့် အတိုင်း လိုက်နာ ပြုလုပ်ကြရသည်။ မပြုလုပ်က မင်းပြစ် မင်းဒဏ် ခံကြရသည်။

ပုပ္ပားတောင်သည်၊ ရွှေတောင်တည့်လေ
ရွှေတောင်ပတ်ကိုး၊ စကားပင်နှင့် ပန်းပင်ဖုံး
တောင်လုံးရန်၊ ကြိုင်စွလေ။ ။

ပုပ္ပားတောင်တိုင်....
နတ်ရှင်နှစ်ပါး၊ ရှင်စံစား
ဘုံခြားဗိမာန် မြိုင်စွလေ....။
လိုင်စွလေ၊ လိုင်စွလေ....
လိုင်စွစကား၊ တောင်ပုပ္ပား
စကားပျံ့ကြိုင်စွ၊ ပန်းလိုင်စွလေ....။
မောင်တော်ရေထက်၊ မယ်မှတ်ရေ
ဆယ်လေးသာစွလေ....။
ဗိမာန်နန်းမှာ၊ ထီးစကြာ
ဖြန့်ကာအုပ်မိုး ကာစွလေ....’ ။ ။

၁။ တွင်းသင်း မြန်မာရာဇဝင်၊ ပ။ ၆၀။

၂။ ကဗျာဗန္ဓုသာရာ၊ ၅၇၁။

မည်သူရေးဟု မသိရသော ပုဂံခေတ်ပေါ် “ တောင်ပုပ္ပား စကားပွင့်အဲချင်း ” ဖြစ်သည်။ ယင်းအဲချင်းသည်ပင် “ အရည်းကြီးများ၏ လက်ရာဖြစ်သလော ” ဟု တွေးထင်ရသည်။ ပုပ္ပား နတ်တောင်ဖွဲ့ လက်ဖွင့် “ မျက်သုတ်နီစင်၊ ရထည်းဖျင်နှင့်၊ မင်းပျို မင်းလွင်ကို နှမတော် ငမ်းငမ်းတက် ကြိုက်မိသည်ကား မှားကြီးခြင်း မှားလေစွ ” ဟု နှမတော်၏ ယူကျုံးမရ ဖြစ်ပုံကို ဖော်ညွှန်းထားသည်။

တောင်ပုပ္ပားစကားပွင့် အဲချင်းသည် “ ကိုးကွယ်ရာ တကာ တို့ထက် ဆယ်လေးသာသော နတ်မောင်နှမကို ဗိမာန်နန်းမှာ ထီးစကြာ ဖြန့်မိုးကာ ကိုးကွယ်ကြပါစို့ ” ဟု ပုဂံသူ ပုဂံသား များကို သတ်ပင်းထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တောင် ပုပ္ပားစကားပွင့် အဲချင်းသည် “ အရည်းကြီးများ၏ လက်ရာ ဖြစ်သလော ” ဟု တွေးထင်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ပုဂံပြည်၏ အရည်းကြီး များသည် နတ်ကိုးကွယ်မှု ၌သာ စည်းရုံးလုံ့ ဆော်ရုံမက လူညွန့်လည်း ခူးတတ်ကြ သေးသည်။ ယင်းအချိန်က ပုဂံ၏သမီးပျိုများ ထိမ်းမြားလက်ထပ်မည့်ဆဲဆဲ တွင် အရည်းကြီးများထံ တည ပို့ကြရသည်။ ယင်းသို့ တညသိပ် ပို့ကြရခြင်းကို ပုဂံသူ ပုဂံသားများက “ ပန်းဦးလွတ်သည် ” ဟု ကင်ပွန်းတတ်ခဲ့ကြလေသည်။

ယင်း စကားရပ်တွင် “ ပန်း ” ဟူသော စကားလုံးသည် ဥပစာ စကားလုံး ဖြစ်သည်။ ယင်းဖြင့် မေထုန်ကို တင်စားပြော ဆိုသည်။ “ ဦး ” ဟူသော စကားလုံးက “ အဦးအစ ” ဟူ

သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ညွှန်းသည်။ “လှုတ်” ဟူသော စကားသုံးကား ယင်း ခေတ် ယင်းအချိန်က ပုဂံသူ ပုဂံသား များ၏ နေ့စဉ်သုံး စကားလုံး ဖြစ်သည်။ ယင်းဖြင့် “ပေးသည်၊ လှူသည်၊ ပူဇော်သည်” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ညွှန်းလေ သည်။

ထို့ကြောင့် ပုဂံကျောက်စာများတွင် “ငါလှုတ်^၁၊ ကျောန် လှုတ်^၂” စသော စကားလုံးများ ထင်ဟပ်နေခြင်း ဖြစ် သည်။ ယင်းတို့ဖြင့် “ငါလှူသည်၊ ကျွန်လှူသည်” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ညွှန်းသည်။ မြန်မာ စာပေ များတွင်လည်း “ဝိဇယ စေတီ၊ သီရိရတနာ၊ လှုတ်သောခါ၌” စသည်ဖြင့် စပ်ဆိုကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မုဆိုးနားနီး မုဆိုး - တံငါနားနီး တံငါ ဖြစ်ခဲ့ရသော အနော် ရထာ မင်းစောသည် ရှင်အရဟံတည်းဟူသော သူတော်ကောင်း နှင့် ပေါင်းမိ၍ သူတော်ကောင်းကြီး ဖြစ်လာသည်။ အယူ သိမ်ဖျင်း၍ သေးနုပီလှသော အရည်းကြီးများ၏ အညစ်အပတ် နှင့် အညှစ်အသတ်များကို အမြစ်ဖြတ်ပစ် နိုင်ခဲ့သည်။ အရည်း ကြီးများကိုလည်း လူဝတ်လဲ၍ ဆင်ကျွေး မြင်းကျွေး ခိုင်း ခဲ့သည်။

၁။ ၅၄၄- ခုနှစ်ထိုး၊ အိုနုသင် ကျောက်စာ။

၂။ ၅၄၇- ခုနှစ်ထိုး၊ အမရပူရ ရေကျော်တံတားမှ ကျောက်စာ။

၃။ ယိုးဒယားမိဖုရား ချောင်း၊ ပိုဒ်ရေး - ၁၅။

ပုဂံပြည်သူ အားလုံးအား ဗုဒ္ဓအယူဝါဒဆိုင်ရာ ဒဿနများ ကို လိုက်နာကျင့်သုံး စေကာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော်၏ ပင်မဘာသာအဖြစ် ရပ်တည်စေသည်။ အရိန္ဒမာ လှံပျံစကြာ လက်နက်ရတနာကို ကိုင်စွဲခဲ့သော အနော်ရထာ မင်းစောသည် ထက်မြက်လှသော စေတနာနှင့် သဒ္ဓါလက်နက်များ ကိုင်စွဲကာ ပုဂံပြည်သူအားလုံးအား ပုညကုသလ စစ်ပွဲများဆီသို့ ဦးလှည့် စေခဲ့သည်။

ယင်းအချိန်ကစ၍ ပုဂံပြည်၏ မျက်နှာစာ တိုင်းတွင် ပုည ကုသလ စစ်ပွဲများဖြင့် အတိပြီးလျက် ရှိသည်။ ယင်း ပုညကု သလ စစ်ပွဲများ၏ အကြောင်းခြင်းရာကိုလည်း ပုဂံ၏ ကျောက် စာများက ယနေ့တိုင် ဖော်ကျူးလျက် ရှိသည်။

“ ကြွောင်လေ လိအိဇ
ညောင်ရွှေပင်စိက်ဇ
ကန်လေတစ်ခုအံ တူဇ
သာနေ့စိယောက်လေ
ရဟန်မူဇ ”

ပုဂံသူ ပုဂံသားများသည် ဇရပ်၊ ကျောင်း၊ ကန် အရပ် ရှစ်မျက်နှာတွင် တမျက်နှာ တပင်ကျ ညောင်ရွှေပင် စိုက်ပျိုး လှူဒါန်းခြင်းနှင့် အတူ မိမိတို့ ရင်နှစ်သည်းချာ သားရတနာ နှစ်ယောက်အား ဂေါတမ ဗုဒ္ဓသာသနာသို့ ရှင်အဖြစ် သွတ်

၁။ ၄၀၀-ကျော်ခန့်ထိုး၊ သက်စိုးဘောင်ဘုရား ကျောက်စာ။

သွင်းခဲ့သည်။ ယနေ့ ပုဂံ၏ ခြေရာ လက်ရာ ရုပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အဆောက်အဦများသို့ ပုဂံ၏ နှောင်းသားများ လိုက်မမီခြင်း သည် ရှေးပုဂံသားများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ မြင့်မားမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကို မည်သည့် ဗိသုကာ ပညာရှင်များမှ ငြင်း ချက်မထုတ်နိုင်ပဲ ရှိသည်။

“ ပုဂံမှာ မဖြစ်သောကြာ ပဉ္စင် တူရိမည်သော စည် သျှင် လှိုင်နိုင်လထသော စည်စိမ်လိုရကာ စည်ကြံ ပန်တျာလီသော စည်သည်ကာ ငါသု ခါ၊ ငါမတ၊ ငါမရန်၊ ငါ ဖုန်ဆုမ်၊ ပသာသည်ကာ ငါသု ရိမ်၊ ခွက်ခွင်သည်ကာ ငါလီ။ ကုလာ ပန်တျာကာ ပုလော လီ၊ စည်သည်ကာ ငါရမံ၊ အာဒိ မြန်မာပန်တျာကာ အိုအ်သာ၊ အိုအ်ကောင် ”

ဤကား ပုဂံသားများ၏ စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ မြင့်မားမှုကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖော်ကျူးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂံသားများ က ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ကချေသည်များ ကခုန်၍ ဆိုင်းဗုံများ ဖြင့် တိုင်းတုန်အောင် ချိမ့်ချိမ့်မွမ်း တီးမှုတ် ကခုန် ရခြင်းသည် “ တူရိယာ ငါးပါးဖြင့် တီးခပ် နှိုးဆော်၍ ထနိုးရသော ယောကျ်ား၏ စည်းစိမ်မျိုးကို ရရှိရေး ” ဟု ကြွေးကြော်ထား သည်။ ပုဂံ၏ ကြွေးကြော်သံကား မြန်မာနိုင်ငံ တဝန်းလုံးတွင် ယနေ့တိုင် ပဲ တင်ညံလျက် ရှိသည်။

x x x

၁။ ၅၅၂-ခုနှစ်ထိုး၊ သိင်္ဂသူ ကျောက်စာ။

ရှင် ဖြူမင်္ဂလာသည် မြန်မာ့လူမှုကို ဖော်ကျူး

မြန်မာ့လူမှုလောကတွင် အရေးကြီး နှစ်ရပ် ရှိသည်။ ယင်း တို့ကား သာရေး နှင့် နာရေး ဖြစ်သည်။ သာရေးဟူသည် အလှ အတန်း စသည် ပြုလုပ်ခြင်းကို ခေါ်ဆို၍ နာရေးဟူသည် လူ သေဆုံးခြင်း စသည်ကို ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့က သာရေးကို “သုမင်္ဂလ” ဟု ခေါ်ကြ ပြန်၍ နာရေးကို “ဒု မင်္ဂလ” ဟု ခေါ်ကြပြန်သည်။ ယင်း အရေး ကြီး နှစ်ရပ်လုံးပင် မြန်မာ့လူမှု သရုပ်သအောင်ကို ထွန်းပြောင် စေနိုင်သည်ချည်း ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အိမ်ထောင်စု တခုသည် မိမိတို့ သား ရတနာတယောက် ဖွားမြောက် ကြီးပြင်းလာသည့် အချိန်မှစ၍ မိမိသား ရှင်ပြုနိုင်ရေး အတွက် နှစ်ရှည်လများ အချိန်ယူ၍ စိုင်းပြင်းစီမံကြရသည်။ စိုင်းပြင်း စီမံကြရသည်နှင့်အတူ သား

ရတနာကိုလည်း ပိုးမွှေးသလို မွှေးမြူကြရသည်။ သားရှင်မိဘ
များ သန္တာန်တွင် မိမိသား ရှင်ပြုနိုင်ရေးသည် “အဓိက”
ဖြစ်နေလျက် ရှိသည်။

ဂေါတမဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်က ရခဲလှသော တရားဝါးပါးတွင်
ရှင်ဖြစ်နိုင်ရေး၊ ရှင်ပြုနိုင်ရေးကိုလည်း ရခဲလှသောတရား တပါး
အဖြစ် လမ်းညွှန်ခဲ့ရာ သားရှင် မိဘများ အနေဖြင့် မိမိသား
ရှင်ဖြစ်နိုင်ရေး၊ ရှင်ပြုနိုင်ရေး၏ အဓိကကျနေမှုမှာ သဘာဝ
ကျလျက် ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အိမ်ထောင်စုတိုင်းက သား
ရတနာ ထွန်းကားလာခြင်းကို ဂုဏ်ယူကြသည်။ တန်ဖိုး မဖြတ်
နိုင်သော ကုသိုလ်မျိုးကို ရသည်ဟု အလေးအနက် ခံယူကြ
သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အိမ်ထောင်စုတိုင်းက မိမိတို့ ရင်နှစ်သည်း
ချာ သားရတနာ၊ သမီးရတနာများ ရှင်ပြုရခြင်း၊ နားထွင်းရ
ခြင်းကို “အထက်တန်းကျသော မြန်မာ့လူမှု” ဟု အလေး
အနက် ခံယူထားသည်။ သို့ဖြစ်ပေရာ မိမိသားရတနာ၊ သမီး
ရတနာကို ရှင်မပြု၊ နားမထွင်းရသေးမီ မည်သည့် ဗုဒ္ဓဘာသာ
ဝင် ဇနီးမောင်နှံတို့မျှ အိမ်ထောင်ရေး လူမှုဆိုင်ရာများ ပြတ်စဲ
ခြင်း စသည်ကို အလိမ္မာရှိကြချေ။ ယုတ်စွာအဆုံး သေဆုံးခြင်းကို
သော်မှလည်း အလိမ္မာရှိကြချေ။

“နွေကျွန်းသန်ဝါ၊ ခုချိန်ခါကို၊ ကျောင်းသာရာမ်
ခင်း၊ စေတီဘုန်း၌၊ သီကင်းအလှ၊ ရွှေပြည်သူတို့၊ ဆုယူ

စည်းဝေး၊ ဖြူဖြူဖွေးလိမ့်၊ စက်မွေးခိုက်တွင်၊ အိပ်
မက်မြင်သို့၊ မရွှင်ရုတ၊ လွမ်းလိုက်လှရှင်၊ ညွှန်ပြကျိုး
ဆက်၊ ဆယ်ကျော်သက်က၊ ကြင်ဖက်အတူ၊ တောင်းဆု
ယူသည်၊ အိမ်သူ ချောသွယ်၊ သုံးယောက် မယ်နှင့်၊
ပင်လယ်ခြားရာ၊ ခရီးကွာသို့၊ မှာလည်းမကြား၊ သွား
လည်း မသင့်၊ ဖြစ်သဖြင့်လျှင်၊ ပူခင်ရှည်ရေး၊ ရှိချေ
သေး၏^{၁၁}”

နက်ရှိုင်း ထူထပ်လှသော မဲဇာငရဲတောမှ သစ်ပင် တော
တောင်များကို ထွင်းဖောက်၍ တိုးလျှိုး ထွက်ပေါ် လာသော
လက်ဝဲသုန္ဒရဘွဲ့ခံ အမတ်ကြီး ဦးမြစံ၏ ရင်ထုမနာ ရင်နှင့်
သီကျူးသံ ဖြစ်သည်။ ၁၁၂၆-ခုနှစ် ဆင်ဖြူရှင် မင်းတရား
လက်ထက် ကျွန်ယုံတော် မောင်အောင်တင်၏ အရေးအခင်း
ကြောင့် လက်ဝဲသုန္ဒရ ငရဲတောသို့ ရောက်ခဲ့ရသည်။

နှေအကုန် မိုးအကူး မိုးသားကျူးသည့် လဝါဆိုတွင်
လက်ဝဲသုန္ဒရခမျာ ဇရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ ဂူ၊ ကျောင်း၊ ဘုရားများ
တွင် ကြက်ပျံမကျ သီတင်းအလှူ ကုသိုလ်ယူကြသည့် ရွှေပြည်
သူများကို မဲဇာတောမှ အိပ်မက်ပမာ မြင်ယောင်ထင်ယောင်
နေ၍ မရွှင်ရုတ လွမ်းမော ကျနေခဲ့သည်။ လဝါဆိုတွင် ရှင်ပြု
ပွဲကြီးများ ရှိနေ၍လည်း လက်ဝဲသုန္ဒရ ဤမျှ မရွှင်ရုတ လွမ်း
မောကျခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ လက်ဝဲသုန္ဒရဆို၊ ‘ရွှေဝန်းစန္ဒာ’ ချီရတု၊ မြန်မာစာ ညွှန်
ပေါင်းကျမ်း၊ ဒု - ၂၂၉။

ရွှေပြည်သုတို့မှ ပစ္စည်းဆက်၍ လက်ဝဲသုန္ဒရ နိမိတ်ပုံတွင် စိတ်အာရုံ လှုပ်ရှားဖွယ်ရာ ဆယ်ကျော်သက်က ကြင်ဖက်အတူ အိမ်ထောင်တူခဲ့သော ဇနီးချောနှင့် ဥမမယ် ဇာမမြောက်သည့် သားငယ်နှင့် သမီးငယ်များ ပေါ်လာသည်။ လက်ဝဲသုန္ဒရ ခမ္မာ အိမ်သူချောသွယ် သုံးယောက်မယ်ကို “ရှင်ပြုချိန်တန်ပြီ ရှင်ပြုကြ၊ နားထွင်းချိန်တန်ပြီ နားထွင်းကြ” ဟု အားပါး တရ ပြောလိုစိတ်၊ မှာလိုစိတ်၊ သွားလိုစိတ်များ တဖွားဖွား ပေါ်လာသည်။

သို့ရာတွင် ပင်လယ်ခြားရာ ခရီးကွာသလို မဲဇာ နှင့် ရွှေပြည် တော်၊ ရွှေပြည်တော် နှင့် မဲဇာကား မြေချင်းထပ်၍ ရေချင်း စပ်သော်လည်း ရာဇဝတ်သား တယောက် အနေဖြင့် မှာလို လည်း မကြား သွားလိုလည်း မသင့် ဖြစ်ကာ “အပူမီးရှည်ဦး မှာပါကလား” ဟု ငြီးတွား၍ လက်ဝဲသုန္ဒရ ကျိတ်မှိတ် တင်းခံ ခဲ့ရသည်။

မိမိရင်နှစ်သည်းချာ သားရတနာ၊ သမီးရတနာကို ရှင်မပြု နားမထွင်းရပဲနှင့် ငရဲတောတွင် လူဖြစ် ရှုံးရတော့ မည်ကို လက်ဝဲသုန္ဒရ တွေး၍ တွေး၍ ဆွေးခဲ့သည်။ သားသမီး အပေါ် မိဘ၏ ဝတ္တရား မကျေပြန်မှု နှင့် ကြီးစွာသော မဟာလူမှု အခွင့်အရေးကြီးတရပ် ဆုံးရှုံးရတော့မည်ကို ဆွေး၍ ဆွေး၍ နာခဲ့ရသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲသည် ဤမျှလူမှုရေး အတိမ်အနက်ကို ဖော် ကျူးထားရကား သားရတနာ မထွန်းကား၍ ရှင်ပြုပွဲ မကျင်း

ပရသော ဗုဒ္ဓဘာသာ အိမ်ထောင်စုများသည်ပင် သူတပါး၏
သားများကို ယူ၍ ရှင်ပြုပဲ့ ကျင်းပတတ်ကြသေးရာ သား
ရတနာ လက်ငုတ် ရှိနေသော လက်ဝဲသုန္ဒရ အနုဖြင့် လောက
လူမအပြင်ဘက်သို့ မည်သို့ ရောက်ချင်မည်နည်း။

x

x

x

ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲဖြင့် လူထုစည်းရုံး

မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲသည် လူထု စည်းရုံးမှုကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ရှင်ပြုပွဲ ကျင်းပတော့မည့် အိမ်ထောင်စု သည် ရှင်ပြုပွဲထွင် ကျေးမွေး ဧည့်ခံနိုင်ရန် ဆယ်ငါးရက် တလ ကြိုတင်၍ စားဖွယ် သောက်ဖွယ်များ စီမံ ပြုလုပ်ကြသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ပွဲမဝင်မီ အကြိုညတညတွင် ရွာဆော် လုပ် သူက ကျေးရွာရှိ ပြည်သူအားလုံးကို “ရှင်ပြုမင်္ဂလာ နေအိမ် မဏ္ဍပ်သို့ ဆေးသောက် ကွမ်းစားကြကြပါဗျိုး” ဟု အော်၍ ရွာတွင်းသို့ လှည့်လည် ဖိတ်မံရသည်။ လှည့်လည် ဖိတ်ကြား သူကို “ရွာဆော်” ဟု ခေါ်သည်။ “ကြကြပါဗျိုး” ဟု ဖိတ်မံသည်ကို ပခုက္ကူဖက်က “ဗျိုးဟစ်သည်” ဟု ခေါ်၍ ဗိုလ် ညောင်ဦးဖက်က “ဗျိုးထိုးသည်” ဟု ခေါ်ကြသည်။ ယင်းသို့ ဗျိုးဟစ်၊ ဗျိုးထိုးယင် ကျေးရွာ ပြည်သူ များက

“တရွာလုံး ဖိတ်မန္တက ပြုသည်” ဟု နားလည်ပြီး ဖြစ်တော့သည်။ ယင်းကား တိကျသော မြန်မာ့လူမှုဓလေ့ တခုပင် ဖြစ်သည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲကြီးနေ့ အတွက်မူကား တတ်နိုင်ယင် တတ်နိုင်စလို့ ဖိတ်မန္တက ပြုကြသည်။ မတတ်နိုင်သည့် အလှူရှင်များက မဖိတ်ယင် မဖြစ်သည့် သူများကိုသာ ဖိတ်တတ်ကြသည်။ ယင်းသို့ ဖိတ်သည်ကို “ရွေးကောက်ဖိတ်သည်” ဟု ခေါ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗျိုးဟစ် ဟူသော စကား၊ ဗျိုးထိုး ဟူသောစကား၊ ရွေးကောက် ဟူသော စကားများသည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာမှ ပေါက်ဖွား လာသော စကားများသာ ဖြစ်သည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အကြိုညတွင် ဆေးသောက် ကွမ်းစား ဖိတ်ကြားခြင်းသည် စင်စစ် ဆေးသောက် ကွမ်းစား သက်သက်သာ မဟုတ်ပဲ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ လိုအပ်သော စီမံလုပ်ဆောင်ချက်များကို လူထုနည်းဖြင့် အထူးစီမံချက်များ ချကာ ရေးဆွဲနိုင်ရန်သာ ဖြစ်သည်။ စီမံချက်များကား ကြိုဆိုရေး၊ ဧည့်ခံရေး၊ ဖြေဖျော်ရေး နှင့် ချက်ပြုတ်ရေး စသည်များ ဖြစ်သည်။ ချက်ပြုတ်ရေးဆိုင်ရာတွင် အလှူရှင်များက စပါးများကို အလှူမတိုင်မီ တလ ကိုးသိတင်း ကြိုတင်၍ တအိမ်လျှင် တတင်းကျ နှစ်တင်းကျ အပ်နှံ အထောင်းခိုင်းတတ်ကြသည်။ ကျေးရွာပြည်သူများကလည်း မိမိတို့အတွက် တာဝန်သက်သည်ဟု မယူဆ၊ အပ်နှံလာသော စပါးများကို တပျော်တပါး ထောင်းပေးတတ်ကြသည်။

လက်ဆုံတွေ့ ချပင်လို့
ဟန်ကျအောင် စီ။ ။

ရွှေနှောင်သူ ပျိုအပေါင်းရယ်
မောင်းကျောက်ကို ချီ။ ။

ချီကျူးငယ် သီ။
ညီအောင်ပ အချက်ပေး။ ။

ပျော်ရွှင်ရွှင် ယဉ်ယဉ်တုံပါလို့
နှံကြစို့လေး။ ။

ဟိုရှေးက ဆူညံ ဆူညံ
ဘာသံလို့ မေး။ ။

မေးပါနဲ့အေး၊ ရွှေနှောင်သူ အလှပေးတယ်
မောင်းသံတဲလေး။^၁

ကျေးလက် ပြည်သူတို့၏ မောင်းထောင်းတေး ဖြစ်သည်၊ ရှင်ပြုမင်္ဂလာများ နေ့သတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်ယင် ကျေးရွာတွင် မောင်းထောင်းသံများ ညံ့သွားတတ်သည်။ မောင်းထောင်းသည့် ကျေးရွာ၏ သမီးပျိုများက မောင်းထောင်း၍ ဆန်ပြာသည့် ကျေးရွာ၏သမီးပျိုများက ဆန်ပြာကာ ပျော်မြူးနေတတ်ကြသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ ဖြစ်မည်ဆိုယင် ကျေးရွာတွင် ဤသို့လျှင် ပျော်ရမြဲ ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာသည် ကျေးရွာတွင် လူကြီးပိုင်းမှ လူငယ်ပိုင်း အထိ စည်းရုံး

၁။ ကျေးလက်တေး။

နိုင်စွမ်းရှိသည်။ ကျေးရွာတာဝန်ကို မိမိတာဝန်တရပ် အနေဖြင့် လက်ကမ်း ကြိုဆိုလာရန် လူငယ်ထု အတွင်း စည်းရုံးနိုင်ခြင်း သည် ရှင်ပြု မင်္ဂလာ၏ ထက်မြက်မှုပင် ဖြစ်သည်။ ကာလသား များကလည်း ယင်းအခွင့်အရေးကို လက်လွှတ်မခံကြ။ အမျိုး သမီးများ မောင်းထောင်းခွင့်သို့ ဝင်၍ မောင်းထောင်း တတ် ကြသည်။ ဆန်ပြာတတ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသားများမှာ အမျိုးသမီးများ၏ လှောင်ပြောင် ဟိုစယ်မှုကိုသာ ခံရချေ သည်။

“စပါးထောင်းကူ၊ လူမလိုဘူးလား”
“မောင်မထောင်းနဲ့၊ ခါးညောင်းတတ်တယ်
မယ်ထောင်းမယ်။
စပါးပြာလဲ၊ မောင်မပြာနဲ့
ခါးနာတတ်တယ်၊ မယ်ပြာမယ်၊
လက်ဝါးနု သွေးဥတတ်တယ်၊
ထမင်းစားလဲ၊ မောင်မစားနဲ့
ပါးစပ်ယားတယ်၊ မယ်စားမယ်”

ညွှန်ခံရေးကဏ္ဍတွင် အမျိုးသား ပညာရှင်ကြီး များက ရပ် ဝေးမှ ညွှန်သည်များကို စကား ပြောဆို ခြင်းဖြင့် ညွှန်ခံရ သည်။ လူငယ်ပိုင်း အမျိုးသား အသင်းက ထမင်းကျွေးရုံများ တွင် တာဝန်ယူကြရသည်။ ကုမ္ပဏီ အမျိုးသမီး အသင်းကမူ ဆေး ကုမ်း လဖက်များဖြင့် တည်ခင်း ညွှန်ခံရာတွင် တာဝန်ယူ

၁။ တောင်ရိုးခန့် ကျေးလက်တေး။

ကြရသည်။ မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကား စင်စစ် မိသားစု ဝိုင်းလုပ်ဝိုင်းစား စနစ်ပင် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရပ်ဝေးမှ ရောက်ရှိလာသော လှည်း၊ လှေ၊ ခြေလျှင် ခရီးသည်များ ကို လှည်း အထူးဖိတ်မံ၍ ကျွေးမွေး ညှော်ခံတတ်ကြသေးသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် လိုအပ်သော အဆောက်အဦကား ရှင်ပြုမင်္ဂလာမဏ္ဍပ် တခု၊ အမျိုးသား ထမင်းကျွေးရုံ တခု၊ အမျိုးသမီးထမင်းကျွေးရုံ တခုတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာမဏ္ဍပ်ကိုမူ ပရိသတ် အင်အားကို ခန့်မှန်း၍ တည်ဆောက်တတ်ကြသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တွင် ပါဝင်သော စင်များကား ဘုရားသီတင်းသုံးရာ ဘုရားစင်၊ သံဃာတော်များ သီတင်းသုံးရာ သံဃာစင် နှင့် ရှင်လောင်းနေရန် စင်များ ပါဝင် လေသည်။ ယင်း စင်များသည် ဘုရားသီတင်းသုံးရာ စင်အောက် အစဉ်အတိုင်း နိမ့်ကျဆောက်လုပ်ရသော စင်များ ဖြစ်လေသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်ကိုမူ တတ်နိုင်သလို မှမ်းမံ ခြယ်သတတ်ကြလေသည်။ မဏ္ဍပ်အတွင်းတွင် မျက်စိအရသာ ခံစရာ၊ ဗဟုသုတ ယူစရာ၊ မှတ်သားစရာ အဖြစ် ဘုရားလောင်းတောထွက်ခန်း ရုပ်စုံကားများ၊ ဇာတ်နိပါတ်လာ ရုပ်စုံကားများ၊ ရာဇဝင်ဇရာ ရုပ်စုံကားများ၊ ပန်းပု ရုပ်တုများ၊ ရှုခင်းသာ ပန်းချီကားများနှင့် ဓာတ်ပုံများ ချိတ်ဆွဲထားတတ်ကြသည်။ ယင်းအလေ့အထသည် ဇင်းမယ်၏ အလေ့အထသာ ဖြစ်သည်။ ဇင်းမယ် ယဉ်ကျေးမှုများ မြန်မာနိုင်ငံသို့ အစဉ်တစိုက် စီးဝင်ခဲ့သည်

ဆိုခြင်းကို ယင်း အလေ့အထက ထပ်မံ သက်သေ ထူခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဇင်းမယ် ပဏ္ဍာသတွင် သတ္တဓန မင်းသားသည် မြောက် သားတော် စိရပုဘာနှင့် အတူ ဗာရာဏသီပြည် ကေသနီမယ် တော် ရှိရာသို့ မဏိကက် နတ်မြင်းပျံ စီး၍ ကောင်းကင် ခရီး ဖြင့် ပြန်လာခဲ့သည်။ မဏိကက် နတ်မြင်းပျံ၏ လျင်မြန်မှု လေ အဟုန်ကြောင့် စိရပုဘာ မင်းသမီး နွမ်းလျကာ ကန္တာရတော လမ်းတခုတွင် အရေးပေါ် ဆင်းသက် ရပ်နားလိုက်ရသည်။

ဤတွင် ကန္တာရ ဘီးလူးမင်း နှင့် မဏိကက် နတ်မြင်းပျံတို့ စစ်ဖြစ်ကြသည်။ မဏိကက် နတ်မြင်း စစ်ရှုံး၍ ကန္တာရဘီးလူး မင်း၏ သို့ပန်းဘဝ ကျရောက်သွားခဲ့ရာ သတ္တဓနတို့ ဇနီး မောင်နှံ မှာ ကြီးစွာသော အခက်အခဲနှင့် ရင်ဆိုင်ကြလေ တော့သည်။ သတ္တဓနတို့ ဇနီး မောင်နှံသည် သမုဒ္ဒရာ ခရီး ကြမ်းတခုကို လှေကြုံဖြင့် ဖြတ်သန်းကြပြန်ရာ လေမုန်တိုင်း တခုနှင့် တွေ့၍ လှေပျက်ကာ သမုဒ္ဒရာ ရေကြော တကဲ့စီ မျောပေါ်သွားလေတော့သည်။ စိရပုဘာ မင်းသမီးက ဣန္ဒပတ္တ နဂိုရ်မြို့တွင် သောင်တင် ကျန်ရစ်၍ သတ္တဓန မင်းသားက အစီရ ဝတီဆိပ်တွင် သောင်တင်ခဲ့လေသည်။

စိရပုဘာ မင်းသမီးသည် ကေကင်း ကဲ့ကာနေသော သတ္တဓန မင်းသားနှင့် ပြန်လည် ဆုံဆည်းနိုင်ရန် မိမိတွင် ကျန်ရှိရစ်သော လက်ဝတ် ရတနာများကို ထု၍ ရောင်းချ၍ မဏ္ဍပ်ကြီးတခု ဆောက်လုပ်လိုက်လေသည်။ မဏ္ဍပ်အတွင်းတွင် ဇနီးမောင်နှံ

နတ်မြင်းပျံဖြင့် ဗာရာဏသီပြည် ကေသနီ မယ်တော်ထံ ပြန်လာသည်မှ အစပြုကာ သမုဒ္ဒရာအတွင်း လှေပျက်၍ တကဲ့စီ မျောပါသွားသည် အထိ ဖြစ်ကြောင်းကုန်စင်ကို ပန်းချီဖြင့် သရုပ်ဖော် ချိပ်ဆွဲထားလိုက်လေသည်။ မဏ္ဍပ်ထိပ်တွင်မူ “ဥမ္မာဒိယမဏ္ဍပ်” ဟူသော ကမ္မည်းစာတမ်းဖြင့် ဆိုင်းဘုတ်ကြီးတခု ရေးတင် ထားလိုက်သည်။ ဥမ္မာဒိယ မဏ္ဍပ်ကို မည်သူမဆို ဝင်ရောက် ကြည့်ရှုနိုင်ကြောင်းကိုလည်း ကြော်ငြာမောင်းလှည့် ထားလိုက်သည်။ ဥမ္မာဒိယ မဏ္ဍပ် ဟူသည် မြင်ရသူ လူအပေါင်းကို ရူးသွပ်စေတတ်သော မဏ္ဍပ်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

တနေ့တွင် သတ္တဓနု မင်းသား ဥမ္မာဒိယ မဏ္ဍပ်သို့ ဆိုက်ရောက်လာကာ မဏ္ဍပ်အတွင်း ချိပ်ဆွဲထားသော ပန်းချီကားများကို ကြည့်ရှုယင်း ချိုးပဲ့ချ ငိုကြွေးလေတော့သည်။ စိရပ္ပဘာမင်းသမီး၏ မျှော်လင့်ချက်ကား ပြီးမြောက်သွားပေပြီ။ စိရပ္ပဘာ မင်းသမီး မျှော်လင့်သလို ရူးသွပ်သွားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သတ္တဓနု မင်းသားသာ မက စိရပ္ပဘာ မင်းသမီးလည်း ပြန်လည် ဆုံဆည်းခြင်းဖြင့် ငိုကြွေးခဲ့ရလေသည်။ စိရပ္ပဘာသည် အမြော်အမြင် ကောင်းမှုကြောင့် သတ္တဓနု မင်းသားနှင့် ပြန်လည် ဆုံဆည်းခဲ့ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်အတွင်း ပန်းချီကားများ ချိပ်ဆွဲခြင်း အလေ့အထသည် ဇင်းမယ်၏ ယဉ်ကျေးမှု အလေ့အထ တခုသာ ဖြစ်ပေသည် ။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် စည် ပြောအဖွဲ့ - ဘိသိက်ဆရာ - အငြိမ့်သဘင် နှင့် ဇာတ်သဘင်များ အထိ တတ်နိုင်သလို ထည့်သွင်း

၁။ ဇင်းမယ် ပဏ္ဍာသ၊ ၂၀၅။

ဖြေဖျော်တတ်ကြလေသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဧည့်ခံရေး ကဏ္ဍ တွင် ပညာသမ္ဘာရင့်သူ အမျိုးသား ပညာရှင်ကြီးများက တာဝန်ယူကြရသည်။ ရှေးအခါကမူ အတောင်သုံးဆယ်ဝတ် မြန်မာ့ အမျိုးသား ပညာရှင်ကြီးများကို ရှင်ပြုမင်္ဂလာ သံဃာစင်မြင့် တွင် ခန့်ခန့်ညားညား တွေ့ရှိရတတ်သည်။

ပညာ သမ္ဘာရင့်သူ အမျိုးသား ပညာရှင်ကြီးများသည် သံဃာစင်မြင့်က နေ၍ ရပ်ဝေး ဧည့်သည်တော် အမျိုးသား ပညာရှင်ကြီးများကို ဧည့်ခံစကား ပြောကြရသည်။ ယင်းသို့ ပြောသော စကားများသည် အများအားဖြင့် ဇာတ်နိပါတ် ဆုဇဝင် တုံးပုံများ နှင့် သင်္ဂြိုဟ်စကားများ ဖြစ်သည်။ သင်္ဂြိုဟ် စကား ဟူသည် သင်္ဂြိုဟ် ကျမ်းတွင် ပြဆိုထားသော ရုပ်- နာမ်- ပညတ် - ပရမတ်များ ဖြစ်သည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲသည် သာမန် အားဖြင့် သမ္ဘာရင့်သူ ပညာရှင်ကြီးများ အချင်းချင်း ပညာ စမ်းသည့် ပညာပြိုင်ပွဲတခု အသွင်ဆောင်သည်။ ပညာရှင်ကြီး များသည် အာဝဇ္ဇန်း၊ ရှင်ရှင် နှင့် ပြောတတ်ဆိုတတ်ကြသည်။ ယင်းတို့ထံမှ နု ဘေသံ- ကာရန် သံများလည်း ကြားရတတ် သည်။ ဝိဂြိုဟ်သံ - ဝါကျသံများလည်း ကြားရတတ်သည်။ နား ထောင်ရသည်မှာလည်း နားမငြီးအောင် ရှိလှသည်။ အရက် သေစာ သောက်စားသူ နှင့် သာမန် ပညာရှိသူများ အနေဖြင့် သံဃာစင်ပေါ် တက်ဖို့ နေနေသာသာ သံဃာစင် အပါးသို့ပင် မချဉ်းဝံ့ကြချေ။

ရွာခံ ပညာရှင်က ဧည့်သည်ပညာရှင်ကို ပညာစမ်းတတ်သလို ဧည့်သည်ပညာရှင်ကလည်း ရွာခံ ပညာရှင်ကို ပညာ စမ်းတတ်

လေသည်။ စကားစမြည် ပြောစဉ် ကွမ်းဆေးလက်ဖက်တို့ဖြင့် တည်ခင်း ဧည့်ခံရသည်။ ရှေးခေတ် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ သံဃာစင်မြင့် တွင် ရှေးမြန်မာ ပညာရှင်ကြီးများ ကွမ်းစားလိုက် - လက်ဖက် စားလိုက် - ဆေးသောက်လိုက် - ဇာတ် နိပါတ် ရာဇဝင်လာ ထုံး ပုံနှင့် ရုပ်နာမ်ပညတ် ပရမတ်စကား ပြောလိုက်ဖြင့် မြိုင်မြိုင် ဆိုင်ဆိုင် စိုစိုပြေပြေ ရှိလှသည်။ ရှေးခေတ် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ သွားကြ ရသည်မှာ ဗဟုသုတ ရ၍ ပျော်စရာ ကောင်းလှသည်။

မြန်မာ့ စကားပုံတွင် “လက်ဖက်စားချင် သင်္ဂြိုဟ်သင်” “ထန်းလျက်စားချင် လင်းဖိုဝင်” ဟူသော စကားပုံများသည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာမှ ပေါက်ဖွားလာခဲ့သည်။ ထန်းလျက်ချက်သည့် တဲကို ပခုက္ကူဖက်က “လင်းဖို” ဟု ခေါ်ကြသည်။ မီးလင်းဖို ဟု ဆိုလိုဟန် ရှိသည်။ “ထန်းလျက်စားချင် လင်းဖိုဝင်” ဟူသော စကားပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ဖော်ရန် မလိုသော်လည်း “လက်ဖက်စားချင် သင်္ဂြိုဟ်သင်” ဟူသော စကားပုံ၏အဓိပ္ပာယ်ကိုကား ဖွင့်ဖော်ရအံ့ ထင်သည်။ ယင်းစကားပုံ၏ ဖော်ညွှန်းချက်ကား “သင်္ဂြိုဟ်သင်ယင် ရုပ် နာမ် ပညတ် ပရမတ် ကဲ့၍ ရုပ် စကား - နာမ်စကား - ပညတ်စကား - ပရမတ်စကား မြိုင်မြိုင် ဆိုင်ဆိုင် ပြောနိုင်ကာ သံဃာစင်ပေါ် တက်၍ လက်ဖက်စား ရသည်” ဟု ဖော်ညွှန်းလိုရင်း ဖြစ်သည်။

တခါတရံတွင် တဖက်နှင့် တဖက်- တယောက်နှင့် တယောက် အကျောက်အကန် ငြင်းကြ ခုန်ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိ ရတတ်သည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် တရားစကား ဆွေးနွေးသူချင်း ဝေဖန် ပြစ်တင် ရှုတ်ချရုံတင်မက “တပည့်မကောင်း ဆရာ့ခေါင်း” ဟူ

သော လောက ဥဒါန်းဖြင့် ပညာသင်ပေးသူ ဆရာသမားများ ကိုပါ ထိပါး တိုက်ခိုက် လာတတ်ကြသည်။ “ဘုရားဒကာ၊ ကျောင်းဒကာ၊ မိုးလိုက်ရတဲ့ ပညာနိုသျည်း” စသော ရောမ စကားလုံးကြီး များဖြင့် တလုံးပြီး တလုံး ပစ်ပေါက်တတ်ကြ လေသည်။ ပညာပေးသူ ဆရာသမား များကို ပညာရှင်ကြီး များ ထင်ယောင် ထင်မှားဖြစ်အောင် “အလဇ္ဇိတော၊ ဒုဿီလ တော” ဟု ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချတတ်ကြလေသည်။

အကျောက်အကန် ငြင်းကြခုန်ကြ၍ အနိုင်အရှုံး မပေါ်သော အခါမျိုးတွင် “ကြွက်မနိုင် ကျီမီးရို” ဟူသော လောက ဥဒါန်းနှင့် အညီ အလှူရှင်များကိုပါ ပြစ်တင် မောင်းမဲလာ တတ်ကြသည်။ လက်ဖက်က အရွက်ကြမ်းသည်၊ မဲသည်၊ ညစ် သည်၊ ဆီရှဲရှဲ မထည့်ဖူး စသော စကားဖြင့် အလှူရှင်များကို ပြစ်တင် မောင်းမဲတတ်ကြ လေသည်။ ယင်းသို့သော စကားဝိုင်း မှ လှူ အလှိုင်းကြီး များကိုလည်း စလေ ဆရာကြီးက သံဃာ စင်မြင့်တွင် အသေအချာ ပိုင်းပစ်ခဲ့လေသည်။

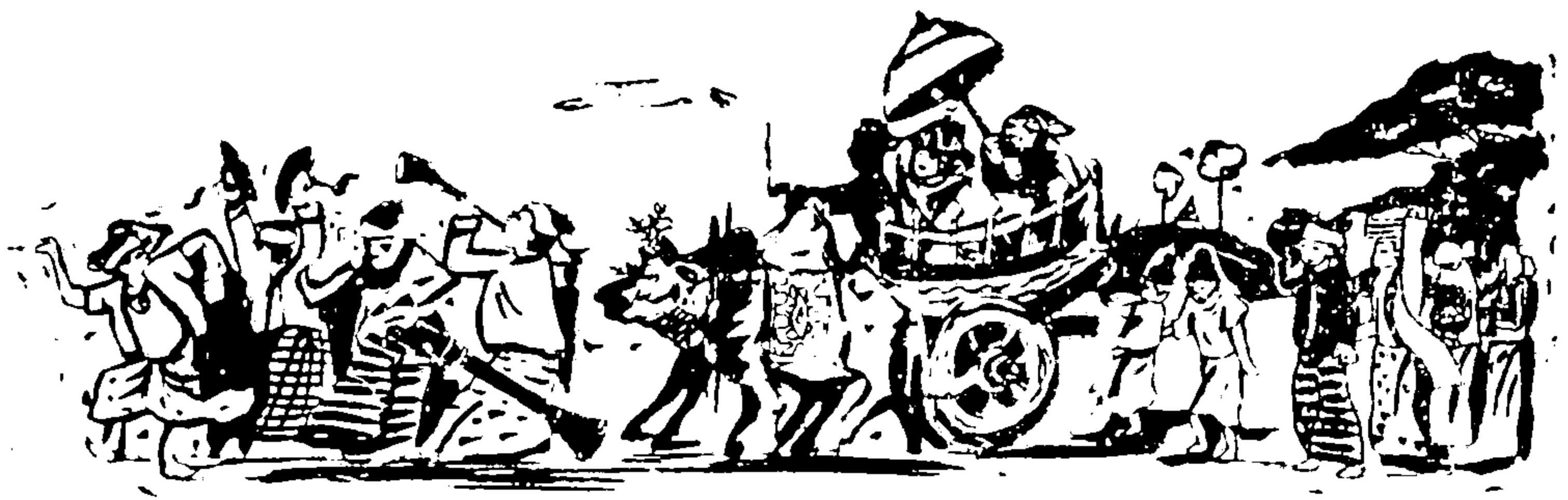
“အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟေ၊ သင်္ဂြိုဟ်ကို ဝိုက်သိုင်းလို့၊ ကိုးပိုင်းလုံး မှေလိုက်မည်၊ စစ်ယင် မူလ၊ ပညာရှိ ငါဟဲ့ နော်လို့၊ အာဘော်ကို ပြုပြီးလျှင်၊ မာနဖိစီး၊ မနိုး မနှော၊ တယောက် နှင့် တယောက်၊ အာပေါက်အောင် ပြောကြ၊ သောမဿ သဟဂုတ်၊ လက်ဖက်က သုံးလေး လုပ်၊ ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်၊ ကြွက်သွန်ကြော် များများ နှင့် ဗိုက်ကားအောင် သုတ်ပြီးလျှင်၊ သရုပ်က ကဲလေ ဟန်၊ လက်လေးသစ်လောက် စာတို့ကို၊ ဝိဂြိုဟ်တော့

ကျဉ်းပြီးတော့ အငြင်းက ကြောက်ဖွယ်သန်၊ မာနဂုဏ်
 သူကိုး၍ ဖြတ်ထိုးနှင့် တညံ့ညံ့၊ ဋီကာကျော် လက်သန်းမှ
 အာဝဇ္ဇန်း မောက်လှံ၍၊ ဘလောင်ဆံ ဆူကြွက်၊ မြတ်ဇီ
 နော် ဓမ္မစက်ကို၊ ဇာတ်စကား ရောယှက်၍၊ ဖျက်သူ
 ကလဲ အတန်တန်၊ ရှုပ် ဘူတုပ္ပ၊ ဒါယ တောဒတိန္ဒော၊
 ကုမ်းရော ဆေးရော ချလို့ ကုန်လျှင်၊ အလှူရှင် ပြင်ခဲ
 ပြင်ခဲ၊ အရွက်ကြမ်း လက်ဖက်မဲကို ဆီရွဲရွဲမထည့်၍ ကဲ့ရဲ့
 သူကလဲ တမှောင်၊ ဘုရားဒကာ ကျောင်း ဒကာ၊
 မိုးလိုက်ရတဲ့ ပညာနိဿယျည်း၊ အလဇ္ဇီ နှင့် ဒုဿိတဝ၊ လူ
 အပေါင်းတို့ စိတ်ခွလောအောင်၊ ကံ ဒွါရ ငြင်းကြရှာ
 သည်။ ။ ဘုရားမကြိုက်သည့် လူစုတည်း ။ ”

ရှင်ပြုမင်္ဂလာပဲ့မှ ရှေးခေတ် ပညာရှင်ကြီးများသည် ဤသို့
 ဤပုံ မိမိတို့ ကျေးရွာဂုဏ်များကို မြင့်တင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကျေး
 ရွာ ပညာရှင်ကြီးများ၏ ရုပ်စကား နာမ်စကား ပညတ်စကား
 ပရမတ်စကား အပြန်အလှန် အချေအတင် ဆွေးနွေးမှုများသည်
 ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တခွင်တွင် ပဲ တင်ညံ့စေခဲ့သည်။ ယခုသော်
 ကား ယင်းသို့သော ကျေးရွာ ပညာရှင်ကြီးများ တစထက်တစ
 တိမ်ကော၍ ခေတ် ရေစီးကြောင်းသည်လည်း အပြောင်းလဲကြီး
 ပြောင်းလဲ လာကာ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ နဒီကြောတွင် ဟိုတစု သည်
 တစုဖြင့် သောင်ထွန်းလျက် ရှိချေပြီ။

သို့ရာတွင် မြန်မာ့ရှင်ပြုမင်္ဂလာကား လူထုစည်းရုံးမှုကို အရှိန်
 အဟုန်ဖြင့် မြှင့်တင်လျက်ပင် ရှိဆဲ ဖြစ်သည်။

၁။ စလေဦးပုည-ရေး “အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟေ” ချီ ရတု။

ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲ

ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲသည်လည်း ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၏ စိတ်အဝင် စားဆုံး အခန်းကဏ္ဍများတွင် တခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ရပ်ဝေးမှ အဖိတ်မံ ခံထားရသည့် ဧည့်သည်တော်များသည်ပင် ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲကို အမှီ နှံ့တတ်ကြလေသည်။ ရပ်ဝေး ဧည့်သည်တော်များက ရွာခံ၏ ဓလေ့စရိုက်များကို ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲတွင် အကဲဖြတ်တတ်ကြလေသည်။

ထို့ကြောင့် ရွာခံ အမျိုးသားများ နှင့် အမျိုးသမီးများသည် အိမ်ရှိ လူကုန်ထွက်၍ ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲ နှံ့တတ်ကြလေသည်။ ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲတွင် အသုံးပြုသော ယာဉ်များကား ဆင်ယာဉ်၊ မြင်းယာဉ်၊ ရထားယာဉ်၊ လှည်းယာဉ် နှင့် ထမ်းစဉ်ယာဉ်များ ဖြစ်သည်။ ယင်း ယာဉ်များတွင် ရရာ ယာဉ် နှင့်

အသုံးပြုတတ်ကြလေသည်။ ရှင်လောင်း လှည့်ရာတွင် မပါမဖြစ် သည့် အစိတ်အပိုင်းများကား ရှင်လောင်း၊ ရှင်လောင်းတင် ယာဉ်၊ ရှေ့ထီး၊ ထီးတော်မိုး၊ ရှိုးလိုက် အမျိုးသားများ နှင့် အမျိုးသမီးများ၊ ကွမ်းတောင်ကိုင်း ပန်းတောင်ကိုင်း အမျိုးသမီး များ၊ ပရိက္ခရာရှစ်ပါး ကိုင်ဆောင်သော ရှင်ဒကာ ရှင်အမ၊ တမ်းခွန်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွားများ ကိုင်ဆောင်သော အမျိုး သားများ၊ လူဖွယ်ဝတ္ထု ကိုင်ဆောင်သော အမျိုးသမီးများ နှင့် ပရိတ်အိုးယူ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြသည်။

အတီးအမှုတ်များ ပါယင် စည်တော်ကြီးအဖွဲ့ကို ရှင်လောင်း ရွှေမှ နေစေ၍ ခိုးအဖွဲ့ကိုမူ ရှင်လောင်းလှည့် အခမ်းအနား၏ နောက်တွင် နေစေရသည်။ အချို့ ဒေသကမူ ရှင်လောင်းကို နောက်တွင် ထားတတ်ကြသည်။ ယင်းသည် သဘာဝကျသော ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်ချေ။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ လူထု အစည်းအဝေး တခုလုံးတွင် ရှင်လောင်းသည်သာ အထွတ်မြတ်ဆုံး နှင့် ပဓာန အကျဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းကို ရွှေဆုံးမှ ထား ခြင်းသည် လူဝတ်ကြောင် အနေဖြင့် ချီးမြှင့်မှုမျိုးများတွင် တမျိုး အပါအဝင် ဖြစ်သည်။

“ ပလုပ်မြုန်းရယ်နဲ့
 တောင်ကုန်းရွာ သာစခန်းဆီက
 ဒေါ်ရွှေမေ ဦးရေချမ်းငယ်တို့
 သာသနာ ဝါဝါလမ်းရန်တဲ့
 ဆန်းလိုက်တဲ့ ပြောသံစည်။ ။

အလို....နေခြည်မှာ ရွှေရည်ဝင်းလို.
ဆယ်စင်းလဲမက
အဝေးကမုန်း ဟိုရွာလမ်း
ထီးတန်းကြီး လှပကံ ”

မင်းသုဝဏ်၏ ပြောသံ ကဗျာမှ ပယမ စာပိုဒ် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရှင်လောင်းလှည့်ပဲသည် နေပူကဲကဲတွင် ဖြစ်တတ်လေသည်။ ကျေးလက် ဦးကြီးတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရာသီကလည်း များသောအားဖြင့် တပို့တွဲလ တပေါင်းလ နှင့် တန်းခူးလများ ဖြစ်တတ်လေသည်။ ယင်းလ ယင်းရာသီများသည် လယ်ယာလုပ်ငန်းများ ရိတ်သိမ်းပြီး၍ ငွေရှင်ချိန်နှင့် အားလပ်ချိန်များ ဖြစ်သည်။ ကဆုန်လနှင့် နယုန်လများတွင် ထွန်ရေးငင်ရန် အရေးကြီးရုံသာမက မိုးများ ရွာတတ်သဖြင့် ရှင်ပြုမင်္ဂလာပဲအတွက် အနှောက်အရှက် ဖြစ်တတ်သည်။

ကျေးလက် ဦးကြီး များ ၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရာသီလများ ကလည်း တလမျှ အပူရှိန် လျော့သည် မရှိ။ တပို့တွဲလတွင် စိမ်းဖန်သော ဆီးသီးများကိုပင် တခဏချင်း မှည့်စေ၍ ဝမ်းမပေါက်ပြဲလာအောင် နေမင်းကပူပြင်းလှဘိသည်။ ထို့ကြောင့် တပို့တွဲလသည် လတကာတွင် “ဆီးဝမ်းပေါက်ပြဲ တပို့တွဲ” ဟု အထူးနာမည်ရသည်။ တပေါင်းလ နေမင်းကလည်း မညီမမျှ၊ နေ့တွင် ပူ၍ ညတွင်မူ အေးမြလှသည်။ ထို့ကြောင့် တပေါင်း

၁။ မင်းသုဝဏ်၏ ပြောသံ ကဗျာ။

လကလည်း လတကာတွင် “နေ့ပုလို့ ညချမ်း တပေါင်းလ သရမ်း” ဟု အထူး ကျော်ကြားလှသည်။ တန်ခူးလကား အပြင်း ထန်ဆုံး ပူပြင်းသော လဖြစ်၍ တန်ခူးဆို့ယင်္ဂီ လူသားတိုင်း ကျောချမ်းပြီး ဖြစ်သည်။ ပူသမှ ဆွေ ဆွေ ခုန်အောင် ပူသည်။ ထို့ကြောင့် တန်ခူးလသည် လတကာတွင် “တန်ခူး ကဆုန် ဆွေ ဆွေ ခုန်” ဟု အထူး နာမည်ကြီးသည်။

ဤလ ဤရာသီတွင် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရွှေပဲ့လာများကို အေးမြ စေနိုင်သည်ကား “ထီး” ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းက ရွှေထီး ဆောင်းသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် အခမ်းအနားတွင် ပါဝင်သော လူတန်းစား အသီးသီးက ဖဲထီးနှင့် ပုသိမ်ထီးများ ဆောင်းသည်။ ထို့ကြောင့် ဆယ်စင်းမက ပူပြင်းလှသော နေခြည်အောက်တွင် ရွှေထီးတော်မှ တောက်ပပြောင်လက်သော ရွှေရည်များနှင့် ထို ရွှေလမ်းမှ ထီးတန်းကြီးကိုသာ တွေ့မြင်ရတတ်ချေသည်။

ရှင်လောင်းလှည့် အခမ်းအနား တခုလုံးကို အသက်ဝင် လှုပ် ရှားစေသည်ကား “ရိုးလိုက်ရတုအဖွဲ့” ဖြစ်သည်။ ရိုးသည် လည်း ရဲ့မှ၊ ရဲ့သည်လည်း ရဲ့မှ၊ ရဲ့သည်လည်း ဆဲ့မှ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲလာကြောင်းကို ဤစာအုပ် တနေရာတွင် ရှင်းလင်း တင်ပြထားသည်။ ရှေးခေတ်ကသော် ရိုးလိုက်ရတု သီဆိုမှု ကဏ္ဍကို ကျေးရွာရှိ အမျိုးသား အသင်းနှင့် အမျိုးသမီး အသင်း များက တာဝန်ယူ သီဆိုကြရသည်။ အမျိုးသား သီဆိုလှည့်တွင် အမျိုးသားများက ရိုးလိုက်ရ၍ အမျိုးသမီးများ သီဆိုလှည့် တွင် အမျိုးသမီးများကသာ ရိုးလိုက်ကြရသည်။

ယခုသော်ကား ရှိုးလိုက်ရတု သီဆိုမှု ကဏ္ဍအားလုံးကို ဘုန်း
 တော်ကြီး ကျောင်းသားများက ပံ့ပိုးပြောင်း တာဝန်ယူလျက်
 ရှိပေပြီ။ ဘုန်းတော်ကြီးများကလည်း တလ ကိုးသိတင်း ကြီး
 တင်၍ ကျောင်းသားများကို လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးတတ်ကြ
 သည်။ ရှိုးလိုက်ရတုတွင် အမျိုးအစား အားဖြင့် စုံတွဲရတု နှင့်
 လုံးချင်းရတုဟု နှစ်မျိုး ပါဝင်သည်။ စုံတွဲရတု ဟူသည် အမျိုး
 သမီး အမျိုးလား တွဲ၍ သီဆိုရသော ရတုကို ဆိုလိုသည်။ ယင်း
 ရတုတွင် လင်သားသက်နှင့် ရည်းစားသန်များက မိမိ၏ ဇနီး
 သက်နှင့် ရည်းစားသန်များထံ ရှင်ပြုခွင့်ရရန် ခွင့်တောင်း ခွင့်ပန်
 ဟန်များကို သိဖွဲ့ထားသည်။ ရှင်ပြုခွင့်ရရန် ခွင့်တောင်း ခွင့်ပန်
 ပြုရခြင်းသည် ဂေါတမဗုဒ္ဓ၏ လမ်းညွှန်ချက် အရသာ ဖြစ်သည်။
 ဇနီးသက်နှင့် ရည်းစားသန်များက ခွင့်မပြုသူများကို ရှင်ပြုခွင့်
 ပေးခြင်းဖြင့် လောက လူမှုဆိုင်ရာတွင် အိမ်ထောင်ရေး ပြဿနာ
 များ ကြုံတွေ့ရတတ်ချေသည်။ ယို့ ကြောင့်လည်း ဂေါတမဗုဒ္ဓ
 က “သက်ဆိုင်ရာက ခွင့်မပြုသူကို ရှင်ပြုမပေးရ” ဟု လမ်းညွှန်
 ချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

လုံးချင်းရတု ဟူသည် တယောက်သည် သီဆိုရသော ရတုကို
 ဆိုလိုသည်။ ယင်းရတုမျိုးတွင် ရှင်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ခွင့်ပန်ခြင်းမျိုး
 များ လုံးဝ မပါဝင်ချေ။ လောကကြောင်း ဓမ္မကြောင်း ရာဇ
 ကြောင်း တခုခုကို ကျောရိုးထား၍ သီဆို ရှိုးလိုက်ရသော ရတု
 မျိုးသာဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်သော

၁။ ဝိနည်း မဟာဝါပါဒ္ဓိ၊ ၁၂၉။

လုံးချင်း ရတုများကို “ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုအစ ရခိုင်ပြည်က ” အခန်းတွင် တွေ့မြင်လေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။ မန်လည်ဆရာ တော်သည် ယင်းသို့သော လုံးချင်းရတု များစွာကို ရေးသားခဲ့ သည်။ ကျေးလက် စာဆိုများ ရေးသားခဲ့သော ကျေးလက်ရတု များတွင် ရသများက စုံလင်လှသည်။ ယင်းရတုများဖြင့် ရှင်ပြု မင်္ဂလာ ရှေ့ပွဲလာ၏ ဟဒယများကို ရှင်ပျစေသည်။ ဇနီးသက်န့ ရည်းစားသန့်များ၏ ဟဒယများကိုလည်း ဆွေးတမြမြ ဖြစ်စေ သည်။

“ ယပ်ဘောင်ကို ထမ်းပါလို့
 မဏ္ဍပ်ကို ဝင်။ ။
 ရွှေကျပ်ပင် ပျိုယဉ် တစုတို့ရယ်
 သူ့လင် ငါ့လင် မဆွဲလိုက်ပါနဲ့။
 ပရိသတ်ထဲမှာ အရှက်ကဲ့ဖိုပင်။ ။
 ကျောင်းပေါ်ကဆင်း
 ကျောင်းရင်းကမျှော်။ ။
 အပျိုကလေးတွေ ငယ်ကကျွမ်း
 လှမ်းရစ်ကြနော် ”

ကျေးလက် အချိုးများ ဖြစ်သည်။ ရှိုးလိုက်ရတု သီဆိုသူ ကျောင်းတော်သားကြီးများက မောင်ရှင်လောင်း၏ ငယ်ကျွမ်း ဆွေများကို အချိုးများဖြင့် စသည်၊ ဆွသည်၊ ငိုချင်ရက် လက် တို့ကြသည်။ ကျောင်းတော်သားကြီးများ၏ ရတုချိုကစိတ်ကို

၁။ ကျေးလက်တေး။

သွေးလေတော့ ကညာလုံ ကြာမုံညွတ်မှာ ယမ်းယောင်ကာ ကမ်းတောင် လှတ်သည်အထိ စိတ်ထိခိုက်ရှာကြရသည်။ ယင်း သို့သော် အခါမျိုးတွင် “မတုယ်တာ ဆယ်ခါ လှတ်မယ်” ဟူ၍ပင် ရေရှုတ်တတ်ကြလေသည်။

ရှင်လောင်း လှည့်ရာတွင် ရှင်လောင်းတင် ယာဉ်ကို မြန်မြန် ဆန် ဆန် မောင်း နှင် လေ့ မ ရှိ ချေ၊ အချို့ ဒေသများတွင် နွားကောင်းရှိသူ နွားဝါသနာရှင်များက ရှင်လောင်းတင်ယာဉ် အတွက် သူဦးငါလျှင် တာဝန်ယူတတ်ကြသည်။ မိမိနွားကောင်း ကြောင်းကို ပရိသတ် ဗိုလ်ပုံအလယ်တွင် ပြချင်ကြသည်။ သို့ ရာတွင် ယင်းနွားဝါသနာရှင်များသည် လှည်းယာဉ်ကို မြား ပစ်သလို မောင်းနှင်တတ်၍ ရှင်လောင်းမှာ ကဆောင်ကအောင် လိုက်ရသည့်ပြင် ရှိုးလိုက် ကျောင်းသားများမှာလည်း ကသော ကမျော လိုက်ကြရသည်။ ယင်းခလေ့ ဝါသနာများသည် ရှင် လောင်းလှည့် အခမ်းအနား တခုလုံးကို ရုပ်ပျက်စေလေသည်။ တခါတရံ ရှင်လောင်းတင်ယာဉ်ကို ရှေ့မှ ပိုးဖဲကတီပါကြီးများ ဖြင့် တားတက်ကြသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် အသင့် ယူဆောင် လာသော မုန့်ပဲသွားရည်စာများ ငွေများဖြင့် ဖြေရှင်းပြေ လည်စေကြရသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်အရောက်တွင် ရှင် လောင်းတင် ယာဉ်မှူးသို့ မုန့်ပဲသွားရည်စာများဖြင့် လက်ဆောင် ပြန်ကြရသည်။ ဤသည်များကား အမျိုးသား ရှင်လောင်းလှည့် ပွဲကြီး၏ ရှုခင်းသာတရပ် ဖြစ်လေသည်။

အမျိုးသမီး ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲကြီးသည်လည်း ဤလောက မြေပြင်တွင် မရှိခဲ့ဘူး မဟုတ်၊ ရှိခဲ့ဘူးသည်၊ ယင်းကား ဓမ္မဒိန္နာ

အမျိုးသမီး၏ ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲကြီးပင် ဖြစ်သည်။ အနာဂါမ်-
 ဝိသာခသည် ဇနီးသည် ဓမ္မဒိန္နာအား သူမဆန္ဒအတိုင်း ရှင်ပြုနိုင်
 ရန် ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းတော်သို့ အခမ်းအနားဖြင့် ပို့ဆောင်
 ရာတွင် ရာဇဂြိုဟ် တမြို့လုံးကို တန်းဆာဆင်၍ ရှေ့ထမ်းစင်ဖြင့်
 လှည့်လည် ပို့ဆောင်ခဲ့ဘူးလေသည်။ ဤရှင်လောင်းလှည့်ပွဲ
 ကြီးသည် အမျိုးသမီး ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲကြီးပင် ဖြစ်သည်။
 ယခုသော် အမျိုးသမီး ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲသည် ဘိက္ခုနီ သာ
 သနာနှင့် အတူ ဇီဝိန်ချုပ်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ရကား ဗုဒ္ဓဘာသာ ကမ္ဘာ
 ပြည်သတို့ အနေဖြင့် ကြည်ညိုသဒ္ဓါ ပွားများခွင့် မရကြ
 တော့ပြီ။

ရှင် ဖြူမင်္ဂလာ နှင့် စည်မြော

“အရှေ့ကို လျှောက်ပါလို့
အနောက်ကိုတဲ့ မျှော်လိုက်ယင်။ ။

ရွှေတမ်းခွန် ကုက္ကားနဲ့
ဘုရားကို မြင်။ ။

မမလေး ပျိုဥယျာဉ်
အဝင်သာပေတောင်း။ ။

ဗောဓိရွှေကျောင်း။ ။

စာပုလွေ ရင်မှာပိုက်ပါလို့
ကျောင်းဘော်ကိုတဲ့ လိုက်မယ်ပြင်
ဘယ်စာ မောင်သင်မတုန်း။ ။

မမလေးကို သံချိုနှော
ပြောခဲ့ပါအုံး ”

ရှေးမြန်မာ့ဆိုင်းပညာရှင်ကြီးများ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပဲ့တိုင်းတွင် သီဆို တီးမှုတ်လေ့ ရှိသော “မြန်မာ့ ပြောသံ” ဖြစ်သည်။ အရှေ့ကို လျှောက်၍ အနောက်ဆီသို့ ပြန်လည် ငေးမျှော်နေသော မမလေးသည် ရွာနှင့် မလှမ်းမကမ်းတွင် ရှိ၍ တမ်းခွန်၊ ကုက္ကား ဘုရားများ နှင့် တင့်တယ်သပွာယ်လျက်ရှိသော ဗောဓိကျောင်းကို တွေ့မြင်ရသည်။ မမလေးက ဗောဓိကျောင်းကို “ပျိုဥယျာဉ်” ဟု အလေးအနက် ပြုထားသည်။

ဥယျာဉ်သည် လူသားတို့၏ စားကောင်း သောက်ဖွယ်မှအစ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများအထိ သီးပွင့်ဖြစ်ထွန်းစေမည့် သစ်ပင်ကြီးငယ်များ ပြုစုပျိုးထောင်ရာ ဌာနတခုဖြစ်သည် ဆိုခြင်းကို မမလေး သိနားလည်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့် တဆက်တည်းပင် သူမ မောင်လေးကိုလည်း မျိုးစေ့ဗီဇအသွင် ရှုမြင်ထားသည်။ စာပုလွေ ရင်မှပိုက်ပြီး ဗောဓိကျောင်းသို့ လိုက်မည်ပြင်နေသော သူမ မောင်လေးအား “ဘယ်စာကို မောင်သင်မယ်လို့လဲ မမလေးကို ပြောခဲ့ပါအုံး” ဟု မမလေးက လေချိုသွေးသည်။

ဥယျာဉ်နှင့် တူသော ဗောဓိကျောင်းသည် မျိုးစေ့အညွန့်အညောက်နှင့် တူသော သူမ မောင်လေးအား အရည်အသွေးများ သီးပွင့် ဖြစ်ထွန်းလာအောင် စင်စစ် ပြုစုပျိုးထောင်ပေး

၁။ ကျေးလက် ပြောသံ။

ပေမည်။ ထိုအခါ သူမ မောင်လေးမှ သီးပွင့် ဖြစ်ထွန်းလာသော အသီး အပွင့်များကို မမလေးတယောက် ကောင်းစွာ ပန်ဆင်ရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သောကြောင့်သာ မမလေးက ဗောဓိကျောင်းကို “ ပျိုဥယျာဉ် ” ဟု အလေးအနက် ပြုထားခြင်း ဖြစ်တန်ရာသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၏ အဓိက ဇာတ်ကောင်ကား “ ရှင်လောင်း ” ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်း ဟူသော စကားရပ်တွင် “ လောင်း ” ဟူသော စကားလုံးသည် နိမိတ်ပြုစကားလုံး ဖြစ်သည်။ ယင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အရိပ်နိမိတ်ကို ဖော်ညွှန်းသည်။ မြန်မာစာပေ ပျို့ကဗျာ လင်္ကာများတွင် “ ထိုရောအခါ၊ သုမေဓာဟု၊ ငါသည်လည်းကောင်း၊ အလောင်း ဖြစ်သေး၊ လုလင် သွေးကား ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ အလောင်း ရှင့်ဘ၊ ပုဏ္ဏားလှကား ” ဟူ၍လည်းကောင်း စပ်ဟပ်ယားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်လောင်း ဟူသော စကားရပ်ကို အနက်ကောက်ရသော် “ ရှင် ဖြစ်မည့်သူ၊ သာမဏေ ဖြစ်မည့်သူ၊ ကိုရင် ဖြစ်မည့်သူ ” ဟု အနက် ကောက်ရပေသည်။ ယင်း စကားရပ်များတွင် “ ရှင်၊ သာမဏေ၊ ကိုရင် ” ဟူသော စကားလုံးများသည် အနက်တူ စကားလုံးများသာ ဖြစ်သည်။

ဂေတိကမဗျဒွဝါဒီများသည် မိမိတို့ ရင်နှစ်သည်းချာ သားရတနာတယောက် ရှင်ဖြစ်နိုင်ရေး အတွက် အရွယ်ရောက်ချိန်မှ

၁။ ဆုတောင်းခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရေး-၅၅။
၂။ ဆုတောင်းခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရေး-၇၉။

စ၍ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ အပ်နှံပညာသင်ကြားစေရသည်။ ပညာသင်ကြားကြစေရာတွင် နှစ်ပရိစ္ဆေဒ မည်ရွေ့ မည်မျှ ရှိမှ အပ်နှံရမည် ဟု ပုံသေကားချ ဘောင်ခတ်ထားခြင်း မရှိပေ။ များသောအားဖြင့် ငါးနှစ်နှင့် ခုနစ်နှစ် အရွယ်တွင် အပ်နှံ ပညာသင်ကြား စေကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးများသည် လူညွန့် ကလေးများကို နမော ဗုဒ္ဓ က - မ - ချ မှ စ၍ သင်ရိုးဖြစ်သော မင်္ဂလာသုတ်၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ အတွင်းအောင်ခြင်းမှ အစ ပရိတ်ကြီး၊ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဖွဲ့၊ သဒ္ဒါကျမ်း နှင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း များကို သင်ကြားပေးသည်။ အတွက်အချက် ဘာသာရပ်တွင် ကိုးကြောင်း ဂဏန်းအတတ် နှင့် သင်္ချာဂဏန်း အတတ်များကို ပါ ပေါက်ပေါက်မြောက်မြောက် သင်ကြားပေးသည်။

ထိုမျှသာမက အဋ္ဌာရသ ဆယ် ရှစ်ရပ်တွင် အပါအဝင် ဖြစ်သော ဝေဒကျမ်းအတတ်၊ ဓားရေး လှံရေး အတတ်နှင့် လက်ဝှေ့ လက်ပန်း အတတ်များကိုလည်း ပေါက်မြောက်သည် အထိ သင်ကြားပေးသည်။ ၁၃၆၇ အေဒီတွင် နန်းတက်သော မင်းကြီးစွာခေတ်ကလက်ထက် အောက်စည်းခုံကျောင်း သံဃာ ဣဇာ ဆရာတော်ကား လက်ဝှေ့အတတ်တွင် အထူးနာမည် ကြီးသည်။ ကိုရင် ကျောင်းသားများကိုလည်း ကောင်းစွာ သင်ကြားပေးသည်။ ထိုခေတ်က လက်ဝှေ့ပွဲများတွင် လက် ဝှေ့ကျော် ရှင်လူထွက်များသာ ဗိုလ်စွဲကြသည်ဟု စာပေမှတ် တမ်းများက ဖော်ညွှန်းကြလေသည်။ အောက်စည်းခုံကျောင်း သံဃာဣဇာ ဆရာတော် လက်ဝှေ့ သတ် ကောင်းသဖြင့် နှစ်စဉ်

မြင်း ၁၅ စီး - အစီး ၂၀ ရသော ဟူ၏။^၁ ယင်းသို့ဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီးများသည် မိမိကျောင်းသားများကို ဗျတ္တိခေါ် ပညာကိုသာမက သတ္တိခေါ် သူရဏ်ကိုပါ ကောင်းစွာ မြှင့်တင်ပေးနိုင်ခဲ့ပေသည်။

ရှင်ပြုတော့မည့် ကျောင်းသည် ရှေးဦးစွာ ရှင်ကျင့်ဝတ်များကို သင်ကြားတတ်မြောက်ထားရသည်။ ရှင်ကျင့်ဝတ်ကို တတ်မြောက်ထားခြင်းဖြင့် ရှင်ဖြစ်လျှင် ဖြစ်ချင်း ရှင်ကျင့်ဝတ်များကို အသင့် ဆင်ခြင်နိုင်ပြီး ဖြစ်သည်။ ရှင်ကျင့်ဝတ်များကား ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ လိင်၊ ဒဏ်၊ သေခံယ နှင့် စုဒ္ဒသခန္ဓကဝတ်များ ဖြစ်သည်။

ရှင်ကျင့်ဝတ်သည် ရှင်အဖြစ် ရှင်ကျင့်ဝတ် အနေနှင့် လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်သော နည်းဥပဒေသများ ဖြစ်၍ လူ့အဖြစ် လူ့ကျင့်ဝတ်အနေနှင့် လိုက်နာ ကျင့်သုံးနိုင်သော နည်းဥပဒေသများဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေးသည် လိမ္မာရေးခြား ရှိမှုကိုသာ အာမခံရုံမက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အတုကံပါ အာမခံသည်။ လိမ္မာရေးခြား ရှိခြင်းဖြင့် “လောကလူမှုဆိုင်ရာတွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရမည်” ဘုန်းတော်ကျောင်း ပညာရေးက အာမခံသည်။

လောက လူမှုဆိုင်ရာတွင် လိမ္မာရေးခြား ရှိခြင်းဖြင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှု ပြည့်ဝရမည်။ မိတ်ဆွေ ရန်သူ ခွဲခြားဘတ်ရမည်။ မိတ်ဆွေ ရန်သူ ခွဲခြား ဆက်ဆံခြင်းဖြင့် အနာဂတ် လူ့ဘောင်

၁။ မဟာဒွါရနိကာယ သာသနာဇင် - ၁၂၄။

တွင် သဋ္ဌေးကြီးများ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများ ဖြစ်လာရမည် ဟု ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေး စနစ်က ခံယူသည်။ မမလေးသည် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေး စနစ်ကို အားကိုးသည်။ အနာဂတ်လူ့ဘောင်တွင် သူမ မောင်လေး သဋ္ဌေးကြီး ဖြစ်လာရေးနှင့် စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဖြစ်လာရေးကိုလည်း မမလေး မျှော်လင့် အားထားသည်။ ထို့ကြောင့် မမလေးသည် ယင်းသို့သော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း စာပေ ပညာရပ်များတွင် “ဘယ်စာကို မောင်သင်မယ်လို့လဲ မမလေးကို ပြောခဲ့ပါအုံး” ဟု လေ့ချိုသွေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ပြောသံသည် ရှေးခေတ် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ပညာရေးစနစ် နှင့် ရှင်ဖြစ်တော့မည့် ကျောင်းသား၏ အခြေခံ ဘဝကို သိဖွဲ့ဖော်ကျူးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းပြောသံကို ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အခမ်းအနား အဖွင့်နိဒါန်းအဖြစ် တီးမှုတ်ကြသလို ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အခမ်းအနား အပိတ်နိဂုံးအဖြစ်လည်း တီးမှုတ်ကြသည်။ ယင်းကား မြန်မာ့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ၏ ထူးခြားသော အစဉ်အလာတရပ် ဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ်က ပြောကို “စည်ပြော” ဟု ခေါ်ကြသည်။ စည်သည် မြောက်စည်၊ စည်ဝန်း၊ စည်ပြောဟု သုံးမျိုး ရှိသည်။ ယင်းတို့သည် အသီးသီး အရံနှင့် တကွ တခြားစီသာ ဖြစ်သည်။ တူရိယာများတွင် စည်သည် ပဓာနဖြစ်၍ စည်ကို နေရာပေးကာ “မြောက်စည်၊ စည်ဝန်း၊ စည်ပြော” ဟု ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။

“တီးမျိုး မြောက်စည်၊ ခုနစ်မည်နှင့်၊ တံရှည် တံမြွာ၊ သပြေ

သာတည့်၊ သင်္ခါ ဟူပြီ၊ နှစ်စင်းစီလျှင်^၁” ဟူ၍ မြောက်စည် သည် အရံနှင့် တကွ တခြား ဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုထားသည်။ ယင်း မြောက်စည်၏ သံစဉ်မှာ ဇမ္ဗုသပြေသီးများ မရှေး မနှောင်း ရေသို့ ကြွကျသည့် အခါ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အသံ စဉ်မျိုး ဖြစ်သည်။

“ကျန်းဦး သပြေ၊ ညွှာမှ ကြွသား၊ ကျပေတုံ လာ၊ ရေမျက်နှာထက်၊ သံဝါကျူးလွန်၊ နှစ်လေဟန် တူ၊ ပြုတ်ပြုတ် ဟူ၍၊ ပေါ်မူ ထူးလည်၊ မြန်းမြန်းမြည် ရှင့်၊ နတ်စည် အစ၊ ပေး၍ရသား၊ သာလှပေတိ၊ ဘုန်း ဇာတိနှင့်၊ အရိမဒ္ဒနာ၊ ပေါက္ကာရာမ၊ ဥကသံဝယ်၊ မြန်မာ့ ထိပ်မိုး၊ သီးဆော် နိုးသည်။ ။ဘေး ဘိုး သည်က ပင်ကိုသော^၂။”

အနော်ရထာမင်းစော နှင့် အလောင်းစည်သူတို့ ဇမ္ဗုသပြေ ပင်သို့ ရောက်စဉ်အခါ ဇမ္ဗုသပြေသီးများ၏ ရေသို့ ကြွကျ သံများ သာယာ နာပျော်ဖွယ် ရှိ၍ နိုင်ငံတော်သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိသည့်အခါ ယင်း သံစဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် စည် များ ပြုလုပ်ကာ သီဆို တီးမှုတ်ရာမှ ဖြောစည် စသည်များ ပေါ် ပေါက်လာခဲ့သည်ဟု ရှေးဟောင်း စာပေများက ဖော်ညွှန်း ထားသည်။ ဇမ္ဗုသပြေသီးကား အိုးစရည်း ပမာဏ ရှိသည် ဟု သာသနိက စာပေများက ဆိုသည်^၃ ။

၁။ ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ၄၉။
၂။ ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ၄၉။
၃။ အပါဒါနပါဠိ၊ ပ၊ ၄၁၃။

ယင်း မြောက်စည်ဝိုင်းတွင် မြောက်စည် ၇ လုံး၊ တံရှည်
တံမြွာ ၂ စီ၊ သပြေသာ ၂ ခု၊ ခရုသင်းခေါ် သင်္ခါ ၂ ခု
အားဖြင့် တူရိယာပေါင်း ၁၃ မျိုး ပါဝင် တီးမှုတ်ထားသည်
ကို တွေ့ရှိရသည်။

မုံရွေး ဆရာတော်ကမူ “ ရွှေတော်ပြေးမည်၊ တီးမြောက်
စည်နှင့်၊ တံရှည် တံမြွာ၊ သပြေသာနှင့်၊ ချယ်လှယ် ညီညီ၊
ခုနစ်စီဖြင့်၊ အာနီ ခရု၊ နှစ်ခု မယှင်း ” ဟူ၍ မြောက်စည်တွင်
မြောက်စည် ၇ မှ၊ တံရှည် တံမြွာ ၇ ခု၊ သပြေခေါ် နှံငယ်
၇ ခု၊ ခရု ၂ ခု အားဖြင့် တူရိယာပေါင်း ၂၃ မျိုး ပါဝင်
တီးမှုတ်ကြောင်း ပြဆိုထားသည်။

“ စုံညီ တန်းတန်း၊ သည့်နောက် ထွန်းသား၊ စည်ဝန်းလုံး
လုံး၊ တဆယ် သုံးတွင်၊ ပတ်ကိုးရံမြဲ၊ မှန်တို့နှင့်၊ မလဲလက်ချပ်၊
နှစ်စီ ကြပ်၍၊ သံထပ် တံပိုး၊ ငါးစင်း ဖြိုးလျက် ” ဟူ၍
စည်ဝန်းသည် အရံနှင့် တကွ တခြား ဖြစ်ကြောင်း လှမ်းညွှန်
ထားသည်။

ယင်း စည်ဝန်း၏ အသံစဉ်မှာ ဇမ္ဗုသပြေသီးများ အများ
အပြား ရေသို့ တပြိုင်နက် ကျစဉ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အသံစဉ်
မျိုး ဖြစ်သည်။ ယင်း စည်ဝိုင်းတွင် စည်ဝန်း ၁၃ လုံး၊ မှန်နှံ ၂
လက်၊ လက်ချပ် ၂ ခု၊ တံပိုး ၅ ခု အားဖြင့် တူရိယာပေါင်း
၂၂ မျိုး ပါဝင်သည်။

၁။ ကုသပျိုး၊ ဝိဇ္ဇာ-၁၈၅။
၂။ ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ၄၉။

မုံရှေးဆရာတော်၏ စည်ဝိုင်းကား “ စည်ဝန်း ခေါ်မှတ်၊ သတ္တရသ၊ ရာမညနဲ့၊ မကဲ့ နှစ်ရပ်၊ လက်ချပ် လေးမျိုး၊ တံပိုး နှစ် မည် ” ဟူ၍ စည်ဝိုင်းတွင် စည်ဝန်း ၁၇ လုံး၊ မှန်နဲ့ ၂ လက်၊ လက်ချပ် ၄ ခု၊ တံပိုး ၂ ခု အားဖြင့် တူရိယာပေါင်း ၂၅ မျိုး ပါဝင်တီးမှုတ်ထားကြောင်း ဖော်ညွှန်းထားသည်။

“ သည်နောက်ဆက်ကား၊ သံသပ် ညွန့်လူ၊ စည်ပြော ဟူ သည်၊ ရည်တူ မခြား၊ နှစ်ဆယ် ငါးနှင့်၊ မြည်အားကြီးဖြိုး၊ နှံ့တံပိုးတည့်၊ မြည်ရိုး စည်ပုတ်၊ မြည်တုတ် ပုံသာ၊ မြည်စွာ လင်း ကွင်း၊ တစ်စီ ကျင်း၍၊ သံညှင်းနှင့်ငယ်၊ ငါးစင်းသွယ်မှ၊ တဆယ် ငါးတန်၊ ခရာ ရံလျက် ” ဟူ၍ စည်ပြောသည် အရံနှင့် တကွ တခြားဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုထားသည်။ ယင်း စည်ပြော၏ သံစဉ် မှာ ဇမ္ဗုသပြေသီးများ ရေထဲမှ ပေါ်လာသည့်အခါ ဖြစ်ပေါ် လာသော အသံစဉ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ယင်း စည်ပြောပိုင်းတွင် စည်ပြော ၂၅ လုံး၊ နှံ့ကြီး ၁ ခု၊ တံပိုး ၁ ခု၊ စည်ပုတ် ၁ ခု၊ ပုံသာ ၁ ခု၊ လင်းကွင်း ၁ ခု၊ နှံ့ငယ် ၅ လက်၊ ခရာ ၁၅ ခု အားဖြင့် တူရိယာပေါင်း ၅၀ ပါဝင်သည်။

မုံရှေးဆရာတော်ကမူ “ ပြောစည် အစိတ်၊ သံညိတ် ဒုံမင်း၊ နှစ်သွယ်ကျင်း၍၊ လင်းကွင်းပုံသာ၊ စည်ပုတ်မှာမူ၊ မပါဖော်

၁။ ကုသယျို၊ ပိုဒ်ရေး - ၁၅၅။
၂။ ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ၄၉။

ကဲ့၊ တစ်စီ နဲ့လျက်၊ နဲ့ကြီး လေးဖြာ၊ ခရာ ဆယ် ငါး ” ဟူ၍ စည်ပြောဝိုင်းတွင် စည်ပြော ၂၅ လုံး၊ ဒုံမင်း ၂ ခု၊ လင်းကွင်း ၂ ခု၊ ပုံသာ ၁ ခု၊ စည်ပုတ် ၁ ခု၊ နဲ့ကြီး ၄ လက်၊ ခရာ ၁၅ ခု အားဖြင့် တူရိယာ အမျိုးပေါင်း ၄၉ မျိုးသာ ပါဝင် တီးမှုတ်ထားကြောင်း လမ်းညွှန်ထားသည်။

မည်သို့ဆိုစေ၊ စည်ဝိုင်း သုံးဝိုင်းတွင် စည်ပြောဝိုင်းသည် သာ တူရိယာ အများဆုံး ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာ တွေ့ရှိရလေသည်။ စည်ဝိုင်း သုံးဝိုင်းတွင် ပါဝင်လျက် ရှိသော တံရှည်၊ တံမြှာ၊ သပြေသာ၊ ခရာ၊ လင်းကွင်းများမှာ ပင်စည် အကိုင်းများကို လေခတ်သည့် အဟုန်၏ အသံ - တံပိုးမှာ အကိုင်း အခွံအကွေ့ အဝိုက်တို့ကို လေခတ်၍ မြည်သည့်အသံ - ခရုသင်းမှာ မပြင်းမပြသော လေညှင်းလေညှိ၏ အသံ - နဲ့ကြီး နဲ့ငယ်များမှာ လေပြင်း လေဟုန်တွင် အခက် အရွက် တစုတအုပ်ဘည်း ပြုပြိုင်သဖြင့် မပြင်းမညံ့ မြည်သည့် အသံ - လက်ချပ်မှာ ရွက်ချင်း ခက်ချင်း ထိခိုက်ကြသည့် အသံ နှင့် တူစွာ တီးခတ် တီးမှုတ်ကြရသည်။

စည်ဝိုင်းများတွင် ပါဝင်လျက်ရှိသော သပြေသာ ဟူသည် “နဲ့ငယ်” ကို ဆိုလိုသည်။ ရှေးခေတ် ရှေးအခါက ပျိုမြစ်နုနယ် ငယ်ရွယ်သော သတို့သမီးများကို “သပြေ” ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ စာပေများတွင် “ဖြူညိုပြာ

၁။ ကုသပျို၊ ပိုဒ်ရေး-၁၅၅။

စိမ်း၊ နှစ်သိမ်ဖွယ်မျိုး၊ သပြေတို့နှင့်၊ ရွယ်ပျိုး၊ ရွယ်မည်^၁” ဟု စပ်ဆိုထားသည်။

ယင်း လမ်းညွှန်ချက်အရ သပြေသာကို အနက်ကောက်ရသော် “ငယ်သောအသံ ရှိသော နံ့၊ နံ့ငယ်” ဟု အနက်ကောက်ရသည်။ စည်တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် အတိုင်းအတာကို အလိဂိုမူ ကဗျာဗန္ဓုသာရတွင် ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်သည်။^၂ ။

ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲများတွင် ကျက်သရေရှိ၍ ခန့်ထည်သော မြန်မာ့ဆိုင်းဝိုင်းကြီးများနှင့် အငြိမ့်သဘင်များ ပါရှိနေခြင်းသည် ပုဂံသူ ပုဂံသား ဘိုးဘွားများ၏ အမွေအနှစ် ဖြစ်သည်။

ပုဂံသူ ပုဂံသား ဘိုးဘွားများက ကျောင်းကန်၊ ဘုရားများအား သီဆို တီးမှုတ် ဖြေဖျော်မှု အတိုင်းအတာသာမက သဘင်သည် စစ်စစ်ကြီးများနှင့် တူရိယာ စစ်စစ်ကြီးများကိုပင် ပေးလှူနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ပုဂံသူ ပုဂံသား ဘိုးဘွားများ ကဲ့သို့ မတတ်နိုင်ကြသော ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် ပုဂံ၏ မြေးမြစ် များကား ရွှေပွဲလာ ပရိတ်သတ်အား သီဆို တီးမှုတ် ဖြေဖျော်ရုံ အတိုင်းအတာမျှသာ တတ်နိုင်ရှာကြတော့သည်။

၁။ မဿဒေဝ၊ ပိုဒ်ရေး - ၅၉၀။

၂။ ကဗျာဗန္ဓုသာရ၊ ၅၆၀ - ၉။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် သဒ္ဒါဒါနအဖြစ် ယင်းကဲ့သို့ သီဆိုတီးမှုတ် ဖြေဖျော်ရခြင်းကို ဘိုးဘွား ပုဂံသားများက “တူရိယာငါးပါး ဖြင့် တီးခတ်ဆော်နှိုး၍ ထနိုးရသော ယောကျ်ား၏ စည်းစိမ်မျိုး ကို ရရှိရေး” ဟု အပြတ် ကြေးကြော်ခဲ့သည်။

ဘိုးဘွားပုဂံတို့၏ ကြေးကြော်သံကို မျက်ကွယ်ပြုလိုသူ ပုဂံ၏ နှောင်းသားများက “ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် တူရိယာ နှင့် သဘင် သည်များ ပါရှိနေခြင်းသည် ဆွမ်းဆန်ထဲ ကြွက်ချေးရောခြင်း” ဟု အမှားမှား အယွင်းယွင်း သုံးသပ်လာကြသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် တူရိယာ နှင့် သဘင်သည်များ ပါမှု၊ မပါ မှုကြောင့် အကျိုးပေး ထက်သန်၊ ပြော့ညံ့ခြင်းသည် အလျဉ်းပင် မဆိုင်ချေ။ အလှူရှင်၏ စေတနာသုံးတန် ညီညွတ်မှု ရှိ - မရှိ သဘောကသာလျှင် အကျိုးပေး ထက်သန်၊ ပြော့ညံ့မှုကို ဖြစ်စေ ရာ၌ အဓိက ဖြစ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓက လမ်းညွှန် သွန်သင်ခဲ့သည်။

ရတနာသုံးပါးအား ပူဇော်ခြင်းငှာ စီမံလုပ်ဆောင်အပ်သော ပဲ့လမ်းသဘင်များသည်ပင် ကုသိုလ်မည်ကြောင်း ဘိုးဘွားပုဂံ တို့၏ မှန်ကန်သော လုပ်ဆောင်ချက်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာက

၁။ “ပုဗ္ဗေဝ ဒါနာ သုမနေော၊ ဒဒိ စိတ္တံ ပသာဒယေ။
ဒတွာ အတ္တ မနေော ဟောတိ၊ သော ယညဿ သမ္ပဒါ”
အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ ဆက္ကနိပါတ ပါဠိ-၂၉၆။

ကျားကန်ပေးခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် တူရိယာ
နှင့် သဘင်သည်များ ပါရှိနေခြင်းသည် ပုဂံ၏ ကြေးကြော်သံ
အတိုင်း ပါးပြောင်လှို၍ ရွှေနားခောင်း ဝတ်ဆင်ခြင်းမျှသာ
ဖြစ်ကြောင်း ထပ်မံ ကြေးကြော်လိုက်ရပေသည်။

x x x

၁။ “ဝတ္ထုတ္တယပူဇနက္ခာယ ကတံ နဋသမိဇ္ဇိံ ကုသလံ
ဧဟာတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”

သုတ္တသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာစ

ရှိုးလိုက်ရတု အစ ရခိုင်ပြည်က

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ခလေ ရိုးရာနှင့် ပတ်သက်၍ ရှိုးလိုက်ရတုကို ဆန်းစစ် လေ့ လာသင့်သည်။ ရှိုးလိုက်ရတုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ နှင့် ဖွားဘက်တော် စစ်စစ် ဖြစ်သည်။

ရှိုးလိုက်ရတုကို ရှင်လောင်း လှည့်ရာ နှင့် ရှင်လောင်းယူ ရာတွင် ရှင်လောင်းလှည့်၊ ရှင်လောင်းယူ ပရိသတ်အား ဧည့်ခံ ဖြေဖျော်ခဲ့သည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ပရိသတ်ကလည်း ရှိုးလိုက် ရတုကို ဓာတ်ပြားစေးများလောက် မနှုတ်ခြိုက်လင့်ကစား ရိုးရာ အမွေအနှစ်ကို ရိုသေလေးစားသော အားဖြင့် လက်ခံ နားဆင် ကြသည်။

ရှင်လောင်းလှည့် ရှိုးလိုက်ရတုကား ရခိုင်ပြည်မှ စခဲ့သည်။

မြန်မာ သက္ကရာဇ် ၁၅၂ - ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည် ဝေသာလီ ကျောက်လှေခါး မြို့ကို တည်ထောင် ဖန်ဆင်းသော “ မဟာသု ရိယတဉ္စန္ဒရာမင်း ” ၏ သားတော် “ သုရိယတဉ္စန္ဒရာမင်းသား ” သည် ဖခမည်းတော် အမိန့်အရ ဘင်္ဂလားပြည်သို့ စစ်ထွက်ခဲ့ ရသည်။

သုရိယတဉ္စန္ဒရာ အိမ်ရှေ့မင်းသားသည် ပသီကုလားမင်း သူ ရကန်၏ သမီးတော် နှစ်ပါးနှင့် စုလျားရစ်ပတ်၍ နေပြည်တော်သို့ ရုတ်တရက် မပြန်လည်နိုင်ပဲ ရှိခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းသား မပြန် လာ၍ မျှော်တော်ဇော နှင့် မောရှာရသော အိမ်ရှေ့မိဖုရား စောပြည့်ညိုသည် “ သိန်ကန်မိန်တွင် ” ချီသော ရတုသုံးပိုဒ်ကို ကြင်ယာတော် အိမ်ရှေ့မင်းသားရှိရာ ဘင်္ဂလားပြည်သို့ ရေးသား ဆက်သလိုက်သည်။

ယင်း ရတုတွင် အိမ်ရှေ့မိဖုရား စောပြည့်ညိုက “ ဥတု သုံးလီ ရာသီ စက်မောင်း အခါခါ ပြောင်းခြင်းနှင့် အတူ နှမ တော် လွမ်းခဲ့ရပြီလော မောင်တော်၊ နှမတော် ရင်တွင် အလွမ်း ပင်ကြီးပင် မြင့်ရှည်ကြာညောင်းခဲ့လှပြီ၊ တပေါင်းလ တောင် လေနှင့် အတူ မြူခိုးတွေဝေလို့ ရွက်ဝါတွေ မြေမှာ ခကုန်ကြပြီ၊ ရွက်ဟောင်းတွေ ကြေလို့ ရွက်သစ်တွေ ဝေကုန်ကြပြီ၊ သည်အဖြစ် သနစ်တွေကို နှမတော် ရှုစားရတိုင်း ပြေမဆည်နိုင်ပါဘူး မောင် တော် ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်အံထားသည်။

“ သိန်ကန်မိန်တွင်၊ ဆယ် နှစ်ခွင်ကို၊ လွမ်းပင် စဉ် မြင့်၊ ကြာရှည်တာ အကူး။ ။ တပေါင်းမင်းလွင်၊ ရွက်

ကြင်တောင်လေမြူးက။ ။မြိတ်သွယ်နှူး၊ စီသွယ်ဖြာ။ ။
မတတ်သာချေ၊ ဤဖြစ်ထွေကို၊ ကြည့်လေသမျှသာ
တည့်၁”

စောပြည့်ညို၏ ရတုကို လေ့လာ ဆန်းစစ်ရသော် ယနေ့
မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်အောက် တလွှားတွင်
အသုံးပြုလျက်ရှိသော ကျေးလက် ရှိုးလိုက်ရတုများနှင့် စောပြည့်
ညို၏ ရတုတို့ အစပ်၊ အဟပ်၊ ကာရန်၊ အသား၊ အသိုများ မည်
သို့မျှ ခြားနားခြင်း မရှိသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ တဖန်
မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၁၅ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်၌ နန်းတက်သော
မင်းဖလောင်းကြီးလက်ထက် ပဲခူးကျော်ထင် နော်ရထာသည်
စကားတောင်းစားကို သံစေ၍ သမီးတော် မြတ်ရှင်စိုးနှင့် ပဲခူး
မင်းသားသမီး မင်းသစ္စာကို ပေးပါမည့်အကြောင်း စေဆို
ရောက်လာသည်။

မင်းဖလောင်းကြီးသည် ရခိုင်ပညာရှိ မဟာပညာကျော်ကို
တိုင်ပင်တော်မူ၍ မဟာပညာကျော်က လျှောက်ထားရာတွင်
အမည်မသိ စာဆိုရေး “ရာဇဝသတီ နိဒါန်း မုတု” ကို ကိုးကား
လျှောက်ထားလေသည်။

“ဆန်းသစ်စ လပမာ။ ။ကျက်သရေ မျိုး၊ စုံ
ပြည့်ဖြိုးသည်၊ တန်ခိုး မင်းအာဏာတည့်။ ။ပညာ
တော်မြေအထူ။ ။စုံစေ့မြောက်မြား၊ မှူးမတ်အား
လည်း၊ ရည်သွားသိအောင် ပြုလော့။ ။လူမအလွန်

၁။ မြန်မာစာညွှန်ပေါင်းကျမ်း၊ ပ။ ၁၁။

ခက်လှစွာ။ ။ပြည်သူ့ကိုသား၊ ယင်းမမှားအောင်၊
ထားရသည်မေတ္တာနှင့်။”

ယင်း ရတုသည်လည်း ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်အောက် တလွှားတွင် သုံးစွဲလျက် ရှိသော ကျေးလက် ရှိုးလိုက် ရတုများနှင့် မည်သို့မျှ ခြားနားခြင်း မရှိသည်ကို လေ့လာ ဆန်းစစ်ရသည်။ ယင်း ရတုများကို “ရှိုးလိုက်ရတု” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းမှာ အခံ အအုပ် ရတု တပိုဒ်စီ၏ အဆုံး အဆုံး တွင် “ရှိုး” ဟု လိုက်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယင်း ရတုကို ပင် ရှင်လောင်းလှည့်ရာ၌ သီဆိုရသောကြောင့် “ရှင်လောင်း လှည့် ရတု” ဟု ခေါ်ဆိုထားပြန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့် အချို့ ဒေသများက “ရှိုး” ဟူ၍လည်းကောင်း - အချို့ ဒေသ က “ရှါ” ဟူ၍လည်းကောင်း - အချို့ ဒေသက “ရှေး” ဟူ၍ လည်းကောင်း - အချို့ ဒေသက “ရှတ်” ဟူ၍ လည်းကောင်း လိုက်ကြသည်။

ရှင်လောင်းလှည့် ရတု သန္ဓေတည်ရာ ရခိုင်ပြည်တွင် ရှင် လောင်းလှည့် ရတုများ ဆက်လက် စီးဆင်းမြဲ စီးဆင်းလျက် ရှိ သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိ ရလေသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတု များ ဆက်လက် စီးဆင်းစေခဲ့သူမှာ မြောက်ဦးခေတ် ရခိုင် စာဆိုကြီး ဥက္ကာပျံ ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၉၅၀ ကျော်ခန့် ဓညဝတီ နန်းစံ မင်းရာဇာကြီး လက်ထက်တွင် ရခိုင် စာဆိုကြီး

၁။ မဟာပညာကျော် လျှောက်ထုံး၊ ၉၈။

ဥက္ကာပုံသည် အမျိုးသားဟန်၊ အမျိုးသား 'မာန်များဖြင့် ရှင်လောင်းလှည့် ရတု အများအပြား ရေးသားခဲ့လေသည်။

မြန်မာတို့က ယင်းအရေးအသားနှင့် ယင်း ပုံဟန် သဏ္ဍာန်များကို ရှင်းလောင်းလှည့်ရာ၌သာ အသုံးပြုခြင်းကြောင့် “ရှင်လောင်းလှည့် ရတု” ဟု ကျဉ်းမြောင်းစွာ ဘောင်ခတ် အသိအမှတ် ပြုခဲ့ကြသည်။ စင်စစ် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုသည် ရခိုင်တို့၏ အမျိုးသားရေး ရတုတမျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတု၏ ခြေဆန့်ရာသည် ရခိုင်တွင် ကျယ်ပြန့်လှသည်။ ရခိုင်ပြည်သူတို့၏ လူမှု စီးပွားကဏ္ဍနှင့် လူမှု ယဉ်ကျေးမှု ကဏ္ဍများကိုပင် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုဖြင့် ဆွဲဆန့်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သို့ရာတွင် ရှေးအထက် ကာရီ ရခိုင်တို့က ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကို “ရှိုးလိုက်ရတု” ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ဟန် မရှိချေ။ ရှိုးလိုက်ရတုကို ရှေးအထက်ကာရီ ရခိုင်တို့က “ရှဲ့ချင်း” ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ဟန် ရှိသည်။ မြန်မာ့ဓလေ့ တေးသံများတွင် “ကာချင်း၊ ငိုချင်း၊ တျာချင်း၊ တဲ့ချင်း၊ လွမ်းချင်း၊ သာချင်း၊ ချင်း၊ အဲချင်း၊ အန်ချင်း၊ အိုင်ချင်း” စသည်ဖြင့် ချင်းပေါင်း များစွာ ရှိလေသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတု သို့မဟုတ် ရှိုးလိုက်ရတုကို ရခိုင်တို့က “ရှဲ့ချင်း” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းသည် မြန်မာတို့ရှိုးလိုက်ရတု ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းများနှင့် ထပ်တူပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း ရတုအခံ အအုပ် တပိုဒ်စီ၏ အဆုံး အဆုံးတွင် ရခိုင်တို့က “ရှဲ့” ဟု လိုက် ကြ သော ကြောင့် “ရှဲ့ချင်း” ဟု ခေါ်ဆို ကြ ခြင်း ည်။

“ ခဝဲမယေဝင်းဝါ၊ ပွင့်ပြန်လာကေ
 စီကာလည်း ကုံး၊ တန်ဆောင်မုန်းမှာ
 ရှင်ဘုန်း သံဃာ၊ ကျောင်းဝိဟာ၌
 ကထိန်လည်းကပ်၊ မယ်ရို့မှာလေ
 ပျော်ပါးကပ်မေ၊ အရွယ်ချင်းချင်း
 ရှဲ့သချင်းနှင့်၊ လမင်း စန္ဒာ
 လောင်းရိပ် သာတုာ၊ မယ်ရို့မှာလေ
 ပျော်ရာ တကြောင်း၊ အဖော် ပေါင်းနှင့်
 ဆန်မောင်း နှင်းရေ
 သာယာ အေးလေ၊ သာစုလေ ”

ရခိုင် ကျေးလက် ကဗျာတပုဒ် ဖြစ်သည်။ ခဝဲပွင့်တုန်း တန်
 ဆောင်မုန်းတွင် သံဃာတော် အရှင်မြတ်များအား ကထိန်
 သင်္ကန်း ကပ်လှူကြရာ ရခိုင်သူများ အရွယ်တူ လုံမပျိုချင်း
 ရှဲ့ချင်း ဆို၍ ပျော်ကြ ပါးကြသည်။ အေးမြ ကြည်လင်သော
 လစန္ဒာအောက်တွင် ရခိုင်သူ ပျိုဘသင်းတို့ ရှဲ့ချင်းဆို၍ ဆန်ဖွပ်
 ကြသည်။ မောင်းထောင်းကြသည် ဟု ယင်း ကဗျာက ရှင်
 လောင်းလှည့် ရတု၏ ရခိုင် အမျိုးသားရေး တေးတပုဒ်အဖြစ်
 ထောက်ခံထားသည်။ မြန်မာတို့ကဲ့သို့ ရှင်လောင်းလှည့် ရတု ဟု
 ဘောင်ခတ်ထားခြင်း မရှိချေ။ မြန်မာမှ နယ်ပယ်တွင် ဘောင်
 ခတ်ထားသော မြန်မာမှုများ ရှိသည်။ အသုဘတွင် ပြောမတီး
 ခြင်း၊ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် မျောက်မင်းအူသံ မတီးခြင်း၊ ရှင်
 လောင်းလှည့် ရတုကို ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင်သာ သီဆိုခြင်းများ
 ဖြစ်လေသည်။

“ သူတော်စိတ်မှတ်၊ ဝါလကျွတ်သည်
 ဆန်းလတ်ခါ လူ့ရှာပွဲသဘင်။
 ဆီမီး တန်းဆောင်၊ ပန်းတောင် ထီးပြင်၍။
 သင်ပုတ်တင်၊ တံမြက်ခတ်။
 အဋ္ဌမီနှင့်၊ ပဉ္စသီကို၊ အညီ စောင့်သုံးမှတ်၍။
 ဒါနဝတ်၊ စွန့်ကြဲလှ။
 မင်းပွဲသဘင်၊ မြို့ပြင်တချို့ လူက။
 သေစာဟူ၊ သောက်ပြန်းပြန်း။
 ကောင်းမှုလက်ဆောင်၊ ထမင်းထောင်ကို ဝန်း၍။
 အံ့ဖွယ်မှု အသံချို။
 လက်ခုပ်ဖြောက်ဖြောက်၊ ချင်းကောက် သံပြိုင်ဆို၍။
 အလိုလို၊ သောသောရ။
 ဝါကျွတ်သဘင်၊ ပျော်မှုဆင်သည်၊ လူရှင်အစုပုံနှင့်။
 ယစ်ဝမ်း အော့အန်ကာ။
 တချို့ကလဲ၊ တချို့ကဲ့သည်၊ တချို့ရန်ခိုက်ရှာ၍။
 တချို့သာ ပြစ်တင်ကုန်။
 ပိန်းပေါင်း ခရာ၊ စည်ဒုပ္ပါနှင့်၊ ပတ်သာမြို့လုံးခြံမျှ။
 ကခြေမှု ပတ္တလာ။
 စောင်းညှင်း ပြည့်သာ၊ တူရိယာသည်၊ လူ့ရှာ
 သဘင်များနှင့်။
 တသောသော ထမင်းထောင်။
 လိုက်ဂူထွတ်ထား၊ ဘုရားပါးရောက်အောင်တည့် ”

၁။ မြန်မာစာပေ နှင့် ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှု အဖွင့်၊ ၁၄၃။

ရခိုင်တို့၏ လူမယဉ်ကျေးမှု ကဏ္ဍ တခု ဖြစ်သော ထမင်း ထောင်ပဲ့ အကြောင်းကို ရခိုင်စာဆိုကြီး ဥက္ကာပုံ က ရှဲ့ချင်း ဖြင့် ဂုဏ်ပြု မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထမင်းထောင် ဟူ သည် ထမင်းကို ထောင်းချေ၍ လင်ပန်း အလယ်တွင် စေတီ ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ထားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ယင်း ထမင်းထောင် စေတီကြီးကို ထမင်းထောင် စေတီငယ်များ ပတ်ပတ်လည် ခြံရံ ထားလိုက်သေးသည်။ ရခိုင် ပြည်သူတို့သည် ယင်း ထမင်းထောင် ပဲ့များကို သီတင်းဝါလ ကျွတ်သောအခါ ကျင်းပလေ့ ရှိသည်။ စေတီ ပုထိုးများကို ထမင်းထောင်များဖြင့် ပူဇော်ယင်း ရခိုင် ပြည်သူတို့ ပျော်ကြ ရွှင်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို နှစ်ပေါင်း တရာနီးပါး လက်ဝါးကြီးအုပ်၍ ဂုတ်သွေးစုပ်ခဲ့သော နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်သည် သီတင်းကျွတ်လများ တွင် မြန်မာတို့တတွေ ပျော်ရွှင် မြူးတူး တတ်ကြပုံကို လေ့လာ အကဲခတ်၍ “ သီတင်းကျွတ်လ ဗမာရွေးသော လ ” ဟု မှတ်ချက် ချခဲ့သည်။ အမှန်လည်း သီတင်းကျွတ်လသည် ဗမာရွေးသော လ ဖြစ်ချေသည်။ ဗမာတပြည်လုံးရှိ မြေပြန့်သားရော တောင်ပေါ် သားပါ သီတင်းကျွတ်လတွင် တိုင်းရင်းသား ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အလိုက် ပျော်ရွှင်မြူးတူး တတ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗုဒ္ဓ ဘာသာ နိုင်ငံဖြစ်သည်အား လျော်စွာ ဝါကျွတ်တိုင်း ဝါကျွတ် တိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော် များအား ဝါကျွတ်ပဲ့ သဘင် များ ကျင်းပ၍ ပူဇော် ကန်တော့လေ့ ရှိကြသည်။ တဝါ တွင်းလုံး တရားဓမ္မ ဟောပြောခဲ့သော ရွာဦးကျောင်း ဘုန်းတော် ကြီးအား ပူဇော်ကန်တော့ယင်းဖြင့် မြန်မာတို့တတွေ မြူးတူး

တတ်ကြသည်။ သီတင်းကျွတ်တိုင်း ပျော်ပွဲ ရှင်ပွဲများကို ထိတွေ့
နေရသော အင်္ဂလိပ်က “ သီတင်းကျွတ်လ ဗမာရူးသော လ ”
ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်တွင် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများ ယင်းသို့ ဆက်
လက် စီးဆင်း နေခဲ့ သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အင်းဝတွင်
သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်သည့်တိုင် နိုးကြားနေပြီး ဖြစ်သော
ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများကို အစအနပင် မတွေ့ရချေ။ ရှင်
လောင်းလှည့် ရတုကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ သယ်ဆောင်လာခဲ့သူမှာ
အမတ်ကြီး ဥက္ကာပုံဖြစ်သည်။ အမတ်ကြီး ဥက္ကာပုံသည် မြန်မာ
သက္ကရာဇ် ၉၁၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အင်းဝသို့ သံခင်း
တမန်ခင်းအဖြစ် ပထမဆုံး ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ရခိုင်စာဆိုကြီး
ဥက္ကာပုံသည် အင်းဝတွင် မြန်မာစာဆိုကြီး နဝဒေးကြီးနှင့်
ဆုံဆည်းခွင့် ရရှိခဲ့သည်။ ပညာရှိ အချင်းချင်း စာပေယဉ်ကျေးမှု
များ နိုးနှော ဖလှယ်ခွင့် ရရှိခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ ရရှိခဲ့ပုံများကို
နဝဒေးကြီး ရေးသားသော “ မမျှသောင်းထောင် ” ချီ
အဖြည့်ခံ ရတုက ထောက်ခံလျက် ရှိပေသည်။ ယင်း အဖြည့်ခံ
ရတုတွင် ရခိုင်စာဆိုကြီး ဥက္ကာပုံက “ မရကြောင်း ဆောင် ”
ချီ ရတုဖြင့် ဖြည့်စွက်ပေးခဲ့လေသည်။ စာဆိုအချင်းချင်း နိုးနှော
ဖလှယ်ခွင့် ရရှိသဖြင့် နှစ်နိုင်ငံ စာပေ ယဉ်ကျေးမှုများလည်း
အချင်းချင်း ပေါင်းကူး ယှက်နှယ် လာကြမည်မှာ ယုံမှားဖွယ်
မရှိချေ။ သို့ဖြင့် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုသည် မြန်မာနိုင်ငံ အင်းဝ
တွင် အမြစ်တယ်ခွင့် ရရှိခဲ့လေသည်။

သို့တစေ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကို မြန်မာနိုင်ငံ အင်းဝတွင်
ရှင်သန်ကြီးပွားအောင် ဆက်လက်ပြုစု ပျိုးထောင်ရမည့် စာဆို

တော် နဝဒေးကြီးသည် ဥက္ကာပျံနှင့် တွေ့ချိန်တွင် အိုမင်း ရင့်
 ရော်လျက် ရှိချေပြီ။ စာဆိုတော် နဝဒေးကြီးအနေဖြင့် ရှင်
 လောင်းလှည့်ရတုများ ရေးသားခဲ့သည် မှန်စေဦး—ယင်း ခေတ်
 ယင်းအခါက အင်းဝ ပြည်သူတို့ အနေဖြင့် ရှင်လောင်းလှည့်
 ရတုကို ခေတ်စမ်းရတု အဖြစ်လောက်သာ အသုံးချကောင်း
 ချခဲ့ပေမည်။ ယင်းသို့ ဖြစ်ရသည်မှာ သဘာဝ ကျလှသည်။
 သက်ရှိသက်မဲ့ အရာဝတ္ထုအားလုံးသည် အခြေအမြစ် မခိုင်မာမီ
 အစိုင်အခဲ တခုအဖြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ ရပ်တည်ခွင့် မရသည်မှာ
 ယင်းတို့၏ ဖြစ်မြဲ သဘာဝဓမ္မတခုပင် ဖြစ်သည်။

ရှင်လောင်းလှည့်ရတု တခေတ်ဆန်းချိန် ဝက်မစုပ် နဝဒေး
 တို့ ခေတ်တွင် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများ ပြန်လည် ဆန်းသစ်
 လာသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကို ပြန်လည် ဖော်ဆောင်ရာ
 တွင် နဝဒေးအနေဖြင့် က.မ.ချ. ကပင် ပြန်လည် ဖော်ဆောင်
 ခဲ့ရဟန်ရှိသည်။ နဝဒေးသည် မြန်မာနိုင်ငံ စာပေသမိုင်းတွင်
 အဦးအစ ဖြစ်သော အိမ်ရှေ့ မိဖုရား စောပြည့်ညို၏ “သိန်ကန်
 မိန်တွင်” ချီ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကို လိုက်၍ ဖော်ဆောင် ခဲ့ရ
 သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ နဝဒေး၏ အလိုက်ရတုမှာ
 “သိန်ကန်ကုန်ပြီ” အစချီသည်။ ဝက်မစုပ် နဝဒေး ခေတ်
 တွင် လူလည်း ကျန်းမာ ခေတ်လည်း သာသဖြင့် ရှင်လောင်း
 လှည့် ရတုများ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေအမြစ် ခိုင်ခိုင်မာမာနှင့်
 ဝေဝေဆာဆာ ဖူးပွင့်ရပ်တည်စေ နိုင်ခဲ့သည်။ နဝဒေး နောက်
 တွင် အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား တောထွက်ခန်း ရတု
 ကို အမည်မသိ စာဆိုတဦးက ဆက်လက် ဖော်ကျူး ခဲ့လေ

သည်။ ယင်းရတုကား “ပုလဲရတနာ၊ ဝေဠုယာ” အစချီသည်။

ယင်း ရှင်လောင်းလှည့် ရတုတွင် မြန်မာ့အသံ မြန်မာ့ဟန်များ ပါလာသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကို ရခိုင် တို့ကဲ့သို့ စင်းချော ရိုးရိုး မစပ်ဆိပ် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများ အကြားတွင် အချိုးများ ညှပ်၍ ညှပ်၍ သီဆိုလာကြသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ ယင်း အချက်များဖြင့် ရခိုင်နွယ် ရခိုင်ဖွား ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကို မြန်မာ့ဇာတ်စနစ်သို့ အပြီးအပိုင် သွတ်သွင်းလိုက်ခြင်း ဟု ကောက်ချက်ချနိုင်ရာသည်။ မည်သို့ဆိုစေ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုသည် မြန်မာ့အသံ မြန်မာ့ဟန်ဖြင့် အရှိန်အဟုန် မြင့်တက်၍ လာခဲ့ခြင်းကို ကား စာပေ ပညာရှင်တိုင်းက လက်ခံ အတည် ပြုကြပြီးဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုသည် ခေတ်စမ်းရတု အခနအထားမျိုးတွင် ရပ်တည် မနေတော့ပဲ မြန်မာ့ အမျိုးသားရေး ရတုအဖြစ် တဆင့်တက်ကာ အခိုင်အမာ ရပ်တည် လာနိုင်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားရေး ရတုအဖြစ် အခိုင်အမာ ရပ်တည် လာခြင်းများကို မန်လည် ဆရာတော်ရေး ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများက ယုတ္တိ ထူးမြဲ ဖြစ်သည်။

“ဪ...လူတို့ပြည်မှာ၊ နေသည့်ထက်ပင်၊ သေမည့်ကြောင်းက ကောင်းသိမ့်ထင်။ တလင်စီပ၊ လူတို့ဓမ္မတာ၊ သည်ခြင်းရာကို၊ မှန်စွာပင် ရှိချေ့တော့။ ရေး

၁။ မြန်မာစာညွန့်ပေါင်းကျမ်း၊ ဒု - တွဲ၊ ၂၂၃။

သည့် ဖူးစာ၊ သူတကာနှင့်၊ မူရာကဲ့ပြား၊ နှမလေးမယ်၊
 ဖြစ်ထေ့မှာ၊ သားရေနားနှင့် ညားရသည်သာ။ သမ္ဘရာ
 ရည် သူ့စိန်အားငယ်နှင့် အမယ်နှင့်ပ၊ ဟိုရင်စက၊ သီလ
 သမာ၊ မကွာထယ်ထယ်၊ ဆရာတင်မှု၊ မဂ်ဖိုလ်ရွယ်ကို၊
 ကိုးကွယ်ပြုလို့၊ ယခုဆေးလျှင်၊ ထိုသူ့ လင်ကို၊ ကိုယ်
 လင်မယ် ကိုယ်ရေး ရှုပ်စေတော့၊ လင်လုပ်ရမယ်။ လင်
 သင်း သိက ဘောင်ဇမ္ဗူမှာ၊ သည်လင်လို ဘယ်ရမတုန်း။
 ကြုံရတဲ့ မယ် ကံခေ ခြောက်လွန်းတင် ကြီးခွေနှင့်၊ ခုမနေ
 ဖြစ်ချင်တိုင်းပ၊ ရွာတောင်က ညောင်ပင်စောင်းမှာ၊
 တပိုင်းစီ လည်မှာဆွဲလို့ သည်လင်ကို ရှောင်ကာကဲ့ရ
 အောင်၊ ကြီးဆွဲကာ သေတော့မယ်လေး ။

မန်လည် ဆရာတော်ရေး ဆာဝါ ဥပက ရှင်လောင်းလှည့်
 ရတုမှ ငိုချင်းတပုဒ်ဖြစ်သည်။ မန်လည်ခေတ်တွင် ရှင်လောင်းလှည့်
 ရတုများ ပိုမို မြန်မာဆန်လာပြန်သည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများ
 အကြားတွင် အချိုးများ ညှပ်၍ သီဆိုလာမုံမက ငိုချင်းများပါ
 ညှပ်၍ သီဆိုလာပြန်သည်။ ဤသည့် အချက်များကပင် မြန်မာ
 ဟန်ကို ပိုမို ပီသစေခဲ့သည်။ မြန်မာ ပြည်သူများကလည်း လိုလို
 ချင်ချင် တွင်တွင် ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုလာကြသည်။ ဤနည်း
 ဖြင့် ရခိုင် ယဉ်ကျေးမှု ရှင်လောင်းလှည့် ရတုသည် မြန်မာ့ယဉ်
 ကျေးမှု ရှင်လောင်းလှည့် ရတု အဖြစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းလာ
 နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မျက်နှာစိမ်း ဧည့်သည်ကို အိမ်ရှင်

၁။ မန်လည် ရတုပေါင်းချုပ်၊ ၁၄၄။

က နှစ်လို့အားရ ဝမ်းပန်းတသာ လက်ကမ်း ကြိုဆိုလိုဟန် မရှိ
ချေ။

“လင်္ကာ အပါအဝင် ရတုတွင် ရှင်လောင်းလှည့်
ရတုမှာ မပါမဝင် မစပ်မဆိုင် ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်း
လှည့် ရတု၏ အတွင်း စာသွားများမှာ လေးလုံးစပ်
မဟုတ်သည် သာမက အစအချလည်း လိုရာစ၊ ချသည့်
ပြင် သတ်ပုံကာရန်လည်း မမှန် မစောင့်။ ရတု ခေါ်ပုံ
ချင်း တူသော်လည်း လွတ်တော်၊ အတွင်းတော်၊
အသွင်းအထုတ် မှာတမ်းများနှင့် ရည်းစားပေး မှာတမ်း
ကဲ့သို့ ဖြစ်သည် ။”

ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်၏ မှတ်ချက် ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ
တွင် ဦးတင်၏ မှတ်ချက်ကို စောကြောလိုသည်။ ရှင်လောင်း
လှည့် ရတုသည် အခြားသော ရတုများကဲ့သို့ လေးလုံးစပ် မဟုတ်
သည်ကား အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ ဇီးကွက် ဟု မြည်ပြသဖြင့် “ဘာ
ငှက်လဲ” ဟု မေးစရာပင် မလိုချေ။ သို့ ခြေထောက်ပေါ်တွင်
“ရှင်လောင်းလှည့် ရတု” ဟု ကြေးကြော် ဟစ်အော်၍ မလှုပ်
မယိုင် မြဲခိုင်စွာ ရပ်တည်နေနိုင်ခြင်းကပင် သူ့ပုံ သူ့ဟန် သူ့
ဇာတိမာန်များကို ဖော်ကျူးနေပြီး ဖြစ်သည်။

ရှင်လောင်းလှည့် ရတုတွင် မှာတမ်းများ၊ သမီးရည်းစား
နိမိတ်ပုံများ ပါရှိနေခြင်းသည် ရှင်လောင်းလှည့် ရတု စီးဆင်း
ထွက်ပေါ်ရာ အခြေခံ မြစ်ဖျားကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း၏

၁။ ကျား ဗန္ဓုသင်္ဂရကျမ်း၊ ၄၁။

အခြေခံ မြစ်ဖျားကို ခြေရာခံ သုံးသပ်သော်သာ သူ့ပုံ သူ့ ဟန်
လူ့ ဇာတိမာန်များကို လက်ခံ သဘော ကျနိုင်ပေမည်။ ရတု ဟု
ဆိုသဖြင့် အခြားသော လေးလုံးစပ် ရတုများနှင့် နှိုင်းစာ ကြည့်
ရှုရာ၌ သဘာဝ နှင့် ဝိရောဓိဖြစ်သော ရလဒ်သာ အဖြေ ထွက်
ပေမည်။

ကုသ မင်းသား၏ ရုပ်တုကို “ ရုပ်တု ” ဟု ဆိုကာမျှဖြင့်
ပဘာဝတီ၏ ရုပ်တု နှင့် နှိုင်းစာ ကြည့်ရှုခြင်းသည် သဘာဝ နှင့်
ဝိရောဓိ ဖြစ်သည်။ ကုသ မင်းသား၏ ရုပ်ဆင်း သွင်ပြင်သည်
အရုပ်ဆိုး အကျည်းတန်သော်ငြားလည်း ကုသ မင်းသား၏
ယောက်ျား ပီသမှု၊ ဇွဲလုံ့လ ရှိမှု၊ စွမ်းရည် ထက်မြက်မှုတို့နှင့်
နှိုင်းစာ ကြည့်ရှုလိုက်ပါက ချောမော လှပသော ကုသ မင်း
သား၏ ရုပ်ဘာဝကို အလှအပအဖြစ် တွေ့မြင်ရမည် ဖြစ်သည်။

ရှင်လောင်းလှည့် ရတုတွင် ယင်းသို့သော ရုပ်ဘာဝ နှင့်
အလှအပများ ရှိပေသည်။ မြန်မာ စာပေသမိုင်းတွင် မြန်မာတို့၏
ထန်း နှင့် တောင်ယာ အကြောင်းကို တျာဘွဲ့များက ပြောပြ
သလို ရခိုင်တို့၏ လယ်ယာကဏ္ဍ နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကဏ္ဍများကို
ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများက ပြောပြလျက် ရှိသည်။ ပုထုဇဉ်
တို့၏ လောကစရိုက်သည် အလိုက်အထိုက် ဖြစ်တတ်မြဲ ဓမ္မတာ
ဖြစ်သည်။ ဤမျှလောက်သာ ဆိုချင်သည်။ မြန်မာ့စာပေသမိုင်း
တွင် ဆင်းရဲသား ကျေးလက် ပြည်သူတို့ ဘဝကို ဖော်ကျူး
သော မြန်မာ့ စာဆိုများကို ဆန်းဆန်းစစ်စစ် ရေတွက်ကြည့်
ပါက မြန်မာ့စာဆို ဝန်ကြီးပဒေသရာဇာ နှင့် ရခိုင် စာဆိုကြီး
ဥက္ကာပုံသာ ရှိသည်။ စာဆိုကြီးများသည် ပုထုဇဉ်ကြီးများ

ဖြစ်သော်လည်း ရှေ့ထီး ရှေ့နန်း ရှေ့ကြဉ်း၏ မဟာရံ တံတိုင်း အပြင်ဘက်မှ စလူမိုး နှင့် ကျူရိုးလျှင် အကာ ရှိသော ဆင်းရဲ သား ကျေးလက် ပြည်သူတို့ ဘဝကို မေ့ပျောက်ခဲ့ခြင်း မရှိ ချေ။

ဆင်းရဲသား ကျေးလက် ပြည်သူတို့ ဘဝကို ဖော်ကျူးရာ တွင် မြန်မာ စာဆိုကြီး ဝန်ကြီး ပဒေသရာဇာက “ကျာဘွဲ့” များဖြင့် ဖော်ကျူး၍ ရခိုင် စာဆိုကြီး ဥက္ကာပျံက “ရှင်လောင်း လှည့် ရတု” များဖြင့် ဖော်ကျူးခဲ့သည်။

“နန်းသား ပစ်စုံ၊ ကမြူးခုန်သည်၊ ကံဆုန်လွန်။
ပေါ်ဆန်းပြ နယုန်လ။
သမုဒ်ရီယဉ်၊ တောင်လီ ဆင်၍၊ ကောင်းကင်မှိုင်းဝီ
မျှတည့်။
သွန်းဆင်းကျ ရွာပြန်လှာ။
သောင်းဇမ္ဗူဝယ်၊ ရှင်လူမျိုး လေးဖြာတို့။
ထွန်သွားရှာ ကွဲနှားတတ်။
လယ်ချောင်းတောဘောင်၊ လုပ်ဆောင်မျိုးချလတ်က
ဆုတ်ဆုတ် ပူလောင်ပီ”

ထီးရိပ် နန်းချိပ် ကြဉ်းရိပ်တွင် အဖိုင့်သား ယစ်မူးယင်း မေ့ပျောက် မနေပဲ မိမိဆန္ဒ၏ ဆော်ဖန်ရာ ဆင်းရဲသား ကျေး လက် ပြည်သူများ ဘဝဆီသို့ ဥက္ကာပျံ တယောက် ကလောင်

၁။ မြန်မာစာပေ နှင့် ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုအဖွင့်၊ ၉၆။
(ရီ+ရေ။ လီ+လေ။ ဝီ+ဝေ)။

ဖြင့် ရောက်ရှိ သွားခဲ့သည်။ ဆင်းရဲသား ကျေးလက် ပြည်သူ
များ ဘဝဆီသို့ ဥက္ကာပုံ ရောက်ရှိသွားခဲ့ခြင်းကို ဝန်ကြီး
ပဒေသရာဇာ သည်ပင် ကလောင်ဖြင့် အလေးပြု ခဲ့ရသည်ဟု
ဆိုရအံ့ ထင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ဥက္ကာပုံသည်
ဆင်းရဲသား အောက်ခြေလူတန်းစား ဘဝကို ကလောင်ဖြင့်
မြှင့်တင်ရာတွင် ဝန်ကြီး ပဒေသရာဇာထက် လက်ဦးမှ ရယူနိုင်ခဲ့
သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ရခိုင်မျိုးဆက် ဖြစ်သော ဥက္ကာပုံက ရခိုင် ပြည်သူများကို
ကျော်လွန်၍ ကမ္ဘာပြည်သူများကို “သောင်း ဇမ္ဗူဝယ်၊ ရှင်
လူမျိုး လေးဖြာတို့” ဟု ကိုယ်စား ပြုထားလိုက်သည်။ ကဆုန်
နယုန်လများတွင် မိုးများ ရွာသွန်းသဖြင့် ထွန်ရေးငင်ရန် ထွန်
သွားရှာ ကျွဲနွားတတ်၍ လယ်ယာလုပ်ငန်းများတွင် မျိုးစေ့ချ
ယင်း ပင်ပန်းရှာကြသော ရခိုင်ပြည်သူများမှ ပစ္စည်းဆက်ကာ
ဥက္ကာပုံ၏ နှလုံးသည်းပွတ်တွင် ကမ္ဘာ ပြည်သူများ ထင်ဟပ်
လာခဲ့ရာမှ ဤမည်သော ရှင်လောင်းလှည့် ရတု သို့မဟုတ် ရွှဲချင်း
များ ပေါက်ဖွားလာခဲ့သည်။ ထီးရိပ် နန်းရိပ် ကြွင်းရိပ်တွင်
အဖိုင်သား နေရငြားလည်း ဆင်းရဲသား ကျေးလက် ပြည်သူ
များဘဝကို ဥက္ကာပုံ မမေ့ဆိုခြင်းကို ရွှဲချင်းများက သက်သေ
ပြုလျက် ရှိသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကား ဤသို့လျှင် လှပ
ကျော့ရှင်း ခြောက်ပစ်ကင်း ခဲ့သည်။

“ပုလဲရတနာ ဝေဠုယာ။ ။ သမ္ဘာဗေထံ၊ ရောင်
မစဲသည်။ ရည်ရွဲ ယိုလှလှနှင့်။ ။ ဗုဒ္ဓကို လောင်း
စကြာ။ ။ အာဏာ ပြန်ကြောင်း၊ လွဲမစောင်းသည်။

ယူညောင်း ဆင်ယင်ကာနှင့်၊ လေးဒီပါ သူအပေါင်း။
ဆယ်ချောင်း ဦးနှိုမ်၊ အသမ္ဘိန်သည်၊ ဘေဟိန်ရိုက်ကာ
ညောင်း၍ ”

သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား တောထွက်ခန်း ရတုမှ တစိတ်တဒေသ
သော အဖွဲ့ငါးဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုသည်
အခြားသော ရတုများ ကဲ့သို့ပင် ကာရန် များလည်း ရှိသည်။
ဒွေးချိုး၊ ကြိချိုး၊ လေးချိုး များကဲ့တို့ အခံပိုဒ်၊ အအုပ်ပိုဒ်
များလည်း ပါရှိသည်။ အခြားသော ရတုများတွင် အဖြတ်
အစပ် ဆိုင်ရာ စည်းစနစ်များ ပါရှိသကဲ့သို့ စည်းစနစ်များ
လည်း ပါရှိသည်။

“ပုလဲရတနာ ဝေဠုယာ” ဟူသော အခံပိုဒ်တွင် “နာ၊
ယာ” များသည် ပါဒန္တ ကာရန်များပင် ဖြစ်ကြသည်။
“သမ္ဘာဗေထဲ ရောင်မစဲသည်၊ ရည်ရှဲ ယိုလုလုနှင့်” ဟူသော
အအုပ်ပိုဒ်တွင် “ထဲ၊ စဲ၊ ရှဲ” ဟူသော ကာရန်များသည် အခံ
အအုပ် ရတုတပိုဒ်၏ ဝမ်းတွင်း ကာရန်များပင် ဖြစ်ကြသည်။
“ယာ” ဟူသော အခံပိုဒ် အဆုံး ကာရန်ကို “မ္ဘာ” ဟူသော
အအုပ်ပိုဒ် ကာရန်က အုပ်သည်။ အခံအအုပ် တစုံကို “ရတု
ပိုဒ်စုံ” ဟူ၍ပင် ခေါ်သည်။ အချိုးတခု ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆို
ကြသည်။ ပထမချိုး အအုပ်ပိုဒ်၏ “လု” ဟူသော အဆုံး ကာ
ရန်ကို ဒုတိယ ချိုးဖြစ်သည့် “ဗုဒ္ဓကို လောင်းစကြာ” ရှိ “ကု”
ဟူသော ကာရန်ဖြင့် ချိပ်ဆက်ထားသည်။

၁။ မြန်မာစာ ညွှန်ပေါင်း၊ ဒု-တွဲ၊ ၂၂၃။

ရှင်လောင်းလှည့် ရတုတွင် အခံ အအုပ် နှစ်ပိုင်းဆုံးမှ အရံ အမျိုးသား နှင့် အမျိုးသမီးများက “ရှိုး” ဟု လိုက်ကြရသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတု၏ ဝိသေသ လက္ခဏာများသည် အခံပိုင်းအဆုံးကာရန်ကို ဒီသံနှင့် ထားခြင်း၊ အအုပ်ပိုင်း အဆုံး စာရန်ကို ရသသံနှင့် ထားခြင်းနှင့် ရတုတပိုင်းလုံး၏ အဆုံးတွင် “လေး” ဟု ချရခြင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤသို့လျှင် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုသည် စည်းစနစ်များ ရှိပေသည်။ ဤရှေ့. ဤမျှလောက်ဖြင့် အရုပ်ဆိုး အကျည်းတန်လှသော ကုသမင်းသား၏ ရုပ်ဘာဝကို အလှကေရီ ပဘာဝတီ မင်းသမီး လက်ခံသဘော ကျနိုင်လောက်ပြီဟု ယုံကြည်မိပါသတည်း။

x x x

ဆွဲ မှ ရှဲ့သို့

ရှင်လောင်းလှည့် ရတု၏ အဆုံးတွင် “ရိုး” ဟု လိုက်ကြခြင်းသည် ဒေသ အသီးသီးတွင် မတူ ကွဲပြား ခြားနားလျက် ရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ကွဲပြားလျက်ရှိသော ဘာသာတေးများကို စုစည်းကြည့်ယင် “သံရှည်နှင့် သံပြတ်” ဟု နှစ်မျိုးသာ တွေ့ရှိရသည်။ ပထမ အမျိုးအစားတွင် “ရိုး၊ ရွေး၊ ရှဲ့” ဟူသော ဘာသာ တေးများ ပါဝင်သည်။ ဒုတိယ အမျိုးအစားတွင် “ရှဲ့၊ ရှက်၊ ရှတ်” ဟူသော ဘာသာတေးများ ပါဝင်သည်။ ယင်းဘာသာတေးများသည် “တဦးခေါင်း တပညာ - တကျောင်း တဂါထာ - တရွာ တပုဒ်ဆန်း” ဟူသော လောကဉာဏ်အရ ဖြစ်ပေါ် တိုးတက်နေသော ဖြစ်စဉ်မျှသာ ဖြစ်သည်။

ဤတွင် ယုတ္တိတန်သော ဖြစ်စဉ် နှင့် မှန်ကန်မှုနှင့် အနီးစပ်ဆုံးသော ဖြစ်စဉ်ကို ရှာဖွေဆန်းစစ် သင့်လေသည်။ ယင်းဖြစ်

စဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ စာပေ မှတ်တမ်း မှတ်ရာများတွင် ရှိုး ဟု တွေ့ရှိရသည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကိုလည်း ရှိုးလိုက်ရတု ဟူ၍ပင် ဆိုမိန့်ထားလေသည်။ မှတ်တမ်း ဟူသည် စာပေ တခု၏ စုစည်းမှု တခုသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ယင်းမှ တဆင့် တက်၍ မှတ်တမ်းများတွင် မှတ်တမ်း ပြုစုသူ၏ တက္ကဆိုင်ရာ အယူအဆ - ဒေသိယ ဝေါဟာရ နှင့် လေ့ ထုံးတမ်းများ ပါဝင် ရောရှက်လျက် ရှိသည် ဆိုခြင်းကိုလည်း အလေးမူရမည် ဖြစ်သည်။

“တူရှင်းလက်ပက်၊ တူးဆွယက်၍” ဟူသော စာပိုဒ်ကို နမူနာအဖြစ် လေ့လာ ဆန်းစစ်သင့်သည်။ တူရှင်း ဟူသည် မြေထိုးကိရိယာ တခု၏ အမည်နာမ ဖြစ်သည်။ အဖျားတွင် ပြား၍ အရင်းတွင် အရိုးတပ်ဆင်ရန် အခေါင်းပါသည်။ ယင်းကိရိယာကို ဆုတောင်းခန်းပျို့ စာဆိုရှင်က သူ၏ ဒေသတွင် ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုံးသည့်အတိုင်း “တူရှင်း” ဟု စပ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ စာပြုသူ၏ မိတ္တီလာတွင် တူးရှင်းဟု ပြောယင် မည်သည့် ကိရိယာကို ပြောမှန်းပင် မသိချေ။ မိတ္တီလာက ယင်း မြေထိုးကိရိယာကို “တလဘာ” ဟု ခေါ်သည်။ စာပေတွင် တူးရှင်းဟု ရှိရုံမျှနှင့် အမှန် ဟု မယူဆနိုင်သလို တလဘာ ဟု ပြောဆိုရုံမျှနှင့်လည်း အမှား ဟု မပြောသာချေ။

စာပေမှတ်တမ်း မှတ်ရာများတွင် ရှိုးဟူသော အဆိုအမိန့်များသည် စာဆိုရှင်၏ ဒေသသုံး ဝေါဟာရ နှင့် လေ့ စရိုက် မျှသာ ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတု စတင် သန္ဓေ တည်ရာ

၁။ ဆုတောင်းခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရေး - ၁၂၀။

ရခိုင်ပြည်ကပင် ရှင်လောင်းလှည့် ရတု၏အဆုံးတွင် “ ရှံ ” ဟု လိုက်၍ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကိုလည်း “ ရှံချင်း ” ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ရခိုင်တို့၏ ဘာသာဘေဒသည်လည်း “ တဦးခေါင်း တပညာ - တကျောင်း တဂါထာ - တရွာ တပုဒ်ဆန်း ” ဟူသော လောကဥဒါန်းအရ ဖြစ်စဉ်တရပ်မျှသာ ဖြစ်လေသည်။ စင်စစ် ယင်း ဘာသာဘေဒများသည် “ ဆွံ ” ဟူသော ဝေါဟာရမှ ရှေ့လျှော့ ပြောင်းလဲလာခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ယင်း ဘာသာဘေဒများတွင် “ ရှံ ” ဟူသော ဘာသာဘေဒသည်သာ “ ဆွံ ” ဟူသော မူလအသံ နှင့် အနီးစပ်ဆုံး ဖြစ်သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပေသည်။

ယင်း အဆိုကို ယုတ္တိဘေဒ ရှာကြံရာတွင် ရှင်လောင်းလှည့် ရတု၏ အခြေခံ အကြောင်းအရာကို လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းက သာလျှင် မှန်ကန်သော ယုတ္တိကို ပေးစွမ်းနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ရှင်လောင်းလှည့် ရတု၏ အကြောင်းခြင်းရာသည် သက်ဆိုင်ရာ မိဘ နှင့် ဇနီးသက်နွံ ရည်းစားသန်များထံ ရှင်ပြုခွင့် ရပါမည့် အကြောင်း ခွင့်တောင်း ခွင့်ပန် ပြုထားခြင်းများ ဖြစ်သည်။ ယင်း အကြောင်းအရာကို စုစည်း၍ ကာရန် ဝါကျဖြင့် သိဖွဲ့ထားခြင်းကို ရှင်လောင်းလှည့် ရတု ဟု အမည်နာမ ပညတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှင်ဖြစ်ချင်သူများက သား နှင့် လင်သား သက်နွံ ရည်းစားသန်များ ဖြစ်သည်။ ရှင်မဖြစ်စေချင်သူများက မိဘ နှင့် ရည်းစားသန် ဇနီးသက်နွံများ ဖြစ်သည်။ ရှင်ဖြစ်ရရေး - ရှင်မဖြစ်ရရေးများနှင့် ပတ်သက်၍ အိမ်ဦးကြမ်းပြင်တွင် နှစ်ဦး နှစ်ဝ ခေါင်းချင်းဆိုင် တိုင်ပင်ကြရသည်။ ယင်းသို့ တိုင်ပင်ကြ

ရာတွင် ကိုယ်လိုရာ ကိုယ်ဆွဲ၍ တိုင်ပင်ကြမည်ကိုလည်း အလေး အနက် ထည့်သွင်း စဉ်းစားရပေမည်။

သား နှင့် လင်သားသက်နှင့် ရည်းစားသန်များကလည်း မိမိ လိုရာ ရှင်ပြုရရေးဘက်ကိုသာ ဆွဲ၍ တိုင်ပင်တတ်ကြသည်။ မိဘ နှင့် ဇနီးသက်နှင့် ရည်းစားသန်များကလည်း မိမိတို့ လိုရာ အတူ တကွ ယှဉ်တွဲ နေထိုင်ရေး၊ ရှင်မပြုရရေးဘက်ကိုသာ ဆွဲ၍ တိုင် ပင်တတ်ကြသည်။ မိမိတို့ အချင်းချင်း တိုင်ပင်၍ ညှိနှိုင်း၍ မရ သော အခါမျိုးတွင် ပတ်ဝန်းကျင်ကို အကူအညီ တောင်းတတ် ကြသည်။ နားချစေတတ်ကြသည်။ နားချသူများကလည်း နား ချစေ သူများ၏ လိုရာကိုသာ ဦးတည်၍ လိုလျှင် လိုသလို ဆွဲ၍ နားချတတ်ကြမြဲဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ တိုင်ပင်ခြင်းသည် အိမ်ဦး ကြမ်းပြင်တွင် နှစ်ကိုယ်ကြား တိုင်ပင်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။

ထိုထို ဤဤ အလီလီသော ဖြစ်ရပ်များသည် လောကလူ သားများ အကြားတွင် တနည်းမဟုတ် တနည်း အမှန်ဘကယ် ဖြစ်ပျက်လျက် ရှိသည်။ စာပေ ဇာတ်ခုံမှ ဖြစ်ရပ်များနှင့် လောက ဇာတ်ခုံမှ ဖြစ်ရပ်များသည် လောက လူသားများ အကြားတွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော မူလဘူတ ဖြစ်စဉ်များသာ ဖြစ်သည်။ ယင်း ဖြစ်စဉ်များကို စာပေ ပညာရှင်နှင့် သဘင်ပညာရှင်တို့က လော ကသားများ အတုယူ ရှောင်ကြဉ်ရန် နှင့် ဖျော်ဖြေမှု အစိတ် အပိုင်း တခု အဖြစ် ဖန်တီး တင်ဆက်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ အိမ်ဦးကြမ်းပြင်မှ နှစ်ကိုယ်ကြား တိုင်ပင်ခြင်းများသည် အိမ် သားများ အကြားမှ ပေါက်ဖွား ရှင်သန်လာခဲ့သော မူလဘူတ ဖြစ်စဉ်များသာ ဖြစ်သည်။ ယင်း ဖြစ်စဉ်များကို စာပေပညာ

ရှင်က စာပေ အသွင်ဖြင့် သရုပ်ဖော်၍ သဘင်ပညာရှင်က သဘင် အသွင်ဖြင့် သရုပ်ဖော်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ အိမ်ဦး ကြမ်းပြင်မှ နှစ်ကိုယ်ကြား တိုင်ပင်ခြင်းများကို လောကဖွယ် ရာ နားတန်းဆာများဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ စာပေ ပညာရှင်ကြီး များက “ရှင်လောင်းလှည့် ရတု” အဖြစ် သရုပ်ဖော်ခဲ့လေ သည်။ စာပေဖြင့် သရုပ်ဖော် ထားခြင်းမှာ တဆင့်တက်၍အတင် ရတုဆိုသူက တမျိုး၊ အချေရတု ဆိုသူက တနည်း၊ ဆွဲဟု အား ပေး အားမြှောက်သူက တသွယ် - အမယ်မယ်ဖြင့် ဇာတ်သဘင် များ အား သရုပ်ဖော် ဖော်လိုက်ကြပြန်သည်။ တနည်းဆိုရ သော် အိမ်ဦးကြမ်းပြင်မှ နှစ်ကိုယ်ကြား တိုင်ပင်ခြင်းများကို ပရိသတ် ပွဲပြင်သို့ ဆွဲငင် တင်ပြလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အတင် ရတုကို အမျိုးသားက တာဝန်ယူရသည်။ အချေရတု ကို အမျိုးသမီးက တာဝန်ယူရသည်။ အတင်ရတုတွင် ရှင်ပြုပါရ မည့်အကြောင်း လောကလူမှုဆိုင်ရာများ ပါဝင်သည်။ အချေ ရတုတွင် ရှင်ပြုခွင့် မပေးနိုင်ကြောင်း လောကလူမှုဆိုင်ရာများ ပါဝင်သည်။ အချေအတင် ရတုများကို အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး များ အား သိ ဆို စေ ခြင်း သည် ဇနီးမောင်နှံ ရည်စားသန်များ၏ သရုပ် သကန်ကို ပေါ်လွင် ထင်ရှားစေ လို၍ပင် ဖြစ်သည်။ အတင်ရတုဆိုသူ အမျိုးသားဘက်တွင် အရန် အမျိုးသားများ ပါရှိ၍ အချေရတု ဆိုသူ အမျိုးသမီးဘက်တွင် လည်း အရန်အမျိုးသမီးများ ပါရှိသည်။ ယင်း လူပျိုရန်၊ အပျို ရန်များသည် မိမိတို့ အမျိုးသား အမျိုးသမီးများ သိဆို အပြီးတွင် “ဆွဲ” ဟု သံပြိုင်အားပေး အားမြှောက် ပြုကြ

ရသည်။ ဆဲ့၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ “ ကိုယ် ဘက် ပါအောင် ဆဲ့ပါ ” ဟု အားပေး အားမြှောက် ပြုရခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ “ ဆဲ့ ” ဟု အားပေး အားမြှောက် ပြုခဲ့ရာမှ ကာလ ရွေ့လျော လာခဲ့သဖြင့် “ ရှဲ့ ” ဟု အားပေး အားမြှောက် ပြု နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်း ယုတ္တိ နှင့် ပတ်သက်၍ ရှုမှ-ချ- ဆ-သို့ ပြောင်းလဲနိုင်သည်ကို သာဓက ယူသင့်လေသည်။ ထို့ ကြောင့် ရှဲ့သည် ဆဲ့မှ ပြောင်းလဲလာခြင်း ဖြစ်သည်။

အိမ်ဦးကြမ်းပြင်မှ ရှင်ပြုရေးဆိုင်ရာ လူမှုပြဿနာများ ပရိ သတ် ပဲ့ပြင်သို့ ဆဲ့ငင် တင်ပြခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကလည်း မိဘ နှင့် ဇနီးသက်နဲ့ ရည်စားသန်များ ရှင်ပြုရေးဆိုင်ရာ လူမှု ပြဿနာများ ဆိုက်လာသောအခါ ရှင်လောင်းလှည့် ရတုကို သောတ ဆင်ကြသည့် သောတရှင် ဇနီးသက်နဲ့ ရည်းစားသန် များအား ရှင်ပြုခွင့် ပန်ကြားတတ်ရန် နှင့် ရှင်ပြုခွင့် ပေးတတ် ရန်ကို နည်းပေးလမ်းညွှန် ထားလိုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ရှိုးလိုက် စုံတွဲ ရတု

ရှိုးလိုက် ရှင်လောင်းလှည့် ရတုများသည် ဇနီးမောင်နှံ၊ ရည်းစားသန်များ၏ ရှင်ပြုရေးဆိုင်ရာ လူမှုပြဿနာ တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခန်းကို အခြေခံ၍ ပေါက်ဖွားရှင်သန်လာခဲ့ကြသည် ဖြစ်ရာ ရှိုးလိုက်ရှင်လောင်းလှည့် ရတုတိုင်းလိုလိုပင် “စုံတွဲ ရတု” တွေချည်း ဖြစ်နေတတ်ကြောင်း အမြက်မျှ တင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် ဇနီးမောင်နှံ၊ ရည်းစားသန်များ၏ ရှင်ပြုရေး ဆိုင်ရာ လူမှုပြဿနာများ အချေအတင် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးထား သော ကျေးလက် စုံတွဲရတုများကို လေ့လာရန် တင်ပြလိုသည်။

ရှင်ပြုရေးဆိုင်ရာ လူမှုပြဿနာများ အချေအတင် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးထားရာတွင် လင်သည်ကလည်း လင်သည်အလျောက်၊ ဇနီးသည်ကလည်း ဇနီးသည်အလျောက်၊ ရည်းစားသန်ကလည်း

ရည်းစားသန် အလျောက် ကိုယ် ဘက်ပါအောင် ယက်တတ်ကြ
သော ပုထုဇဉ်တို့၏ လောကအမြင်ကို ကျေးလက် စုံတွဲရတု
တွင် အထင်းသား တွေ့မြင်နိုင်သည်။

“လူမှုအလွန်ခက်လှစွာ” ဟူသော စာဆိုတိုင်း၏ အဆိုအမိန့်
ကဲ့သို့ လူမှုရေးကား အမှန်ပင် ခက်သည်။ လူမှုရေး ခက်သည်
ထက် လူဖြစ်ရရေးက အလွန်မှ ခက်သည်။ လူ့သဘောကို သိ၍
တရားကပ်လွယ်သော လင်သားသက်နဲ့ ရည်းစားသန်များက
“သည်ဘဝ သည်မျှနှင့် အထုံရ၊ အထုံမျှပါစေတော့” ဟု
အောက်မေ့ကာ ကြင်သူသက်ထား ချစ်မယား နှင့် ရည်းစား
သန်များအားသက်နိုးဆည်းခွင့်ပြုပါမည့်အကြောင်း ခွင့်တောင်း
ခွင့်ပန် ပြုသည်။

ယင်းသို့သော အခါမျိုးတွင် “မောင်သေလျှင် မယ်သေဝံ
ပါရဲ့၊ မောင်သွားလျှင် မနေရစ်ပါဘူး၊ သေ့မပစ် လိုက်ခဲ့မယ်”
ဟု ဆိုသော ကြင်သူသက်ထား ချစ်မယား နှင့် ရည်းစားသန်
များက သဘောထား နုတ်တတ်ကြသည်။

“သက်နိုးဆင်မှ၊ နိဗ္ဗာန်နန်းခွင် ရသည်မဟုတ်၊ ပဉ္စသီငါးပါး
ကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ မြဲက နိဗ္ဗာန်နန်းခွင် ရနိုင်ပါသည် ” ဟု
ချစ်စဖွယ် ဆင်ခြေ လဲတတ်ကြသော အိမ်သူသက်ထား ချစ်မယား
နှင့် ရည်းစားသန်များ၏ ချစ်စဖွယ် ဆင်ခြေကလေးများကို
လည်း ကျေးလက် စုံတွဲရတုတွင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

(ကျား) ခက်လှပါချေရဲ့ ၊ အလှဂေါ်သဇင် ဆွဲ။
နောက်နောင်ဘဝ ၊ အထုံမျှအောင် ၊ မောင်လှဝတ်
ချင်ပါ၏ ဆွဲ။

(မ) သင်္ကန်းဆင်မွှ၊ နန်းခွင်ရသည် မဟုတ်ပါ ဆွဲ။
လှူတို့ပဉ္စ၊ ငါးသီလကို၊ ထိန်းကရောက်နိုင်ပါ၏....
ဆွဲ။

(ကျား) ဆင်ခြေပေါလှချည့်၊ ပျိုချောမောင်ကြင်ဆု....ဆွဲ။
ခင်မောင်ရွှေသွေး၊ တောင်းပန်ရေးကို၊ ခွင့်ပေး
ပျိုလှတ်ပါတော့ ဆွဲ။

(မ) အနည်းနည်းရယ်နဲ့ ၊ မောင်ကြီးတောင်းပန်ရှာ
ဆွဲ။
ငိုကာမစဲ၊ မောင်ရွှေခဲသည်၊ ဇွတ်ဆွဲ တကယ်မရုံးနဲ့
လေး ဆွဲ ။

ရှင်ပြုရေးဆိုင်ရာ လှူမှုပြဿနာများ အချေ အတင် တိုင်ပင်
ဆွေးနွေးကြရာတွင် ဇနီးသက်နဲ့ ရည်းစားသန်များသည် ချစ်
စဖွယ် ဆင်ခြင်ကလေးများဖြင့် တလုံးပြီး တလုံး ပစ်ပေါက်တတ်
ကြသည်။

ယင်းသို့ ပစ်ပေါက်တတ်ကြရုံမျှမက ဆင်ခြေ လဲ၍ မကျေ
မလည် ရှိလာသော အခါမျိုးတွင် ဇနီးမောင်နဲ့ ရည်းစားသန်
များသည် သနားစဖွယ် အမှုအရာနှင့် မျက်ရည်ခံ ထိုးတတ်ကြ

စမြဲ ဖြစ်ရာ ယင်းသို့သော လူ့ သဘောကိုလည်း ကျေးလက် ရတု
ငိုချင်းများတွင် ရှုမြင်နိုင်သည်။

(ကျား) ပမာမပြရက်တဲ့ ခင်အသဝါရယ်လေ၊ တဝါကပြင်
မောင်မကြာရပါဘူး၊ ဆောင်သာမှာ ရက်ရှေ့လို
မတိုးရအောင်ပါ၊ အို ခင်ရဲ့ လက်ချိုးကာထား....
ဆွဲ။

မှတ်ရက်ပါ၊ ကြပ်လှတဲ့ မဒီအသဝါရဲ့၊ ကြည်သာ
စွာ ခွင့်အရေးရယ်နဲ့၊ သည်တဝါ မင့်မောင်လေး
ကိုဗျာ၊ အမယ်မင်း ပေးသင့်ပါဌား.... ဆွဲ။

(မ) ကြင်ရေးရဲ့ ဖော်ရှာသကို၊ ခွင့်ပေးပါ တစာစာ
နဲ့၊ ပျိုကညာ မသင့်ရေးရယ်ကြောင့်၊ အို မောင်
ရဲ့ ခွင့်ပေးနိုင်ပဲ ဆွဲ။

ခင်ကညာ၊ မကြင်နာ မောင်ပင် ပြုရက်ပါပေ့၊ သ
ဇင်ညာ ပျိုရင် နုမှာရှင်၊ အမယ်မင်း ယင်း ခု
ခက်ခဲ ဆွဲ။

“ ကိစ္စတသီး၊ အရေးကြီး၍၊ မပြီးနိုင်က၊ ကြံမရသော်၊
မိန်းမကိုသာ၊ တိုင်ပင်ရာ ” ဟူသော မန်လည်ဆရာတော်ကြီး
၏ အဆိုအမိန့် ကဲ့သို့ မပြီးနိုင်သော ကိစ္စရှိသော် မိန်းမကို တိုင်
ပင်က ပြီးစီး သွားတတ်သည်၊ မချောမြေ့သော အဖု အထစ်
ကလေးများလည်း ချောမြေ့ သွားတတ်သည်။

၁။ ကျေးလက်ရတု။

၂။ မဃဒေဝလင်္ကာ၊ ပိုဒ်ရေး ()

အမျိုးသမီးများသည် လင့်ဘုန်းရိပ် ကံရိပ်ကိုသာ မှီခို အားထားနေရသူများ ဖြစ်သည်။ လင်သား သက်နွဲ့ ရည်းစားသန်များကို ရဟန်း ပြုခွင့်ပေးရေး ဆိုသည်မှာ သူမတို့ အဖို့ လွယ်ကူသော ကိစ္စ မျိုးတော့ မဟုတ်ချေ။ ကြည်ကြည် သာ သာ ခွင့်ပေးလိုက် ပြန်ကလည်း “အကယ်၍ ရဟန်း ဘဝ ပျော်သွား မှုဖြင့်” ဟူသော အတွေးကိုလည်း သူမတို့ မတွေးမိပဲ ရှိမည် မဟုတ်ချေ။

သို့ရာတွင် အမျိုးသမီးများသည် လင့် ဘုန်းရိပ် ကံရိပ်ကို မှီခို အားထား နေရသူများ ပီပီ လင်သား သက်နွဲ့ ရည်းစား သန်များ အပေါ်တွင် ကရုဏာ သက်ကြသည်။ သဘော ထားကြီးတတ်ကြသည်။ သို့ဆိုရ စေကာမူ ရှင်ပြုရေး ဆိုင်ရာ လူမှု ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်လျှင်ကား သူမတို့ ခွင့်ပြုချက်များသည် နှောင်ကြီးနှင့် ဖြစ်တတ်သည်ကို သတိပြုမိရသည်။

နှောင်ကြီး ဟူသည်မှာ “ခုနစ်ရက် , တလ , တဝါ စေ့ ယင် လူထွက်ရမယ်” ဖြစ်သော ဟူ၏။ ယင်း တောင်း ဆိုချက်ကို လင်သား သက်နွဲ့ ရည်းစား သန်များက လိုက်လျောခံရသည်။ လူထွက်ပမယ်ဟု ဝန်ခံခံရသည်။ ယင်းသို့သော လူ့မနောများကိုလည်း ကျေးလက် စုံတွဲ ရတုများတွင် အစင်း သား တွေမြင်နိုင်သည်။

(ကျား) ပျိုမောင်လှမှာလ၊ လောက ထင်ရှားစွာ....ဆွဲ။
စလွယ် သွယ်ပျောင်း၊ ဗောင်း နား ချောင်း နှင့်၊
ရှင်လောင်း လုပ်ဖို့ရာပ....ဆွဲ။

(မ) အခွင့်အကြောင်းရယ်နဲ့၊ မောင်ကောင်းတောင်း
ပန်ရှာ....ဆွဲ။

သနားညှာရှု၊ အားနာမှုကြောင့်၊ ပျိုနုခွင့်ပေးပါ
ပေါ့....ဆွဲ။

(ကျား) လိမ္မာလှချေရဲ့၊ မယ်လှ အပူသယ်....ဆွဲ။

ဝါကျွတ်ပါငြား၊ ပျိုသက်ထား၏၊ ထံပါးမောင်
လာမည်ကဲ့....ဆွဲ။

(မ) မောင်မပျက်ပါနဲ့၊ ဆက်ဆက်လာခဲ့နော်....ဆွဲ။

ဝါကျွတ်သောခါ၊ ပျိုသက်လျာက၊ သေချာ
လာနိုး မျှော်လိမ့်....ဆွဲ ။

သတ္တဝါများ၏ စရိုက်ကား ခက်လှသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်
ပါသည်ဟု ဆိုကြသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို အခုလိုက်ခဲ့ဟု တကယ်
ခေါ်တော့လည်း အိမ်ကိုတိုင်ပင် ချင်ကြသော သတ္တဝါများက
ဤလောက မြေပြင်တွင် ဒုန့်ဒဲ အေးပင် ပေါများ လှသည်။

တားစေချင်၍ တိုင်ပင်ပါမှ နိဗ္ဗာန်ကို ဇာတ်အဘင်း လွတ်နေ
သော ဇနီးသက်နဲ့ ငြင်းစား သန့် များနှင့် ဆုံကြုံကြရသော
အခါ ရတက်မပြေ အခက်ပေ သွားကြရှာသော သကောင့်
သားကြီး များ သည်လည်း ပထဝီ မြေအထုတွင် စုလျက်ပင်
ရှိချေသည်။

ပုထုဇဉ်တို့၏ လောက စရိုက်သည် အလိုက် အထိုက် ဖြစ်တတ်မြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်ရာ “အရူး” ဟူသော စကားဖြင့် သည်းခံခွင့်လွှတ်ရမြဲသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သော ပုထုဇဉ်တို့၏ ဓလေ့ဝါသနာ ဆိုးများကိုလည်း ကျေးလက် စုံတွဲ ရတု ငိုချင်းများက မီးမောင်းထိုးပြလျက်ပင် ရှိချေသည်။

(ကျား) အသည်းရဲ့ နာပါသကို၊ မလွဲသာ ခဲ့ခွာလို့ သွားရပြန်ပေါ့၊ သနားစရာ ကညာ မဒီခင်ကြောင့်ဗျ၊ တနာရီတွင် မအေး.....ဆဲ့။

မသက်သာ၊ တရက်တာ နေမကောင်းပါဘူး၊ ရွှေကျောင်းတော် ခန်းသာဝဆီက၊ ခွေလျောင်းကာ တမ်းကာ တမိပါပေါ့၊ မချမ်းသာသမျှ တခဏ မရှင်ရေးရယ်နဲ့၊ အလှခင်ရေ....၊ လွမ်းလှပါသဗျ၊ ဟဒယ ဘဝင်မှာဆွေး.....ဆဲ့။

(မ) တားမရတာကြောင့် မောင်ရယ်၊ သွားရှာရော့ တပြည်နည်၊ မေကညာ စေတနာ မပြောင်းခဲ့ ပါဘူး၊ ကေသာကို ဖြေကာလျော့ပါလို့၊ အိုရှင်..... ဦးချကန်တော့မယ်.....ဆဲ့။

ရတနာငွေ ပန်ကြာတကောင်းရယ်နဲ့၊ ပတ္တနာရေ ဖျန်းကာလောင်းပါလို့၊ ပျိုဆင်ရွယ်၊ အိုခင်ရဲ့ သနင်း.....ဆဲ့။

မလာယင် မောင်ရယ်၊ မကြာခင် ခန္ဓာပျက်
ပါလိမ့်၊ ညှာသဇင် စံရာတဲမှာရှင်၊ အမယ်မင်း
သည်းဖွဲပူပြင်း....ဆွဲ။

x

x

x

ရှင်လောင်း ပြုပြင် အလှဆင်

မဟာမျိုး မဟာနွယ် မဟုတ်သူ ကျေးလက်ပြည်များသည် မိမိတို့ ရင်သွေး ရတနာ သား သည်းချာများကို များသော အားဖြင့် အသက် တဆယ် နှစ်နှစ်တွင် ရှင်ပြု တတ်ကြသည်။ အသက် တဆယ် နှစ်နှစ်တွင်မှ ရှင်ပြုကြခြင်း က လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ ကျေးလက် ပြည်သူများတွင် ခိုင်လုံသော အကြောင်းရှိသည်။ ယင်းကား ဝေဒဒဿနများကို ယုံကြည် ကိုးစားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မိမိတို့ ရင်သွေး ရတနာ သား သည်းချာများကို တဆယ် နှစ်နှစ် မပြည့်မီ ရှင်ပြုလိုက်ခြင်းဖြင့် သား ရတနာ မောင် ရှင်လောင်းအား စလွယ်များဖြင့် အလှပြုပြင် ဆင်ယင် ဝတ်စားခွင့် မရကြချေ။ ဝေဒကျမ်းများတွင် လူတန်းစားအလိုက် စလွယ်များ ဝတ်စား ဆင်ယင်ကြရာ၌ ပုဏ္ဏားမျိုး အနေဖြင့် မွေးဖွားသည်မှ

၈ - နှစ်မြောက်- မင်းမျိုး အနေဖြင့် မွေးဖွားသည်မှ ၁၀ - နှစ်
မြောက်- သူဆင်းရဲမျိုး အနေဖြင့် မွေးဖွားသည်မှ ၁၂ နှစ်မြောက်
တွင်သာ ဝတ်စား ဆင်ယင် သင့်ကြောင်း နည်းပေး လမ်းညွှန်
ထားသည်။

စလွယ် ဝတ်ဆင်သင့်သော လများကို နည်းပေး လမ်းညွှန်
ရာတွင်-

- (၁) တပို့တွဲလ၌ စလွယ်ဝတ်မှု ပစ္စည်းဥစ္စာကြွယ်ဝအံ့။
- (၂) တပေါင်းလ၌ စလွယ်ဝတ်မှု စလွယ်မြဲအံ့။
- (၃) တန်ခူးလ၌ စလွယ်ဝတ်မှု ပညာရှိ ဖြစ်အံ့။
- (၄) ကဆုန်လ၌ စလွယ်ဝတ်မှု လိမ္မာရေးခြား ရှိအံ့။
- (၅) နယုန်လ၌ စလွယ်ဝတ်မှု သက္ကဋကျမ်း၊ နိတိကျမ်း
များ တတ်အံ့။
- (၆) ဝါဆိုလ၌ စလွယ်ဝတ်မှု အပူဇော်ခံရအံ့ -
ဟူ၍ ဖြစ် လေသည်။

ကြွင်းလများ ဖြစ်သော ဝါခေါင်၊ တော်သလင်း၊ သီတင်း
ကျွတ်၊ တန်ဆောင်မုန်း၊ နတ်တော်၊ ပြာသိုလများ ဖြစ်စေ-
ညဉ့်အခါ၌ဖြစ်စေ - စလွယ်ဝတ်မှု မမြဲ တတ်ကြောင်းကိုလည်း
ရာဇမတ္တဏ်က နည်းပေး လမ်းညွှန် ထားသည်။

ယင်းသို့သော အကြောင်း များ ကြောင့်သာ ဗုဒ္ဓဘာသာ
မိဘ ပြည်သူတို့သည် မိမိတို့ ရင်နှစ်သည်းချာ သားရတနာများ
ကို အသက် တဆယ် နှစ်နှစ် ပြည့်ချိန်နှင့် တပို့တွဲလ၊ တပေါင်း

လ၊ တန်ခူးလ၊ ကဆုန်လ၊ နယုန်လ၊ ဝါဆိုလ များတွင်သာ ရှင်ပြုကြခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပေသည်။

ယင်းကို ဖော်ညွှန်းသော အသက်အပိုင်း အခြား နှင့် ဖော်ညွှန်းသော လများတွင်သာ စလွယ်များ ဝတ်စား ဆင်ယင်ခွင့် ရရှိခြင်းဟူသော နိမိတ် ဩဘာများက ထောက်ခံလျက်ရှိသည်။

ရှင်ပြုရေးဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဒဿနတွင် ယင်းသို့သော အသက်ကန့်သတ်ချက်များ ရှိသော်လည်း ဓမ္မကြောင်းနှင့် သာ ဆိုင်သည်၊ လောကကြောင်းနှင့် မသက်ဆိုင်ချေ။ ဗုဒ္ဓ၏ ရှင်ပြုရေးဆိုင်ရာ အသက် ကန့်သတ်ချက်တွင် ပထမ ၁၅ နှစ်ဟု ကန့်သတ်သည်။ မိဘမဲ့ကလေးများကို ငဲ့ညှာ၍ ဒုတိယ ကျိုးချောက် နိုင်သည့် အရွယ်ဟု ကန့်သတ်သည် ။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓသောသက မောင်ရှင်လောင်း အား ဝတ်စား ဆင်ယင် အလှပြင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ “ မမ ပုတ္တဿ ဂိဟိကာလေ ကတ္တဗ္ဗသက္ကာရံ အဇ္ဇေဝ ကရိဿာမိ ” ဟူသော လမ်းညွှန်ချက်နှင့် “ ပုတ္တံ အလင်္ကရိတၗ မဟာန္တေန သီရိသောဘဂ္ဂေန ” ဟူသော လမ်းညွှန်ချက်များ ပေးသွားခဲ့လေသည်။

ရှင်မဟာဗုဒ္ဓသောသ၏ လမ်းညွှန်ချက်များတွင် “ မိမိ ရင်နှစ် သည်းချာ သားရတနာအား လှူဘဝက ချီးမြှင့်သင့်သော

၁-၂။ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိ၊ ၁၀၉၊ ၁၁၀။
၃။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ ပ - ၃၆၇။
၄။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဒု - ၆၀။

ချီးမြှင့်မှုမျိုးကို ယနေ့ပင် ပြုလုပ်ပါမည်” ဟူသည် မောင်ရှင်လောင်းအား စလွယ်သွယ်ပျောင်း ဗောင်းနားချောင်းနှင့် ဝတ်ကောင်း စားလှများ ဆင်ယင်ဝတ်စား စေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အဆင်တန်းဆာ ဟူသည်မှာလည်း ဤသည်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

မိမိ သားရတနာသည် လောက လူ့ဘောင်မှ သာသနာ့ဘောင်သို့ ကူးပြောင်းတော့ ပေမည်။ ကူးပြောင်း ကော့မည့် မောင်ရှင်လောင်းအား အခါတိုင်း ဆင်ယင် ဝတ်စားစေခြင်း များနှင့် မဘူ သာလွန်ထူးကဲ၍ ဆင်ယင် ဝတ်စား စေခြင်းသည် လူ့ဘဝအနေဖြင့် ထိပ်တန်းအကျဆုံး ချီးမြှင့်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သားရတနာ မောင်ရှင်လောင်း အတွက် မည်သည့်နိမိတ် သြဘာကိုမျှ မျှော်တင်း၍ ဆင်ယင် ဝတ်စား စေခြင်း မဟုတ်ချေ။

“လောကီတံထွာ၊ ဗေဒင်လာကား၊ မှန်ရာကား မှန်၊ လွန်ရာ လွန်၏။ ကျန်ရာ ကျန်ကြွင်း၊ သုံးခွင်းလောက၊ ဟူသမျှ၌၊ ကမ္မဗန္ဓု၊ ကံသာပြု၏။”

ဝေဒကျမ်းလာ ဒဿနများသည် မှန်သည်လည်း ရှိတတ်၍ မမှန်သည်လည်း ရှိတတ်ချေသည်။ လွန်သည်လည်း ရှိတတ်၍ ကျန်သည်လည်း ရှိတတ်ချေသည်။ စင်စစ် လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ ဟူသော လောက သုံးပါးတွင် ကံသာမိတ်ဆွေ ကံသာဥစ္စာ သတ္တဝါအားလုံးကို ကံကသာ ဆော်ဖန် ပြုပြင်သည်။ ကံကိုသာယုံကြည်၊ ဗေဒင်ကို မယုံကြည် ဟူသော မှုရှေး ဆရာတော်၏

၁။ ကုသယျို၊ ပိုဒ်ရေး - ၉၄။

အဆိုအမိန့်ကလည်း ကမ္မဝါဒ နှင့် ဝေဒဝါဒကို ကွဲပြားအောင်
ခွဲခြား လမ်းညွှန်လျက် ရှိသည်။

ရှင်ပြုသည့် သားရတနာအား ဤမျှသာ အလှပြုပြင် ဆင်
ယင်ရရုံမက ဆံချပြီးစ တွင်လည်း ကိုယ် နှင့် ဦးခေါင်းတွင်
“နန္ဒင်းမုန့် နံ့သာ မုန့်များ လိမ်းကျပေးရမည်” ဟု
ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောဓက ထပ်ဆင့်လမ်းညွှန်ခဲ့သည်။

ယင်းသို့ လိမ်းကျရခြင်း ကလည်း “သိုး ဆိတ် သမင်၊
အသွင်ညှိပျံ့၊ လူအနံ့မှ၊ စင်သန့် စေရန်” ဟု အဆိုရှိသည်။
အချို့အရပ် ဒေသကမူ “အချင်းသူတော်ကောင်း သာမဏေ
လောင်း ငါ့ရှင်၊ သင်ကဲ့သို့ ဥဿုမိတ ကုလုံသောသူကို၊ ငါတို့
အမှီရ၍၊ သပိတ်သင်္ကန်း စသည်တို့ဖြင့်၊ မပင်မပန်း ချမ်းသာ
ရတော့လတံ့” ဟု မောင်ရှင်လောင်း အား လေချိုသွေး
တတ်ကြသေးသည်။ ယင်းယူအဆကို ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောဓက
ပြတ်ပြတ်သားသား ပယ်ချခဲ့သည်။ ။

“ မြဲမြံစွာနှလုံးထားလော့၊ သင့်အား ယုတ်ညံ့သော
လူ့ဘောင် သံသရာမှ၊ ငါတို့ ထုတ်ဆောင်တော့အံ့၊
မသန့်ယုတ်မှေး၊ အလှေးအမှား၊ ပိုးသန်းများတို့၊ သား
မှေးကာ၊ အိမ်ထောင်ကာ၊ တည်နေရ စသိုက်မြုံ၊
တောခြံအဟန်၊ ညှိန့်ပုတ်သိုး၊ စည်ရိုး သဏ္ဍာန်၊ သင်

၁။ မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၄၉။
၂။ တိဗလသမဏစိန္တာကျမ်း၊ ၆၁၇။
၃။ မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၄၉။

ကေဆံ အုပ်လုံးကို၊ သင်စုန်းဖြင့် ရိတ်ဖြတ်၍၊ တဖတ်ဖတ်၊
ကျလာသည်ကို 'ကေသာ ကေသာ' ဟု တည်နေရာ
စသည်နှင့် တကွ ဤ ကောဠာသကို ကျ နှ အောင်
ရှုလော့။”

မောင်ရှင်လောင်းအား ဤသို့လည်း လမ်းညွှန် သွန်သင်ရ
သေးသည်။ ယင်းအစဉ်အလာကို ပဏ္ဍိတ သာမဏေ ဘဝဖြစ်စဉ်
ဆက်နွယ် လမ်းညွှန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကောင်းသော အစဉ်
အလာတရပ်ဖြစ်၍ ဆက်လက် ကျင့်သုံးသင့်သည်။

x x x

၁။ မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၂၄၉။ တိဖလသမဏစိန္တာကျမ်း၊ ၆၁၇။

ရှင်လောင်း နတ်ပြ ကုသိုလ်

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ရိုးရာများတွင် သာသနိက ပညာရှင်များ မနှစ်မျိုသော ဓလေ့ရိုးရာ တခုရှိသည်။ ယင်းကား နတ်ပြ ဟု ကြေးကြော်၏ “ရှင်လောင်းက နတ်အား ရှိခိုးဦးတင်ခြင်း” ပင် ဖြစ်သည်။

နတ်ပြကြရာတွင် နတ်ကွန်းရှိသော ကျေးရွာ ပြည်သူများက နတ်ကွန်းကို ပြသကြသည်။ နတ်ကွန်းမရှိသော ကျေးရွာပြည်သူများကမူ “နတ်ရှိသည် နတ်ရဲသည်” ဟု အစဉ်အဆက် ပြောစမှတ် ဆိုစမှတ်ပြုကြသော နတ်ရဲသစ်ပင်ကြီးများသို့ အုန်းပဲ့၊ ငှက်ပျောပဲ့များဖြင့် သွားရောက် ပြသကြသည်။ ကျေးရွာ ပြည်သူများသန္တာန်တွင် “ရှင်လောင်းနတ်ပြ” ဟူသည် “ရှင်လောင်းက နတ်အား ရှိခိုးခြင်း” ဟု အလေးအနက် ခံယူထားသည်။

ယင်း ဓလေ့ ဝါသနာဆိုးကြီးသည် မြန်မာပြည်သူတို့ သန္တာန် တွင် အမြစ်တယ်လာခဲ့သည်မှာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

ကျေးရွာ ပြည်သူများ ယုံကြည် ကိုးစားသော နတ်များ ကလည်း အတွင်း ၃၇ မင်းနတ်နှင့် အပြင် ၃၇ မင်း နတ်များ သာ ဖြစ်လေသည်။ ယင်း နတ်များကိုလည်း မြန်မာ နိုင်ငံ ကျေးလက် ပြည်သူတို့က “မိဆိုင် ဖဆိုင်နတ် - မိရိုးဖလာနတ်- ရိုးရာနတ်” ဟု အလေးအနက် ခံယူသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ကြီးပွားကြောင်းတရား ငါးပါးကို ဟောညွှန်ရာ တွင် မိဆိုင်ဖဆိုင် နတ်များကိုလည်း ကြီးပွားကြောင်းတရား တပါး အဖြစ် ထည့်သွင်း ဟောညွှန်တော်မူခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓသည် ခွေးပေါင်းများစွာနှင့် တောလိုက်နေသော လိစ္ဆဝီ မင်းသား များအား ကြီးပွားကြောင်း တရားငါးပါးကို ဟောညွှန်တော် မူခဲ့သည်။ ယင်းသို့ဟောညွှန်တော်မူရာ ဗုဒ္ဓ၏စကားတော်တွင် “မိရိုးဖလာ ပူဇော်သကာကို ခံယူတတ်သော နတ် ၁” ဟူသော စကားလုံးကို အမှတ်ထင်ထင် တွေ့မြင်ရလေသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ စကားတော်ကို အဋ္ဌကထာ ဆရာက အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဖော်ရာတွင် “မိရိုးဖလာပူဇော်သကာကို ခံယူတတ်သောနတ်ဟူသည် ဆွေစဉ် မျိုးဆက် ဆင်းသက် လာသော အစောင့်နတ်များ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဖော်တော်မူခဲ့သည်။

၁။ “ဗလိပဋိဂ္ဂါဟိကာ ဒေဝတာ” ဗန္ဓုတ္တရ ပါဠိ၊ ၆၈။
၂။ “ဗလိပဋိဂ္ဂါဟိတာ ဒေဝတာတိ ကုလပုဝေဏိယာ အာဂ-
တာ အာရက္ခဒေဝတာ” အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၊ တ-တွဲ၊ ၂၉။

အဋ္ဌကထာဆရာ၏ စကားကျ အတိုင်း မြန်မာဓလေ့နှင့် ထုံးမီစံမျှ ကောက်ချက်ချသော် မိရိုးဖလာ ပူဇော်သကာကို ခံယူ တတ်သော နတ်ဟူသည် မြန်မာပြည်သူတို့ ယုံကြည်ကိုးစားယင်း ရှိသော အတွင်း ၃၇ မင်းနတ်နှင့် အပြင် ၃၇ မင်းနတ်များပင် ဖြစ်ချေသည်။ ပျူခေတ်တွင် ဗိဿနိုး နတ် နှင့် သီဝနတ်များ- ပုဂံခေတ်တွင် မင်းမဟာဂီရိ စသော နတ်များသည် မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ မိဆိုင်ဖဆိုင် နတ်များပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း နတ် များနှင့် ပတ်သက်၍ လူသားများ ကျင့်ဆောင်ဖွယ်ရာ အမှု အရာ ကြံယာကို ဟောညွှန်ရာတွင် “သက္ကဏေတိ၊ ကဏေတိ၊ မာနေတိ၊ ပူဇေတိ” ဟူ၍သာ ဟောညွှန်တော် မူခဲ့သည်။ နမာမိ ဝန္ဒတိ စသော အမှုအရာ ကြံယာများဖြင့် ဟောညွှန် တော်မူခြင်း မရှိခဲ့ချေ။

“နတ်ပြု” ဟု ကြွေးကြော်သဖြင့် ရှင်လောင်းက နတ်အား ရှိခိုးဦးတင် ပြုနေခြင်းသည် နတ်ပြုဟူသော စကားထက် အလွန် အကျ ပြုလုပ်နေကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဆိုခြင်းထက် ဘာသာရေး နားလည်မှု လွဲမှားနေသည်ဟု ဆိုက ပို၍ သဘာဝ ကျပေမည်။ နတ်ဒေဝတာများတွင် လူသားများအား ရှိခိုး ရမည့် ကာလ ချိန်တာများ ရှိကြသည်။ နတ်ဒေဝတာများ သည် ဆံမုတ်ဆိတ်ကို ပယ်စွန့်၍ လူတို့ရှင်ပြုမည် - ရဟန်းပြုမည် ဟု ကြံစည်တွေးတောရာ ကာလမှ လူတို့ တရားကျင့်ရာကာလနှင့် လူသားများ ရဟန္တာဖြစ်ရာ ကာလများတွင် “မာရ်မင်းနှင့် စစ်ထိုးရန် စစ်ပြင်ဆင်ပြီ၊ မာရ်မင်းနှင့် စစ်ထိုးနေပြီ၊ စစ်မြေကို စိုးမိုး၍နေကြပြီ” ဟူသော ကောင်းချီးဩဘာ မင်္ဂလာစကားများ

ကြေးကြော်ကာ လူသား များအား ရှိခိုးဦးတင် ပြုကြရ
သည် ။ လူသား များအား ရှိခိုးဦးတင် ပြုရာ၌ သာမန် နတ်
ဒေဝတာများ ထားဦး၊ သိကြားမင်းကြီးကပင် ရှိခိုးဦးတင်
ပြုရသည်။ သိကြားမင်းသည် လူသားများတွင် ကောင်းမှုကုသိုလ်
ပြုလုပ်သူ - သီလရှိသူ - ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်
သူနှင့် တရားနှင့် အညီ သားမယားကို ကျွေးမွေး သူများကို
ရှိခိုးဦးတင် ပြုလေသည် ။

မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ ကျင်းပခြင်းသည် ရှင်ပြု
မည် - ရဟန်းပြုမည်ဟု ကြံစည်တွေးတော နေခြင်းမဟုတ်တော့
ချေ။ တွေးတောကြံစည်ခဲ့သော အကြံအစည်များကို လက်တွေ့
အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့
အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် အတူ ကောင်းမှုကုသိုလ်
ပြုခြင်း - သီလ ဆောက်တည်ခြင်း - ရတနာသုံးပါး ကိုးကွယ်
ဆည်းကပ်ခြင်းများကိုပါ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်လိုက်
ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကာလချိန်တာသည် မည်သူက မည်သူ ကို
ရှိခိုးဦးတင် ပြုရမည့် ကာလချိန်တာ ဖြစ်သည် ဆိုခြင်းကို ဗုဒ္ဓ
ဒဿနိက ပညာရှင်များ တွေ့သိပြီး ဖြစ်ပေမည်။

ယင်း ကာလ ချိန်တာတွင် ရှင်ပြုတော့မည့် မောင်ရှင်
လောင်းကို ထားဦး၊ အလှူရှင်များ သည်ပင် နတ်ဒေဝတာ

၁။ ဣတိဝုတ္တက ပါဠိ၊ ၂၄၆။ ဋ၊ ၂၃၉။
၂။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တ ပါဠိ၊ ၂၃၉၊ ဋ၊ ၃၂၂။

များအား ရှိခိုးဦးချရန် မထိုက်ချေ၊ ရှင်ပြုမည် ဟူသော အကြံ အစည်ကို အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရာ ကာလတွင် သာမန် နတ်ဒေဝတာများကို ထားဦး၊ နတ်တို့သနင်း သိကြား မင်းကိုပင် ရှိခိုးဦးချရန် မထိုက်ချေ၊ ဤအချိန် ဤကာလ ဤ သမယတွင် သိကြား နှင့် နတ်ဒေဝတာ များကသာ ရှင်လောင်း နှင့် ကောင်းမှုပြုသူများကို ရှိခိုးဦးတင် ပြုရချေမည်၊ ဤအချိန် ဤကာလ ဤသမယတွင် ရှင်လောင်း နှင့် ကောင်းမှု ပြုသူ များကသာ သိကြား နှင့် နတ်ဒေဝတာများ၏ ရှိခိုးဦးတင်မှုကို ခံယူရမည်၊ ယင်းသို့ ဖြစ်လျက် ရှင်လောင်းနှင့် ကောင်းမှုပြုသူ များက သိကြားနှင့် နတ်ဒေဝတာ များအား ရှိခိုးဦးတင် ပြုနေ ခြင်းသည် လူနှင့် နတ် အကြားတွင် ဘာသာရေး နားလည်မှု လွဲမှားနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စင်စစ် မောင်ရှင်လောင်းသည် ဗုဒ္ဓသာဝကသာ ဖြစ်သည်။ ဒေဝ သာဝက မဟုတ်ချေ၊ မောင်ရှင်လောင်းသည် ဗုဒ္ဓ - မေ့ သံဃာ ဟူသော သရဏဂုံ သုံးပါးကို မြှောက်ဆို့ရုတ်အံ၍ ဗုဒ္ဓသာဝက အဖြစ် ခံယူပြီးသူ ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်း ဟူသော အမည်နာမ ပညတ်ကပင် ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်သို့ သက်ဆင်း ဝင်ရောက်ရန် တဝက် နှင်းလျက် ရှိပြီ ဆိုခြင်းကို ဖော်ဆောင် ညွှန်ပြလျက် ရှိသည်။ မောင်ရှင်လောင်း၏ သန္တာန်တွင် သရဏဂုံများ တည်ရှိ နေပြီး ဖြစ်သည်။ သရဏဂုံသည် မိစ္ဆာအယူသို့ ကူးပြောင်းသူ နှင့် သေဆုံးသူများသာ ပျက်ပြား နိုင်သည် ။ နတ်ဒေဝတာများကို

၁။ သီလက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၀၉။

ရှိခိုးဦးချခြင်းသည် ဗုဒ္ဓသာဝက အဖြစ်မှ ဒေဝသာဝကအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းရာ ရောက်သည်။ မိစ္ဆာအယူသို့ ကူးပြောင်းရာ ရောက်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မောင်ရှင်လောင်း၏ သန္တာန်တိုင် တည်ရှိပြီး သရဏဂုံများ ပျက်ပြားနိုင်သည်။ မောင်ရှင်လောင်း အနေဖြင့် နတ်ဒေဝတာများအား ရှိခိုး ဦးချခြင်းသည် ဓမ္မန္တရာယ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သာသနိက ပညာရှင်များ အနေဖြင့် ရှင်လောင်းက နတ်ဒေဝတာများအား ရှိခိုး ဦးချခြင်းကို မနှစ်မျိုးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဆိုလျှင် အဘယ်ကို “နတ်ပြ” ဟု ခေါ်ဆိုကြမည်နည်း။

“နတ်ပြ” ဟူသော မြန်မာ့ ဓလေ့ ထုံးတမ်း အဓိပ္ပာယ်ကား ရှင်းပါသည်။ မဖော်သော်လည်း ခေါ်ပြီးသားဖြစ်သည်။ အနည်းငယ်မျှ ဆက်ရအံ့ ထင်သည်။ ဆန်းသစ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း တခုကို ဖြစ်စေ၊ ဆန်းသစ်သော အကြောင်းအရာတခုကို ဖြစ်စေ၊ တွေ့သိ မြင်ကြား သူတိုင်းသည် အစဉ်ထာဝရ ဝမ်းသာရမြဲ ဖြစ်သည်။ ဆန်းသစ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းနှင့် အကြောင်းအရာကို တွေ့သိ မြင်ကြားရသဖြင့် မိမိလည်း ဝမ်းသာ၍ သူတပါးကိုလည်း မိမိနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ ဝမ်းသာစေချင်ကြသည်။ တွေ့သိ မြင်ကြားရသည့် ဆန်းသစ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း နှင့် အကြောင်းအရာကို သူတပါး ကိုယ်တိုင်က “ပြပါ” ဟု မပြောသော်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်က ပြချင်ပြောချင် နေတတ်ကြသည်။ ပြချင် ပြောချင်နေသည့် အတိုင်း သွားရောက် ပြသ ပြောဆိုကြသည်။ ထိုအခါ သူတပါးလည်း မိမိနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ ဝမ်းသာမှု ရရှိသွားခြင်းနှင့် အတူ “တော်ပါပေ - ကောင်းပါပေ” ဟူသော

ကောင်းချီး ဩဘာ မင်္ဂလာများ ဝေဖြာသွားလေတော့သည်။
 ဝမ်းသာနှင့်ပြီး ဖြစ်သော မိမိသည် မိမိနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ ဝမ်း
 သာမှု ရရှိသထံမှ ဝမ်းသာမှုတမျိုးကို ထပ်ဆင့် ရရှိလိုက်ပြန်
 သည်။ ဓမ္မကြောင်းနှင့် စပ်ဆိုင်က မိမိအနေဖြင့် ကုသိုလ်တရား
 ထပ်ဆင့် ရရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

နတ်ဒေဝတာများအား မောင်ရှင်လောင်း ပြုသခြင်းသည်
 ယင်းသို့သော ဝမ်းသာမှုမျိုး ထပ်ဆင့် ရရှိစေရန်သာ ဖြစ်သည်။
 မောင်ရှင်လောင်းအား တွေ့သိ မြင်ကြားရသော နတ်ဒေဝတာ
 သည် “ မာရ်နတ်နှင့် စစ်ထိုးရန် စစ်ပြင်ဆင်ပြီ။ မာရ်နတ်နှင့်
 စစ်ထိုးနေပြီ။ တော်ပါပေ့ ၊ ကောင်းပါပေ့ ၊ သာဓု၊ သာဓု ” ဟု
 သော ကောင်းချီးဩဘာ မင်္ဂလာများ ဝေဖြာလိုက်နိုင်ခြင်းနှင့်
 အတူ ဝမ်းသာမှုတမျိုး ထပ်ဆင့် ရရှိခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်တရား
 ဆင့်ပွား ရရှိသည်သာ ဖြစ်သည်။ မောင်ရှင်လောင်းအား တွေ့သိ
 မြင်ကြားရသော နတ်ဒေဝတာ အနေဖြင့်လည်း “ တော်ပါ
 ပေ့ ၊ ကောင်းပါပေ့ ၊ သာဓု၊ သာဓု ” ဟု ကောင်းချီးဩဘာ
 မင်္ဂလာများဝေဖြာလိုက်နိုင်ခြင်းနှင့်အတူ ကုသိုလ်တရား ရရှိသွား
 သည် မည်၍ ချမ်းသာ သုခလည်း ရရှိသွားသည် မည်ပေသည်။

ဤနေရာတွင် “ နတ်ကို ပူဇော်ပသသည် ” ဟု ဆိုကာ နတ်
 ဒေဝတာများကို ရှိခိုး ဦးတင် ပြုရာ၌ သီလရှင် ဗုဒ္ဓဘာသာ
 ကျေးလက် ပြည်သူများ သတိချပ်စရာ ကောင်းလှတော့သည်။
 သီလမဲ့သူသည် သီလရှိသူ၏ ရှိခိုး ဦးတင်ခြင်းကို မခံယူနိုင်ချေ။
 ရာဇကြောင်းတွင် အလောင်းစသ့်သူ မင်းကြီးသည် ကိုယ်ရေး
 ကိုယ်တာ ကိစ္စတခုကြောင့် ပုဂံတည်စ သမုဒ္ဒရာဇ် မင်းက စ၍

ခမည်းတော် စောယုမ်း တိုင်အောင် မင်း ၄၄ ဆက်တို့ကို ရုပ်
တုများ ပြုလုပ်ကာ ရှိခိုးဦးတင် ပြုခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်စဉ်
ပြုမင်းထီး ရုပ်တု - ဘေးလောင်းတော် အနော်ရထာမင်းစော
ရုပ်တုနှင့် ဘိုးတော်ကျန်စစ်မင်း ရုပ်တုများသာ ရှိခိုး ဦးတင်ခံယူ
နိုင်၍ အခြားသော မင်းတို့၏ ရုပ်တုများ တုံးရရုံး လည်းခဲ့လေ
သည် ။

ဓမ္မကြောင်းတွင် သီလရှိသော ရဟန်းများ လာရာ၌ ရုက္ခ
စိုးနတ်များ သစ်ပင်ထက်မှ ဆင်း၍ အောက်တွင် ဆင်းရဲစွာ
နေကြရကြောင်းများကို ဆရာဗုဒ္ဓက ဟောဖော်ညွှန်ကြားတော်
မူခဲ့သည် ။ ယင်း ရာဇကြောင်း ဓမ္မကြောင်းများ အရ သီလ
ရှင်က သီလမဲ့ ကို ရှိခိုး ဦးတင်ခြင်းသည် အပေါ်ယံကြောဖြင့်
ဂရုဂါရဝ ဖြစ်သည် ဟု ထင်မှတ်ရသော်လည်း စင်စစ် ညှင်း
ဆဲခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ သီလရှင် လူတန်းစား အနေဖြင့် ဇာနာ
စိတ်များ မွေးသင့်လှသည်။

အနော်ရထာ မင်းစော၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ပုညကုသလ စစ်ပွဲ
ဆင်နွှဲခဲ့ကြသော ပုဂံပြည်သူတို့သည် ပုညကုသလ စစ်မျက်နှာ
စာတိုင်းတွင် ပိုစတာများ စိုက်ထူခဲ့ကြသည်။ ကြေးကြော်သံ
များ ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ယနေ့ ပုဂံ၏ မျက်နှာစာ တိုင်းရှိ
ကျောက်စာများသည် ဘေးဘိုးတို့ စိုက်ထူခဲ့သော ပိုစတာများ
ဖြစ်သည်။ ယင်း ကျောက်စာများရှိ ဘေးဘိုးတို့ ရေးထိုးခဲ့သော

၁။ မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပ - တွဲ၊ ၃၃၁။
၂။ ခုဒ္ဒက ပါဠိပိဋက၊ ၁၀။

မျှော်မှန်း ဦးတည်ချက်များသည် ကြေးကြော်သံများ ဖြစ်သည်။

ပုဂံပြည်သူတို့၏ ကြေးကြော် သံများကား “ ဤသို့ ငါပြုသော်ကား ငါထည်း ရလို့သော မဟုတ်၊ သိကြား စသော ဗြဟ္မာ နတ်တကာလည်း ရစေ ” ဟူ၏ ၊ ယင်း ကြေးကြော်သံဖြင့် ပုဂံပြည်သူတို့သည် ဆင်နွဲ့ခဲ့သမျှသော ပုညကုသလ စစ်ပွဲတိုင်း၏ ပုညဘာဂများကို သိကြား ဗြဟ္မာ စသော နတ်ဒေဝတာများအား ဝေငှခဲ့ကြောင်း ပေါ်လွင် ထင်ရှားစေသည်သာမက ပုဂံ၏ မြေးမြစ်များ ကိုလည်း “ သိကြား ဗြဟ္မာ စသော နတ်ဒေဝတာများအား ပုညဘာဂများ ဝေရစ် ” ဟု လမ်းညွှန်ခဲ့ခြင်းလည်း မည်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပုဂံ၏ မြေးမြစ်ဖြစ်ကြသော ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံကျေးလက် ပြည်သူတို့သည် သာသနိက ပညာရှင်တို့၏ လိုအင်ဆန္ဒနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဘေးဘိုး ပုဂံတို့၏ ကြေးကြော်သံအတိုင်း နတ်ကို ရှိခိုးဦးတင်မည့် အစား “ ပဏာမ ” ခေါ် ရှိခိုးခြင်းကိုလည်း မပြု၊ “ အဉ္စလီ ” ခေါ် လက်အုပ်လည်း မချီပဲ “ ကုသိုလ် အမျှ ယူတော်မူပါ ” ဟု ဆိုကာ ပြသလိုက်ခြင်းဖြင့် နတ်ဒေဝတာများ၏ ချမ်းသာသူခများ ကူပံ့ရာ ရောက်ရှိပါကြောင်း ရေးသားရပေသတည်း။

x x x

၁။ ၄၀၉-ကျော်ထိုး၊ သက်စိုးတောင်ဘုရား ကျောက်စာ။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ နှင့် ဘိသိက်

မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် အတီးသဘင် နှင့် အကသဘင်များ အပြင် အဆိုသဘင်များလည်း ပါဝင်သည်။ အတီးသဘင်သည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၏ ပင်မသဘင် ဖြစ်သည်။ အကသဘင် နှင့် အဆိုသဘင်များသည် အရံသဘင်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အကသဘင်တွင် ဇာတ်၊ ရုပ်သေး နှင့် အငြိမ့်သဘင်များ ပါဝင်သည်။ အဆိုသဘင်တွင် ဘိသိက်မင်္ဂလာ နှင့် စာဟောများ ပါဝင်သည်။ ဆို့က၊ တီးသဘင် အားလုံးသည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၏ အဆင်တန်းဆာများသာ ဖြစ်သည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် အဆိုသဘင် ဖြစ်သည့် ဘိသိက်မင်္ဂလာ အခန်းကဏ္ဍကို အချို့ဒေသက နံနက်တွင် ကျင်းပ၍ အချို့

ဒေသက နေ့ခင်းကျမှ ကျင်းပတတ်ကြသည်။ ဘိသိက် မင်္ဂလာ အခန်းကဏ္ဍတွင် ကဏ္ဍကြီး ၁၄ ခု ပါဝင်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိ ရသည်။

- (၁) ဘိသိက်ဖွင့်ခန်း
- (၂) ကန်တော့ခန်း
- (၃) စားတော်တိုက်ခန်း
- (၄) နတ်ပင့်ခန်း
- (၅) နတ်ဆိုးနှင်ခန်း
- (၆) ခြေမန်းကွင်းစွပ်ခန်း
- (၇) ထမင်းခွံ့ခန်း
- (၈) နားထွင်းခန်း
- (၉) ပုဏ္ဏားခန်း
- (၁၀) လမိုင်းနတ်ထွက်ခန်း
- (၁၁) ဘိသိက် ရေစင်သွန်းခန်း
- (၁၂) လက်ဖွဲ့ စာတိုက်ခန်း
- (၁၃) ရှင်လောင်းသွင်းခန်း
- (၁၄) ဘိသိက်ပွဲ သိမ်းခန်း

ယင်း အခန်း ကဏ္ဍကြီး အားလုံးမှာပင် သူ့အခန်းနှင့်သူ့ ပတ်တိုက်၊ ပတ်လှိုမ့် စသော သဘင်တို့ဖွယ်ရာ သောတာလင်္ကာရ များ ပါရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာပြည်သူတို့သည် အဆိုသဘင်

ကိုလည်း အကသဘင်များ နည်းတူ နှစ်ခြိုက် စွဲလမ်း ကြသည်။
ဘိသိက်သွန်းခြင်း ယဉ်ကျေးမှု အလေ့အထသည် ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှု
နှင့် အတူ မြန်မာပြည်သို့ ရင်ခွင်တွင် စွဲထင်လာခဲ့သည်မှာ
စောစီးစွာကပင် ဖြစ်သည်။

“ ဘိသိက် ” ဟူသော စကားလုံးသည် “ အဘိသေက ”
ဟူသော ပါဠိသက်၊ သက္ကဋ္ဌသက် စကားလုံးဖြစ်သည်။ ယင်းဖြင့်
“ သွန်းလောင်းခြင်း ” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ညွှန်ပြသည်။
သွန်းလောင်းခြင်းဟု ဆိုရာတွင် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဖြစ်လင့်ကစား
ပရိတ်ရေဖြင့် သွန်းလောင်းခြင်းကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်ချေ။

အဘိသေက သဒ္ဒါ ဖော်ညွှန်းအပ်သော သွန်းလောင်းခြင်း
ဟူသည် ပကတိ အစွမ်း ထက်မြက်သော ရေစင်ရေမြတ်ဖြင့် သွန်း
လောင်းခြင်း ကိုသာ ဖော်ညွှန်းလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ပကတိအစွမ်း
ထက်မြက်သောရေဟု ဆိုရာတွင်လည်း အစီရဝတီ၊ မဟီ၊ သရဘူ၊
ယမုနာ ဖြစ်များရှိ ရေမည်ကာများကို မဆိုလိုချေ။ ဂင်္ဂါမြစ်နှင့်
အနဝတတ်အိုင်ရှိ ရေများကိုသာ ဆိုလိုသည်။

ဂင်္ဂါ မြစ်ရေသည် ဟိန္ဒူဘာသာဝင် အားလုံး၏ အထွတ်
အမြတ်ထားရာ ဖြစ်သည်။ ဂင်္ဂါ မြစ်ရေကို သောက်ချိုးရလျှင်
ဘေးဘယာ ဝေးကွာပ၍ ကင်းငြိမ်း ချမ်းသာသည်ဟု အယူရှိ
ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များကလည်း အနဝတတ် ရေကို
အထွတ်အမြတ် ထားကြသည်။ အနဝတတ်ရေကို သောက်ချိုး
လိုက်ရပါက ဘေးဘယာ ဝေးကွာပ၍ အေးမြ ချမ်းသာသည်
ဟု အယူရှိကြသည်။ သုမနသာမဏေ ယူဆောင် လာသော

အနဝတတ် ရေစင်ဖြင့် အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်၏ လေနာထေဂါ ပျောက်ကင်းစေခဲ့ဘူးကြောင်းကို ဗုဒ္ဓဘာသာများက သိထား ပြီး ဖြစ်သည် ။

သို့ရာတွင် ဂင်္ဂါမြစ်ရေသည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အကျွမ်း မဝင်ချေ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံနှင့် အကျွမ်းဝင်သော ရေကား အနဝတတ်ရေ ဖြစ်သော ဟူ၏။ သာသန ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်တော့မည့် မောင်ရှင်လောင်း၏ ဥပဒ်ဘေးဒဏ် ရန် မာရ်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းချမ်းသာ ရန်က အရေးကြီးလျက် ရှိရာ အနဝတတ် ရေဖြင့် သွန်းဖျန်းရန်က လိုအပ်လာလျက် ရှိပေသည်။

ယင်းသို့ လိုအပ်နေချိန်တွင် ရေစင်ဖြင့် သွန်းလောင်းတတ် သူ ဘိသိက်ဆရာက မရှိ ဖြစ်နေပြန်သည်။ ဤသည်ကပင် မြန်မာပြည်သို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ဘိသိက်နှင့် မကင်းနိုင်သည် ကို လှစ်ပြုလျက် ရှိသည်။

“ သောက အတိတ်၊ အောင်တံဆိပ်ဖြင့်၊ ဘိသိက် ရေစင်၊ သွန်းမဆိတ် ရှင်ရအောင်၊ ညွှန်းဘိသိက်ဆင် ခဲ့တော့၊ နားဝင်ကြီးစွာ ကုန်တသီးငယ် နှင့်၊ တခွင် မှီးကာ ဝသို ဟီးရအောင်၊ ကိုင်းရွာစား....ပုဏ္ဏတီး ဖွင့် တော်မှုစမ်း ။ ”

ဘိသိက်သွန်းခြင်း အလုပ်ကလည်း ဗြဟ္မဏခေါ် ပုဏ္ဏားတို့၏ မှုပိုင် အလုပ်သာ ဖြစ်ချေသည်။ ပုဏ္ဏားများသည် သာမ

၁။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ ဒု - ၃၀၇။
၂။ ဘိသိက်ဟောစာ။

ယဇ္ဇ၊ ဣရု၊ အာထဗ္ဗဏ လေးဝသော ဝေဒကျမ်းများကို သူတို့ သာ တတ်သင့်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ ယင်း အယူအဆဖြင့် ဝေဒကျမ်းများကို လက်ဝါးကြီး အုပ်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ဘိသိက်သွန်းခြင်း အလုပ်သည် ပုဏ္ဏားတို့၏ မူပိုင် အလုပ်ကြီး ဖြစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာ ပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် လိုအပ်နေသော ဘိသိက် ဆရာကား ပုဏ္ဏားပင် ဖြစ်သော ဟူ၏။ ထို့ကြောင့် ဘိသိက်ဆရာ အဖြစ် သရုပ်ဆောင်ရသည် ပုဏ္ဏားဝတ် ဝတ်၍ ပုဏ္ဏားတို့ ဘာသာ အမူအရာများကို လေ့လာ ပွန်းတီး ထားရသည်။

ဘိသိက်ဆရာ လုပ်သူ၏ ပင်ကိုယ် အရည်အချင်းကလည်း မ သေးလှ။ ဟန်၊ မှု၊ မှင်၊ အသံ၊ နဘ ကာရန် ဝါကျ နိုင်နင်း၍ အာဝဇ္ဇန်းရှင်ရှင်နှင့် ပြောဘတ် ဆိုဘတ် ရှိရသည်။ တူရိယာ သံစဉ် တီးမျိုးကိုလည်း စွမ်းနိုင်သလောက် လေ့လာ ပွန်းတီးမှု ရှိထားရသည်။ အလှူရှင်များ၏ သဒ္ဓါစိတ်ကိုလည်း ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ချီးမွမ်းခန်း ဖွင့်ခြင်းဖြင့် ယိုဖိတ်စေတတ်ရသည်။

“ သာသနာ ငါးထောင် အတွင်းမှာလ
ဒါယကာ တရားရောင် လင်းခဲ့တယ်
မင်းသီရိ ပုံပမာ။ ။

မဟာဒါနံ - ဇမ္ဗူတလျှောက် မွေးရော့လ
ကာယကံ အလှူမြောက် ပေးရှာကြတယ်
ရှေးပုည ဒုလ္လဘာ။ ။

သဒ္ဓါ မနုဿီ အခြေပွားတာက
 မဟာပထဝီ သက်သေထားမယ်တဲ့
 များပါဘိ ကုသိုလ်ကံ
 ဆုလိုရာ ပန်ပါတော့ဗျ
 ဒိဋ္ဌမလဲ့။ ။

ရည်စိတ်သန်
 ပြည်နိဗ္ဗာန် အရနဲ့ရှာကြ
 ဥဿဟပါရမီ အခြေသစ်ပါလို့
 မုတ္တစာဂီ စွန့်လွှတ်လို့ကျတာကြောင့်
 အကဲထိုက်လို့က်ပါဘိ သိုက်သိုက်မြိုက်မြိုက်
 ရှင်ပြုမင်္ဂလာပဲ့။ ။

“ အများစုပင်း မယှဉ်သာအောင်၊ သိကြားမင်း
 ဘုရင်ပါ ဗြဟ္မဏာ ရေသွန်းပြီး၊ မဟာနေဝန်း အာ
 ကာဗေ လျှပ်ပိသကဲ့သို့၊ သာသနာအမွေခံ မဏ္ဍပ်မှာ၊
 တဖိတ်ဖိတ်လျှော်၍၊ ဘိသိက်ခံ အခေါင်ဘုရင် မဟာတ
 မင်းတို့ကို၊ တံဆိပ်နှိပ်ရန် နောင်အစဉ်အလာ မယှင်း
 ရအောင်၊ ဟဲ့ အောင်မင်္ဂလာ စည်တော်ရွမ်း ”

ယင်းသို့သော တူရိယာ သံစဉ်တီးမျိုးတို့နှင့် လေ့လာ ပွန်း
 တီးရသည့်ပြင် သိသိက်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဘိသိက်မင်္ဂလာ ၁၂
 ပါး - ဘိသိက် ၁၂ ပါး စသော ဗဟုသုတများကိုလည်း
 လက်ဆုပ် လက်မီ ရှိထားရပေသေးသည်။

၁။ ဘိသိက် ဟောစာတမ်း။

ရှေးခေတ်ကသော် မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတို့ အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံ၍ ဟန်၊ မှု၊ မှင်၊ အသံ၊ နုတောကာရန် နှိုင်း နှင်းလှသော ဘိသိက်ဆရာများကို တွေ့မြင်ရသည်။ ဒေသခံ ကျေးလက် ပညာရှင်များကလည်း လိုလိုလားလား နားသောတ ဆင်၍ ဗဟုသုတ မြှင့်တင်ကြသည်။

ယခုသော် ဘိသိက်သွန်းခြင်း ယဉ်ကျေးမှု အလေ့ အထည် ဂေါဃာကျန်းသို့ ရှုန်းလျက် ရှိပေပြီ။ လူလတ်ပိုင်းလောက်နှင့် လူကြီးပိုင်းလောက်သာ ယင်း ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လှမ်းမှီ ကမ်းမှီ ရှိကြတော့သည်။ ယနေ့ လူငယ်ထူသည် ဘိသိက်ဆရာနှင့် ကင်း ကွာ၍ နေပေပြီ။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတို့ အဆိုသဘင် ဘိသိက်ဆရာကို မြင်ယင် ဘိသိက်ဆရာမှန်းပင် သိတော့မည် မဟုတ်ချေ။

ယင်းကား မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်တွင် မကောင်းသော အလားအလာ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဖြစ်ခြင်းကလည်း ခေတ်ရှေ့ စီးကြောင်း အပြောင်းလဲများကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ တဖက် တွင် ငွေကြေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာ ထိန်းသိမ်းလိုမှု နည်းပါးခြင်းတို့ကလည်း မီးလောင်ရာ လေပင့်သကဲ့သို့ ရှိသည် ကို လေ့လာ အကဲခတ်မိပေသည်။

ကျေးလက် ဒေသများတွင် ရှားပါးလှသော ငွေကြေး ရှေ့ စီးကြောင်း၌ ရှားပါးလှသော ဘိသိက်ဆရာများက ပန်းပန် လျက် စီးလို့ကြသည်။ ဤတွင် ကြေးမတတ်နိုင်သော အလှူ ရှင်များ အနေဖြင့် ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်ကို ဆက်ခံလိုသော် လည်း ဘိသိက်ကို ကျောမခိုင်းလိုပဲ နှင့် ကျောခိုင်းကြရတော့ သည်။

ငွေကြေးတတ်နိုင်သော အလှူရှင်များကလည်း ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်ကို ထိန်းသိမ်းလိုခြင်း နည်းပါးကြသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ဘိသိက်ကို အမှတ်မရ၊ အကသဘင်နှင့် ကာလပေါ် အတီးသဘင်များဖြင့်သာ ကိစ္စပြီးလိုက်ကြတော့သည်။ ယင်းသို့သော ခေတ်၏ ရေစီးများ အကြားတွင် ငုပ်ချီ ပေါ်ချီ ဖြစ်၍ နေသော ဘိသိက်ဆရာကို မျက်နှာ စိမ်းလျက်ရှိသော ကာလ သားသမီးများက ဘာမှန်းမသိ ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့သော အခြေအနေကို ဘိသိက်ဆရာရော အလှူရှင်ပါ မြင်တတ်ဖို့ ကောင်းလှတော့သည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဝ လုံးက ကြေးမဆို့၊ ကြေးမခိုပါက မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာ တရပ်ကို ထိန်းသိမ်းဖော်ဆောင်ရာ ရောက်၍ မျက်နှာ စိမ်းလျက်ရှိသော ကာလ သားသမီးများနှင့်လည်း ပြန်လည် ရင်းနှီးခွင့် ချရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

x x x

ဘိသိက်မင်္ဂလာ နှင့် ကန်တော့ခန်း

“မိဘတို့ရဲ့ အနန္တဂုဏ်ကို၊ ဆယ်ကြာပဒုံ၊ ဘယ်
ညာစုံဖြင့်၊ မွေးထုံ အကျော့၊ အဗ္ဗလီ တင်ချီလို့ ကန်
တော့ရအုံးမှာကိုး....ဗျ ”

“အဲဒါကြောင့် - ရာဇဝင် ကျမ်းလာ အစစ်ပါဘဲ၊
ကမ္ဘာတွင် နှမ်းကာ မညစ်ရအောင်၊ ဆန်းကဗျာ
အသစ် ခေါင်မဟိကျော်သူက၊ ငြမ်းတလွှာ အဖြစ်
နောင်အရှည် ပေါ်လောက်အောင်၊ ဟဲ...အောင်စည်
တော်တီး ”

ဘိသိက်ဆရာ၏ နဘေသံ ကာရန်သံများ ဖြစ်သည်။ ကန်
တော့ခန်းများအနက် မိဘကို ကန်တော့ရန် ဘိသိက်ဆရာက

ပတ်တိုက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘိသိက်မင်္ဂလာတွင် ကန်တော့ခန်း များ ပါဝင်နေခြင်းသည် မောင်ရှင်လောင်း အတွက်သာ ဖြစ်သည်။ သာသနာတောင်သို့ ဝင်ရောက်တော့မည့် မောင်ရှင်လောင်းသည် အနန္တငါးပါး အပြင် နှစ်ဖက် ဘိုးဘွားများကိုလည်း ကန်တော့ကြသေးသည်။

“ဒေသ ဆယ်လီ၊ ပမာမြက် ချက်သောဆီ၊ လေးလီလော်မာ ညှစ်၍ခါ၊ ပရမာနုမြူ၊ လူတို့ မမြင်၊ နတ်စက္ခု ရှုကာထင်၊ သို့စင်အတွက်၊ တိပဋိသန်၊ နုညတီဟန်- ကျမ်းဂန်ထွက်မို့၊ မပျက် စောင့်ရှောက်၊ ဟောသည် သာမဏေလောင်းကလေး လူလားမြောက်အောင်၊ မငေါက် မငန်း၊ အပူခြမ်းမျှ၊ လက်သန်းမပြု၊ မွေးသမိခင်၊ မွေးသဖခင်၊ မြင့်မိုရ်တောင်ဦးမကကျူးပါတဲ့ ကျေးဇူးရှင်၊ ရှေးဦးအစဉ် ဂါရဝထားပြီး၊ ရတနာသားကလေးက လက်ဆယ်ဖြာ ထိပ်မှာ မိုးလို့မို့၊ ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏ မိခင် ဖခင် ကျေးဇူးရှင်တို့ခင်ဗျား”

မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကား ကြည်နူးစရာကောင်းလှတော့သည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အခမ်းအနားမှာပင် နှစ်ဖက်မိဖုရားတို့က ဘိုးဘွားများကို ရှိခိုး ကန်တော့ကြသည်။ မြန်မာ့ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဘိသိက်ခန်း၏ ချစ်စရာ ကောင်းသော ရှုကွက်တကွက် ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်သူတို့၏ သားကြီး သြရသ - ကိတ္တိမသား - ကိတ္တိမသမီး ဟူသော အနှစ်သာရများသည် ဤနေရာတွင်

ပေါ်လွင် ထင်ရှားရုံမျှမက မြင်းမိုရ်တောင်ဦး မကကျူးသည့် မိဖတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုပါ ပေါ်လွင် ထင်ရှားစေတော့သည်။

ဇနီးမောင်နှံ မစုံလင်သော အလှူရှင်နှင့် မိဘမစုံလင်သော သားသမီးများအဖို့ ဤနေရာတွင် ရင်ကျိုးကြရသည်။ ကော့ကင်း ကဲ့ကော့နေသူ - ဘဝတပါးသို့ ပြောင်းသွားလေသူများကို အောက်မေ့တတ် အမှတ်ရကြရသည်။ ပူဆွေးကြရသည်။ ယင်း သို့သော အနန္တဂုဏ် ကျေးဇူးဟုန်များကို ပရိသတ် ဗိုလ်ပုံ အလယ်သို့ ထင်ဟပ်သွားစေနိုင်သည်မှာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ တခုတည်းသော ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဘိသိက်ခန်းသာလျှင် ဖြစ်ပေ သည်။ ဘိသိက်မင်္ဂလာ၏ ထက်မြက်လှသော အစွမ်းသတ္တိကို မြန်မာပြည်သူတို့ သဘောပေါက် နားလည်သင့်လှပေသည်။ ဤအခန်းဖြင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာတရပ်ကို အမြင့် ဆုံး ဖော်ကျူးလိုက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် “ ရှင်ပြုမည်ဟု လာသော မောင်ရှင်လောင်း ကို သာမဏေကဲ့သို့ ပြုစုရမည် ” ဟူသော စကားကို နှားကုတ် လက်ကိုင် ဆုပ်ကိုင်ကာ “ မောင်ရှင်လောင်းက မိဘကို ရှိမခိုး ကောင်း ” ဟု ယူဆတတ်ကြသည်။ မောင်ရှင်လောင်း၏ သာ မဏေလိုပြုစုကောင်းခြင်းနှင့် မိဘကို ရှိခိုးခြင်းသည် အလျင်းပင် မဆိုင်ချေ။ အသွင်သာ လိုရင်းဖြစ်သည်။ သာမဏေလို ပြုစု ကောင်းသော်လည်း မောင်ရှင်လောင်းသည် လူ့အသွင်သာ ရှိသေးသည်။ သာမဏေအသွင် မဟုတ်သေးချေ။ လူ့အသွင်

ဖြင့် မိဖကို ရှိခိုးကန်တော့ထိုက်သည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရှိခိုးထိုက် မထိုက် ဟူသော စကားသည် သီလရှိ မရှိ ဟူသော စကားနှင့်ကား စပ်ဆိုင်ပေသည်။

အတိဇာတသား၊ အနုဇာတသား၊ အဝဇာတသား ဟူသော သားသုံးမျိုးတွင် အတိဇာတသားသည် မိဘထက် သီလရှိ သည်။ မိဘအား ရှိမခိုးကောင်းချေ။ ပူဇော်သင့်သော ဝတ္ထု ဖြင့်သာ ပူဇော်သင့်လေသည်။ အနုဇာတသားကား မိဘနှင့် သီလတန်းတူရှိသော သား ဖြစ်သည်။ မိဘအပေါ်၌ အတိဇာတ သားကဲ့သို့ပင် လိုက်နာ ကျင့်သုံးရလေသည်။ အဝဇာတသား ကား မိဘအောက် သီလယုတ်သည်။ မိဘကို ရှိခိုး ဦးချကောင်း သည်။

သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူများသည် အနန္တဂိုဏ်း ဝင်ဖြစ်သော မိဖများအား ရှိခိုးကန်တော့ထိုက်သည်သာ ဖြစ် လေသည်။ ဘိသိက်မင်္ဂလာပါ ဤကန်တော့ခန်းဖြင့် မိဖများ၏ အနန္တဂိုဏ်းများကို အဓိက ဖော်ကျူးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ချည်မန်းကွင်း စွပ်

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဘိသိက်ခန်းတွင် ချည်မန်းကွင်းစွပ် အလေ့အထသည် ကဏ္ဍာဘုရားအဖြစ်ဖြင့် သီးသန့်ပါဝင်သည်။ ဘိသိက်မင်္ဂလာ အခမ်းအနားများသည် လောကီမှုနှင့် နှိုးနှယ်သော အခန်းကဏ္ဍများ ရှိသကဲ့သို့ လောကုတ္တရာမှုနှင့် နှိုးနှယ်သော အခန်းကဏ္ဍများလည်း ပါရှိလေသည်။

လောကုတ္တရာမှုနှင့် နှိုးနှယ်သော အခန်းကဏ္ဍများတွင် ဤချည်မန်းကွင်းစွပ် အခန်းကဏ္ဍလည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ချည်မန်းကွင်းဟူသည် ချည်ကို ပရိတ်ဖြင့် မန်း၍ ပြုလုပ်ရသော ချည်ကွင်းတမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းကို “ချည်မန်းကွင်း” ဟု ခေါ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။

“မင်းဝိဇယ ဇာတ်ရည်စူး၍၊ နတ်ဘီလူး မျိုး
 အဟိတ်တို့ကို၊ မစိုးထိတ် အေးရန်တဖန်ဖြင့်၊ ဘေးရန်
 မာရ် မသိခရားအောင်၊ သီဟုဠ မှတ်အချုပ်မှာတော့၊
 နတ်ဥက္ကလာ တသွင်မာဃရယ်နှင့်၊ အရှင်တာပသ
 ရသေ့ အသွင် ဖန်ပြီး၊ မရွှေ့အမှန် သောင်ခြေတဝိုက်
 တွင်၊ ဖောင်အခြေဆိုက်ကာ စိတ်ချမ်းမြေ့စေဟု၊
 ပရိတ်ပန်း ပရိတ်ရေ အောင်ချည်မန်းတို့ကို၊ နောင်
 အရှည်မှန်းကာ သာသနဒါယကာဟု မာဃဝ အလာ
 အမှန်ခိုင်းစေ၍ ”

ဘိသိက်ဆရာ၏ နဘေသံ ကာရန်သံများ ဖြစ်သည်။ ဘိသိက်
 ဆရာက ချည်မန်းကွင်း အလေ့အထကို သရုပ်ဖော် ဆောင်ရာ
 တွင် ဝိဇယဇာတ်ကို ရည်စူး၍ ဖော်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း
 ရိုးရိုးနှင့် လမ်းညွှန်ထားသည်။

ဝိဇယမင်းသားကား လာလတိုင်း သီဟပူရမြို့သား ဖြစ်သည်။
 ခမည်းတော်မှာ သီဟဗာဟု မင်းကြီးဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ သီဟ
 သီဝလီ ဖြစ်သည်။ သီဟဗာဟု မင်းကြီးနှင့် မိဖုရား သီဟသီဝလီ
 တို့တွင် ဝိဇယမင်းသား အပါအဝင် သားတော်သုံးကျိပ် ရှိသည်။
 ဝိဇယမင်းသားက အကြီးဖြစ်သည်။ ဝိဇယ မင်းသားတွင် ကျွန်
 သင်းပင်း ခုနစ်ရာ ရှိသည်။

သီဟဗာဟု မင်းကြီးသည် ဆိုးသွမ်း လှသော ဝိဇယမင်း
 သားအား ကျွန်သင်းပင်း ခုနစ်ရာနှင့် အတူ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့
 ပြည်နှင့်ဒဏ် ခတ်လိုက်လေသည်။ ယင်းအချိန်က သီဟိုဠ်ကျွန်း

ကား လူမလောကတွင် “ဘီလူး သောင်းကျန်းသည်” ဟု နာမည်ကြီးလှသည်။

ဝိဇယမင်းသား သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရောက်ချိန်တွင် သိကြားမင်းက ရှေ့ရေးကို မြှော်တော့ကာ ရသေ့အသွင် ယူ၍ ပရိတ်ဖြင့် မန်းထားသော ချည်မန်းကွင်းများကို လည်တွင် စုပ်ပေး လိုက်ခြင်းဖြင့် ဘီလူးရန်မှ ကာကွယ် တားဆီး ပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။

“ရော့....သည်က ဒကာ၊ ငါ လက်ကိုင်စွဲ၊ ကရားထဲက၊ ဆေးလွဲ ရန်နှိပ်၊ အောင်ဘိသိက်၊ ပရိတ်ရေလဲ ပါလေရဲ့၊ ဒကာနှင့်တကွ လူအပေါင်းကို၊ ခေါင်းကစ၍ သွန်းချရောင် ဖျန်းလေလော့”

“ရော့....သည်ကလဲ၊ ပရိတ်ငွေကွင်း၊ ရန်မျိုးကင်း တဲ့ ချည်ကွင်းဘဲ၊ ပဲ့တော့ အကျော်၊ လက်ပြန် ချည်စုပ်၊ နားမှာဝတ်၍ လွတ်ရသော်၊ မပေါ်ရန်ဘေး၊ ဘုရားချည် ထိန်းသီလာယာင် ပိန်းနေကျ၊ ရှိန်းခတ်ကြီး၊ ပြီးစီးအကျန်၊ ဘာမစိုးနှင့် ဘေးမျိုးလုံ၊ ယုံယုံသာ ဆောင်ကြပေရော့ ဒကာဘို့”

စလေဦးပုည၏ နဘေသံ ကာရန်သံများ ဖြစ်သည်။ ဝိဇယဇာတ်ကို ဝိဇယပြဇာတ်အဖြစ် ဦးပုညက အသက်သွင်းခဲ့သည်။ ဝိဇယရေစီးကြောင်းမှ အစဉ်တစိုက် စီးဆင်းလာခဲ့သော ချည်မန်းကွင်းသည် မြန်မာပြည်သူတို့၏ မြန်မာမှုနယ်ပယ်တွင် ပန်းပန်လျက် ရှိဆဲဖြစ်သည်။

၁။ ဝိဇယပြဇာတ်၊ ၆၁၊ ၆၂။

ယင်း ချည်မန်းကွင်းဖြင့် မောင်ရှင်လောင်း၏ လည် နှင့် လက်ကောက်ဝတ်များတွင် ဆွဲဆင်ပေးခြင်းကို “ ချည်မန်းကွင်းစုပ် ” ဟု ခေါ်သည်။ လည် နှင့် လက်ကောက်ဝတ် များတွင် ဆွဲဆင် ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် မောင်ရှင်လောင်း၏ ဥပဒ်ဘေးဒဏ် ရန်မာရ်ခပ်သိမ်းများ ကင်းငြိမ်း ချမ်းသာသည်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြည်သူတို့က အယူရှိကြလေသည်။

ယင်းအခန်းဖြင့် ဘာသာရေးကို ဦးထိပ် ရွက်သားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်၍ ဆက်လက် သရုပ်ဖော် သင့်ပေသည်။

x

x

v

နားဆီ မင်္ဂလာ

“ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော၊ ရှင်စောဘဂဝါ အရဟံ
တဆူကာ၊ မင်္ဂလာ ဓမ္မက္ခန္ဓကျုပ္ပိ၊ အသေဝနာစ ဗာ
လနံ၊ အာဒိခံ၊ အန္တိ နောက်က ဖုဠဿ တံ၊ ထုတ်ဟ
မိန့်မှာ သုံးဆယ် ရှစ် ဒေသနာကို၊ သေအချာ ဆင်နာခံ
လို့မို့၊ ကဉ္စနာပျံ အပ်ရွှေမြင်နင့်၊ နတ်ဆွေတမျှ
ချစ်မည်းလှတဲ့၊ ချစ်သမီး အလှကလေး ပုဗ္ဗစာဂကြောင့်၊
ရုပ်ပကာသန သူမတူမြင်၊ နှစ်ဆူအရှင် အမိ အဖ တို့က၊
အတိမနာပ အလွန် မြတ်နိုးလှသဖြင့်၊ မြကြီး နဝရတ်
ကိုးသွယ် ပုတီးတို့နှင့်၊ ဖြိုးကြွယ်တနည်း စိန်တပွင့် ဆင်
လို့ပါလား၊ အချိန်သင့် နာရီလောင်းလိုက်တော့ ရာသီ
ကောင်းကလဲ ဝိသာခါကိုး....။

“ဝိသာခါ ထွန်းတဲ့အခါမို့၊ ဓိတရာ အလှ ရှုမဝ ကဇလးအား၊ ယုဇနပန်းခိုင် စပယ် နံ့သာဆီ အနှစ် သွေးပြီးလိမ်း၊ ဆယ်ရတီအစစ် နဝရတ် ကိုးသွယ်ဆင်၊ နတ်မိုးမယ် အသရေ ထင်ရအောင် ရွှေနားပန် လေပြန် ခကြစို့ရဲ့...”

“ဒါကြောင့် တပြည်စံ ရှေ့ဉာဏ် မောက်သူက၊ နဘေသံ ကာရန်နှင့် ကောက်ပါအုံး၊ အမောက်တကာ ဘုရင်၊ ဘုရင့်တကာ ထိပ်ခေါင်တင်ရဲ့၊ အဆောင်ဆောင် လေပြေ ညှင်းသည့်နွယ်၊ ဟဲ့....ထောင်ရောင်နေ သီချင်း ဖွဲ့တော်မူစမ်း....”

မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကား နဘေသံ ကာရန် သံများဖြင့် မြိုင်ဆိုင်လှသည်။ ဘိသိက်ဆရာသည် နားသမင်္ဂလာ ဆင်ယင်နိုင်ရန် ပတ်တိုက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ နားသ မင်္ဂလာကား မင်္ဂလာ ၁၂ ပါးတွင် ကဏ္ဍဝိဇ္ဇာန မင်္ဂလာ ဖြစ်သည်။ ရာဇမတ္တဏ် တွင် ကဏ္ဍဝေဓ မင်္ဂလာ ပြုသည်။

မြန်မာပြည်သူတို့သည် ခိမိတို့ ရင်သွေး များတွင် သားကို ရှင်ပြုသည့်အခါ သမီးကိုလည်း နားသ ကြသည်။ ယင်းသို့ နားသ ခြင်းကိုပင် “ နားသ မင်္ဂလာ ” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ သား ကို ရှင်ပြုရာတွင် အသက်ဘမ်း မည်ရွှေ့ မည်မျှ ရှိမှ ရှင်ပြုရမည်ဟု သတ်မှတ်ချက် မရှိစေကာမူ သမီးကို နားသရာဌ်ကား အသက် တဆယ် နှစ်နှစ် ဟု ကန့်သတ်ကြသည်။

မြန်မာပြည်တို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ မိန်းက လေး တဦးသည် နားသမင်္ဂလာ ဆင်ယင်ပြုလုပ်ပြီး အခါမှသာ

ထိမ်းမြား လက်ထပ်ခြင်းကို ပြုလုပ်လေ့ ရှိသည်။ ယင်းကဲ့သို့ နားသမင်္ဂလာ ဆင်ယင် ပြုလုပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ယင်း မိန်းကလေး အတွက် “အရွယ်ရောက်ပြီ၊ အပျိုဖော်ဝင်ပြီ” ဟု ကြေငြာ လိုက်သည့် သဘောပင် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

သို့ရာတွင် ရာဇမတ္တဏ်တွင်ကား မိန်းကလေးများ နားသခြင်း သည် အိမ်ထောင်ရေး လူမှုဆိုင်ရာ များနှင့် အလျဉ်းပင် မသက် ဆိုင်ပဲ အနာဂတ် လူ့ဘောင်တွင် ယင်း မိန်းကလေး၏ နိမိတ် ဩဘာ များနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်ဟု ကောက်ချက် ချနိုင်ရာ သော အကြောင်းများကို ပြည့်နိုးထားလျက် ရှိသည်။

မိန်းကလေးများ အနေဖြင့် တနှစ်၊ သုံးနှစ်၊ ငါးနှစ်၊ ခုနှစ် နှစ် စသော မစုံနှစ်များတွင် နားသမင်္ဂလာ မပြုလုပ်အပ် ကြောင်းနှင့် မွေးဖွားသည်မှ နှစ်နှစ်၊ လေးနှစ်၊ ခြောက်နှစ်၊ စသော စုံကျသည့် နှစ်များတွင်သာ နားသမင်္ဂလာ ပြုလုပ် အပ်ကြောင်း ရာဇမတ္တဏ်က နည်းပေး လမ်းညွှန် ထားသည်။ စုံကျသည့် နှစ်များတွင် နားသ ရာ၌လည်း နေ့ကောင်း နေ့မြတ် များတွင်သာ နားသမင်္ဂလာ ပြုလုပ်အပ်ကြောင်း နည်းပေး လမ်းညွှန်ထားသည်။

နားသမင်္ဂလာ ပြုလုပ်စဉ်အခါ သမီးကိုလည်း သားနည်းတူ စလွယ်သွယ်ပျောင်း ဗောင်း နားချောင်း တို့ကို ဆင်ယင် ဝတ် စား စေရမည် ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သမီးပျိုများ အသက် တဆယ် နှစ်နှစ် ရှိမှ နားသမင်္ဂလာ ဆင်ယင်ပြုလုပ်ခြင်းကလည်း လုံလောက်သော အကြောင်းရှိပေသည်။ ယင်းကား အခြား

မဟုတ်၊ ဆင်းရဲသား အနေဖြင့် အသက် တဆယ်နှစ်နှစ် ရှိမှ စလွယ်များ ဆင်ယင်ဝတ်စားခွင့် ရရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ရာဇမတ္တဏ်တွင် မင်း၊ ပုဏ္ဏား၊ သူဆင်းရဲများ စလွယ်ဝတ် စားရာနှင့် ပတ်သက်၍ ပုဏ္ဏားမျိုးအနေဖြင့် ဖွားသည်မှ ၈ နှစ် မြောက်၊ မင်းမျိုးအနေဖြင့် ဖွားသည်မှ ၁၀ နှစ်မြောက်၊ သူ ဆင်းရဲမျိုးအနေဖြင့် ဖွားသည်မှ ၁၂ နှစ်မြောက်တွင်သာ စလွယ် များ ဝတ်စားသင့်ကြောင်း ပြဆိုထားသည်။

ထို့ကြောင့် မိန်းကလေးများ နားသခြင်းသည် အိမ်ထောင် ရေး လူမှုဆိုင်ရာများနှင့် အလျဉ်းပင် မသက်ဆိုင်ပဲ ထိုမိန်းက လေး၏ နိမိတ်ဩဇာ များနှင့်သာ သက်ဆိုင် ပတ်သက် လေ သည်။

နားသခြင်း ဟူသည် နားထွင်း နားဖောက်ခြင်း ကိုပင် ဆိုလိုသည်။ စူးရှ ထက်မြက်သော အပ်ဖြင့် နားဖောက်လေ့ ရှိကြသည်။ ဤအခန်းဖြင့် မြန်မာ့လူမှု မှတ်တိုင်တခုကို အဓိက ဖော်ကျူးခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆိုင်းကပ်ဆည့် လမိုင်းနတ်

“ သီတာရံ သောင်းခြံ အလာတွင်၊ ကောင်းမြတ်
စွာ သုံးတာကတော့ ဆိုင်းတဲ့- လှေတဲ့- လှေခါးတဲ့၊
သုံးထွေ အပြား ပိုင်စား မှတ်ကာ၊ မျိုးနွယ်ဘုရင်တို့
သုံးကြ ထုံး အစရှိတာကိုး ဗျ....

ဒါ့ကြောင့် ပြာဟွဏ ဆရာက မဆိုင်း ရပ်ပါဘူး၊
လမိုင်းနတ် အစဉ်အလာနှင့်၊ တင်ပဏ္ဍာ နှုံးဖွဲ့ ကျင်းလို့
မို့၊ သုံးဆယ် ခုနစ်မင်း နတ်အသင်းတို့ကိုလဲ၊ နံနက်က
ထမင်းသွင်းလို့ ဆောင်ခဲ့ပါပြီ။

လမိုင်းနတ်ကလေး ဆင်တန်းဆာ ဗောင်းတော် သ
ပါလို့၊ မဟာမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တော် အတွင်းသို့ ရှိန်

တေဇာ ဘယာကင်းတဲ့ အောင်၊ ခုဆင်း၍ မ၊တော်မူ ပါလော့ ”

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဘိသိက်ခန်းတွင် အထက်နတ် အောက်နတ် များ ပါဝင်နေရခြင်းကလည်း ဘိသိက်မင်္ဂလာ၏ ဝိသေသ လက္ခဏာတရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ သာသနဘောင်သို့ တက်လှမ်း တော့မည့် မောင်ရှင်လောင်း၏ ဥပဒ်ဘေးဒဏ် ရန်မာရ်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်း ချမ်းသာရန်က လွန်စွာမှ အရေးကြီးလျက် ရှိပေ သည်။ မောင်ရှင်လောင်း၏ ဥပဒ်ဘေးဒဏ် ရန်မာရ် ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းနိုင်သော ရေကား အနုဝဘတ်ရေ ဖြစ်သော ဟူ၏။

အနုဝဘတ်ရေ ရရှိရန်က အရေးကြီးလျက် ရှိပေပြီ။ အနု ဝဘတ် အိုင်သည် ဟိမဝန္တာတွင် ရှိ၍ ခရီးဝေးကွာလှသည်။ တောအတန်တန် တောင်အထပ်ထပ် ကျော်ဖြတ်ရသည်။ ကုမ္ဘာ အထပ်ထပ် ဝိုင်းရံ စောင့်ကြပ်လျက် ရှိသည်။ အန္တရာယ် ထူပြော လှသည်။ သာမန် လူသားတဦး သွားဝံ့ဖို့ နေနေသာသာ စိတ်ကူးမျှပင် မသည့်ဝံ့ချေ။

ယင်း အခြေအနေတွင် လူမစွမ်းများက နတ်များကို ဘကြ ရသည်။ နတ်များ ကြ၍ လူမစွမ်းများကို မကြရသည်။ သို့ရာ တွင် အထက်နတ်များက လိုရင်းမဟုတ်၊ ဆိုင်းကပ်သည့် လမိုင်း နတ်သာ လိုရင်း ဖြစ်သည်။ လမိုင်းနတ် လာနိုင်ရန်အတွက် သ ဘင်တို့ ထုံးတမ်း အရ အထက် နတ်များဖြင့် လမ်းခင်းပေး ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု လေ့လှာ အကဲခပ်မိရသည်။

“လမိုင်းနတ်” ဟူသော စကားရပ်တွင် “လမိုင်း” ဟူ သော စကားလုံး နှင့် “နတ်” ဟူသော စကားလုံးများသည်

အနက်ထပ်တူပင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာ စကားပုံတွင် “လမိုင်းကပ်သည်” ဟူသော စကားပုံ တခု ရှိသည်။ ယင်း၏ ဆိုလိုရင်းကား “နတ်ကပ်သည်” ဟူ၏။ ဆင်ပွား အဓိပ္ပာယ်ကား “အဆင်ပြေသည်” ဟု ဖော်ညွှန်းလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အနက်ထပ်တူပင် ဖြစ်သည်။

ဘုရင့်အသုံးတော်ခံ ဆိုင်း၊ လှေ၊ လှေခါး သုံးပါးသော ဌာနများတွင် အမှုထမ်းရသူတစ်စုကို “လမိုင်းသား” ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းတို့ ကိုးကွယ်သော နတ်ကိုလည်း “လမိုင်းနတ်” ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းနတ်များကို သက်ဆိုင်ရာ ဆိုင်း၊ လှေ၊ လှေခါး သုံးပါးသော ဌာနများတွင် ဘုရင်မင်းများက အပိုင်စား ပေးထားရသည်။

ထို့ကြောင့် ဘိသိက်ဆရာသည် အထက်ပါ စကားများဖြင့် ဆိုင်းကပ်သည့်လမိုင်းနတ်ကလေးအား ဖိတ်မန္တက ပြုလိုက်သည်။ လမိုင်းနတ်သည် ဆင်တန်းဆာ ဗောင်းတော်သပြီး ဘောင့်တကြည့် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရွှေပုံလာများ အတွက် ဆင်း သက်၍ လာသည်။

ဝတီသာ မိုးဖျားက မိုးသိကြား၏ စေတမန် နတ်သား ဘော့ မဟုတ်ချေ။ နတ်ဝတ်တန်းဆာ ဖြစ်ကတတ်ဆုံး ဆင်မြန်းထားသော ဆိုင်းနောက်ထ တယောက်သာ ဖြစ်ချေသည်။ သို့ရာတွင် သူက လက်ညှိုးထောင် ကိုယ်ရောင်လင်းကာ ဝတီသာ မိုးဖျားက မိုးသိကြား၏ စေတမန် နတ်သား ဖြစ်ကြောင်း ခပ်တည်တည် အုပ်ထည့်လိုက်သည်။

“ (အတူလေးရယ်တဲ့ ယှဉ်ကာပြိုင် ယှဉ်ကာပြိုင်) ။
ပန်းမွေ့ရာ ကော်ဇော နှင့် ရောနှောလို့ ထိုင်။ ။

(ပျိုတိုင်း ကြိုက်ပါတဲ့ နှင်းဆီခိုင် နှင်းဆီခိုင်) ။
ခွင်လုံးပိုင်ပါတဲ့ ဇာတ်တော်သား ဝေးရာကရှား။ ။

သန်းခေါင်ကို နေ့မှတ်ပါလို့ (အရပ်ကိုတဲ့မှ အား
မနာ အားမနာ) ။ မသောက်ရယင် သီလစောင့်တယ်
ကို ကျောင့်ဒကာ။ ။

(သောက်တော် ဗူးရယ်နှင့် ကိုယ်ခက္ခာ ကိုယ်
မက္ခာ) ။ မင်းကျော်စွာလို့ မကျော်လား ဝေးရာ
ရှား။ ”

အနဝတတ် အိုင်သို့ ရေခပ်သွားရာတွင် သိဆိုသော လမိုင်း
နတ်၏ နတ်သံများ ဖြစ်သည်။ လမိုင်းနတ်သည် လကျော်ရစ် ခရု
သင်းကို ကိုင်ကာ အနဝတတ် အိုင်သို့ မြူးမြူးကြွကြွ ဆိုက ရေ
ခပ်သွားသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရှေ့ပွဲသုတများ အူမြူးကြရသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဘိသိက်ခန်းတွင် ပရိသတ်နှစ်မျိုးကို တွေ့ရှိ
ရသည်။ မျက်စိ အရသာ သက်သက်ကိုသာ ခံစားလိုသော ပရိ
သတ် နှင့် နား မျက်စိ အရသာကို ခံစားလိုသော ပရိသတ်များ
ဖြစ်သည်။ နား မျက်စိ အရသာ နှစ်မျိုးလုံးကို ခံစားလိုသောပရိ
သတ်က ဘိသိက်ခန်း အစ အဆုံး ကြည့်ရှု၍ မျက်စိ အရသာ

သက်သက်ကိုသာ ခံစားလိုသော ပရိသတ်က နတ်ထွက်မှ ရောက် ရှိတက်ကြသည်။

ဘိသိက်တာဝန် နှင့် နတ်တာဝန်များကို အတီး သဘင်လော ကမ္မ ဆိုင်းနောက်ထများက တာဝန်ယူသည်က များသည်။ ပင်တိုင် ဘိသိက်ဆရာလုပ်သူက အနည်းငယ် ရှိသေး၍ ပင်တိုင် နတ်လုပ်သူက လုံးဝ မရှိသလောက် ဖြစ်သည်။ ဘိသိက် နှင့် နတ်သည် အတီးသဘင် ပညာရှင်များ ဖြစ်၍ အဆိုအပြော အရွတ်အဖတ်များတွင် ဌာန်ကရိုဏ်း ကျလှသည်။

ပရိသတ် အထာကို သိကြသူများ ပီပီ အလွမ်းအသောများ ဖြင့် သရုပ်ဆောင်နိုင်ကြသည်။ အဖွင့်အပိတ် ညီလှသည်။ နတ်က အနဝတတ် အိုင်သို့ ရေခပ်သွားယင်း ပရိသတ်အား နားမျက်စိ အရသာကို ပေးသွားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နတ်ထွက်က ပရိ သတ်များ အမြူးခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် နတ်လုပ်သူအတွက် စားပေါက် စားလမ်း တခု ပွင့်သွားလေသည်။ ယင်းကား အခြားမဟုတ်။ အနဝတတ် အိုင်သို့ ရေခပ်သွားရန် ပရိသတ် များသို့ နတ်က ရေစဉ်ဖိုး တောင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်း ကကွက်ကို ပျော်စေ ပျက်စေ ကလက်စေခြင်းငှာသာ တီထွင် ကပြခြင်း ဖြစ်သည်။ အမြတ် ထုတ်ရန် မဟုတ်ချေ။

အချို့ နတ်များက ပါးနပ်ကြသည်။ အလှူဒကာ၏ ဆွေ မျိုးသားချင်းက စ၍ ရေစဉ်ဖိုးများ တောင်းတတ် ကြသည်။

မပေးယင် မကဘူးပြော၍	ရေစင်ဖိုးများ ပေးကြရသည်။ သူ
ကံနှင့် သူ ဖြစ်လာသဖြင့်	မည်သို့မျှ အပြစ်ဆိုစရာ မရှိသော်
လည်း အတိုင်းအတာ	တခုအထိ ကန့်သတ်နိုင်သော် ပိုမို
ကောင်းမွန်အံ့ ထင်သည်။	

×

×

×

လက်ဖွဲ့စာတိုက်ခန်း

“ ဖဝါး လက်နှစ်လုံး၊ ပခုံး လက်နှစ်သစ်၊ ဝါးဖတ်
 တော် ခံဆီနှစ်ဖြင့်၊ လှူဖြစ်အောင်ပ မွေးခဲ့ရာ၊ သားသမီး
 အလှ ကိတ္တိမ၊ သြရသ ရင်သွေး နှစ်ဖြာတို့မှာ၊ ဘဝင်
 အေးစွာ စက်နှင့် လှမ်းရအောင်၊ လက်ဖွဲ့ စာခန်း စာ
 နိဒါန်း စခန်းနှင့် ဆိုကြစို့ရဲ့...”

နဘေသံ ကာရန်သံများကား လက်ဖွဲ့စာတိုက်ခန်းမှ ဘိသိက်
 ဆရာ၏ အချီးနိဒါန်း ဖြစ်သည်။ ယင်း အချီး နိဒါန်းဖြင့်
 ဘိသိက်ဆရာသည် လက်ဖွဲ့စာတိုက်ခန်းကို ဖွင့်လှစ်လိုက်သည်။

ယင်း အခန်းဖြင့် မိဘဘိုးဘွားများ၏ သားသမီး မြေး မြစ်
 များအပေါ် အစဉ်ထာဝရ ထားရှိအပ်သော “ မကောင်း

မြစ်ထာ၊ ကောင်းရာ ညွှန်လတ်၊ အတတ်သင်စေ၊ ပေးဝေ
နှီးရင်း၊ ထိမ်းမြားခြင်းလျှင်၊ ဝတ်ငါးအင် ” ဟူသည့် သင်္ဂဟ
တရားကို တိုးတက် မြင့်မား စေလေသည်။

လက်ဖွဲ့ စာတိုက်ခန်းတွင် မိဘ ဘိုးဘွားများက ပရိသတ်
ရွှေ့မှောက်တွင် မောင်ရှင်လောင်းအား တတ်နိုင်ယင် တတ်နိုင်
သည့်အလျောက် ရှေ့ငွေ ရတနာ ဥစ္စာ ဘဏ္ဍာ လယ်ယာ ကိုင်း
ကျွန်းများဖြင့် ပေးကမ်းလက်ဖွဲ့လေ့ ရှိကြသည်။

နားသသည့် သမီးရတနာကိုလည်း သားနည်းတူ ပေးကမ်း
လက်ဖွဲ့လေ့ ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ စာပေ များတွင်
“ အတွင်း ဘဏ္ဍာ၊ ရတနာ ရောင်ညှီး၊ သင်းသီး လက်ဖွဲ့၊ ရပြန်
ခဲ၍၊ သဲ သဲ သံညှင်း၊ ကျော့ရှင်းမှုရှု၊ ချော့ရင်း ကြူပေတဲ့၊
မဉ္ဇူခိုင် ဂမုန်းခိုင်၊ သဇင်ခိုင်နွဲ့သွယ်၊ လှမြတ်မယ်ကို ” ဟူ
သော အဖွဲ့အနွဲ့များ ထင်ဟပ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥစ္စာ ဘဏ္ဍာများဖြင့် မိဘဘိုးဘွားများက ပေးကမ်း လက်
ဖွဲ့ကြခြင်းသည် “ ဘုရားရှင် အမွေတော်ကို ငါတို့ ခံရပေပြီ ”
ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် သံသရာကို ရည်စူး၍ ပေးကမ်း လက်ဖွဲ့
ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းဖြင့် လောကီအမွေနှင့် လောကုတ္တရာ
အမွေကို လဲလှယ် ယူလိုက်ခြင်း ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

တနည်းဆိုရသော် ယင်းသို့ ပေးကမ်း လက်ဖွဲ့ ကြခြင်းသည်
ဓမ္မသတ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးများနှင့် အညီ လိုက်နာ ကျင့်သုံးလိုက်

၁။ နေမိရကန်၊ ပိုဒ်ရေး - ၂၇။
၂။ မနုဓမ္မသတ်၊ ၁၃၇၊ သမ္မဟဒုဝိစ္ဆေဒနိဓမ္မသတ်၊ ၂၉၄။

ခြင်းလည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ဓမ္မသတ်ကြောင်းတွင် သားသမီးများအား ပေးကမ်း လက်ဖွဲ့လိုက်သော ဥစ္စာ ဘဏ္ဍာ များသည် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ အဆိုအမိန့်အတိုင်း သားသမီး များ၏ သင်းသီးဥစ္စာ တဆယ် နှစ်ပါးတွင် တပါးအပါအဝင် ဖြစ်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်း ထားရှိသည်။

သို့ရာတွင် သားသမီးများ ရှင်ပြုနားသမင်္ဂလာ ပြုလုပ်သည့် အခါ မိဘဘိုးဘွားများက ယင်းကဲ့သို့ ပေးကမ်း လက်ဖွဲ့ရမည် ဟူ၍ကား ဓမ္မသတ်ကြောင်းတွင် လမ်းညွှန်ချက် မရှိချေ။ သင်္ဂဟတရားနှင့် အညီ ချီးမြှင့်မှုမျိုး ကိုသာ ပညတ်လိုခြင်း ဖြစ်သည်။

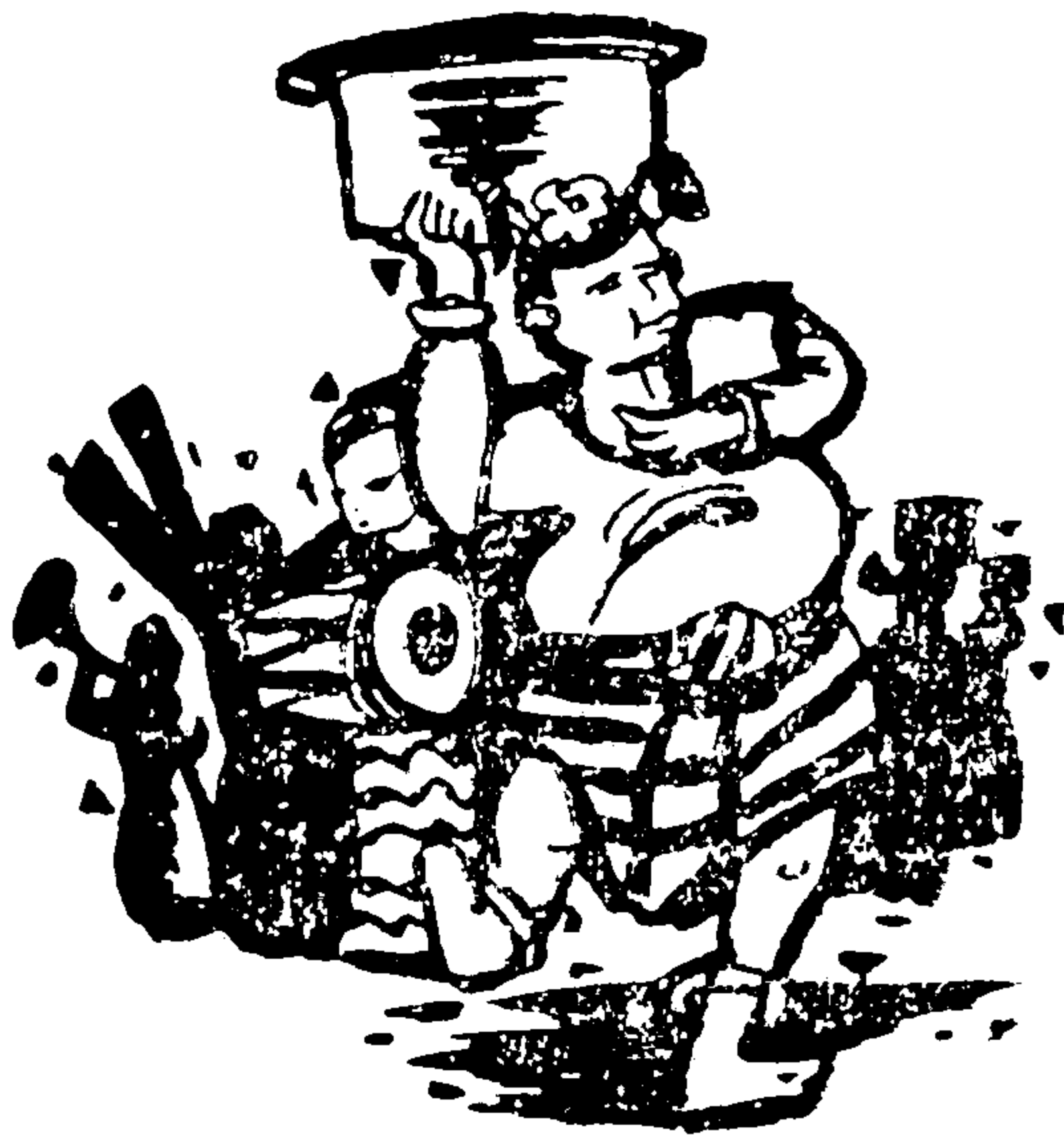
ရှင်ပြုနားသစဉ်အခါ သားသမီးများကလည်း တောင်းတက် ကြသည်။ သားသမီးများက မတောင်းတတ်သည့်တိုင် မိဘ ဘိုး ဘွားများက အမှတ်တရ အမြတ်တနိုး လုပ်ကာ ပေးကတ်ကြ လေသည်။ ယင်းဥစ္စာ ဘဏ္ဍာများသည် အခြား သားသမီး များနှင့် မသက်ဆိုင် မပတ်သက်ချေ။ လက်ဖွဲ့ခံ သားသမီးများ နှင့်သာ သက်ဆိုင် ပတ်သက်လေသည်။ မိဘများ အနေဖြင့်လည်း သုံးစားပိုင်ခွင့်သာ ရှိ၍ အုပ်စိုးပိုင်ခွင့် လုံးဝ မရှိချေ။

“ဆွေခုနစ်ဆက်၊ မျိုးခုနစ်ဆက်၊ ခုနစ်လက်ကိုင့် ကာ ခုနစ်ခါဖြင့်၊ အစဉ်အလာ အယဉ်မဟာတို့ သုံးကြ၊ ထုံးအလှ ပမာလို၊ မိဘနှစ်ဖြာ ဆွေမျိုးအစုံတို့က၊ ပွဲ ရကာ အကုန်ဟတ္ထနှင့် မြှောက်တော့၊ တိုင်းမဟာ အဖူးပတ္တမြားတို့က၊ နှိုင်းစရာ အထူး ထားရအောင်၊ ကိုင်း.....ဆရာ လူးဘားကောက်တော်မူစမ်း”

ဆိုင်း၏ ရေကင်းသံနှင့်အတူ ဘိသိက်ဆရာ နှင့် မိဘဘိုးဘွား
 များက ပဲ့ရကာကို လက်ဖြင့် ကိုင်မြှောက်လေ့ ရှိကြသည်။
 အောင်ပြီ ဟု ကြေးကြော်လိုခြင်း ပေလော မပြောတတ်ချေ။
 ကြည်နူးစရာလည်း ကောင်းလှ၍ လှမ်းစရာလည်း ကောင်းလှ
 သည်။

ဤသည်တို့ကား မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပဲ့မှု
 ကြည်နူးစရာ ချစ်စရာ ကောင်းသော အနှစ်သာရများပင်
 ဖြစ်သည်။

× × ×

ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲမှ ပျော်စရာများ

မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲတွင် ပျော်စရာ ရှင်စရာ များလည်း ရှိသည်။ တခါတရံ ပျော်စရာကို လွမ်းစရာက ဖုံးလွမ်းသွားတတ်ချေသည်။ များသောအားဖြင့် မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် လွမ်းစရာကို ပျော်စရာက ဖုံးလွမ်းသည်ချည်း ဖြစ်သည်။

ပျော်စရာကို လွမ်းစရာဖြင့် ဖြေဆည်ရခြင်းများသည် အချင်းချင်း နားလည်မှု လွဲမှားသော အခါမျိုးတွင် ဆုံကြုံရတတ်ချေသည်။ နားလည်မှု လွဲမှားခြင်းကြောင့် ကာယကံရှင်များ အနေဖြင့် လောကဓမ္မ နှစ်ဌာနတွင် ဆုံးရှုံး နစ်နာမှုများ ချိခဲ့သည်။

မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲတွင် ကြီးမားလှသော မုန့်ဆီကြော်ကြီးများ၊ မုန့်လေပေကြီးများ၊ ပေါက်ပေါက်ဆုပ်

ကြီးများကို တွေ့ဘူး မြင်ဘူး ကြပေမည်၊ ယင်း မုန့်နှင့် ပေါက်ပေါက်ဆုပ်ကြီးများသည် လွမ်းစရာကို ပျော်စရာဖြင့် ဖြေဆည်ရန် တာစုထားခြင်းများ ဖြစ်သည်။

တနည်းအားဖြင့် ယင်းမုန့်များ ပေါက်ပေါက်ဆုပ်များသည် လက်ဆောင်ပြန်ကြီးများလည်း ဖြစ်ကြသည်။ ရှင်လောင်းထိန်းသော ကျောင်းသားများအားလည်း ယင်း မုန့် ပေါက်ပေါက်ဆုပ်များဖြင့် လက်ဆောင်ပြန်ကြရသည်။ ရှင်လောင်းတင်သည့် ယာဉ်များသို့လည်း ယင်း မုန့် ပေါက် ပေါက် ဆုပ် များ ဖြင့် လက်ဆောင် ပြန်ကြရသည်။

ရှင်လောင်း ယူရာနှင့် ရှင်လောင်း လှည့်ရာများတွင် ရှေ့မှ ရှေ့ကြီး ငွေကြီး တားသူများသို့လည်း ယင်း မုန့် ပေါက်ပေါက်ဆုပ်များဖြင့်ပင် လက်ဆောင်ပြန်ကြရသည်။

၂၀ ရာစုခေတ် လူငယ်ထုအတွင်းတွင် ရှေ့ပန်းစားလျက် ရှိသော ဝေါဟာရ တခု ရှိသည်။ ယင်းကား “ဘာပေါက်လာတာလဲ” ဟူသော ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ ကွယ်ဝှက်သော အဓိပ္ပာယ်မှာ “ဘာရှူးလာတာလဲ” ဟူ၏။ “ပေါက်” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ရှေးစကားပင် ဖြစ်လင့်ကစား ၂၀ ရာစုခေတ် လူငယ်ထုအတွင်းတွင် ပန်းပန်လျက်ပင် ရှိဆဲ ဖြစ်သည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။

မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲမှ “ထမင်းရုံ ပေါက်သည်၊ ဖိုကြီး ပေါက်သည်” ဟူသော စကား ရပ်များတွင် ပါဝင်သည့် “ပေါက်” ဟူသော စကားလုံးသည်လည်း ယင်းအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် ဖော်ညွှန်းသည်။

ဝံသာနုခေတ်ဆီက ကျေးလက် ဒေသများတွင် အမျိုးသား အသင်း အဖွဲ့ နှင့် အမျိုးသမီး အသင်း အဖွဲ့များ ရှိသည်။ ယင်း အဖွဲ့များတွင် ကာလသား နှင့် ကာလသမီးများသာ ပါဝင်ကြသည်။ အဖွဲ့အစည်း နှစ်ရပ်လုံးတွင် ခေါင်းဆောင်များလည်း ရှိကြသည်။ အမျိုးသား ရှေ့ဆောင်ကို “အမျိုးသားခေါင်း၊ ကာလသားခေါင်း” ဟု ခေါ်ကြ၍ အမျိုးသမီးရှေ့ဆောင်ကို “အမျိုးသမီးခေါင်း” ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ယင်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ကျေးလက် ပြည်သူတို့၏ ခံယူချက်သည် အဆင့်အဟုန်း မြင့်မားလှသည်။ ကျေးလက်ဒေသ၏ လူမှု စီးပွား ကဏ္ဍတွင် ကာလသမီး ကာလသားများကသာ ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ကာလသမီး ကာလသားများသည် ကျေးလက် လူမှု စီးပွားကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သည်ဟု ခံယူထားကြသည်။

သို့ဖြစ်သည်နှင့် အညီ ကာလသမီး ကာလသားများသည် ကျေးလက် လူမှု စီးပွားကဏ္ဍတွင် စွန့်စားကြရသည်။ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်ကြရသည်။ အထူးသဖြင့် ကာလသားများတွင် ကျေးရွာကာလသမီးများအပေါ် အစ်မ နှစ်မများ အဖြစ် ခံယူထားကြရသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကြရသည်။ ဒွန်တွဲလုပ်ဆောင်ကြရသည်။

ဝံသာနုခေတ်များဆီက ယင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် ကျေးရွာပြည်သူများအပေါ် အတိုင်းအတာ တခု အထိ သြဇာအာဏာကြီးမားခဲ့ကြသည်။ ယခု အခါသော်ကား ဝံသာနုစိတ်ဓာတ်နှင့်

အတူ ယင်း အဖွဲ့အစည်းများသည် လုံးပါး ပါးလျက် ရှိချေ ပြီ။

ရှင် ပြုမင်္ဂလာပွဲများတွင် ယင်း အဖွဲ့အစည်းများသည် ထမင်း ကျွေး တာဝန် ယူကြရသည်။ အခြေအနေကို သုံးသပ်၍ ထမင်းရုံ ပေါက်ကြသော်လည်း ထမင်းရုံ ပေါက်ခြင်း ဟူသည် ဆိုင်းသမား များထံမှ ဒိုးများ ငှား၍ မဏ္ဍပ်အတွင်းတွင် တီးမှုတ် ကခုန် ယင်း အလှူရှင်ထံ မုန့်တောင်းခြင်း ပိုက်ဆံတောင်းခြင်းများကို ဆိုလိုသည်။ အလှူရှင်များကလည်း အလိုက်သိစွာ ပေးကြရသည်။

ဖိုကြီးသားများကလည်း ထိုနည်းတူ ဖိုကြီးပေါက်ကြသည်။ ထမင်းချက်သူများကို “ဖိုကြီးသား” ဟု ခေါ်သည်။ ဖိုကြီး သားတစ်စု ထမင်းအိုး ဟင်းအိုးများ ထမ်း၍ မဏ္ဍပ်အတွင်း တီးမှုတ်ကခုန်ယင်း အလှူရှင်ထံ မုန့်တောင်းခြင်း ပိုက်ဆံတောင်း ခြင်းများကို “ဖိုကြီးပေါက်သည်” ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။ ယင်းသို့ ကခုန်၍ မုန့်တောင်းစားခြင်းများကား အပျော်သက် သက်မျှသာ ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

တခါတရံတွင် ပိုက်ဆံ တောင်းတတ်ကြသည်။ စည်းမဲ့ ကမ်း မဲ့ တော့ မဟုတ်ချေ။ ကျေးရွာတွင် ရွာ ဘုံထောင် ပရိဘောဂ များ ချို့တဲ့နေခြင်းနှင့် အလှူရှင်ကလည်း ပြန်လည် တုံ့ပြန် နိုင်သော အရည်အချင်းမျိုး ရှိမှသာ ယင်းသို့ ပြုလုပ်တတ်ကြ လေသည်။

ရွာ ဘုံထောင် ပရိဘောဂ ဟူသည် ယင်းသို့သော ကိစ္စမျိုးမှ ရရှိလာသော ငွေကြေး ဘဏ္ဍာ များဖြင့် တည်ထောင်ထားရှိ

သော ပရိဘောဂများကို ဆိုလိုသည်။ ယင်း ပရိဘောဂများ ချို့တဲ့ နေချိန်တွင် ကာလသမီး ကာလသား များက ယင်းသို့ ပြုလုပ်တတ်ကြချေသည်။

ယင်း ကိစ္စမျိုးတွင် တခါတရံ အချင်းချင်း နားလည်မှု လွဲ မှား တတ်ကြသည်။ အလှူရှင်က နားလည်မှု လွဲမှားသည်လည်း ရှိသည်။ ကာလသမီး ကာလသားများက နားလည်မှု လွဲမှား သည်လည်း ရှိပေသည်။ အလှူရှင်က နားလည်မှု လွဲမှားရာတွင် သဘောနှု၍ မပေးလိုခြင်းများ ပါဝင်သည်။ ကာလသားများ က နားလည်မှု လွဲမှားရာတွင် မတန်တဆ တောင်းခြင်းများ ပါဝင်သည်။

ယင်းသို့ မဖြစ်သင့်ချေ။ ကျေးရွာ့ ကိစ္စ- ကျေးရွာ့တာဝန်ကို နှစ်ဦး နှစ်ဝ ထမ်းရွက်ခွင့် ရ၍ ထမ်းရွက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ခံယူကြရာသည်။ ယင်းသို့ ခံယူခြင်းက သာလျှင် လွှမ်းစရာကို ပျော်စရာဖြင့် ဖုံးဖိနိုင်ပေမည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ထမင်းရုံ ပေါက်ခြင်း ဖိုကြီး ပေါက်ခြင်းများအပြင် ရှင်လောင်း ဝှက်ခြင်း များလည်း ရှိသေးသည်။

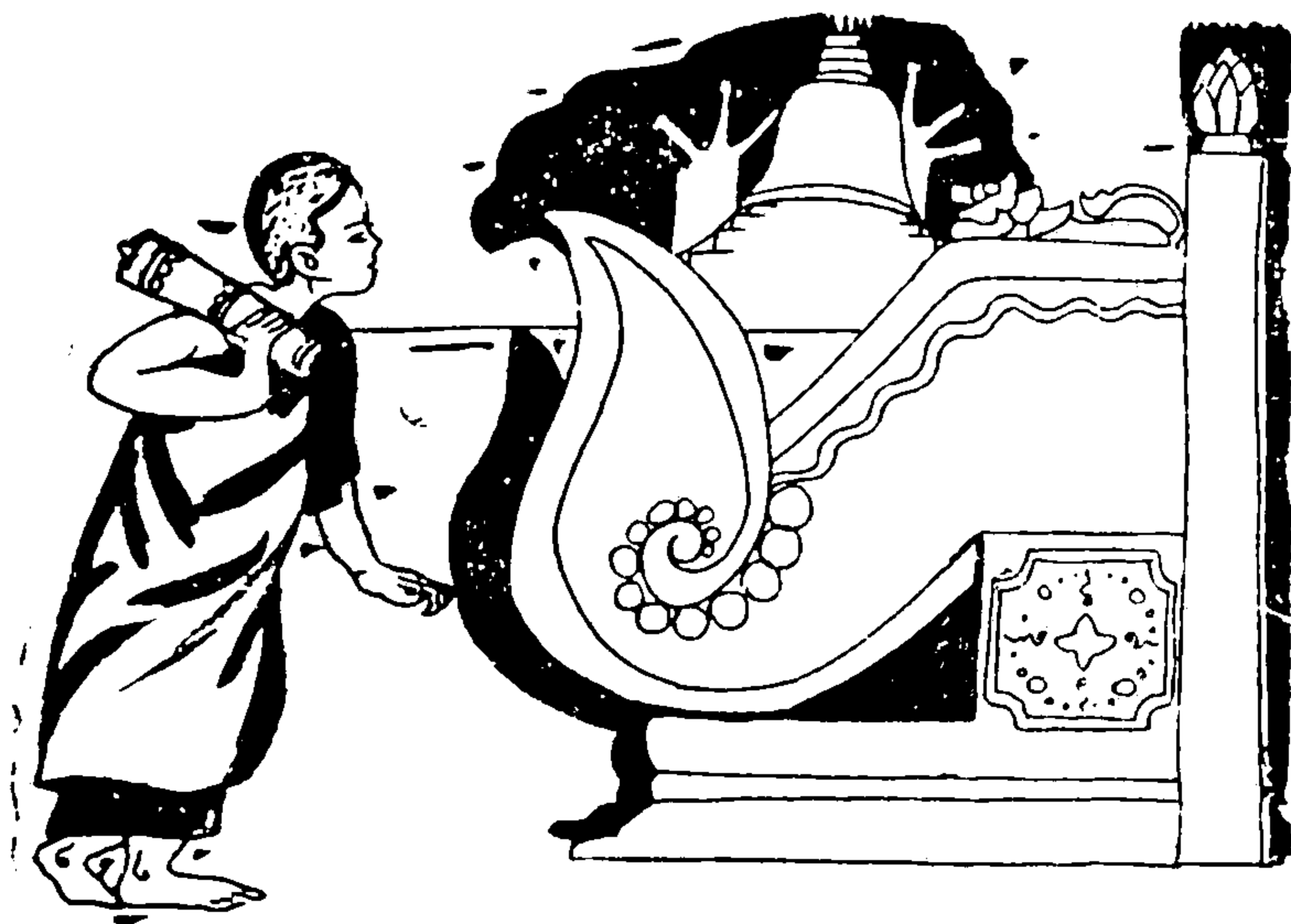
အလှူ ရှင်သည် မိမိ ရှင်လောင်း အဝှက် မခံ ချရန် နှင့် ရှင် လောင်းတွင် ဝတ်ဆင် ထားသော လက်ဝတ် ရတနာများ မပျောက်ပျက်ရန် ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းသား များကို ရှင် လောင်း ထိန်းစေရသည်။ ရှင်လောင်းထိန်းခ အဖြစ် ရှင်လောင်း တပါးလျှင် ငါးကျပ်မျိုး၊ တဆယ်မျိုး ပေးရသည်။

ကျောင်းသားများသည် ရှင်လောင်းထိန်းခ ငွေကြေးများ ကို ဘုန်းတော်ကြီး များ၏ စီမံခန့်ခွဲမှု အောက်တွင် မိမိတို့

ပညာသင်စရိတ်အဖြစ် ထုခွဲအသုံးချကြလေသည်။ ရှင်လောင်းထိန်း သီးသန့်ရှိ၍ ရှင်လောင်းဝှက်မှုများ ပေါ်ပေါက်မှု နည်းပါး ခဲ့ပေသည်။ ကာလသားများ အလှည့် ကောင်းခြင်း နှင့် ကျောင်းသားများ ညံ့ဖျင်းသော အခါမျိုးတွင်သာ ပေါ်ပေါက်တတ်ချေသည်။

ထိုအခါမျိုးတွင် ပျော်စရာကို လှမ်းစရာက မမျှော်သင့်ပဲ ဖုံးသွားတတ် ချေသည်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ် လောက်က မန္တလေးတိုင်း ဝမ်းတွင်းမြို့နယ် ရွာတရွာတွင် ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားများက အပျော်အပါးအဖြစ် ရှင်လောင်းများ ဝှက်ခဲ့ကြသည်။ ရှင်လောင်းဝှက်ရာ သေသပ်လွန်း၍ ရှင်လောင်းများ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ရှင်လောင်းများကို ပီပါဖြင့် မှောက်ဝှက်ထားခြင်းကြောင့် ယင်းသို့ ဖြစ်ရသည်ဟု ကြားသိလိုက်ရသည်။

ယင်းသို့သော နားလည်မှု လွဲမှားခြင်းကြောင့် ကာယကံရှင်များအနေဖြင့် လောကဓမ္မ နှစ်ဌာနတွင် ဆုံးရှုံး နစ်နာကြလေသည်။ မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာသည် ပျော်စရာကောင်းလှသည်။ ချစ်စရာ ကြည်နူးစရာ ကောင်းလှသည်။ မြန်မာ့သူမလောကတွင် ထာဝရအားဖြင့် ကြည်နူးစရာ ကောင်းလှသော ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာ အရိုးကို အရွက် မဖုံးသင့်ချေ။

မပန်သာသည့် ပန်း

သာသနဘောင်သို့ ဝင်ရောက် သွားကြလေသော ရှင် နှင့် ရဟန်းတော် များသည် သက်ဆိုင်ရာ မိဘနှင့် ရည်းစားသန် များ၏ ခွင့်ပြုချက် ကာလချိန်တာ ဖြင့်သာ ဝင်ရောက် ကြရ ကြောင်းကို ရေလည်အောင် တစ်ပြခဲပြီး ဖြစ်သည်။

ခွင့်ပြုခြင်း ဟူသည် တောင်းပန်ခြင်းရှိမှ ထွက်ပေါ် နိုင်စ ကောင်းရာ တောင်းပန်ခြင်း ဟူသည်မှာလည်း မကျေလည်ခြင်း များ ရှိမှသာ ထွက်ပေါ်နိုင်စ ကောင်းသည်။ ယင်းစကားလုံး များသည် လောက လူမှုဆိုင်ရာတွင် နောက်ခံ အကြောင်း ကလေးများကို အစဉ်အမြဲ စေညွှန်းလျက် ရှိသည်။

သည်ဘဝ သည်မျှနှင့် အထုံမျှ အထုံ ရပါစေတော့ဟု လောက လူမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို တိုးလျှိုး တောင်းပန်

နှစ်သိမ့်၍ ဖန်ဝါရောင် သက်န်းကို ဆင်မြန်းခွင့် ပြုလိုက်ရစေ
ကာမူ ဇနီးသက်နှို ရည်းစားသန် များ၏ စိတ်အာရုံတွင် လင်
သားသက်နှို ရည်းစားသန် များ၏ နိမိတ် ပုံများသာ ပေါ်
လျက်ရှိခဲ့သည်။

ဖျောက်ဖျက် မရသော လင်သားသက်နှို ရည်းစားသန် များ
၏ နိမိတ်ပုံကြောင့် စိတ်အာရုံ ထွေပြားကာ “ရွှေကျောင်း
ပေါ်က မပျော်ယင် ထွက်ခဲ့ပါ။ တိမ်ခိုးဆင် ပုဆိုး ယက်နှင့်
ပမယ်” ဟူ၍ ကျီစယ် မြူဆွယ်မိလာသည်။

“ရွှေကျောင်းပေါ်
မပျော်ယင် ထွက်ခဲ့မောင်ရယ်။ ။
ရစ်တံ ထိုးပါလို့
တိမ်ခိုးဆင် ယက်နှင့်မယ် ”

ရည်းစားသန်များနှင့် တဒင်္ဂခွဲခွာ ရသည့်တိုင် ချစ်စ ခင်စ
ကြင်နာစမို့ လွမ်းစက မပြေ၊ အလွမ်းငွေ့များ ဝေလျက်ရှိ
သည်။ ရှင်ပြုသွားကြလေသူ ရည်းစားသန်များကို “ကတုံး”
ဟု သိသော်လည်း ဖျော်ကြီးဗွေ ဟူ၍ပင် စိတ်ထဲတွင် စွဲထင်
ကျန်ရစ်နေသည်။

“လိုက်လာမယ် ဆို၍ သည်လယ်ကို သည်မယ် စိုက်မယ်၊
သည်လယ်ကို မောင်လာခဲ့၊ သည်လယ်က မယ်မျှော်နေမယ်”
ဟု သနပ်ခါး ပိန်းရိုက်လို့ ချိန်းလိုက်မိသည်။ မလာသဖြင့်

သည်တောကို မယ်ကျော်လို့ ကျောင်းဆီသို့ မျှော်မိသည် ဟူသော
ရည်းစားသန်များ၏ မနောအကြိုက်ကို တောသဘာဝ တော
စရိုက်ဖြင့် ကျေးလက်တေးများက ဖွင့်ပေးထားလျက် ရှိသည်။

“သည်လယ် သည်မယ် စိုက်ပါလို့
လိုက်လာမယ် ပုံလိုလို။ ။

ရောင်ကြီးတွေ လူတင်စားရယ်
သွားနှင့်တော့ ဆိုလေ။ ။

မြတ်ဖုန်းမို့
လာမယ်ဆို မှာကတိကြောင့်
သည်တောကို မယ်ကျော်လို့
မျှော်မိတယ် ဆံတိုလေးရယ်
ပိန်းရိုက်လို့လေး”

ရှင်ပြုသွားကြသူ ရည်းစားသန် များသည် ဖန်ဝါရောင်
သင်္ကန်းကို ဆင်မြန်းထားသည့်တိုင် တဒင်္ဂ တခဏဖြင့် ကိလေသာ
ကုန်ခန်း ရဟန္တာ မဖြစ်နိုင်ကြသေးရာ ကျန်ရစ်သူ ရည်းစားသန်
များကဲ့သို့ပင် ခံစားရလျက် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း
“ပုထုဇ္ဇနော ဥမ္မတ္တကော” ဟူသော ဘွဲ့ထူးဖြင့် မြောက်ချီး
ခြင်း ခံကြရသည်။

ကျောင်းဘော်တွင် ပညာ ပြုသော်လည်း ပညာက မရ၊
ကြင်လျာကိုသာ တမိတော့သည်။ ပညာယူသည့် သင်ပုန်း

၁။ ကျေးလက်တေး။

ကလည်း လက်ပံသား သင်ပုန်း၊ သုတ်လိမ်းရသည့် မင်ကလည်း
 ကြက်ဆူမင်- အုန်းခံမင်၊ ယင်း မင်များပေါ်တွင် ရေးသားရ၍
 စာလုံးက မှေးမှုန်မှုန်၊ တခါတရံ မိုးဒဏ်၊ လေဒဏ်ကြောင့်
 အထူးသဖြင့် ပုဆစ်တုပ်၍ ကျက်မှတ်စဉ် မိမိ၏ ခံတွင်းလေ
 ကြောင့် သင်ပုန်းပေါ်ရှိ စာလုံး ကလေးများမှာ တိမ်ဖုံး လန့်ယံ
 ငုပ်ချည်တခါ ပေါ်ချည်တလှည့်။

တွေ့ကရာမင်ဖြင့် ချယ်လိမ်းရသော အခါများတွင်မူ သနပ်
 ခါး ဘေးကြား ရိုက်ထားသည့် ရည်းစား၏ မျက်နှာလို့ မင်
 သားများက ဟိုတကွက်၊ သည်တကွက်၊ သည်အခါ မျိုးတွင်
 မိမိက အစွမ်းထက်ပါ သော်လည်း ကန့်ကွက် အစွမ်းမထက်
 တော့၊ ခရမ်းသီးပိန်နှင့် ဓားမတုံးကဲ့သို့ သင်ပုန်းပေါ်တွင် စာ
 ရေး၍ မထင်တော့ပဲ သင်ပုန်းသားထဲ ခွက်၍သာ ဝင်နေဘိ
 သည်။ ကောက်ကြောင်း သာသာမျှသာ ထင်လျားသော
 စာလုံးကို ကြည့်၍ ကျက်မှတ်ရသည်၊ အံ့ရသည်၊ မသဲမကဲ့သော
 စာကို ကြည့်၍ သင်အံ့ရသဖြင့် စိတ်ကမပါ၊ စိတ်ကမပါတော့
 စာက မရ။

စိတ်မရှည်တော့ ဘုန်းတော်ကြီးက အရိန္ဒမာ ကြိမ်စကြာ
 ဖြင့် ရိုက်သည်၊ ဆူသည်၊ ဘုန်းတော်ကြီးက “ရိုက်ပါသည်၊
 ဆူပါသည်” ဟူ၍ မိဘများကို မတိုင်ဝံ့၊ မတော့ဝံ့၊ တိုင်ဝံ့၊
 တော့ဝံ့ သော်ကော မိဘများက ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း
 သို့ လာ၍ စောဒက တက်ဝံ့ မည်တဲ့လား၊ ဝေးစွာ အလွတ်မဲ့
 လာဝံ့ဖို့ နေနေ သာသာ ကျောင်းက ခေါ်သည် ဆိုရုံမျှ
 နှင့်ပင် မိဘများ ကျောချမ်းနေကြချိန် ဖြစ်သည်၊ များသော

အားဖြင့် မိဘများသည်လည်း ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ အရိန္ဒမာ ကြိမ်စကြာအောက် ပြားပြားမှောက် ကြရသည်ချည်းဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ် ဘုန်းတော်ကြီး များသည် ကျေးလက် ပြည်သူ များအပေါ်တွင် သြဇာအာဏာ ကြီးမားလှသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးများက ကျေးလက် ပြည်သူများ အပေါ် ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ နိုင်ငံရေး ဟူသော အခြေခံ မဏ္ဍိုင်ကြီး လေးခုတွင် ဦးဆောင်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးများသည် ယင်းအခြေခံ မဏ္ဍိုင်ကြီး လေးခုကို စာရိတ္တဖြင့် ကျားကန်ထားသည်။ ကျေးရွာ ပြည်သူများသည် ယင်း အခြေခံ မဏ္ဍိုင်ကြီး လေးခုလုံး၌ပင် ဘုန်းတော်ကြီးများကို ရှေ့ဆောင် ရှေ့ရွက် ပြုစေကြရသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး များတွင် ဝိနည်း သီလတော်များ ရှိပြီးဖြစ်၍ လုပ်သလို ပြော၍ ပြောသလို လုပ်သည်ဟု ကျေးလက် ပြည်သူများက ယုံကြည်ကိုးစားပြီး ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်တွင် အရေးကြုံလာက ဘုန်းတော်ကြီးများ မနေသာ၊ နိုင်ငံရေးတွင် ဦးဆောင်မှု ပေးကြရသည်။ နိုင်ငံရေး ဦးဆောင်မှု ပေးရာတွင် ဘုန်းတော်ကြီး များသည် အသက်ကိုပင် မငဲ့ပဲ ဦးဆောင်မှု ပေးတတ်ကြသည်။

၁။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးများ အနေဖြင့် တိဘက် ဘုန်းတော်ကြီးများ ကဲ့သို့ ဘာသာရေး နှင့် နိုင်ငံရေးတွင် မည်သည့် သြဇာအာဏာမျှ မရှိချေ။ ကျောင်းသားနှင့် မိဘများကို ရိုက်နှက် ဆုံးမခြင်းသည် “တပည့်” ဟူသော ကြင်နာမှု အမှတ်ဖြင့် ဆုံးမခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

မပျက်မွှောက်ခေတ်တွင် ဆရာတော် ဦးဥတ္တမ နှင့် ဆရာတော် ဦးဝိစာရာ၊ အင်းဝခေတ်တွင် စကြိုသူမြတ် ၊ ပုဂံခေတ်တွင် ရှင်ဒိသာပြာမုက် ၊ ကဲသို့သော ဘုန်းတော်ကြီး များသည် ကျေးလက်ကိုသာမက နိုင်ငံတော် ကိုပါ ကိုယ်စားပြု၍ နိုင်ငံရေးတွင် ဦးဆောင်မှု ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ တိုးတက်သော ရွာဦးကျောင်း တကျောင်းသည် ယင်းကျေးရွာ၏ တိုးတက်သော အပေါင်းလက္ခဏာ တခုပင် ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာတခု၏ မဏ္ဍိုင်ကြီး လေးခု အနိမ့်အကျကို ရွာဦးကျောင်းက နိမိတ် ပြတတ်လေသည်။ ရှေးခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက် ဒေသတွင် ကျောင်း တိုးတက်၍ ရွာ တိုးတက် ကြရသည်က များသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုန်းတော်ကြီး များကို အားကိုး ကြရသည်။ ကြောက်ရွံ့ ခန့်ညားကြရသည်။ အရိန္ဒမာ ကြိမ်စကြာအောက် ပြားပြား မှောက်ကြရသည်။ မည်သို့ မည်ပုံဟု စောဒက မတက်ဝံ့ ၊ ကျောင်းသား အပ်စဉ်က လျှောက်ထားသည့် မိဘများ၏ စကားကိုလည်း ရှုပါဦး။ “အားမနာတမ်း ဆုံးမတော်မူပါ၊ တပည့်တော်သား ဂျိုနဲ့ခွာ ကျန်ယင် တော်ပါပြီတဲ့” ၊ ပဲညာရေးနှင့် ပတ်သက်ယင် မိဘများ၏ ဝါဒကား တံခါးပိတ် ဝါဒ၊ ပြန်လမ်းမရှိသော ဝါဒ၊ အရိုက်ခံ အဆူခံရဖန် များသဖြင့် ပို၍ ငြီးငွေ့လာသည်။ မိဘ နှင့် ဇနီးသက်နဲ့ ရည်းစား သနံများကို အမှတ်ရလာသည်။ “ဒဝယ်ပုဆိုး မြန်မြန်ယက်ပါ တော့၊ ကျောင်းက ထွက်တော့မယ်” ဟူ၍ပင် တိုးတိုးတိတ်တိတ်

၁။ မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပ-တွဲ၊ ၄၉၁။
 ၂။ ပုဂံခေတ် အုပ်ချုပ်ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု အတွဲ-၃၊ အမှတ်- ၈။

မှာပုံတော် သမိလာသည်။ ယင်းသို့သော ပုထုဇဉ်တို့၏ လောက အမြင်များကိုလည်း ကျေးလက် တေးများက တောသဘာဝ တောအသွင်ဖြင့် လှစ်ပြလျက် ရှိသည်။

“ စာလုံးကလေး မှန်တီး မှန်ဝါနဲ့
ရိုက်လိုက်တဲ့ ဒဏ်ရာတွေ။ ။

မောင်ကျောမှာ ပေ့လီရွပ်ပါပေါ့
ဒဝယ်ပုဆိုး မြန်မြန်ယက်ပါတော့
ကျောင်းက ထွက်တော့မလေ ”

ယင်းသို့ မှာပုံတော်သစ်ကောမူ ကျန်ရစ်သူ ဇနီးသက်နွဲ့ ရည်းစားသန်များက ရှင် နှင့် ရဟန်းဖြစ်သူ ရည်းစားသန်များကို “မပန်သာသည့် ယင်းမာ ပျဉ်းဖြူ ဇလပ်ဖြူ” များအသွင် မြင်လာ သည်။ အယူကမ်းသူ နိဗ္ဗာန်ကို ကြံရွယ် သူများဟု မြင်လာ သည်။ “မဆင်သာသည့် ယင်းမာ ပျဉ်းဖြူ ဇလပ်ဖြူများကို ချူလို့ ပစ်ရတော့မလား၊ အယူကမ်းသူ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ကြံရွယ်သူ မြူလို့ ရစ်ရတော့မလား” ဟု ဒေါ်ချိုချိုနှင့် ပြောဆိုရေရွတ်လိုက် ချေသေးသည်။ ထိုမျှသာမက “မပန်သာသည့် ယင်းမာ ခေါင် ရမ်း ဇလပ်ဖြူ တောင်သူ ပန်းမို့ နွမ်းလို့ ပစ်ရချေတော့မယ်” ဟု ရည်းစားဖြစ်သူ ရှင် နှင့် ရဟန်းတော်များကို မပန်သာသည့် တောင်သူ ပန်းနှင့်ပင် နှိုင်းစာ ကလိလိုက်သေးသည်။ “ပန်တော့ ပန်ချင်ပါသည်။ ချစ်တော့ ချစ်ချင်ပါသည်။ ဒါပေမယ့်

၁။ ကျေးလက်တေး။

မောင်က ရဟန်း၊ ကမ္မဝါ နှင့် ရွှေစာထမ်း၊ ကျမ်းနှင့် ဖြစ်နေ
ပြန်တော့ မပန်သာ၊ မချစ်သာဘူး” ဟူသော ရည်းစားသန့်
များ၏ ခံစားမှုရသမျှကလည်း ကျေးလက် အိုင်ချင်းများ
တွင် ထင်ကျန်လျက် ရှိသည်။

“ မဆင်သာသည့် ယင်းမာ ပျဉ်းဖြူ၊ အပင်ငယ်
ပျပ်သည့် ဇလပ်ဖြူကို
ချူလို့ ပစ်ရတော့မလား။
မကြင်သာသည့် မင်္ဂလာသုနှင့်၊ အယူငယ်ကမ်းတဲ့
မလှမ်းသူကို
မြှူလို့ ရစ်ရတော့မလား။
မပန်သာသည့် ယင်းမာ ခေါင်ရမ်း၊ ဇလပ်ဖြူငယ်
တောင်သူ့ ပန်းကို နွမ်းလို့ ပစ်ရချေတော့မယ်
မချစ်သာသည့်
မောင်မှာ ရဟန်း၊ ကမ္မဝါ နှင့် ရွှေစာထမ်း
ကျမ်းနှင့် ဖြစ်ပြန်ချေတော့တယ်။
မပန်သာ ယင်းမာ အကိုင်းအခက် နှင့်
မကြံသာ မင်္ဂလာ အပေါင်းအဖက် နှင့်
အလိုလေ အိုင်၊ လူပျိုပုံမှာ
မယ်သာမှုန်းပါတဲ့ ခွင်လုံးပိုင်လေ ” ။ ။

x x x

၁။ ရှင်ငြိမ်းမယ် ရေး အိုင်ချင်း။

ပျိုတို့မောင် ရှင်လိင်ဖြန်

“အကြိမ်ကြိမ် မောင် ခွင့်တောင်းပါတဲ့
ငယ်ပေါင်းတဲ အိုကြင်ရာ။ ။

သုံးလတာ သည်အခွင့်ကို မင်းသွတ်သင့်ပါ။ ။

ယဉ်မခန်း

ဖော့ပန်းတဲ့ လှသူဇာ

အို ကြင်ပါရဲ့ သက်ဆုံး။ ။

အိမ်ကြီးဆောင်တော်သာက

သုံးလသာ မောင်ငယ်ကျမ်းရယ်

လွမ်းဖြေနှင့်အုံး”

ရှင်မပြုမီ မှာပုံတော်သခွဲသော မောင်၏ မှာပုံတော် ဖြစ်
သည်။ ခွင့်သုံးလစေ့ယင် မောင်ပြန်လာမည်၊ သုံးလတာကို

မယ်အလွမ်းနှင့် ဖြေရစ်အုံးရော့ဟု မှာပုံတော် သနေခြင်း ဖြစ်သည်။ မောင်ရဲ့ မှာပုံတော်အတိုင်း ပျိုတို့မောင် ရှင်လိင် ပြန်အလာကို မယ်က မျှော်ရသည်။

ရှင်လိင်ပြန်ခြင်း ဟူသည် “လူဝတ်လဲလာခြင်း၊ လူထွက် လာခြင်း၊ ရှင်အသွင်မှ လူ့အသွင်ကို တဖန် ပြန်လည်ရယူခြင်း” များကို ဆိုလိုပေသည်။ သာမဏေအဖြစ်မှ လူထွက်လာသူကို “ရှင်လိင်ပြန်၊ ရှင်လူထွက်” ဟု ခေါ်ကြသည်။ လင်သားသက်နဲ့ ရည်းစားသန်များမှာ ခွင့်ရသလောက် ရှင်ပြုကြရသည်။

ခွင့်ပန်ခဲ့သော တဝါတွင်း ခွင့်သုံးလတွင် နှစ်ဦး နှစ်ဝ စောင့် စည်းကြရသည်။ ခွင့်သုံးလ စေ့ယင် မောင်ပြန်လာတော့ မည်ဟု မယ်က စိတ်ကူးယဉ်ခဲ့သည်။ အိမ်ကြီးပေါ်က ငေးမျှော်ယင်း အလွမ်းနှင့် ဖြေခဲ့ရသည်။ စိတ်ကူးဖြင့် ပျော်မိသည်။ ရှင်လိင်ပြန် သော မောင်ကလည်း ပျော်သည်သာ ဖြစ်သည်။

ရှင်လိင်ပြန်သော နေ့၊ ရပ်ဝေးမှ ပြန်လည် ဆိုက်ရောက်သော နေ့နှင့် ထောင်က ထွက်သော နေ့များသည် လောကတွင် အပျော်ဆုံး နေ့များဖြစ်သည်။ ဇနီးသက်နဲ့ ရည်းစားသန်များ သည် ခရီးသွားသဖြင့်၊ ထောင်ကျသဖြင့် ကွေ့ကွင်း ကဲ့ကဲ့နေ သူ လင်သားသက်နဲ့ ရည်းစားသန်များကို ငံ့လင့် စောင့်စား နေတတ်ကြသည်။ ကြိုလင့် စောင့်မျှော် နေတတ်ကြသည်။

ပျိုတို့မောင် ရှင်လိင်ပြန်တော့ ဆံရှည်က ပါမလာ၊ ဆံထုံး တွင် ပန်၍မဖြစ်၊ နားတွင်သာ ပန်၍ ဖြစ်ပေမည်။ ပျိုတို့မောင်

ရှင်လိင်ပြန် နားတွင် ပန်ရန် ချစ်ဦးသူ ရည်းစားသန် များက ဆပ်သွားဖူး ပန်းများကို စောင့်ရှောက် နှင့်ရသည်။ ကျေးငှက် တွေနှင့် ရန်ဖြစ်နေရသည်။ ပျိုတို့မောင် ရှင်လိင်ပြန် အတွက် ကျေးငှက်တွေနှင့် ရန်ဖြစ်နေရသည်ကိုပင် ချစ်ဦးသူက ပျော်ရွှင် နေမိသည်။

“ ပျိုလေးတို့ အိမ်ဦး
ဆပ်သွားဖူးက တစ်ရုံ နှစ်ရုံ။ ။

ကျေးတွေက အံ့။ ။

မအံ့ပါနဲ့ ကိုရွှေကျေး။ ။

ပျိုတို့မောင် ရှင်လိင်ပြန်တော့
နားပန်ဘို့ လေး ” ။ ။

လိင်ပြန်တော့မည့် သာမဏေသည် သာမဏေဘဝတွင် သင့် ရောက်ခဲ့သော အပြစ်ဒဏ်များ ကျေအေးရန် သဲဒဏ် ရေဒဏ် ထမ်းကြရသည်။ သဲများကို စေတီရှေ့တွင် ခင်း၍ ရေများကို ဗောဓိပင်သို့ လောင်းကြရသည်။ မောရ ပန်းရ မှန်းပင် မသိ၊ လက်တကမ်းသာ လိုတော့သော အချိန်ပိုင်းတွင် ချစ်ဦးသူနှင့် တွေ့ရတော့မည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ရှင်လိင်ပြန်သော နေ့သည် လောကတွင် အပျော်ဆုံးနေ့ဟု ဥဒါန်းကျူးနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ချစ်ဦးသူကလည်း ယုတ်စွာအဆုံး အိမ်ရှိခွေးများကိုပင် ဆီးကြိုရန် သင်ကြား ထားခဲ့ လေသည်။

“ပျိုလေးတို့ အိမ်အောက်
 ခွေးမြီးကောက် တကောင် နှစ်ကောင်။ ။
 ဆီးတဲလို့ ဟောင်။ ။
 မဟောင်ပါနဲ့ ကိုရွှေခွေး။ ။
 ပျိုတို့မောင် လိင်ပြန်စကို
 ဆီးကြိပ်လေး ၁”။ ။

မြန်မာ့လူမလေ့က လူငယ်ထု အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ရှင်လူ ထွက်လာသူများကို အဆင့် တိုးမြှင့် အသိအမှတ် ပြုကြသည်။ ယင်းကား ကာလသားဟု အသိအမှတ် ပြုလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အသိအမှတ် ပြုလိုက် ခြင်းသည် လူမှုရေး လောကတွင် “လူပျိုဖော်ဝင်ပြီ” ဟု ကြေငြာသည့် သဘောပင် ဖြစ်သည်။

ယင်း အချိန်မှစ၍ ယင်း ရှင်လူထွက်သည် ကာလသား အသင်းဝင် ဖြစ်ကာ ကာလသားကြီးများနှင့် စုစည်းခွင့် ရရှိ သွားသည်။ အပျိုအိမ်သို့လည်း လူပျိုလှည့်ခွင့် ရရှိသွားလေ တော့သည်။

“ရွှေနံ့ သာခေါက်ကိုလ
 ကျောက်ပေါ်မှာ အသာတင်
 ခန်းခွင်မှာ သွေး။ ။

၁။ ကျေးလက်တေး။

လိမ်းမယ်လို့ကြံ

မှန်ယူခဲ့ ဆံတိုလေးရယ်

ပိုင်းရိုက်စို့လေး ”” ॥ ॥

သမီးရည်းစား ဘဝတွင် အမှတ်တရ လက်ဆောင်များ ပေး
တတ်ကြသည်၊ ယင်းကိုလည်း အမြတ်တနိုး သိမ်းဆည်းထား
တတ်ကြသည်၊ ယင်းလက်ဆောင် ပစ္စည်းများကို သမီးရည်းစား
လောကက “စရန်” ဟု အသိအမှတ် ပြုသည်၊ စရန် ဟူသည်
မေတ္တာသက်ဝင် ချစ်ခင်မှု အထိမ်းအမှတ် အဖြစ် ကြိုတင်ပေး
လေ့ရှိသော ငွေကြေး ဝတ္ထုကို ဆိုလိုသည်။

မြန်မာ စာပေနှင့် ဓမ္မသတ် ကျမ်းများတွင် “ပေါ့ပေါ့
တန်တန်၊ လွန်မေ့ကျန်၊ စရန် မသတ်သာ” ဟူ၍ လည်း
ကောင်း “မြင်းကိုိုင် ကိုင်းပေး၊ ရှေးဦးစွာ၊ ကြွင်းမကျန်တည့်”
ဟူ၍ လည်းကောင်း “စရတိ ဇာနာတိ ဇေတနာတိ စရန်”
ဟူ၍ လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ် ဖော်ညွှန်း ဖွင့်ဆိုထားကြသည်။

ရည်းစားက အမှတ်မရ၊ မေ့ပျောက်နေသော အခါမျိုးတွင်
စရန်ကို ပြသ၍ အမှတ် ရစေကြသည်၊ အမှတ်ရ၍ အပေးအယူ
မျှတကြသော အခါမျိုးတွင် စရန်သည် မည်မျှလောက် တန်ဖိုး
ယုတ်ညံ့သည် ဖြစ်စေ၊ တန်ဖိုး မပြတ် ရှိသွားတတ်သည်၊ သေ
တပန် သက်တဆုံး အရိုးပြုံးသည် အထိ ပါသွားတတ်ကြသည်၊

၁။ ကျေးလက်တေး။
၂။ ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံ၊ ပိုဒ်ရေး - ၆၂၂။
၃။ ဝါရု ဓမ္မသတ်။
၄။ မနုဓမ္မသတ်၊ အိမ်မှုခန်းဓမ္မသတ်၊ ၁၃၉။

နှစ်ဦးနှစ်ဝ မပြေလည် မမျှတသော အခါမျိုးတွင်မူကား စရန်သည် မည်မျှလောက် တန်ဖိုးထိုက်သည် ဖြစ်စေ တန်ဖိုးမဲ့ ဖြစ်သွားကြသည်က များသည်။ တခဏချင်း ကျေမှုအောင် ချေဖွယ်တတ်ကြသည်။ ရှင်လူထွက် ရည်းစားများက သော်ကား အပျိုက ပေးသည့် ပုဝါကလေးများကို လည်တွင်စည်း၍ အပျိုလှည့်တတ်ကြသည်။ ခေါင်းမှာ ပေါင်း၍ အပျိုလှည့်တတ်ကြသည်။ ပန်းများကို နားတွင် ပန်၍ အပျိုလှည့်တတ်ကြသည်။

အချို့ အမျိုးသမီးများ သနပ်ခါးယူခဲ၊ မှန်ယူခဲဟု ကျောက်ပြင်တွင် ရှင်လူထွက် ရည်းစားနှင့် လွတ်လွတ်ဆပ်လပ် ဆုံဆည်းခွင့် ရသော်လည်း အချို့ အမျိုးသမီးများမှာ အလိုက်မသိသော မိဘ၏ အငြိုအငြင်ကို ခံကြရသည်။ အလိုက်မသိသော မိထွေး၏ အဆီးအတားကို ခံကြရသည်။ စိတ်ပျက်၍ အလုပ်ဖျက်ကာ ရစ်ကို ထောင်၍ ဆန္ဒ ပြုတတ်ကြသည်။ ဗိုင်းငင်ရာ နှင့် မောင်းထောင်းရာသည် ရည်းစားများ စကားလက်ဆုံ ကျရာ ဖြစ်သည်။ ရှင်လူထွက် ရည်းစားများ လူပျိုလှည့်ရာတွင် ရည်းစားများ ဗိုင်းငင်ရာနှင့် မောင်းထောင်းရာများ ဖြစ်သည်။ ဗိုင်းရစ်ခွင်တွင် ရည်းစား စကား တလုံးစ နှစ်လုံးစ ပြောကြရသည်။ ဝါမရင့်သေးသော ရှင်လူထွက် ရည်းစား များသည် စကားမရှိ စကားဆိုရာ၌ “ ဗိုင်းကလေးက ဖြူလိုက်တာ၊ ဆွမ်းဆံလား၊ လူဆံလား ” ဟု အယောင်ယောင် အမှားမှား ဖြစ်ကြရသည်။ ရှင်လူထွက် ရည်းစားများ ဗိုင်းငင်ရာ နှင့် မောင်းထောင်းရာသို့ လူပျိုလှည့်ခြင်းကလည်း ခိုင်လုံသော အကြောင်းရှိသည်။ ယင်းကား အခြားမဟုတ်။ မိမိရည်းစားသည် အိမ်သူတို့ တတ်ထိုက်သော ယက်ကန်း ဗိုင်းဝါ နှင့် ချက်ပြုတ်ရေး ဆိုင်ရာများ ကျွမ်းကျင်မှု

ရှိ - မရှိ ဟူသော အချက်ကို လေ့လာ အကဲခတ် လိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ရည်းစားဖြစ်သူ အပျိုကလည်း အိမ်သူတို့ တတ်ထိုက်သော ယက်ကန်း ဗိုင်းဝါ နှင့် ချက်ပြုတ်ရေး ဆိုင်ရာများ ကောင်းစွာ ကျွမ်းကျင် တတ်မြောက်ပါကြောင်းကို ဗိုင်းရစ်ခွင်နှင့် မောင်းထောင်းရာတွင် ပြသကြရသည်။ ယင်း အတတ်ပညာများဖြင့် အိမ်ထောင်ရှင် အဖြစ် လက်ကမ်း လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကာလသားများသည် များသောအားဖြင့် ယင်းသို့သော ရည်းစားများ ထံတွင်သာ တဝဲလည်လည် လှပျိုလှည့်တတ်ကြသည်။ ယင်းသို့သော အလုပ်ခွင်တွင် ရည်းစားနှင့် အဆီးအတား ခံကြရသောအခါ စိတ်ပျက်၍ အလုပ်ဖျက်ကာ ရစ်ကိုထောင်၍ ဆန္ဒပြုတတ်ကြသည်။

ယင်းသို့သော အမျိုးသမီးကို စွဲမိသော ရှင်လူထွက်များ အနေဖြင့်လည်း ရတက်မပြေ အခက်ပေလျက် ရှိသည်။ “တို့ ချစ်ခြင်း ကင်းအောင်တစေ၊ နေ့တိုင်း မေ့တဲ့၊ သက်ကြီး ဝန်တို့၊ မြင်တိုင်း မုန်းစရာ ဂုန်းမအို၊ ရေလို ခန်းခြောက်ပါစေသား” ဟူသော လူငယ်တို့၏ အခဲမကျေ အမျက်ပေလျက် ရှိသော ဉာဉ်ကလေးများကိုလည်း ကျေးလက် အိုင်ချင်း များတွင် တွေ့မြင်ရလျက် ရှိသည်။

“ချစ်တဲ့ သူငယ်လေ
သူငယ်ချင်းကောင်း ယောက်မတို့လေ
ရှင်လူထွက်သစ်၊ ဆယ့်သုံးနှစ်က
ချစ်တဲ့သူကို၊ အယူ တခြား

မိထွေးများကာ၊ ဆီးတားဆို
ရစ်ကိုထောင်ကာ ထားရတယ်။ ။

နှမ်းနယ်တစေ့၊ ရှေးကပါ ကြမ္မာဇွေကြောင့်
မတော့ရတာ၊ ကြာကောင်း ကြာမှ
မျက်နှာတူရူ၊ သူလည်းအလာ၊ မယ်သာအမှောင်
နေဝင်ကျော် ဒွေးတော်အိမ်ပါး
တောင်ဆီနားသို့၊ ယာသွားပို့ပြန်
စောင်းလျားခြံနှင့်၊ လက်ပံပင်ရှေ့
ကျဉ်းမြောင်းကော့မှာ တော့သောအခါ။ ။

ပုဝါယက်သစ်
မယ်ကပေးတဲ့၊ ပိုးသေးမဲပါ
ခေါင်းပေါင်းပြာ၊ လည်မှာရစ်လို့
ဖွင့်လှစ်ကယ် မဆို
ပခုံးဘယ်တင်၊ မယ့်ကျောပြင်
လက်တင်ရပ်လို့၊ မတ်တပ်ကယ်ငို
မောင်ကို စိမ်းကား
မယ် နှစ်မက ဆိုသလား
တို့ချစ်ခြင်း ကင်းအောင်တစေ
နေ့တိုင်းမေ့တဲ့ သက်ကြီး ဝန်တို့
မြင်တိုင်း မုန်းစရာ ဂုန်းမအို
ရေလို့ ခန်းခြောက်ပါစေသား ၁ ” ။ ။

၁။ ရှင်ငြိမ်းမယ်ရေး အိုင်ချင်း။

ရှင် ပြုမင်္ဂလာ နှင့် ဝင်းခင်း

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့သည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲများတွင် ဝင်းခင်း၍ ရှင်လောင်း လှည့်လည်လေ့ ရှိကြသည်။ ဝင်းများသည် အကြမ်းအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဝင်း၊ ရာဇဝင်းဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။ ဗုဒ္ဓဝင်းသည် မယ်တော်မိနတ် နို့ဖိုးဆပ်အပြန် သင်္ကဿနဂိုရ် မြို့မှ စတင် ထွန်းပေါ်ခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓသည် ပြည်ကော်ပြန် ခရီးတွင် စောင်းတန်းသုံးသွယ်ဖြင့် ဝင်းခင်း၍ ပြန်လည် ကြွချီစောင့်မူခဲ့သည်။ လကျာတော် ရွှေစောင်းတန်းတွင် နတ်များ ခြံရံလိုက်ပါကြသည်။ လက်ဝဲတော် ငွေစောင်းတန်းတွင် ဗြဟ္မာကြီးများ လိုက်ပါ ခြံရံကြသည်။

ဘုရားရှင်မှုကား ပဉ္စသီခနတ်သား - မာတလိနတ်သား-
 မဟာဗြဟ္မာကြီးများ နှင့် သုဃာမဗြဟ္မာမင်းကြီး လိုက်ပါခြံရံ
 စေကာ ပတ္တမြား စောင်းတန်းမှ ကြွချီတော်မူခဲ့သည်။ ပတ္တမြား
 စောင်းတန်းတွင် ဘုရားရှင်၏ လကျောတော်က ပဉ္စသီခနတ်သား
 က စောင်းတီးလျက်၊ လက်ဝဲတော်က မာတလိနတ်သား အမှူး
 ရှိသော နတ်သားများက ပန်းနံ့ သာများ လက်စွဲ ပူဇော်လျက်၊
 မဟာဗြဟ္မာမင်းကြီးက ထီးဖြူတော်မိုးလျက်၊ သုဃာမ ဗြဟ္မာ
 မင်းကြီးက ယပ်လေခပ်လျက် အသီးအသီးခြံရံလိုက်ခဲ့ကြသည်။ ။

ဗုဒ္ဓဝင်းတွင် ရှေ့ဝင်း မရှိချေ၊ လက်နက်ဓားလှံများလည်း
 မကိုင်စွဲကြချေ၊ ရာဇဝင်းတွင် လကျောဝင်း၊ လက်ဝဲဝင်းများ
 အပြင် ရှေ့ဝင်း နောက်ဝင်းများလည်း ပါရှိသည်။ ဝင်းအားလုံး
 တွင် စစ်အင်္ဂါလေးပါးအနက် ဆင်၊ မြင်း၊ ခြေသည် သူရဲများ
 ပါကြရသည်။ လက်နက် ဓားလှံများလည်း ကိုင်စွဲကြရသည်။ ။

ရာဇဝင်းတွင် မင်းမှုထမ်း အလွှာစုံပါကြရသည်။ ကွမ်းရေ
 တော်ကိုင်များလည်း ပါကြရသည်။ သမားဘူးရားများလည်း
 ပါကြရသည်။ ဆေးကုသရာ၌ လုံခြုံမှုရှိစေရန် တင်းတိမ်ရုံမှူး
 များလည်း ပါကြရသည်။ စည်တော်စုံလည်း ပါကြရသည်။
 အကျယ်ကို အလိုရှိမှု အင်ရုံစာတမ်းတွင် ကြည့်ရှုလေ့လာ
 နိုင်သည်။ ။

၁။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဒု၊ ၁၄၆။
 ၂။ လောကဗျူဟာအင်ရုံစာတမ်း၊ ၁၅၀။

ဗုဒ္ဓ လက်ထက်တော်တွင် ဝင်းခင်း၍ ကြီးကျယ်ခမ်းနား လှသော ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲကြီးတရပ် ရာဇဂြိုဟ်မြို့တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူးသည်။ ဝိသာခသည် ချစ်ဇနီး ဓမ္မဒိန္နာကို ရှင်ပြုနိုင်ရန် ရွှေသမ်းစဉ်ဖြင့် ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းတော်သို့ ပို့ဆောင်ခဲ့သည်။ ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးကပါ မြို့တော်တခုလုံးကို တန်းဆာဆင်ပေးခဲ့သည်။ ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲကြီးတွင် လူထု လူတန်းစား အသီးအသီးက ပန်းနံ့သာများ လက်စွဲလျက် လိုက်ပါခဲ့ကြသည်။^၁။

ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ယင်းသို့သော ဗုဒ္ဓဝင်း နှင့် ရာဇဝင်းများကို တုပ၍ ဝင်းခင်း ရှင်လောင်း လှည့်လည်သည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း စင်စစ် ယင်းသို့ မဟုတ်ချေ။ ဝဇီရဓမ္မဆရာက “ကိလေသာမဒရ်ကို ပယ်လှန် ချိုးဖျက်ခြင်း၏ ပုဗ္ဗနိမိတ်ကို အကြောင်းပြု၍ စစ်ဝတ်တန်းဆာများ ဆင်မြန်းကာ စစ်အင်္ဂါလေးပါးဖြင့် ခြံရံလိုက်ပါကြရခြင်း ဖြစ်သည်။”^၂ ဟု ဖော်ညွှန်းထားလေသည်။

ဝဇီရဓမ္မဆရာ၏ အဆိုအမိန့်ကို ယုတ္တိထူရသော် “ဒါနပြုရခြင်းနှင့် စစ်ထိုးရခြင်းသည် အတူတူ” ဟူသော ဗုဒ္ဓ၏ ဖော်ညွှန်းချက်ဖြင့် ယုတ္တိထူချင်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ဖော်ညွှန်းချက်ကို လက်တွေ့ ဖော်ဆောင်ကြည့်ရသော် စစ်တိုက်ရခြင်းသည် ဆန့်ကျင်ဘက် သူပုန် သူကန် တဖက်ရန်များကို ပျက်ပြီးအောင်

၁။ ခုလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၊ ဒု၊ ၂၅၇။
၂။ ဝဇီရဓမ္မဒေသနာ၊ ၃၅။
၃။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၂၀။

ချေမှုန်းရခြင်း ဖြစ်သည်။ အနည်းငယ်သော စစ်သည်ဖြင့်လည်း စစ်သည်အများကို အောင်နိုင်တတ်ပုံများကိုလည်း လေ့လာ တွေ့ရှိနိုင်သည်။

ဒါနပြုခြင်း ဟူသည် ပေးကမ်းမှုကို ခေါ်ဆိုသည်။ ပေးကမ်း မှု ဟူသည် ပေးကမ်းလိုစိတ် ရှိမှ ပေါ်ပေါက်လာစကောင်းသည်။ မပေးကမ်းလိုခြင်းသည် မစ္ဆေရစိတ် ဖြစ်သည်။ ပေးကမ်းလိုခြင်း သည် သဒ္ဓါစိတ် ဖြစ်သည်။ ပေးကမ်းလိုမှု သဒ္ဓါစိတ်ကို မပေး ကမ်းလိုမှု မစ္ဆေရစိတ်က ကြိတ်ချေတတ်သည်။ သဒ္ဓါ နှင့် မစ္ဆေရ သည် ရန်သူ ဖြစ်သည်။

ပေးကမ်းလိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာရာတွင် သဒ္ဓါ နှင့် မစ္ဆေရတို့ အပြန်အလှန် သူ့နိုင် ငါနိုင် အပြိုင်ကြဲ၍ တိုက်ပွဲဆင်ကြရသည်။ သဒ္ဓါအနိုင်ရ၍ အောင်ပွဲခံသော် ပေးကမ်းလိုမှု ဖြစ်ပေါ်လာ တတ်သည်။ မစ္ဆေရ အနိုင်ရ၍ အောင်ပွဲခံမှုကား ပေးကမ်းလို စိတ်များ ဆိတ်သုံး၍ ပျက်ပြူးရလေသည်။ ဒါနပြုရခြင်းသည် စင်စစ် မစ္ဆေရ စသော အတွင်းရန်များကို ပြိုကွဲအောင် ဖြိုခဲ ရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ဝင်းများတွင် လိုက် ပါရသူများ အနေဖြင့် စစ်ဝတ်တန်းဆာများ ဆင်မြန်းလိုက် ပါရခြင်းသည် အလှူရှင်၏ နှလုံးသား စစ်မြေမှ အောင်နိုင်မှု အထိမ်းအမှတ်ကို ဖော်ဆောင်ပြသခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပြသရာတွင် တတ်နိုင်သော အလှူရှင်များက ရာဇဝင်းအတိုင်း

ရွှေဝင်း နောက်ဝင်း နှင့် လက်ဝဲ လက်ျာဝင်းများ ခင်းကျင်း ပြသခဲ့ကြသည်။

သို့ရာတွင် ရာဇဝင်းများကဲ့သို့ စစ်အင်္ဂါများ အစုံအလင် မပါနိုင်ချေ။ ခြေသည်သူရဲများ နှင့် သာ ခင်းကျင်း ပြသ ရတော့သည်။ စစ်လက်နက်များတွင်လည်း ဓားများလောက် သာ အသုံးပြုနိုင်ကြတော့သည်။ ပြည့်စုံသောဝင်းများကို တွေ့ရ ခဲ့တိသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဝင်းခင်း ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် အချို့က နားလည်မှု လွဲမှားတတ်ကြသည်။ မဆိုင်သည့် သိကြား ဗြဟ္မာ များ ပါရှိနေတတ်ကြသည်။ သိကြား ဗြဟ္မာများသည် ဗုဒ္ဓဝင်း နှင့်သာ သက်ဆိုင် ပတ်သက်လေသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာဝင်းသည် မစ္ဆေရစိတ် အောင်နိုင်ခြင်း အထိမ်းအမှတ်သာ ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓ၏ ဖော်ညွှန်းချက်သည် စစ်သည် အနည်းက စစ်သည် အများကို အောင်နိုင်မှု သရဖူ ဆောင်းနိုင်သကဲ့သို့ အနည်း ငယ်သော ပေးကမ်းမှုဖြင့် များမြတ်သော အကျိုးကျေးဇူးများ ဖြစ်ထွန်းပုံကို အဓိကထား ဖော်ညွှန်းလိုရင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ စစ်ဝတ်တန်းဆာ ဆင်မြန်းကာ ဝင်းခင်း၍ ရှင်လောင်း လှည့် လည်ခြင်းဖြင့် အရိုးကို အရှက်မဖုံးသော မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာကို ဆက်လက် ဖော်ဆောင်နိုင်ကြသည်။

ရှင်မယ်ခံပွဲ

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူများသည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ပွဲပြီး နောက်တရက်တွင် ရှင်မယ်ခံပွဲသဘင်ကို ဆက်လက် ကျင်းပလေ့ ရှိခဲ့ကြသည်။ အချို့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြည်သူများကမူ အခြေအနေ အရ မကျင်းပပဲ နေတတ်ကြသည်။ စင်စစ် ရှင်မယ်ခံ ပွဲသည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ၏ အညွန့်အသားသာ ဖြစ်သည်ကို လေ့လာ တွေ့ ရှိရသည်။

ရှင်မယ်ခံပွဲဟူသည် “ရှင်နာမယ် (နာမည်) ခံယူသည့် ပွဲ၊ သာမဏေဘွဲ့ခံယူသည့် ပွဲ” ဟု ဆိုလိုသည်။ ရှင်ပြု ပွဲကြီးနေ့က သာသနာ တောင်သို့ တက်ရောက်ခဲ့သော ပြုသစ်စ သာမဏေ သည် ရှင်အဖြစ်၊ သာမဏေ အဖြစ်သာ ရရှိခဲ့ပြီး ရှင်ဘွဲ့၊ သာမဏေ

ဘွဲ့ကို တပါတည်း မရရှိခဲ့သေးချေ၊ ရှင်ဘွဲ့ သာမဏေဘွဲ့ ရရှိရန် ရှင်မယ်ခံပဲ့ကြီးကို ဆက်လက် ကျင်းပခြင်း ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူများသည် ရှင်မယ်ခံသော နေ့တွင်လည်း ကျေးလက် ပြည်သူများကို ဖိတ်မန္တက ပြုကြသေးသည်။ ဆေးကုမ်း လက်ဖက် များဖြင့်လည်း တည်ခင်းညှော်ခံကြသေးသည်။ ရဟန်းတော်များကို ပင့်ဖိတ်၍ ဆွမ်း စသော ဒါနဝတ္ထုများ လှူဒါန်းကြသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။

ပြုသစ်စ သာမဏေ အား ဘွဲ့ပေးရာတွင် ရွာဦးကျောင်း ရဟန်းတော်ကသာ ဘွဲ့ပေးလေ့ရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ အချို့ ဒေသများတွင် ရှင်မယ်ခံပဲ့သို့ ကြရောက် ချီးမြှင့်ကြသည့် ရဟန်းတော်များထဲမှ နာယက ရဟန်းတော်ကသာ ဘွဲ့နာမံပေးသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။

ပြုသစ်စ သာမဏေအား ဘွဲ့နာမံများ ချီးမြှင့် အပ်နှင်းခြင်း ကာလည်း လွယ်ကူသော အလုပ် မဟုတ်ချေ။ ချီးမြှင့် အပ်နှင်းသော ဘွဲ့နာမံသည် ဆန်းကျမ်းရှိ ဆန်းနှင့် ညီညွတ်စေရသည်၊ ဂိုဏ်းနှင့် ညီညွတ်စေရသည်။ ချီးမြှင့်အပ်နှင်းသော ဘွဲ့နာမံက ပြုသစ်စ သာမဏေ အတွက် ကောင်းမြတ်သော နိမိတ် သြကာများ ဆောင်စေရသည်။

ဆန်းကျမ်းသည် သဒ္ဒါ၊ အဘိဓာန်၊ ဆန်း၊ အလင်္ကာ ဟူသော ကဝိလက္ခဏာ လေးဘာသာတွင် တဘာသာ အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ပဋ္ဌာန်းကျမ်း၊ ဆန်းကျမ်း၊ ဓာတုကထာကျမ်း ဟူ

သော အခက်ဆုံး ကျမ်းများတွင်လည်း တကျမ်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိ ပညာရှင်များက “ကျမ်းကြီး ပဋ္ဌာန်း၊ ကျမ်းငယ်ဆန်း၊ ကျမ်းလတ် ဓာတုကထာ” ဟု ဥဒါန်း ကျူး ဆလံ တင်ထားကြရသည်။

ဆန်းဟူသည် ဂရု၊ လဟု များကို စိစစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အသတ် ကာရန်ရှိသော အက္ခရာ နှင့် အာ၊ ဤ၊ ဦ စသော ဒီဃသရ ရှိသော အက္ခရာ များကို “ဂရု” ဟု မှတ်သားရ သည်။ အသတ်ကာရန်မဲ့ အက္ခရာ နှင့် အ၊ ဣ၊ ဥ စသော ရသ သရရှိသော အက္ခရာ များကို “လဟု” ဟု မှတ်သားရသည်။ ဆန်းသင်္ကေတဖြင့် ဂရုအက္ခရာကို “၂” ဟု သတ်မှတ်၍ လဟု အက္ခရာကို “၁” ဟု သတ်မှတ်ရသည်။ ယင်းသို့ ဂရု၊ လဟု စိစစ်ခြင်းကို “ဆန်းစစ်သည်” ဟု ဆိုစမှတ် ပြုကြသည်။

ဂိုဏ်းဖွဲ့ခြင်း ဟူသည် ယင်း ဂရု၊ လဟု ရှိသော အက္ခရာ သုံးခု လျှင် တစုပြု၍ ဖွဲ့စည်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ အက္ခရာ သုံးခု မပြည့် က ပြည့်အောင် ဖြည့်သွင်းရသည်။ အက္ခရာ တလုံးတည်း ဖြစ် ပါက ယင်း အက္ခရာ၏ ပင်ကိုယ် ဂရု၊ လဟု အတိုင်း အလားတူ အက္ခရာ နှစ်လုံး ဖြည့်သွင်းရသည်။

ဥပမာ “မာ” ဟူသော နာမည်ဖြစ်သည်။ အက္ခရာ သုံးလုံး မပြည့်၍ ဂိုဏ်းမဖွဲ့စည်းနိုင်။ သုံးလုံးပြည့်မီရန် မူလ အက္ခရာ ၏ ပင်ကိုယ် ဂရု အတိုင်း “မာ မာ မာ” ဟု ဖြည့်သွင်း ဂိုဏ်းဖွဲ့ရ သည်။

အက္ခရာ နှစ်လုံး ရှိရာတွင်လည်း နောက်ဆက် အက္ခရာ ရှိ
ပင်ကိုယ် ဂရု၊ လဟု အတိုင်း တစ်လုံး ဖြည့်သွင်းရသည်။ ဥပမာ
“ ရှင်ခေမာ ” ဟူသော ဘွဲ့နာမံ ဖြစ်သည်။ သုံးလုံး မပြည့်၍
ဂိုဏ်းမဖွဲ့နိုင်။ သုံးလုံး ပြည့်မီရန် နောက်ဆက် အက္ခရာ၏ ပင်ကိုယ်
ဂရု အတိုင်း “ ခေမာမာ ” ဟု ဖြည့်သွင်းရလေသည်။ ယင်း၌
ရှင်သည် လိုရင်းမဟုတ်။ ခေမာသာ လိုရင်းဖြစ်သည်။

ဂိုဏ်းဖွဲ့စည်းရာတွင် အက္ခရာ လေးလုံးဖြစ်နေမှ နောက်ဆုံး
အက္ခရာကို ပယ်၍ ဂိုဏ်းဖွဲ့ရသည်။ ငါးလုံးရှိမှ အစ အက္ခရာ နှင့်
အဆုံး အက္ခရာကို ပယ်၍ ကျန် အလယ် အက္ခရာ သုံးလုံးကို
ဂိုဏ်းဖွဲ့ရသည်။ အက္ခရာ ခြောက်လုံးရှိမှ နှစ်ဂိုဏ်းဖွဲ့ ရသည်။
အက္ခရာ ခုနစ်လုံး ရှစ်လုံး ရှိရာတွင်လည်း အက္ခရာ လေးလုံး
ငါးလုံးရှိရာတွင် ဂိုဏ်းဖွဲ့သကဲ့သို့ပင် ဂိုဏ်းဖွဲ့ရသည်။

“ ဂိုဏ်း မပြည့်က၊ ဆုံးဝဏ္ဏ၊ ဂ၊ လ အတိုင်း ပွား၊
တစ်လုံးရှိမှ၊ ထိုနည်းတူ၊ ပွားယူ သုံးလုံးထား၊

“ အက္ခရာသုံးခု၊ တစ်ဂိုဏ်း ပြုလော့၊ စတု ဌ ဝယ်၊
အဆုံးပယ်မှ၊ အစအဆုံး၊ မသုံးပဉ္စ၊ နှစ်ဂိုဏ်း ဆတည့်၊
သတ္တ အဋ္ဌ၊ စသည်တို့မှာ၊ ဤ နည်းသာ၊ မှတ်ပါ နှလုံး
ထား ”

ဂိုဏ်းဖွဲ့ရာတွင် လိုက်နာ ကျင့်သုံးအပ်သော ဆန်းနယူပဒေ
ဖြစ်သည်။ ဆန်းကျမ်းတွင် ဂိုဏ်းရှစ်ပါး ရှိသည်။ မဂိုဏ်း၊
နဂိုဏ်း၊ ဘဂိုဏ်း၊ ယဂိုဏ်း၊ ဇဂိုဏ်း၊ သဂိုဏ်း၊ ရဂိုဏ်း၊ တဂိုဏ်း
များ ဖြစ်ကြသည်။

ယင်းတို့တွင် မဂိုဏ်းသည် အလုံးစုံ ဂရုရှိသည်။ နဂိုဏ်းသည် အလုံးစုံ လဟု ရှိသည်။ ဘဂိုဏ်းသည် အစဉ် ဂရု ရှိသည်။ ယဂိုဏ်း အစဉ် လဟု ရှိသည်။ ဇဂိုဏ်းသည် အလယ်၌ ဂရု ရှိသည်။ သဂိုဏ်း သည် အဆုံး၌ ဂရု ရှိသည်။ ရဂိုဏ်းသည် အလယ်၌ လဟု ရှိ သည်။ တဂိုဏ်းသည် အဆုံး၌ လဟု ရှိသည်။ ယင်း ဂိုဏ်းများ များတွင် ဂိုဏ်းစောင့် နတ်သား နှင့် နတ်သမီးများ အပြင် နက္ခတ်များလည်း ရှိကြသည်။

“ မတ်ဘုံစေ၊ နသိဘ၊ ဘူလမိ၊ ယတိမ်သတ်၊
ဇနေပု၊ သုလိသ္မာ၊ ရာမိကြတ်၊ တတ်အာသ ”

ဆန်းကျမ်း ဓလေ့လာသူ ပါဠိပညာရှင်များ၏ ဂိုဏ်း၊ ဂရု၊ လဟု အနေအထား ဂိုဏ်းစောင့်နတ် နှင့် နက္ခတ်များကို အမှတ် ရှိ လွယ်ကူစေရန် သင်္ကေတ လမ်းညွှန်ချက် ဖြစ်သည်။ ယင်း သင်္ကေတ လမ်းညွှန်ကို ဇယားဖြင့် သရုပ်ဆောင် ပြသ လိုက် သည်။

လမ်းညွှန်ဇယား ပုံ (၁) ကို ကြည့်ပါ။

ပေးအပ်ချီးမြှင့်သော ဘွဲ့နာမံများကိုလည်း ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ ဟု စိစစ်ကြရသေးသည်။ ဣဋ္ဌဂိုဏ်းဟူသည် အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ် သော ဂိုဏ်းဟု ဆိုလိုသည်။ အနိဋ္ဌဂိုဏ်းဟူသည် အလိုမရှိအပ် မကောင်းမြတ်သော ဂိုဏ်းဟု ဆိုလိုသည်။ ဂိုဏ်းရှစ်ပါးတွင် မ , န , ဘ , ယ ယင်းလေးဝသော ဂိုဏ်းများကား ဣဋ္ဌဂိုဏ်းများ ဖြစ်သည်။ ဇ , သ , ရ , တ ယင်း လေးဝသော ဂိုဏ်းများကား အနိဋ္ဌဂိုဏ်းများ ဖြစ်သည်။

လမ်းညွှန်စာအုပ် (၁)

(၁)	(၂)	(၂၃)	(၄)	(၅)	(၆)	(၇)	(၈)
စာပိုဒ်	ဂရု-လဟု	ဂိုဏ်း	နက္ခတ်	လုံးရေ	ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ	အစောင့် နတ်သား	အစောင့် နတ်သမီး
မတ်ဘုံဇေ နသိဘ ချူလမိ ယတိမ်သတ် ဇေနပု သူလိုသွေ ရာမိကြွတ် တတ်အာသ	၂၂၂ ၁၁၁ ၂၁၁ ၁၂၂ ၁၂၁ ၁၁၂ ၂၁၂ ၂၂၁	မ န ဘ ယ ဇ သ ရ တ	ဇေဋ္ဌ ဘရဏီ မိဂသိ သတ္တမိသျှ ပုဏ္ဏဗုသျှ သွာတိ ကြတ္တိကာ သရဝဏ်	၁၈ ၂ ၅ ၂၄ ၇ ၁၅ ၃ ၂၂	ဣဋ္ဌဂိုဏ်း အနိဋ္ဌဂိုဏ်း	ဘုမ္မစိုးနတ်သား သိကြားနတ် လနတ်သား တိဋ်နတ်သား နေနတ်သား လေနတ်သား မီးနတ်သား အာကာသစိုး	သူရဿတီနတ်သွီး သူဠုရီနတ်သမီး မဏိမေခလာ သိရီနတ်သမီး ကာလကာဏီ

မဂိုဏ်း၊ နဂိုဏ်း နှစ်ပါးသည် မိတ်ဆွေနှင့် တူသော မိတ္တူ
 ဂိုဏ်း၊ ဘဂိုဏ်း၊ ယဂိုဏ်း နှစ်ပါးသည် ကျေးကျွန်နှင့် တူသော
 ဘစ္စဂိုဏ်း၊ ဇဂိုဏ်း၊ တဂိုဏ်း နှစ်ပါးသည် လျစ်လျူရှုအပ်သူ
 နှင့် တူသော ဥဒါသိန်ဂိုဏ်း၊ ရဂိုဏ်း၊ သဂိုဏ်း နှစ်ပါးသည်
 ရန်သူနှင့် တူသော ဝေရီဂိုဏ်း ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဘွဲ့နာမံများ
 ကောင်းမြတ်သော နိမိတ်ဩဘာကို ဆောင်စေရန် စိစစ်ကြရ
 သေးသည်။

ဘွဲ့နာမံရှိ ဂိုဏ်းစောင့်နတ်သားများ၏ အကျိုးအပြစ် နိမိတ်
 ဩဘာများကိုလည်း ဖော်ဆောင်ကြရသေးသည်။ ဘုမ္မစိုးနတ်
 သားကြောင့် မြေရမည်၊ သိကြားနတ်မင်းကြောင့် အသက်ရှည်
 မည်၊ လနတ်သားကြောင့် အခြံအရံများမည်၊ တိမ်နတ်သား
 ကြောင့် တည်ကြည်မည်၊ နေနတ်သားကြောင့် ဆင်းရဲပူပန်
 မည်၊ လေနတ်သားကြောင့် အရပ်တပါး လွင့်ပါးမည်၊ မီးနတ်
 သားကြောင့် မီးဘေးသင့်မည်၊ အာကာသစိုး နတ်ကြောင့်
 အကျိုးမဲ့မည်ဟု ဖော်ဆောင်ကြရမလေသည်။

“ဘုမ္မာ မြေ၊ ဣန္ဒြေ သက်ရှည်၊ တည်ကြည် စန္ဒာ၊
 တိမ်မှာ ခြေရွှေ၊ နေကား ဆင်းရဲ၊ လေကဲ့ ရပ်ပစ်၊ မီးချစ်
 ဘေးမြင်၊ ကောင်းကင် ကျိုးမဲ့။”

ဘွဲ့နာမံရှိ ဂိုဏ်းစောင့် နတ်သမီးများ၏ နိမိတ်ဩဘာ
 များကိုလည်း ဖော်ဆောင် ပြသကြရသေးသည်။ သူရဿတီ
 နတ်သမီးကြောင့် တေးကဗျာ လင်္ကာ စီကုံးနိုင်သည်။ သုန္ဒရီ
 နတ်သမီးကြောင့် ရည်းစားသန် ပေါများတတ်သည်။ သိရီ

နတ်သမီးကြောင့် ဘုန်းတန်းခိုး ကြီးမားတတ်သည်။ မေခလာ
နတ်သမီးကြောင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာ တိုးပွားတတ်သည်။ ကာလ
ကဏ္ဍီနတ်သမီးကြောင့် တန်းခိုးစည်းစိမ် ဂုဏ်သိရ် ဥစ္စာများ
ပျက်ပြားရတတ်သည်။

“ သူရဿတီ၊ မယ်ဒေဝီကြောင့်၊ တေးဂီ ကဗျာ၊
ဝါစာပြီပြီ၊ သုန္ဒရီကား၊ သိဂီနုထွား၊ ပျိုရည်းစားဟု၊
တပါးမေခလာ၊ ချမ်းသာပွားမို့၊ သိရီရွှေဘုန်း၊ လွန်နိုင်
နှုန်းသား၊ ကြေပြုံးတေဇ၊ ပျက်စီးရသည်၊ ကာလကဏ္ဍီ၊
ကျမ်းကိုမို့သည်။ ။ ဖွဲ့စီတတ်စေ ဉာဏ်ဆန်းပေ ”

ထို့ပြင် ရဟန်းတော်များသည် မိမိ ချီးမြှင့်အပ်နှင်းသော
ဘွဲ့နာမံ၏ ဥပဂါဒ်၊ မိတ္တု၊ ကာဏ၊ စုတ်များကိုပါ တွက်ချက်
စစ်ဆေးကြရသည်။ ဥပဂါဒ်သည် အန္တရာယ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်
သည်။ မိတ္တုသည် သေကြေပျက်စီးစေနိုင်သည်။ ကာဏသည်
ကောင်းကျိုးဟူသမျှကို ကွယ်ပစေနိုင်သည်။

စုတ်သည် အမြိတ္တစုတ်၊ လာဘစုတ်၊ သိဒ္ဓိစုတ်၊ ဝရစုတ်၊
ဟု လေးမျိုးရှိသည်။ အမြိတ္တစုတ်သည် ချမ်းသာစေနိုင်သည်။
လာဘစုတ်သည် လာဘ်ပေါများစေနိုင်သည်။ သိဒ္ဓိစုတ်သည်
အံ့ဩဖွယ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဝရစုတ်သည် ဆုထူးဆုမြတ်ကို
ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘွဲ့နာမံ ခံယူသူများအနေဖြင့် မိမိ
ဘွဲ့နာမံ စုတ်တခုခု ရရှိမှသာ နှစ်သက်လက်ခံလိုကြသည်။

တွက်ချက်ရန်မှာ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော လမ်းညွှန်ဇယား(၁) ရှိ
ဘွဲ့နာမံ၏ ဂိုဏ်းရနက္ခတ် အရေအတွက်နှင့် ပြုလတ္တံ့ လမ်းညွှန်

ဇယား (၂) ရှိ နေ့နံစဉ်အလိုက် ရရှိသော အရေအတွက်များ ကို ရောနှောရသည်။ ယင်းကို ဆက်လက်၍ ခုနစ်ခုဖြင့် စားရ သည်။

၁ - ခုကြွင်းမူ ဥပါဒ်၊ ၂ - ခုကြွင်းမူ မိတ္တူ၊ ၃ - ခုကြွင်းမူ ကာဏ၊ ၄ - ခုကြွင်းမူ အမြိတ္တစုတ်၊ ၅ - ခုကြွင်းမူ လာဘ စုတ်၊ ၆ - ခုကြွင်းမူ သိဒ္ဓိစုတ်၊ ၇ - ခုကြွင်းမူ ဝရစုတ် ရသည်ဟု တွက်ချက် ပြကြရသည်။

လမ်းညွှန်ဇယား ပုံ (၂) ကို ကြည့်ပါ။

“ပြုပြု သိမှု၊ နက္ခတ်စုကို၊ စက္ခုမာယာ၊ ဘူနာဂါနှင့်၊ မှန်စွာ သဘော၊ ရက်လိုက်နှောမှု၊ များလတ်ကလျှင်၊ စားထ ခုနစ်၊ တစ်နှစ်သုံးမှတ်၊ ကြွင်းမြင်လတ်မှု၊ ဥပါဒ် မိတ္တူ၊ ကာဏရှုလော့၊ စတု ပဉ္စ၊ ဆ သုညကား၊ မြိတ္တ လာဘံ၊ သိဒ္ဓိကံနှင့်၊ ဝရံ ပိုင်းခြား၊ စီလျှင်ထားသည်၊ ဤကား ဂိုဏ်းလင်္ကာဘုရား ”

ဘွဲ့နာမံ၏ နိမိတ်ဩဇာများကို လွယ်ကူစွာ သိရှိနိုင်ရန် ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓက လမ်းညွှန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရှင်ခေမာဟူသော နှစ်လုံးဘွဲ့နှင့် “ မာ ” ဟူသော နာမည်များသည် ဂိုဏ်းရှစ်ပါး တွင် မဂိုဏ်းဖြင့် မှည့်ခေါ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှင်ခေမာက တနင်းလာသားဖြစ်၍ မာက ကြာသပတေး သမီး ဖြစ်သည်။

၁။ ဆရာတော်ဗုဒ္ဓရေး၊ ဆန်းနိဿယ၊ ၇၁။

လမ်းညွှန်စာပေး (၂)

အမှတ်စဉ်	(၁)	(၂)	(၃)	(၄)	(၅)	(၆)	(၇)	(၈)
		၁ - နွေ	၂ - လှ	၃ - ရှိ	၄ - ဟူး	၅ - တေး	၆ - ကြာ	၈ - နေ
		၈	ကျွ	မာ	ယာ	ဘူ	နာ	ဂါ
		သည်	ကုန်း	ပြည်	အောင်	လှ	တန်း	ဆောင်
နက္ခတ် - ၂၀ ထိ ရောကိန်း	ရသနာ	၆	၂	၅	၁	၄	၇	၃
	ပိဋကတ်သနာ	နာ	ဂါ	၈	ကျွ	ဟာ	ဘူ	
	နံသနာ	နောင်	ဆို့	သည်	ကား	မြ	အ	လား
	ရသနာ	၇	၃	၆	၂	၅	၁	၄
နက္ခတ် - ၂၀ အထက် ရောကိန်း	ရသနာ	၇	၃	၆	၂	၅	၁	၄
		၈	ကျွ	ဟာ	ဘူ	နာ	ဂါ	
		သည်	ကုန်း	ပြည်	အောင်	လှ	တန်း	ဆောင်
		ရသနာ	၆	၂	၅	၁	၄	၇

ရှင်ခေမာ၏ ဂိုဏ်းယှဉ်နက္ခတ်ကား ၁၈ လုံး ဖြစ်သည်။ ယင်းနက္ခတ် ၁၈ လုံးသို့ လမ်းညွှန်ဇယား (၂) တွင် တနင်းလာနံ အောက်ရှိ “ ကွေ ” အရ ၂ - နှင့် ရောလိုက်ပါက ၂၀ ရသည်။ ယင်းကို ၇ ဖြင့် စားပါက ၆ - ခု ကြွင်းသည်ကို တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်ခေမာဟူသော ဘွဲ့နာမံသည် သိဒ္ဓတ္ထစုတ်ရသည်ဟု သိရှိရသည်။

“ မာ ” ၏ ဂိုဏ်းယှဉ်နက္ခတ်လည်း ဇေဋ္ဌနက္ခတ်၊ ၁၈ လုံး ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း ၁၈ လုံးသို့ လမ်းညွှန်ဇယား (၂) တွင် ကြာသပတေးနံအောက်ရှိ “ ဘူ ” အရ ၄ - နှင့် ရောလိုက်ပါက ၂၂ ဖြစ်သည်။ ယင်းကို ၇ - ဖြင့် စားပါက ၁ - ခု ကြွင်း၍ ဥပါဒ်ကျသည်ကို တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ စုတ်မရ၍ နှစ်သက်ဖွယ် မရှိချေ။

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်မယ်ခံပွဲတွင် ဘွဲ့နာမံ ချီးမြှင့်အပ်နှင်းခြင်းကား ခဲခက်လှသည်။ သို့ဖြစ်သည်နှင့် အမျှ အပြစ်အနာဆာကင်းသော ဘွဲ့နာမံကား ရခဲလှသည်။ ထို့ကြောင့်ပေလား မသိ၊ ရှမ်းပြည်နယ်ဖက်တွင် ရှင်တပါးဘွဲ့တလုံး အတွက် ၁၀ - မျိုး၊ ၁၅ - ကျပ်မျိုး ပေးလှူပူဇော်ကြသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ ဤကား ဗုဒ္ဓဘာသာနယ်ပယ်မှ နာမက ရဏမင်္ဂလာပွဲကြီး ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓက ရှင်မယ်ခံပွဲကို သီးသန့် ပြုလုပ်ရမည် ဟူ၍ ကား လမ်းညွှန်ခဲခြင်း မရှိချေ။ ကာလ၊ ဒေသအလိုက် ဆန်းသစ် ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု လေ့လာ သိရှိရပေသည်။

x x x

ပန်း နှင့် မြန်မာ

မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ပန်းများက ဝေဆာ နေတတ်ချေသည်။ ပန်း နှင့် မြန်မာ၊ မြန်မာ နှင့် ပန်းတို့ကား ခွဲခြားမရသော အရာများသာ ဖြစ်သည်။ နေ့စဉ် ဆင်ယင်ထိုး ဖွဲ့ရာ နှင့် သုံးပါးရတနာ ကိုးကွယ်ရာများတွင် ပန်းမပါယင် မပြီး တတ်ကြချေ။

မြန်မာပြည်သူတို့သည် သမီးရည်းစား စကားပြောရာ နှင့် ဗေဒင်ဆိုင်ရာများတွင်ပင် ပန်းကို “အတိတ်ကောင်၊ နိမိတ် ကောင်” အဖြစ် စေတား အသုံးချလျက် ရှိသည်။ မြန်မာတို့၏ ဝန်းကျင်ကား ပန်းအတိပြီးလျက် ရှိချေသည်။

ဗေဒင်ဆိုင်ရာတွင် “နံနက်ကို သပြေ၊ ဖူးဝေဝေ၊ ညနေကို ချယား၊ ပန်၍သွား၊ သိကြားသော်မှ၊ နေရာချ၏” စသည်

၁။ ရှာမရကန်၊ ဒု၊ ၂၀၆။

ဖြင့် ပန်းကို အတိတ်ကောစင် နိမိတ်ကောင် အဖြစ် ကော်ကံယူ အသုံးချထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သမီးရည်းစား ဆိုင်ရာများတွင် “သင်းပေါင်းရိုးရှည်၊ နှိုင်းမြောက်စည်၍၊ အမည်ခေါ်မုန်း၊ နိမိတ်ပန်း နှင့်၊ လန်းလန်း ရောက်အောင်၊ လှထွတ်ခေါင်ကို၊ ကျေးမောင်ယူချေ၊ ဆက်ပို့ လေလော့” စသည်ဖြင့် ပန်းကို နိမိတ်တမန်အဖြစ် စေစား အသုံးချထားသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ ကျေးဖြင့် ပန်းပို့ ဆက်စေခြင်းသည် “မယ့်ကို အမြဲတစေ အမှတ် ရနေပါသည်” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ကျူး လိုရင်း ဖြစ်သည်။

ထိုမျှသာမက တခါတရံ မြန်မာတို့၏ အိမ်ထောင်ရေး လူမှု ဆိုင်ရာများကိုပင် ပန်းများက အဆုံးအဖြတ် ပေးတတ် ကြောင်းကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပြန်သည်။

“ ပန်း နီနီ မပန်လေနှင့်
အမယ်မှာ နတ်ပန်းပွင့်တဲ့
အတင့်ငယ်မှ ရဲချင်
ပျော်လိုအားနှင့် ခေါင်းဖျားတင်
အရင်လူနှင့် လွဲတတ်တယ်။ ။

ခိဘဘိုးဘွား၊ ဆိုစကားကို
နားမျှ မဝင်၊ ထိမထင်ပဲ
ကြို့ပင်ကြီးမြောက်၊ ပိတောက်ပင်တောင်
ညောင်ပင်ကြီးရင်း

၁။ နဝဒေးဆို “လျင်ကြောင်းကျိုးရည်” ဒါ ရတု။

ကောက်စိုက်ကယ်ပြန်၊ ထိန်ကန်တွင်းမှာ
 လာရင်မျက်မြင်
 နေမလှန်းတဲ့၊ ပန်းလွင်လွင်ကို
 ရှင်လို့ မြူးလို့၊ ကစားလို့လို့
 ဝါဆိုဦးက ပန်းဖူးတယ်။ ။

အမယ်မင်း ဖြစ်ရလေခြင်း....
 ယင်းမာရယ်ပေါ်၊ တော်သလင်း နှင့်
 မိုးတွင်ဝါဝင်
 ဟိုဆောင်ဦးသို့၊ မကူးခင်က
 အရင်လူနှင့် ကွဲရတယ်ရှင်။ ။

အပျိုစင် ငယ်ကကျမ်းပါတဲ့
 လှမ်းတုံထင်လေး ၁”

မြန်မာတို့ ပန်းကို အလွန်ချစ်ကြလွန်း၍လား မသိ၊ သက္ကရာဇ်
 ၁၁၆၈ ခုနှစ်က မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ပန်းပြဿနာ ပေါ်ခဲ့
 ဖူးလေသည်။ ဖြစ်ရပုံက ရွှေနန်းတော်သို့ ပန်တော်ပန်း
 ဆက်သရသူ ပန်းတော်ဆက်များသည် သက်ဆိုင်သည့် မင်းသမီး
 များသို့ ပန်တော်ပန်း မဆက်၊ မသက်ဆိုင်သည့် မင်းသား
 များသို့ ပန်တော်ပန်း ဆက်သကြရုံမျှမက လက်ကျန်ပန်းများ
 ကိုပါ ဈေးသို့ ရောင်းချပစ်လိုက်ကြသည်။ ဤတွင် ပန်းပြဿနာ
 ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ ရာဇာဓိကဘော်ဆို “ သုံးတောင်ဒိုင် ” ဒိုင်ချင်း။
 မြန်မာစာ၊ ပ။ ၆။

“သဇင်ပန်းတော်များ ရွှေနှန်းတော်သို့ မဆက်
မသွင်းသေးသည်ကို မင်းသားအိမ်သို့ ပန်းများရောက်
ကြောင်းနှင့် ကြားသိတော်မူရသည်။ ကျီဝန်ကို တန်းမှ
ထား၊ ပန်းဆက်လာသူကို ရအောင်တောင်း ”

ရွှေနှန်းတော်က တိုက်ရိုက် ထုတ်ပြန်လိုက်သော အမိန့်
တော်ဖြစ်သည်။ ရွှေနှန်းတော်၏ အမိန့်တော်ကြောင့် လွတ်တော်
ကပါ ထပ်ဆင့် အမိန့် ထုတ်ပြန်လိုက်ရပေသည်။

“ရွှေမြို့တော် ဝန်မင်းစာ မပါလျှင် သဇင်
ပန်းတော်များကို မည်သူမျှ ဈေးတွင် မရောင်း
ရ ”

လွတ်တော်က အမိန့် ထုတ်ပြန်လိုက်သည်မှ စ၍ မြို့ဝန်မင်း
ထံ ပန်းထောက်ခံစာများ ယူကြရတော့သည်။ ထောက်ခံစာ
မပါပဲ ပန်းရောင်းချသူ ဧည့်သည် ကြိမ်ဖြင့် ပြင်းစွာ ရိုက်ခတ်
သော ဟူ၏။ ယင်းသို့သော ပန်းအရေးတော်ပုံကို မျက်ဝါး
ထင်ထင် ဧည့်မြင်လိုက်ရသော ရကန်ဆရာကြီး ဦးတိုးက သူ၏
ကမ္ဘာကျော် ရာမရကန်ကြီးတွင် မှတ်တမ်းတင်ဖြစ်အောင် တင်
လိုက်နိုင်သည်။

“တချို့က နီပြာပြာ၊ တချို့က ဖြူဝါဝါ၊ တချို့
မှာ ချိပ်ပွဲ၊ တချို့မှာ ပန်းရင်လို၊ ပင်ဆင့်ပန်းပျံ၊

၁။ မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ - တွဲ၊ ၂၀၉။

၂။ မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ - တွဲ၊ ၂၀၉။

ဘွဲ့မည်ရည် ခံခြင်းတွင်၊ ဝေယံနန်းမြင့်၊ ပင်တိုင်းတင်မို့၊
မြို့ဝန်မင်းစာ လိပ်မပါပဲ၊ ကွယ်ရာစေ့ပြင်၊ ရောင်းလို့
များ မြင်မလား၊ သေချင်သေ၊ ရှင်ချင်ရှင်၊ အင်တန်
အင်တန်၊ ရာဇဝတ်တော် ခံရသည်။ မြတ်ပန်တော်ပန်း၊
ခိုင်လုံးလန်းကို၊ ဟိုလောင်းပန်းပွင့်၊ ဘယ်ဂုဏ်ကြောင့်
ဝင့်မတုန်း။ ဘုန်း နှင့် ကံ နှင့် ရွှေသဇင် ၁”

မြန်မာတို့သည် ဤမျှပင် ပန်းကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးခဲ့ကြသည်။
ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့၏ သုံးပါးရတနာ ကိုးကွယ်ရာများတွင်
ရွှေပန်း၊ ငွေပန်း၊ ကြည်းပန်း၊ ရေပန်းများ နှင့် ထန်း၊
အုံးညွန့်ညို၊ ကုက္ကို၊ နေဇာ၊ အင်္ဂါ ချယား၊ ပတ္တမြား ညွန့်
ထီး၊ သပြေသီး ဟု ပန်းကြီး အမြတ် ခုနှစ်ရပ်တို့ အထပ်ထပ်
ဝေဆာ ပန်းပဒေသာ ဖြစ်နေရခြင်းကား အဆန်း မဟုတ်
ပါချေ။

သို့တစ၊ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ပန်းများ အလျှံတောင်နှယ်
မံလျက် မိုးပျံအောင် ဝေဆာနေခြင်းသည်ကား မဟာဆံ
ဂုဏ်ခံချင်၍တော့ မဟုတ်၊ မြန်မာတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ဤသို့
ဤနှယ် ပန်းမျိုးစုံ ချယ်လှယ်၍ ပရိတ်အိုး၌ စိုက်ထိုးရခြင်း
သည် “ သာသနာတော်၏ အထူးသဖြင့် တောက်ပထွန်းလင်း
ခြင်း၊ စည်ပင် ပြန့်ပွား များပြားခြင်း တည်းဟူသော နိမိတ်
ဩဘာများကို အကြောင်း ပြု၍ စိုက်ထိုး ကြရခြင်းသာ
ဖြစ်သည် ”

၁။ ရာမရကန်၊ ပ၊ ၉၇။
၂။ ဝဇီရဓမ္မဒေသနာ၊ ၃၅။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ စီမံခင်းကျင်းဖွယ်ပြု လင်္ကာ

မြန်မာ့စာဆိုများသည် မိမိတို့ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ ရိုးရာများကို မျက်ခြည်မပြတ် ဖော်ထုတ် စပ်ဆို ခဲ့ကြသည်။ စာဆိုတို့၏ ကျေးဇူးကြောင့် နှောင်းခေတ် မြန်မာပြည်သူများ သည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ ရိုးရာ အသီး အပွင့်များကို အောင်အောင်မြင်မြင် စားသုံးနေကြရပြီ။ ပန်ဆင်နေကြရပြီ ဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် ပုဂံ၏ သမီးပျိုများ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့ခဲ့သော ဆံထုံး ထုံးနည်း ၅၅ မျိုးကို စာဆိုတော် ရဝေ ရှင်ထွေး၏ အမြော်အမြင် ကြီးမှုကြောင့် ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာ့ သမီးပျိုများ ပုံမပျက် ပန်းမပျက် ဆင်ယင် ထုံးဖွဲ့နေနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှင်ဥတ္တမကျော်သည် အရေးအသား ကျစ်လစ် သိပ်သည်း၍ ပြောင်မြောက် လှသော ၉ ပိုဒ် မျှသော တောလား ရတနာဖြင့် စာဆိုတော် အောင်လံ ကို ကောင်းစွာ စိုက်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။

ရဝေ ရှင်ထွေးသည်လည်း ယင်းကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ သူမ၏ ဆံထုံး ထုံးနည်း ၅၅ မျိုး အန်ချင်းဖြင့် စာဆိုတော် အောင်လံ ကို ကောင်းစွာ စိုက်ဆောက် နိုင်ခဲ့လေသည်။ ယင်းတို့၏ စာဆို တော် အောင်လံ ကောင်းစွာ စိုက်ဆောက် နိုင်ခြင်း ကလည်း နှောင်းခေတ် မြန်မာပြည်သူတို့၏ အလေးပြုထိုက်သူကို အလေး ပြုခြင်းများနှင့် သက်ဆိုင် ပတ်သက်လျက် ရှိပေသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ စီမံခင်းကျင်းဖွယ်ပြု လင်္ကာကို ရေးဖွဲ့ခဲ့သော အမည် မသိ စာဆိုသည်လည်း အလေးပြုထိုက် သူ များ တွင် အလေးပြုထိုက်သူ တဦးသာ ဖြစ်ပေသည်။ စာဆို၏ ရတုကား “ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၊ စီရင်ရာကို” အစချီထားသည်။ စာဆို၏ ရတု သည် ရဝေရှင်ထွေး၏ ဆံထုံး ထုံးနည်း ၅၅ မျိုး အန်ချင်း ကဲ့သို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် စီမံခင်းကျင်း ရမည့် စီမံ ခင်းကျင်းဖွယ် ရာ အဖြာဖြာကို ရတု တပိုဒ်တည်းဖြင့် ခြုံငုံ စပ်ဆိုထားသည်။ စာဆို၏ကျေးဇူးကြောင့် စည်ကား သိုက်မြိုက် လှသော ရှေး ခေတ် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အခမ်းအနားကိုလည်းကောင်း ရှေးခေတ် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ ရိုးရာများကိုလည်းကောင်း အစင်းသား အထင်းသား တွေ့မြင်ရလျက် ရှိပေသည်။

မြန်မာပြည်သူများ အနေဖြင့် ဗုဒ္ဓဒဿနများ အပြင် ဝေဒ ဒဿန များကိုလည်း ယုံကြည် ကိုးစားလျက် ရှိရာ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အစီအမံများတွင် ဗုဒ္ဓဒဿန များကို ဝေဒ ဒဿန များဖြင့် နှီးနှှယ် စပ်ဟပ်ထားသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပေသည်။ ယင်း ကား နိမိတ်ဩဘာများပင် ဖြစ်သည်။ နိမိတ်ဩဘာ ဟူသော

စကားလုံးများသည်လည်းကောင်း အတိတ် တဘောင် ဟူသော စကားလုံးများသည်လည်းကောင်း ဝေဒဒဿနတွင်သာ ရှိ၍ ဗုဒ္ဓဒဿနတွင် မရှိချေ။ ဗုဒ္ဓဒဿန သည် ကြောင်းကျိုးဆက် ဝါဒဖြစ်ရာ ဝေဒဒဿနများ ဖြစ်သည့် အတိတ်၊ နိမိတ်၊ တဘောင်များကို အကြောင်းပစ္စည်းတရား အဖြစ် ယူသော် ရစကောင်း၍ သြဘာကို အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် တရားအဖြစ် ယူသော် ရစကောင်းသည်သာ ဖြစ်လေသည်။

“ထွက်မြောက် ဘုံသုံးတစ်
 နှုံးဖြစ်ချည်မျှင်
 စီရင် လှစ်ဖြာ”

ယင်းစာပိုဒ်တွင် “နှုံးဖြစ်ချည်မျှင်၊ စီရင်လှစ်ဖြာ” ဟူသော စာပိုဒ်များသည် ဗုဒ္ဓဒဿနအရ အကြောင်းပစ္စည်းတရားဖြစ်၍ ဝေဒဒဿန အရ အတိတ် နိမိတ် တဘောင်များ ဖြစ်သည်။ “ထွက်မြောက် ဘုံသုံးတစ်” ဟူသော စာပိုဒ်သည် ဗုဒ္ဓဒဿန အရ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန် တရားဖြစ်၍ ဝေဒဒဿန အရ သြဘာ များ ဖြစ်သည်။ စာပိုဒ် တခုလုံး၏ ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ်ဟန် မှာ “မင်းကိုယ်ချည်ကို သုံးဆယ် တမျှင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သုံးဆယ် တဘုံမှ ထွက်မြောက်ရသည်” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းကိုယ်ချည် သုံးဆယ် တမျှင် ပြုလုပ်ခြင်းသည် အကြောင်း ပစ္စည်းတရား ဖြစ်သည်။ ဝေဒဒဿန အရ အတိတ်ကောက် နိမိတ်ကောက် ခြင်းများဟု ဆိုနိုင်စကောင်းသည်။ သုံးဆယ် တဘုံမှ ထွက်မြောက်ခြင်းသည် ဗုဒ္ဓဒဿန အရ အကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်တရား ဖြစ်သည်။ ဝေဒဒဿန အရ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်

လာသော အောင်မြင်မှု သြဘာ ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ရှင်ပြု
မင်္ဂလာ စီမံခင်းကျင်းဖွယ်များသည် ဤနည်းနှင့်နှိုင်းချည်းသာ
ဖြစ်သည်။ သို့ဆိုရလင့်ကစား ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ရိုးရာများ
သည် ဗုဒ္ဓဒဿန အရ ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ်သော ဓလေ့
ရိုးရာများ ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့ ယနေ့တိုင်
လက်ခံ သုံးစွဲနေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

“ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၊ စီရင်ရာကို၊ လင်္ကာစကား၊ သံချို
ကြားအံ့၊ နဂါးဂဠုန်သုတ်၊ ပါဠိလိပုတ်ဌာနာ၊ သမုဒ္ဒရာ
ဗေလှိုင်း၊ ရေကသိုဏ်းစီးဖြန်း၊ ရှင်ရဟန်း၏၊ သင်္ကန်း
တိုင်းခို၊ မင်းကိုယ်လက်တမြောက်၊ ထွက်မြောက်ဘုံ
သုံးတစ်၊ နှုန်းဖြစ်ချည်မျှင်၊ စီရင်လှစ်ဖြာ၊ သစ္စာလေးလီ၊
ပရိတ်ချည် ပရိတ်ပန်း၊ လေးခန်း မင်္ဂချိုး၊ ကံဆောင်
အိုးတည့်၊ ရေချမ်းအိုး ဆယ်တစ်၊ မီးငြိမ်းလစ်ရှင့်၊
ဖိုလ်ဖြစ်မိုးယူ၊ ထီးဖြူ လေးထား၊ မုလေးပွားနှင့်၊
ကုက္ကားတမ်းခွန်၊ သုံးခွန်ဗေဓိ၊ ဒိဋ္ဌိအောင်ချိုင့်၊ ဆီမီး
တိုင်ဆွဲ၊ ပြဘိမှန်စွာ၊ သံသာလှူချန်၊ မင်္ဂလံ၌၊ ငှက်ချေး
ခံ ဝမ်းသာ၊ ပြင်ဘက်ထား၍၊ ကျောကားတိုင်းသိ၊
ငါးပိ ဆားငြုတ်၊ ထုပ်လုပ်ပေလင့်၊ ရေဖြင့်မဆေး
ကြော၊ ငှက်ပျောဖီးဆိုင်၊ မြီးခိုင်မစောင်းမတ်၊ ကောင်း
မြတ် မသုံးပြီး၊ အုန်းသီး တသုံး၊ ထေရ်ဖုန်း ဥပဂုတ်၊
မာရ်နတ်ယုတ်၏၊ ရန်ငုတ်ကြဉ်ပရာ၊ တင်သပါလော့၊
ဖမ္မာ ယပ်ထမ်း၊ တခန်း သပိတ်လွယ်၊ မွေးမယ်မယ်ကား၊
ဝတ်ဖွယ် ဝတ်ရာ၊ ထိပ်မှာ ဆောင်ရွက်၊ မိတ်ဆက်ကွမ်း

တောင်၊ ကိုင်ဆောင်ပျိုများ၊ ရှေ့ကထား၍၊ ခုနစ်
 ဘဝါးလှမ်း၊ စီးဖြန်း ဘာဝနေ၊ “အဟံ ဘန္တေ၊
 သံဃမဇ္ဈေ ပဝေသနံ အာပုစ္ဆာမိ” ပုဂ္ဂိုလင်းဆိုး
 မင်းကိုယ်ချည်တွင်း၊ ရှင်လောင်းသွင်းသည်။ ။မယွင်း
 ရှေးထုံးစဉ်လာတည်း။”

စာဆိုသည် မိမိ ရေးသားလိုသော ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၏ စီမံ
 ခင်းကျင်းဖွယ်များကို တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းဖြင့် လိုရင်းပြဆိုသား
 သည်။ စာဆို၏ ကဗျာကား ရဝေရှင်ထွေး၏ ဆံထုံး ထုံးနည်း
 ၅၅ မျိုးအန်ချင်းကဲ့သို့ သြဇာဂုဏ်မြောက်လှတော့သည်။ စာဆို
 သည် သြဇာဂုဏ်မြောက်လှသော သူ၏ လင်္ကာဖြင့် မြန်မာပြည်
 သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် စီမံ ခင်းကျင်းဖွယ်ရာ အဖြာဖြာကို
 ခရေစေ့တွင်းကျ ပြဆိုထားနိုင်ခြင်းကပင် သူ့လင်္ကာ သူ့
 ဝါသနာ၏ အရည်အသွေးများကို ကောင်းစွာ ထက်မြက်
 စေခဲ့လေသည်။

ရတု၊ ကဗျာ၊ ပျို့လင်္ကာများ စပ်ဆိုရာတွင် မရှိ နိမိတ်ပုံသို့
 အာရုံဝင်စား ဖပ်ဆိုခြင်း၊ အရှိ နိမိတ်ပုံသို့ အာရုံဝင်စား စပ်ဆို
 ခြင်းနှင့် အရှိ နိမိတ်၏ မူလစီးဆင်းရာ အခြေခံဗျူဟာပတ်နိမိတ်ကို
 ဖော်ထုတ် ဖပ်ဆိုခြင်းဟု သုံးမျိုးရှိလေသည်။ စာဆို၏ ရှင်ပြု
 မင်္ဂလာ အစီအစဉ်ပြု လင်္ကာသည် မရှိနိမိတ်ပုံသို့ အာရုံဝင်
 စား၍ ဖန်တီး ဖပ်ဆိုထားခြင်း မဟုတ်။ အရှိနိမိတ်ပုံသို့ အာရုံ
 ဝင်စား စပ်ဆိုထားခြင်းသာ ဖြစ်သည် ဆိုခြင်းကို စာဆို၏

၁။ အမည်မသိ စာဆိုရေး “ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၊ စီရင်ရာကို ”
 ချီးရတု။

ကဗျာက သက်သေ ညွှန်းလျက် ရှိပေသည်။ ရတု၏ အချို့
သော အဖွဲ့ဗန္ဓုများတွင် အရှိန်မိတ်၏ မူလစီးဆင်းရာ အခြေခံ
ဗျူဟာပုံစံကိုပင် ဖော်ထုတ် စပ်ဆိုထားသည်ကို လေ့လာ
တွေ့ရှိရပေသည်။

“နဂါးဂဠုန်သုတ်၊ ပါဠိသိပုတ်ဌာနာ၊ သမုဒ္ဒရာ
ဗေဒသိုင်း၊ ရေကသိုဏ်းစီးဖြန်း၊ ရှင်ရဟန်း၏၊ သင်္ကန်း
တိုင်းခို၊ မင်းကိုယ် လက်ဘဒမြောက်၊ ထွက်မြောက်ဘုံ
သုံးတစ်၊ နှုန်းဖြစ် ချည်မျှင်၊ စီရင် လှစ်ဖြာ”

စာဆို၏ ရတုမှ အဖွဲ့ဗန္ဓုတခု ဖြစ်သည်။ ယင်းအဖွဲ့ဗန္ဓုသည်
မင်းကိုယ်ချည်၏ မူလစီးဆင်းရာ အခြေခံ ဗျူဟာပုံစံကို ဖော်
ထုတ် စပ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းအဖွဲ့ ဗန္ဓုဖြင့် နဂါး
ကို ဂဠုန်သုတ်ရာမှ မင်းကိုယ်ချည် ဖြစ်ပေါ်လာရပုံကို ပြညွှန်း
ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

စာဆို၏ စေတနာကား ထက်သန် ကြီးမားလှတိသည်။
ဘုန်းတော်ကြီးများသို့ ငါးပိ၊ ဆား၊ ငရုပ်များ ထုတ်လုပ်
လှူဒါန်းရာတွင် သွင်းထိုးလုပ်နည်း ဗျူဟာပုံ အသေးစိတ် လမ်းညွှန်
ချက် ပေးထားပေသည်။ သစ်ရွက်စုရွက်တွင် ကျောဘက်နှင့်
ဝမ်းဘက်များ ရှိကြသည်။ အပေါ် မျက်နှာပြင် ငှက်ချေးခံ
ကို ဝမ်းဟု မှတ်သား၍ အောက်မျက်နှာပြင်ကို ကျောဟု
မှတ်သားရသည်။ ငါးပိ၊ ဆား၊ ငရုပ်များကို ထုတ်လုပ်
လှူဒါန်းရာတွင် သစ်ရွက်၏ ကျောဘက်ဖြင့် ထုပ်လုပ် လှူဒါန်း
ရမည်ကို စာဆိုက အသေးစိတ် လမ်းညွှန် သွန်သင် ထား
လေသည်။

မင်းကိုယ်ချည်၏ အမွန်အစ

မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြု မင်္ဂလာတွင် သူ မပါယင် ပဲ့မပြီး သလောက် သူ့ကို အစွဲကြီးကြာတိသည်။ သူဆိုသည်ကား အခြား မဟုတ်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဓလေ့ ရှိုးရာများတွင် အစိတ်အပိုင်းတခု ဖြစ်သည့် မင်းကိုယ်ချည်ပင် ဖြစ်သည်။

မင်းကိုယ်ချည်ဆိုယင် မြန်မာပြည်သူတိုင်း သိနားလည်ပြီး ဖြစ်နေတတ်သည်။ မင်းကိုယ်ချည်ကား ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ မျက်နှာစိမ်း ဧည့်သည် မဟုတ်ချေ။ သို့ရာတွင် မင်းကိုယ်ချည်၏ ဇာတိချက်ကြော့ မွေးရပ်မြေကိုကား ဗုဒ္ဓ ဘာသာ မြန်မာပြည်သူတိုင်း မသိရှိကြ။

မင်းကိုယ်ချည်၏ ဇာတိချက်ကြော့ မွေးရပ်မြေကို သေချာ
ဂန မသိကြပဲလျက် သိသယောင်ယောင်နှင့် ယောင်တောင်
တောင် အသိလုပ်နေခြင်းကလည်း သဘာဝကျသော လုပ်ရပ်
မဟုတ်ချေ။

မင်းကိုယ်ချည်၏ အမုန်အစကား အဘယ်နည်း။

ပါဠိလိပုတ်ပြည်တွင် ရဟန်း တပါးသည် မြစ်ဘရံ၌ ရေ
ကသိုဏ်း စီးဖြန်းနေသည်။ ဂဠုန်လိုက် နဂါးသည် သေအံ့သော
ဘေးမှ ကြောက်သောကြောင့် အသက် ချမ်းသာရာ ရရန်
ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းလျက် ရှိသည့် ရဟန်း၏ သင်္ကန်းတွင်းသို့
ပြေးဝင် ပုန်းခိုလိုက်ရသည်။

ရဟန်းလည်း မိမိတွင် အသင့်ရှိသော ပရိတ်ချည်ကို နဂါး
ကိုယ်နှင့် အမျှ ပြုလုပ်၍ ပရိတ်မေတ္တာ ဘာဝနာပွားကာ နဂါး
လည်သို့ စွပ်ပေးလိုက်သည်။ ပရိတ်မေတ္တာ ဘာဝနာဖြင့် ထုံ
သောချည်ကြောင့် ဂဠုန်မင်း အမျက်ပြေကာ နဂါးမင်းလည်း
အသက်ချမ်းသာရာ ရသွားလေသည်။

ဤကား စာဆို၏ လက်တန်းဉာဏ် အရ မင်းကိုယ်ချည် ၏
အမုန်အစကို ပြည့်နိုးခြင်း ဖြစ်သည်။

မင်းကိုယ်ချည်၏ အမုန်အစကို လေ့လာ ဆန်းစစ်ရာတွင်
ယုတ္တိဗေဒ နှစ်ရပ်ဖြင့် လေ့လာဆန်းစစ် သင့်သည်။ ယင်းတို့
ကား မဟာဝင် ယုတ္တိဗေဒ နှင့် ဥရဂဇာတ်တော် ယုတ္တိဗေဒ
များ ဖြစ်သည်။

ပါဠိပုတ်ပြည် အသောက မင်းတရားကြီး၏ ကျောင်း အနုမောဒနာ ပွဲတော်တွင် ကျရောက်လတ်သော အန္တရာယ် များ ကာကွယ်တားဆီးနိုင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရှာရန် သံဃာတော်များ စည်းဝေးလျက်ရှိစဉ် နဂါးမင်းသည် သံဃာတော် များအား အဖူးအမြော် ရောက်လာသည်။

သံဃာတော်များအား နဂါးမင်း ရှိခိုးနေစဉ် ဂဠုန်မင်း သည် ကောင်းကင်ဖြင့် လာယင်းက နဂါးကို မြင်၍ နဂါးကို ဖမ်းအံ့သောငှာ မြေသို့ သက်ဆင်း လိုက်သည်။ ဂဠုန်၏ လေ အဟုန်ကို သိသော နဂါးသည် သေဘေးမှ ကြောက်၍ သံဃာ တော်များ အကြားသို့ ဝင်ကာ “အကျွန်ုပ် အသက်ကို ကယ် ပါ” ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

ဂဠုန်မင်း နဂါးအနီးသို့ ရောက်လျှင် သံဃာတော်များက တန်ခိုးထက်မြက်သော သာမဏေ တပါးကို ကယ်တင်ရန် တိုက် တွန်းတော်မူကြသည်။ သာမဏေကလည်း စတုတ္ထဈာန်ကို လျှင် မြန်စွာ ဝင်စား၍ ကျောက်ပျက်ကြီးအသွင် ကာထားလိုက်နိုင် သည်။ ဂဠုန်မင်းလည်း ပြေးမရှောင်ရလေသည်။

ဤကား ကဗျာစာဆို ကိုးကားရေးသားသည်ဟု ယုံကြည် ရသော မဟာဝင်လာ ယုတ္တိဗေဒတရပ် ဖြစ်သည်။ မဟာဝင်လာ ယုတ္တိဗေဒတွင် စာဆို၏ အာဘော်နှင့် တူညီသော အချက်များ မှာ “ပါဠိပုတ်ပြည်၊ ရဟန်း၊ နဂါး၊ ဂဠုန်” ဟူသော အချက်များ ဖြစ်လေသည်။

၁။ မဟာဝင်၊ ၉၀။

မဟာဝင်လာ ယုတ္တိဗေဒနှင့် တူသော ယုတ္တိဗေဒ တရပ်ကို ဗုဒ္ဓသည် ဥရဂဇာတ်တော်တွင် ဟောညွှန်တော် မူခဲ့သည်။ မဟာဝင်လာ ယုတ္တိဗေဒနှင့် တူညီသောဟု ဆိုရငြား သော်လည်း စင်စစ် ဗုဒ္ဓသည် ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ မရောက်မီ ပါရမီဖြည့်စဉ်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော ဥရဂဇာတ်ကြောင်းကို ဗုဒ္ဓအဖြစ်သို့ ရောက်သည်မှ နောက်ပိုင်းကာလတွင် ဟောညွှန်တော် မူခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ဗာရာဏသီပြည်တွင် နက္ခတ်ပွဲသဘင် တခု ကျင်းပသျှက် ရှိသည်။ ယင်းပွဲသဘင်တွင် ဂဠုန်မင်း နှင့် နဂါးမင်း တို့လည်း လူယောင်ဆောင်၍ ပွဲကြည့်နေကြသည်။ ယင်းသို့ ပွဲကြည့်ကြစဉ် နဂါးမင်း သည် ဂဠုန်မှန်း မသိသော လူ၏ ပခုံးပေါ်သို့ လက်တင် ပွဲကြည့်မိသည်။

ဂဠုန်မင်းလည်း “ ငါ့ပခုံးပေါ် လက်တင် ပွဲကြည့်သူကား အသူနည်း ” ဟူသော စူးစမ်းလိုစိတ်ဖြင့် နောက်သို့ လှည့်ကြည့်လိုက်ရာ နဂါးမှန်း သိသွားလေတော့သည်။ နဂါးမင်းလည်း မျက်နှာချင်းဆိုင်မိမှ ဂဠုန်မှန်း သိရ၍ ရေအိပ်တခုသို့ တချိုးတည်း လစ်ရလေသည်။

ဂဠုန်မင်းသည် ထွက်ပြေးသော နဂါးကို ထက်ကြပ်မကွာ နောက်မှ လိုက်ဖမ်းသည်။ နဂါးလည်း မြစ်အတွင်း ရေချိုးနေသော ရသေ့၏ သင်္ကန်းကို အသင့်တော့ရသဖြင့် ရဲရဲညီသော ပတ္တမြားအသွင် ဖန်ဆင်းကာ သင်္ကန်းအကြားသို့ ပုန်းခိုလိုက်ရသည်။

ဂဠုန်လည်း သင်္ကန်းအကြားရှိ ပတ္တမြားကို နဂါးမှန်း သိလျက် သင်္ကန်းဟူသော ရှိသေမှု အမှတ်ကြောင့် မဖမ်းရက်

မစားရက်၊ ရေချိုးနေသော ရသေ့အား သင်္ကန်းကို လာရောက် ယူပါရန်သာ အတွင် ပန်ကြား လျှောက်ထားနေလေသည်။

ရသေ့သည် ရေချိုးနေရာက ဂဠုန် နဂါး နှစ်ဦးသားကို ရည်စူး၍ ပရိတ်မေတ္တာ ဘာဝနာများ ပွားများလိုက်လေသည်။ ယင်းခဏတွင် ဂဠုန်မင်း အမျက်ပြေကာ နဂါးမင်းနှင့် အချင်း ချင်း မေတ္တာသက်ဝင် ချစ်ခင်သွားကြလေသည် ။

“ အံ့အံ့စွမ်းကုန်၊ ပြင်းအဟုန်ဖြင့်၊ ဂဠုန်မင်းအား၊ နဂါး တခု၊ ဒီဃာယုဖြင့်၊ သေလုဘနန်း၊ ကြောက်လှ လှန်း၍၊ ထိုသည့်နေ့ဝယ်၊ ရသေ့ဝတ်စား၊ လျော်တေ ကြား၌၊ ပတ္တမြား အသွင်၊ ပုန်းသည် မြင်သော်၊ ဖမ်း ချင် လှလျက်၊ ငှက်ဂဠုန်မင်း၊ ကြည်ညွတ် ခြင်းဖြင့်၊ ရှင်းရှင်းဘေးမဲ့၊ ပေးသကဲ့သို့ ။ ”

မြန်မာစာပေ ဖခင်ကြီး ရှင်မဟာသီလဝံသ ၏ ဘုရင်မင်း ခေါင်ထံပေး မေတ္တာစာ ဖြစ်သည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ သည် ဗုဒ္ဓ၏ ဥရုဇာတ်သွားကို မှတ်သား နည်းရလောက်ရန် ဘုရင် မင်းခေါင်ထံသို့ ဆက်သွင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မုံရွေးဆရာတော် ရှင်အာဒိစ္စရံသီ ကလည်း “ဂဠုန်လိုက်နဂါး လည်း၊ ရေနားတွင် ပျော်မွေ့ သည့်၊ ရှင်ရသေ့ကြောင့် အသက်

၁။ ဇာတက၊ ပါ၊ ၁၊ ၃၅။

၂။ “အသင်္ခါရိက ဉာဏသမ္ပယောဂေါ” ချီ မေတ္တာစာ။

ရှင် ” ” ဟူ၍ မဟာဝိဇယရံသီ စေတီတော် ဒါယကာ မင်း
တရားကြီးထံ မေတ္တာစာ ဆက်သွင်း ဆုံးမခဲ့ဘူးလေသည်။

ဤကား ကဗျာ စာဆို ကိုးကား ရေးသားသည်ဟု ယုံကြည်
ရသော ဗုဒ္ဓ၏ ဥရုဂ ဇာတ်တော်လာ ယုတ္တိဗေဒ ဖြစ်သည်။
ဗုဒ္ဓ၏ ဥရုဂ ဇာတ်တော်လာ ယုတ္တိဗေဒ နှင့် စာဆို၏ အာဘော်
ကား များစွာ ကွဲလွဲမှု မရှိချေ။ သို့ဖြစ်ပေရာ မင်းကိုယ်ချည်၏
အမွန်အစသည် မဟာဝင် နှင့် ဥရုဂ ဇာတ်တော်သာ ဖြစ်သည်
ဟု ကောက်ချက်ချနိုင်ပေသည်။

x x x

၁။ ရာဇဝါဒ၊ ၁၃၂။

သာလွန်မင်း နှင့် မင်းကိုယ်ချည်

မင်းကိုယ်ချည်ကို အင်းဝခေတ်တွင် လှိုင်လှိုင်ကြီး သုံးစွဲခဲ့သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ သာလွန်မင်းတရားကြီးသည် သားတော် သမီးတော်များကို ရှင်ပြု၊ နားသမင်သာ ပြုလုပ်ရာတွင် မင်းကိုယ်ချည်ကို သားတော် သမီးတော်များ၏ လည်တွင် စွပ်စေခဲ့သည်။

မင်းကိုယ်ချည်ကို လည်တွင် စွပ်ခြင်းဖြင့် ဥပဒ်ဘေးဒဏ် ရန်မာရီ ခပ်သိမ်းများ ကင်းငြိမ်းသည်ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့ အယူရှိကြသည်။ သာလွန်မင်း လက်ထက်တွင် မင်းကိုယ်ချည်ကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် အသုံးချခဲ့ပုံများ စာပေများက ပြည့်စုံလျက် ရှိသည်။

“သက္ကရာဇ် ၉၉၅ ခုနှစ် မင်းဖြစ်သော သာလှန်
မင်း လက်ထက် မင်္ဂလာပရိတ်ရွတ်ရာတွင် ပါသော မင်း
ကိုယ်ချည်ကို မင်းသား မင်းသမီးတို့ လည်မှာ စွပ်ပါ
လော့”

သာလှန်မင်းလက်ထက် မင်းကိုယ်ချည် လည်မှာ အစွပ်
ခိုင်းခဲ့ပုံကို ရှင်ဝိနန္ဒာသဘာက ခြေရာကောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။
ယခု မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲတွင်
လည်း မင်းကိုယ်ချည်ကို သာလှန်မင်းကဲ့သို့ပင် မောင်ရှင်
လောင်း၏ လည်မှာ စွပ်လေ့ ရှိဆဲ ဖြစ်သည်ကို လေ့လာ
တွေ့ရှိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အချို့သော ဒေသများတွင် မင်းကိုယ်ချည်
ကို လည်မှာ မစွပ်သော်လည်း သံသာ့ထေရ်ကြီး နှင့် ထေရ်ငယ်
တို့ တဖက်တစီ ကိုင်၍ မောင်ရှင်လောင်းအား မင်းကိုယ်ချည်
အတွင်း ထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

မင်းကိုယ်ချည်ကား နာမည်များလှသည်။ မင်းကိုယ်ချည်၊
မင်းခိုချည်၊ မှန်ကူချည်၊ အောင်ချည် ဟူသော အမည်များသည်
မင်းကိုယ်ချည်၏ ဆင့်ပွား ပရိယာယ် အမည်များ ဖြစ်သေးသည်။

မင်းကိုယ်ချည် ဟု ခေါ်ရခြင်းသည် “မင်းကိုယ် လက်
တမြောက်” ဟူသော သူ၏ အနတ္တအတိုင်း နဂါးမင်းကိုယ်
အရှည်နှင့်တမျှ ပြုလုပ်ရခြင်းကို စွဲမှီ ခေါ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ ရှင်ဝိနန္ဒာသဘာ ရေး သီလဝိသောဓနိ၊ ၁၁၆။

လူမင်း ဆိုသော်ကား လူ၏ လက်တမြောက် (၀၇) လက်ခုတ်
တဖောင် ပြုလုပ်ရသော ဟူ၏။

မင်းခိုချည်ဟု ခေါ်ဆိုရာတွင် နဂါးမင်း လာရောက် ခိုဝင်
ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို စွဲမှီ ခေါ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။
မှန်ကူချည်ဟု ခေါ်ရာတွင် “ မှန်ကူချည် ” ဟူသော စကားရပ်
၌ “ မှန်ကူ ” ဟူသော စကားလုံးသည် “ အထုတ် အမြတ် ”
ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မှန်ကူချည်
ဟူသည် “ အမြတ်ဆုံးချည် ” ဟု ဆိုလိုသည်။

“ နံ့သာဖြူနှစ်၊ ဥသျှစ်မြစ်လွှာ၊ ဂေါရာနည်းယူ၊
အောက်မဲဖြူမြစ်၊ ဆေးစစ်မြတ်ကျော်၊ ဤလေးဖော်
ကို၊ ရှင်တော်ပရိတ်၊ ရေနှင့် ကြိတ်လျက်၊ ပိတ်ချင်းသီးတု၊
အတောင်ပြု၍၊ ရိပ်တွင်သွေ့မှ၊ မှန်ကူရမည်၊ ဇေတ
ကျက်သရေ၊ ရှန်းရှန်းဝေ၍၊ မြုတေဖြိုးမြင့်၊ လန်းလန်း
ပွင့်လျက် ”

မြန်မာ့ ဆေးလောက၏ မှန်ကူဆေး ဖော်နည်းကား
ဖြစ်သည်။ မှန်ကူဆေး ဟူသည် “ ဆေးကောင်း ဆေးမြတ် ” ဟု
ဆိုလိုသည်။ ယင်းသို့ ဆိုနိုင်ရန်ကလည်း “ ဇေတကျက်သရေ၊
ရှန်းရှန်းဝေ၍၊ မြုတေဖြိုးမြင့်၊ လန်းလန်းပွင့်လျက် ” ဟူသော
စာပိုဒ်က ထောက်ခံလျက် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ မှန်ကူချည်
ဟူသည်မှာလည်း “ ချည်ကောင်း ချည်မြတ် ” ဟု ဖော်ဆောင်
လိုခြင်း ဖြစ်သည်။

၁။ (က) မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ - တွဲ၊ ၅၀။
(ခ) ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ၆၂။

အောင်ချည်ဟု ခေါ်ဝေါ်ရာ၌ကား မလ္လဒါန်း မပေးကမ်း ရက်သော ဝန်တို့မှ မစ္ဆေရ စသော ရန်အပေါင်းကို အောင်မြင်၍ အလှူအတန်း ပြုလုပ်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို ဦးမှီ ခေါ်ဆို ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒါနပြုရခြင်း နှင့် စစ်တိုက်ရခြင်းသည် တူညီသော အသွင်ကို ဖော်ဆောင်သည်။ စစ်တိုက်ရခြင်းသည် ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူ ဟူသမျှကို တိုက်ခိုက် တွန်းလှန်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒါနပြုခြင်းသည် ပေးကမ်းမှုကို ဆိုလိုသည်။ အချုပ်တရားမှာ “သဒ္ဓါ” ဖြစ်သည်။

ပေးကမ်းလို့မှ သဒ္ဓါ ဖြစ်ပေါ်လာယင် မပေးကမ်းလို့မှ ဆန့်ကျင်ဘက် မစ္ဆေရက ထက်ကြပ်မကွာ ဝင်ရောက် နှောက်ရှက်လေ့ ရှိသည်။ ယင်း အခါမျိုးတွင် သဒ္ဓါ နှင့် မစ္ဆေရတို့ စေတနာရှင်၏ နှလုံးသား စစ်မြေတွင် သူနိုင် ငါနိုင် အပြိုင်ကြဲကြဲနေတော့သည်။

သဒ္ဓါအနိုင်ရ၍ အောင်ပွဲခံသောအခါ ပေးကမ်းမှု အလှူပွဲကြီးလည်း ခြံ့မြံ့ခြံ့မြံ့ညံ့လျက် ပေါ်ထွက်စမြဲ ဖြစ်သည်။ ပေးကမ်းမှု အလှူပွဲကြီးသည် မစ္ဆေရအပေါ် အောင်ပွဲခံနိုင်ခြင်းကို ကြွေးကြော်ခြင်းလည်း မည်ပေသည်။ မင်းကိုယ်ချည်ကိုလည်း မစ္ဆေရအပေါ် အောင်နိုင်မှု ရရာမှ ပေါ်ထွန်းလာခြင်းကြောင့် “အောင်ချည်” ဟု ခေါ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။

မင်းကိုယ်ချည် ပြုလုပ်ရမည်ကိုလည်း စာဆိုက “ထွက်မြောက် ဘုံသုံးတစ်၊ နှုန်းဖြစ်ချည်မျှင်၊ ဥစီရင် လှစ်ဖြာ ဝိုင်းဟု နည်းပေး

လမ်းညွှန် ထားသည်။ “သုံးဆယ် တစ်ဘုံ တည်းဟူသော
 နှောင်အိမ်သံချိုင့် အတွင်းမှ ထွက်မြောက်ရခြင်း၏ ပုဗ္ဗနိမိတ်ကို
 အကြောင်းပြု၍ ချည်မျှင်ပေါင်း သုံးဆယ် တမျှင် ပြုလုပ်
 ရမည်” ဟု နည်းပေးလမ်းညွှန် ထားသည်။

x

x

x

သစ္စာလေးလီ ပရိတ်ချည်

စာဆိုက “ သစ္စာလေးလီ ပရိတ်ချည် ပရိတ်ပန်း ” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့် ပရိတ်ချည် ပရိတ်ပန်း ပြုလုပ်ရမည်ကို နည်းပေးလမ်းညွှန်ထားသည်။

- (၁) တေဘူမက ဝဋ်ဒုက္ခ ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ
- (၂) ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း တဏှာလောဘ သမုဒယသစ္စာ
- (၃) ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန် နိရောဓသစ္စာ
- (၄) ဒုက္ခချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့် မဂ္ဂသစ္စာ

ယင်းသစ္စာလေးပါးကို သိရခြင်း၏ ပုဗ္ဗနိမိတ်ကို အစွဲပြုကာ ပရိတ်ချည်နှင့် ပရိတ်ပန်းကို လေးခုစီ ပြုလုပ်ရမည် ဟု ဆိုလိုပေသည်။ ပုဒ္ဓ၏ မေတ္တာဒေသနာ တော်ဖြင့် ထုံမှမ်းအပ်သော ပရိတ်ချည်သည် တန်ခိုးစွမ်းအင် ထက်မြက်လှသည်။

၁။ ဝဇီရဓမ္မဒေသနာ၊ ၃၅။

ရာဇမဏိစူဠာ ဘုရားဒါယကာ လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်နှစ်က ဖြစ်သည်။ ယင်း ခုနှစ်တွင် တောင်ဖီလာ ဆရာတော် မန်းစက်တော်ရာသို့ ဘုရားဖူးကြွခဲ့သည်။ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်သည် အထက် စက်တော်ရာ နှင့် အောက်စက်တော်ရာများကို စက်တော်ဦး စက်တော်ဖနောင့်များ မှတ်သား၍ ပရိတ်ဖြင့် ထုံမမ်းထားသော တရားရှစ်မျှင်ရှိ ချည်နှင့် တိုင်းတာယူခဲ့သည်။

စက်တော်ရာမှ အပြန် ရွှေနန်းဘော်သို့ ရောက်သည့် ကာလ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အဖူးအမြော်ကို ပရိတ်ဘော် ဆောင်တွင် အဖူးအမြော် ခံတော်မူသည်။ စက်တော်ရာမှ မှတ်သားတိုင်းတာယူခဲ့သော တရားရှစ်မျှင်ရှိ စက်တော်တိုင်းချည်ကို စက်တော်ဦး စက်တော်ဖနောင့်များ မှတ်သား ဖြန့်ခင်းပြီးလျှင် ပရိတ်ရွတ်တော်မူသည်။

ပရိတ်ရွတ်အပြီး ဆရာတော်နှင့် မင်းကေရာဇ် နှစ်ပါးလုံးက “ထင်ရှားစွာ နိမိတ် ပြဋ္ဌိဟာ ပြတော်မူစေသော” ဟု သစ္စာခံဉာဏ် ပြုတော်မူရာ ညိုသော ရောင်ခြည်တော် လှက်တော်မူသည် ။ ဟု ရွှေစက်တော်သွား မှတ်တမ်းတွင် ပြည့်နိုးထားသည်။

x x x

၁။ ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ၂၉။ ရွှေစက်တော်သွား မှတ်တမ်း။

လေးခန်းမဂ်မျိုး ကံဆောင်အိုး

ကံဆောင်အိုး ပြုလုပ်ရာတွင် စာဆိုက “လေးခန်းမဂ်မျိုး
ကံဆောင်အိုးတည့်” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့် လမ်းညွှန်သည်။
ဗုဒ္ဓတရားတော်တွင် မဂ်လေးပါး ရှိသည်။

- (၁) သောတာပတ္တိမဂ်
- (၂) သကဒါဂါမိမဂ်
- (၃) အနာဂါမိမဂ်
- (၄) အရဟတ္တမဂ်

မဂ်လေးပါးတရား ဖြစ်သည်။ ယင်းလေးပါးကို ရခြင်း၏
ပုဗ္ဗနိမိတ်ကို အစွဲပြုကာ ကံဆောင်အိုးကို လေးလုံးပြုလုပ်ရမည်
ဟု စာဆိုက လမ်းညွှန်လိုရင်း ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် မဂ်
လေးပါးကို အစွဲပြု၍ ကံဆောင်အိုးကို လေးလုံး ပြုလုပ်ရ
သနည်း။

မဂ္ဂင် နှင့် ရေ - ရေနှင့် မဂ္ဂင် တို့ကို နေရာတိုင်းမှာ ဆရာတိုင်းက ရှုပကပြု နှိုင်းခိုင်း တင်စားခဲ့ကြသည်။ ရေသည် ကြေးညောင်စသော မကောင်းမှု အညစ်အကြေး များကို စင်ကြယ်သန့်ရှင်းစေတတ်၍ မဂ္ဂင်သည် အယူမှားမှု စသော မကောင်းမှု အကုသိုလ် တရားအစုကို စင်ကြယ် သန့်ရှင်းစေတတ်လေသည်။

- (၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ = အမြင်မှန်မှု
- (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ = အကြံမှန်မှု
- (၃) သမ္မာဝါစာ = အပြောအဆို မှန်ကန်မှု
- (၄) သမ္မာကမ္မန္တ = အလုပ်မှန်မှု
- (၅) သမ္မာအာဇီဝ = အသက်မွေးမှန်မှု
- (၆) သမ္မာဝါယာမ = အားထုတ်ခြင်း မှန်ကန်မှု
- (၇) သမ္မာသတိ = အောက်မေ့ခြင်း မှန်ကန်မှု
- (၈) သမ္မာသမာဓိ = တည်ကြည်ခြင်း မှန်ကန်မှု

မဂ်လေးပါး အခြံအရံ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ရှစ်ပါး ဖြစ်သည်။ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ရှစ်ပါးသည် မဂ်လေးပါးတွင် ရှိသည်။ အမြင်မှန်မှု စသည် မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ရှစ်ပါး ခြံရံအပ်သော မဂ်လေးပါးသည် အကုသိုလ် အညစ်အကြေးများကို အကြွင်းမဲ့ အစင်ဆေးပေးလေသည်။

သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်အမြင်မှားမှု ဒိဋ္ဌိ နှင့် မဝေခွဲနိုင်မှု ဝိစိကိစ္ဆာတရားစုကို အကြွင်းမဲ့ အစင် ဆေးပေးလေသည်။ သကဒါဂါမိမဂ်ဖြင့် ကာမဂုဏ် သောင်းကျန်းမှု ကာမရာဂနှင့် ကြမ်း

တမ်းသောအားဖြင့် ပြစ်မှားမှု ဒေါသကို အားနည်း ချိနဲ့စေ
လေသည်။

အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ကာမဂုဏ် သောင်းကျန်းမှု ကာမရာဂ နှင့်
ပျက်စီးစေလိုမှု ဗျာပါဒတို့ကို အကြောင်းမဲ့ အစင် ဆေးကြောပေး
နိုင်လေသည်။ အရဟတ္တ မဂ်ဖြင့် မူကား ရုပ် နာမ် နှစ်ပါး၌
သောင်းကျန်းမှု ဟူသမျှကို အကြောင်းမဲ့ အစင် ဆေးပေးလေ
သည်။

ထို့ကြောင့် အကုသိုလ် အညစ်အကြေးများ အစင် ဆေး
ကြောနိုင်ရန် မဂ်လေးပါးကို အစွဲပြု၍ ကံဆောင်အိုး လေးလုံး
ပြုလုပ်ရမည် ဟု လမ်းညွှန် လိုရင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်
ခြင်းဖြင့် အကုသိုလ် အညစ်အကြေးများ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်မှု
နိမိတ် သြဘာများကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်လေသည်။

ကံဆောင်အိုး ဟူသည် မောင်ရင်လောင်း အတွက် သီးသန့်
ပြုလုပ်ထားသော ပရိတ်အိုးကို ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ပေါ့
ပေါ့ပါးပါး သယ်နိုင် ရှက်နိုင်သော ရေအိုး အငယ်စားများ
ပင် ဖြစ်သည်။ အထက် မြန်မာနိုင်ငံ အညာဒေသတွင် မဂ်
လေးပါးကို အစွဲပြု၍ ကံဆောင်အိုး လေးလုံး မပြုလုပ်ပဲ မောင်
ရင်လောင်း တပါးလျှင် နှစ်လုံးကျစီဖြင့် ပြုလုပ်တတ်ကြချေ
သည်။

အထက် မြန်မာနိုင်ငံ အညာဒေသတွင် ယင်းကံဆောင်အိုး
များကို သယ်ချင် ရှက်ချင်သည့် သမီးပျိုများက သယ်နိုင် ရှက်
နိုင်သော်လည်း ရခိုင် ပြည်နယ်၌မူ ယင်းသို့ မရွက်နိုင်ချေ။

ရခိုင် ပြည်နယ်တွင် မောင်ရင်လောင်း၏ ကံဆောင်အိုးများကို မောင်ရင်လောင်းနှင့် နေ့ချင်းထပ်သော ကညာပျိုများကသာ သယ်ရ ရှက်ရလေ ။ ရှိသည်။ မောင်ရင်လောင်းက တနင်္ဂနွေသား ဖြစ်ယင် ယင်းမောင်ရင်လောင်း၏ ကံဆောင်အိုးများကိုလည်း တနင်္ဂနွေနေ့ဖွား ပျိုကညာများကသာ သယ်ရ ရှက်ရလေ ရှိသည်။

ယင်း ကံဆောင်အိုးများနှင့် အတူ ဖျာတချပ်လည်း ပါရှိရ သေးသည်။ ယင်း ဖျာကိုလည်း ကံဆောင်ဖျာ ဟူ၍ပင် ခေါ် သည်။ ကံဆောင်ဖျာ ကိုကား မောင်ရင်လောင်း တပါးလျှင် တချပ်စီသာ ပြုလုပ်လေ ။ ရှိသည်။ ယင်း ကံဆောင်ဖျာသည် မောင်ရင်လောင်း ရှင်ဖြစ်သွားသောအခါ အိပ်ရာ နေရာအဖြစ် အသုံးပြုရန် ဖြစ်လေသည်။

x x x

ရေချမ်းအိုးဆယ်တစ် မီးငြိမ်းလစ်

မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ရေချမ်းအိုးများလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်း ရေချမ်းအိုးများကို ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တော်၏ ရှေ့မျက်နှာစာတွင် ထားကတ်ကြသည်။ စားခန်းသောက်ခန်းများတွင် အမျိုးသား ထမင်းကျွေးရုံနှင့် အမျိုးသမီး ထမင်းကျွေးရုံများ၏ အဝင်ဝများတွင်လည်း ရေချမ်းအိုးများကို တွေ့ရှိရတတ်လေသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တော်တွင် ရေချမ်းအိုးများ တည်ထားရခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စာဆိုက “ရေချမ်းအိုးဆယ်တစ်၊ မီးငြိမ်းလစ်ရှင်” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့် နည်းပေး လမ်းညွှန်ထားသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ “မီးတဆယ်တပါး ငြိမ်းရန် ရေချမ်းအိုး တစ်ဆယ်တလုံး တည်ထားရမည်” ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

(၁) ဇာတိမီး = ခန္ဓာဝန် ရရှိမှု

(၂) ဇရာမီး = ခန္ဓာ အိုမင်း ရင့်ရော်မှု

- (၃) မရဏမီး = ခန္ဓာ ပျက်စီး ဆုံးရှုံးမှု
- (၄) သောကမီး = စိုးရိမ် ပူဆွေးမှု
- (၅) ပရိဒေဝမီး = ရှိုက်ကြီးတငင် ငိုပွဲဆင်မှု
- (၆) ဒုက္ခမီး = ကိုယ်ဆင်းရဲမှု
- (၇) ဒေါမနဿမီး = စိတ်ဆင်းရဲမှု
- (၈) ဥပါယသမီး = ပြင်းစွာ ပူပန်မှု
- (၉) လောဘမီး = လိုချင် မက်မောမှု
- (၁၀) ဒေါသမီး = အမျက် တွက်မှု - စိတ်ဆိုးမှု
- (၁၁) မောဟမီး = တောဝေမိန်းမောမှု

ဗုဒ္ဓ၏ မီး တဆယ် တပါး ဖြစ်သည်။ မီး နှင့် ရေ - ရေ နှင့် မီး တို့ကား ကမ္ဘာ ရန်ဘက်ကြီးများ ဖြစ်ကြ၍ များရာက နိုင်တတ် ကြစမြဲ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းသဘာဝတရား နှစ်ပါးတွင် ရေသည် အေးချမ်း စေတတ်သော သဘော ရှိ၍ မီးသည် ပူပန်စေတတ် သော သဘော ရှိလေသည်။

သို့ ဖြစ်ရကား အေးချမ်းစေတတ်သည့် သဘောရှိသော သဘာဝဓမ္မ အားလုံးကို ရေနှင့် တင်စား နှိုင်းခိုင်း၍ ပူပန်စေ တတ်သည့် သဘောရှိသော သဘာဝဓမ္မ အားလုံးကို မီးနှင့် တင်စား နှိုင်းခိုင်းလျက် ရှိကြသည်။

သတ္တဝါများ သန္တာန်တွင် ပူပန်စေတတ်သည့် သဘာဝဓမ္မ များသည် အစဉ်အမြဲ ကိန်းလျက် ရှိသည်။ ယင်း တရားများ ကိုလည်း ဗုဒ္ဓက “မီး” ဟူ၍ပင် တင်စား ဟောညွှန်တော်

မူခဲ့လေသည်။ ယင်းမီးများကား ဇာတိ စသော မီးတဆယ် တပါးပင် ဖြစ်လေသည်။

ယင်း မီးတဆယ် တပါးသည် သတ္တဝါများ သန္တာန်တွင် အစဉ်အမြဲ လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ ခန္ဓာကောင်တည်ထောင် ပေးမှုဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ ခန္ဓာကောင်ဆွေးမြေ့ မှုဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ ခန္ဓာပျက်ပြိုးမှုဖြင့် လောင် ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။

သောကပြည့်လျှမ်းမှုဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ ရှိုက် ကြီးတင် ငိုပဲ့ဆင်မှုဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ ကိုယ် ဆင်းရဲမှု၊ စိတ်ဆင်းရဲမှုများဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ ပြင်းစွာ ပူပန်မှုဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ လိုချင်မက်မော မှုဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ အမျက်ထွက်မှု စိတ်ဆိုးမှု များဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။ ဝေခွဲမရမှုများဖြင့် လောင်ကျွမ်းလျက် ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ယင်း မီးတဆယ် တပါး ချုပ်ငြိမ်းရန် အတွက် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တော်၏ ရှေ့မျက်နှာစာတွင် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ရွှေပုံလာများ သောက်သုံးရန်အတွက် “ ရေချမ်းအိုး တဆယ် တလုံး ” တည်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဖိုလ်ဖြစ်မှီးယူ ထီးဖြူလေးထား

မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ထီးဖြူတော်ကြီးများလည်း ပါဝင်လေသည်။ ယင်း ထီးဖြူတော်ကြီးများသည် မောင်ရင်လောင်း၏ အသုံးအဆောင် အခြံအရံ ပစ္စည်းရပ်တခုသာ ဖြစ်လေသည်။ ထီးဖြူတော်များကို မောင်ရင်လောင်း နေရာတော်၏ ဝဲယာတွင် စိုက်ဆောက်ထားလေ့ ရှိကြသည်။

ထီးဖြူတော်နှင့် ပတ်သက်၍ “ ဖိုလ်ဖြစ်မှီးယူ၊ ထီးဖြူလေးထား ” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့် နည်းပေးလမ်းညွှန်ထားသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ထီးဖြူတော် စိုက်ရောက်ရာတွင် ဖိုလ်လေးပါးရှိခြင်းကို အစွဲပြု၍ ထီးဖြူတော် လေးလက် စိုက်ဆောက်ကြရမည် ဟု နည်းပေး လမ်းညွှန် လိုရင်း ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓစာပေများတွင် “ အရဟတ္တ သေတစ္ဆတ္တ ” ဟူသော စာပိုဒ်ကို တွေ့ရှိရလေသည်။ အရဟတ္တဖိုလ် ထီးဖြူဟု ဆိုလိုသည်။ အရဟတ္တဖိုလ်သည် ဖိုလ်လေးပါး၏ အချုပ် ဖြစ်လေသည်။ ဖိုလ်လေးပါးတွင် အထွတ်အမြတ်ဆုံးလည်း ဖြစ်သည်။ အရဟတ္တ

ဖိုလ် ထီးဖြူကို ဆောင်းရသူသည် “အရဟန္တ” ဘွဲ့ထူးကို ရရှိ သူ ဖြစ်လေသည်။

- (၁) သောတာပတ္တိ ဖိုလ်
- (၂) သကဒါဂါမိ ဖိုလ်
- (၃) အနာဂါမိ ဖိုလ်
- (၄) အရဟတ္တ ဖိုလ်

ဖိုလ်လေးပါး ဖြစ်သည်။ ယင်းဖိုလ်လေးပါးတွင် သောတာ ပတ္တိဖိုလ်သည် သောတာပတ္တိ မဂ်၏ ထီးဖြူတော် ဖြစ်သည်။ သကဒါဂါမိ ဖိုလ်သည် သကဒါဂါမိ မဂ်၏ ထီးဖြူတော် ဖြစ် သည်။ အနာဂါမိ ဖိုလ်သည် အနာဂါမိမဂ်၏ ထီးဖြူတော် ဖြစ် သည်။ အရဟတ္တဖိုလ်သည် အရဟတ္တ မဂ်၏ ထီးဖြူတော် ဖြစ် သည်။

ယင်း ထီးဖြူတော်များကို ဆောင်းမိုး နိုင်ရန် ရှင်ပြုမဂ်သာ တွင် ထီးဖြူတော်လေးစင်း ပြုလုပ်ရမည်ဟု နည်းပေး လမ်းညွှန် ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထီးဖြူတော်များ စိုက်ဆောက် ကြရာတွင် ရှင်ဘုရင်များ၏ မင်းခမ်း မင်းနား တော်များ ကဲ့သို့ မောင်ရင် လောင်း၏ ဝဲယာတွင် စိုက်ဆောက်ကြရသည်။

- (၁) သမ္မာဒေဝ နတ်သမီး စောင့်သော ကနက္က ဒဏ်၊ ထီး
- (၂) သမုက္ခ နတ်သမီး စောင့်သော သမုက္ခထီး
- (၃) ဝိသုကမ္မ နတ်သမီး စောင့်သော ဝိသုကမ္မထီး
- (၄) သူရိယ နတ်သမီး စောင့်သော သူရိယထီး

မောင်းထောင် ဆရာတော်၏ အဆိုအမိန့်ဖြစ်သည်။ မောင်း
ထောင်ဆရာတော်က ယင်း ထိ ဖြူတော် လေးစင်းကို လက်ဝဲ
တော်က စိုက်ဆောက်ရမည်ဟု ဆိုမိန့်ထားလေသည်။

- (၁) ပဒုမ နတ်သမီး စောင့်သော ပဒုမထီး
- (၂) စန္ဒ နတ်သမီး စောင့်သော စန္ဒထီး
- (၃) သမုဒ္ဒဇ နတ်သမီး စောင့်သော သမုဒ္ဒဇထီး
- (၄) ကြွင်းထီး

မောင်းထောင်ဆရာတော်၏ အဆိုအမိန့်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း
ထီးဖြူတော် လေးစင်းကို လကျောတော်က စိုက်ဆောက်ရမည်
ဟု ဆိုမိန့်ထားသည် ။

“ ပလ္လင်္ဂယာဘက်၊ ကနက္ကဒ၊ သူရိယ နှင့်၊ ပဒုမ၊
သမုတိ၊ လေးစင်းရှိလျက်၊ မဏိ ရွှေ မြ၊ မျက်စုံပသား၊
စန္ဒ၊ ကမ္ပ၊ ဝိသုကမ္ပ၊ ကုမုဒဟု၊ ဆတ္တ လေးဖြာ၊
သာဘိဇေက၊ နန်းမဆောင်မြ၊ လက်ဝဲ တော်က၊
ကျင်းပညီးညီး ။ ”

မုံရွေး ဆရာတော်၏ အဆိုအမိန့် ဖြစ်သည်။ မုံရွေး ဆရာ
တော်က ပလ္လင်္ဂလကျောဘက်တွင် ကနက္ကဒဏ်ထီး၊ သူရိယထီး၊
ပဒုမထီး၊ သမုတိ ထီးဟု ထီးဖြူ လေးစင်း စိုက်ဆောက်ရမည် နှင့်

၁။ အမေးတော်အဖြေကျမ်း၊ ၃၁၊ ၃၂။
၂။ ကုသပျို့၊ ပိုဒ်ရှေ - ၁၂။ ရွှေဘုံနိဒါန်း၊ ၁၉။ ၂၀။

ပလ္လင်္ဂ လက်ဝဲဘက်တွင် စန္ဒထီး၊ ကမ္ပုထီး၊ ဝိသုကမ္ပထီး၊ ကုမ္ပုထီး ထီးဟု ထီးဖြူလေးစင်း စိုက်ဆောက်ရမည်ကို ဆိုမိန့်ထားသည်။

ထီးဖြူတော်များ၏ အရိုးပမာဏကိုလည်း ဆယ်တောင်-
ခြောက်တောင် - ငါးတောင် - လေးတောင် ပြုလုပ်ရမည်နှင့်
ထီးဖြူတော်များတွင် ရွှေညောင်ရွက် တရာ့ရှစ်ရွက် တန်းဆစ်
ဆင်ရသည်ကိုပါ ဆိုမိန့်ထားသည်။

လောကဗျူဟာ အင်ရုံ စာတမ်းကို ပြုစုသော အင်ရုံဝန်ကြီး
ကမ္ပ ပလ္လင်၏ လက်ဝဲ လက်ျာ နှစ်ဖက်လုံးမှာပင် ကနက္ကဒဏ်ထီး၊
တမုတ်ထီး တစင်းစီနှင့် ယာဉ် ထီးဖြူ နှစ်စင်း စိုက်ဆောက်ရ
မည်ကို ဆိုမိန့်ထားသည်။ အင်ရုံ ဝန်ကြီး၏ ယာဉ်ထီးဖြူဆိုသည်
မှာ ဆင်၊ ရထား၊ လှေ တည်းဟူသော ယာဉ်သုံးပါးတွင် စိုက်
အပ်သော ထီးဖြူများကို ခေါ်ဆိုကြောင်း ဆိုမိန့် ထား
သည်။^၁ ။

“ ကနက္ကဒဏ်၊ ရောင်ဝှန်ဖြူလှ၊ သူရိယနှင့်၊ ပဒုဓ
မည်ရှိ၊ သမုတိဟု၊ ဖြူဘိလှလှ၊ ဝဲတော်ကလျင်၊ ထိုဓ
တစု၊ လက်ျာရှုသော်၊ ကမ္ပ၊ စန္ဒ၊ ကမ္ပက္ခဟု၊ ဖြူလှ
ရိပ်မြုံ၊ ဝိသကြုံဟု၊ ရွှေဘုံမြင့်ဖျား၊ ရိပ်ဖြူလှား၍၊
ယပ်မားပြောင်ပြောင်၊ ဝဲယာထောင်လျက်၊ တန်းဆောင်
နေနွယ်၊ ရောင်ခြည် သွယ်သည်။ ။ ရှုဖွယ်အလွန် ရှိ၏
တည်း။ ”

၁။ လောကဗျူဟာအင်ရုံစာတမ်း၊ ၂၁၉။
၂။ မဟာသုတသောမယျုံ၊ ပိုင်ရေး-၂၃။

မဟာ မင်းလှ မင်းခေါင် ဘွဲ့ခံ ဆီမီးခုံ ရွာစားကြီး ဦးရွှန်း၏ အဆိုအမိန့် ဖြစ်သည်။ ဦးရွှန်းက ပလ္လင်္ဂ လက်ဝဲတော်တွင် ကနက္ကဒဏ် ထီးဖြူ၊ သူရိယထီးဖြူ၊ ပဒုမထီးဖြူ၊ သမုဘိထီးဖြူဟု ထီးဖြူလေးစင်း စိုက်ဆောက်ရမည် နှင့် ပလ္လင်္ဂလက်ျာတော်တွင် ကမ္မု ထီးဖြူ၊ စန္ဒထီးဖြူ၊ ကမုက္ခထီးဖြူ၊ ဝိသကြုံ ထီးဖြူဟု ထီးဖြူလေးစင်း စိုက်ဆောက်ရမည်ကို ဆိုမိန့်လျက် ရှိသည်။

ဦးရွှန်း၏ အဆိုအမိန့်များသည် အခြား ပညာရှိကြီးများ၏ အဆိုအမိန့်များနှင့် များစွာ ကွဲလွဲလျက် ရှိသည်။ သို့ ရှိလင့်ကစား ယင်း ပညာရှိကြီးအားလုံးသည်ပင် ပညာရှိ မင်းဆရာကြီးများချည်း ဖြစ်ကြ၍ နည်းယူ မှတ်သား အပ်သည်ချည်းသာ ဖြစ်သည်။

x x x

ကုက္ကား တမ်းခွန် သုံးခွန် ဗောဓိ

မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကား တမ်းခွန်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွားများဖြင့် သိုက်မြိုက် ဝေဆာလျက် ရှိသည်။ ယင်း တမ်းခွန်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွားများ ပြုလုပ်ရာတွင် “ဗောဓိ ပက္ခိယတရားများကို ရခြင်း၏ နိမိတ် သြဘာများကို အစွဲပြု၍ တမ်းခွန် ကုက္ကား မုလေးပွားများကို ၃၇ - ခု ပြုလုပ်ရမည်” ဟု နည်းပေးလမ်းညွှန်ထားသည်။

(၁)	သတိပဋ္ဌာန်	၄ - ပါး
(၂)	သမ္မပ္ပဓာန်	၄ - ပါး
(၃)	ဣဒ္ဓိပါဒ်	၄ - ပါး
(၄)	ဣန္ဒြေ	၅ - ပါး
(၅)	ဗိုလ်	၅ - ပါး
(၆)	ဗောဇ္ဈင်	၇ - ပါး
(၇)	မဂ္ဂင်	၈ - ပါး

ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ - ပါး ဖြစ်သည်။ ဗောဓိပက္ခိယတရား ဟူသည် မင်္ဂလာ၏ အဖို့ မင်္ဂလာ၏ အသင်းအပင်း တရားစု၌ ပါဝင်သော တရားဟု ဆိုလိုသည်။ ယင်း တရားများကို သာမန် လူသားများ လက်ဝယ်ပိုင်ပိုင် မရရှိနိုင်ကြချေ။ မင်္ဂလာကို ရပြီး ရောက်ပြီးသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်များသာ ရအပ်လေ သည်။

ထို့ကြောင့် သာမန် လူသားများ လက်ဝယ်ပိုင်ပိုင် မရရှိ နိုင်သော ဗောဓိပက္ခိယ တရားစုများ လက်ဝယ်ပိုင်ပိုင် ရရှိ နိုင်ရန် တမ်းခွန်များကိုလည်း ၃၇ ခု၊ ကုက္ကားများကိုလည်း ၃၇ ခု၊ မုလေးပွားကိုများလည်း ၃၇ ခုစီ ပြုလုပ်ရမည်ဟု နည်း ပေး လမ်းညွှန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

မုလေးပွား ဟူသော စကားရပ်သည် မုလေးပန်း ဟူသော စကားရပ်မှ ရွှေ့လျော့ ဆင်းသက် လာသော စကားရပ် ဖြစ် သည်။ ရှေးအခါက ရှင်ဘုရင်များ ထွက်စံတော်မူစဉ် ရာဇ မှတ်တမ်း မင်းလမ်းမ တလျှောက်တွင် မုလေးပန်းများကို ပန်း ပွား၊ ပန်းဆိုင်းများ ပြုလုပ်၍ လက်ဝဲ လက်ျာ စိုက်ဆောက်ရလေ့ ရှိသည်။

ယင်းသို့ စိုက်ဆောက်ကြရာရာ အခါခပ်သိမ်း မုလေးပန်းများ ကို လုံလုံလောက်လောက် မရရှိနိုင်ပဲ ရှိသည်။ စိုက်ပျိုး သူများ က စိုက်ပျိုးပါသော်လည်း သေးငယ်သော အပွင့်များ ဖြစ်၍ လုပ်ငန်းတွင် တွင်ကျယ် ထိရောက်မှု မရှိချေ။ ယင်းသို့သော အခက်အခဲများ ကြုံဆုံကြရသဖြင့် အလွယ်တကူလည်း ရ - လုပ်

ငန်းတွင်လည်း တွင်ကျယ် ထိရောက်မှု ရှိသော အခြား ဝတ္ထု
ပစ္စည်းများကို မုလေးပန်း၏ ကိုယ်ပွားအဖြစ် အစားထိုး အသုံး
ချကြလေသည်။

ယင်းသို့ အစားထိုးအသုံးချရသော မုလေးပန်း၏ ကိုယ်ပွား
ပန်းများကို မြန်မာပြည်သူတို့က ယနေ့တိုင် “မုလေးပွား” ဟု
ခေါ်ဝေါ်ကြဆဲ ရှိသည်။ ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် မြန်မာ
ပြည်သူတို့ ဘာသာရေး အခမ်းအနား များတွင် မုလေးပန်း
များနေရာ၌ စက္ကူဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော “မုလေးပွား”
များက ဝင်ရောက် တွင်ကျယ်လျက် ရှိနေချေပြီ။

ပန်းများစွာ ရှိလျက် အဘယ့်ကြောင့် မုလေးပန်း များကို
သာ ရာဇမှတ်တမ်း မင်းလမ်းမ များတွင် စိုက်ဆောက်ကြရ
သနည်း။

ပန်းများစွာ ရှိလျက် မုလေးပန်းကိုမှ ရာဇ မှတ်တမ်း မင်း
လမ်းမ တလျှောက်တွင် စိုက်ဆောက်ကြရခြင်းသည် ပန်းတကာ
ပန်းတွင် မုလေးပန်းကသာ ပိုမိုထူးချွန်၍ မွှေးပေသောကြောင့်
သာ စိုက်ဆောက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

“သတ္တဝါတွင် ဘုရား၊ မြေ၌သွား၍ ခြေရာ ထင်သည်တိုင်
ဆင်၏ခြေရာ၊ အခြင် တကာတွင် အထွတ်၊ အမြစ်နံ့ သာတွင်
အကျော်၊ အနှစ်နံ့ သာတွင် စန္ဒကူးနီ၊ အပွင့်နံ့ သာတွင် မုလေး
ပန်း” စသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓက ဟောဖော် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။

“ ကြယ်များ ခိပတိ၊ နှိုင်းဘက် ရှိလျက်၊ ဇာတိ
 မည်ထူး၊ ရောင်ခြည် မြူးသော်၊ ကျေးဇူး နက်လေး၊
 ပမာသွေးလည်း၊ မုလေးရှိလျက်၊ စပယ်ခက်ကို၊ ငွေ
 လျက် ကုန်ကာ၊ မဝယ်ရာသို့ ”

ကဗျာစာဆို ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ၏ အဆိုအမိန့် ဖြစ်သည်။ ပျံ့
 မွှေးလှသော မုလေးပန်းရှိနေလျက် ငွေကုန်ကြေးကျခံပြီး စပယ်
 ပန်း မဆင်မြန်းသကဲ့သို့ဟု ပမာသွေး၍ အလေးပေး စပ်ဆိုထား
 လျက် ရှိသည်။

ယင်းသို့သော အကြောင်းများကြောင့်သာ ပန်းတကာပန်း
 တွင် မုလေးပန်းကိုမှ ရာဇမှတ်တမ်း မင်းလမ်းမ တလျှောက်တွင်
 စိုက်ဆောက်ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁။ နေမိဘုံခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရေး - ၄၃။

ဒိဋ္ဌိ အောင်ချိုင် ဆီမီးတိုင်

မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ဆီမီးတိုင် များလည်း ပါဝင်လျက် ရှိသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တော်တွင် ဆီမီးတိုင် ပေါင်း ၆၂ တိုင် ထွန်းညှိရမည်ကို “ဒိဋ္ဌိ အောင်ချိုင် ဆီမီးတိုင် ဆဒ္ဓိ” ဟူသော စာပိုဒ်က ပြည့်စုံလျက် ရှိသည်။

“ဒိဋ္ဌိအောင်ချိုင်” ဟူသော စကားခွန်း၌ “ဒိဋ္ဌိ” ဟူသော စကားလုံးအရ “အောင်ချိုင်” ဟူသော စကားရပ်ကို ထောက်သဖြင့် အကုသိုလ်အရာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုသာ ယူရသည်။ “ဆဒ္ဓိ” ဟူသော စကားခွန်း၌ “ဆ” အရ ခြောက်ခုသင်္ချာယူ၍ “ဒိဋ္ဌိ” အရ နှစ်ခုသင်္ချာကို ယူရသည်။ ဆဒ္ဓိ ၏ ညီမျှခြင်း ကိန်းဂဏန်း မှာ ခြောက်ဆယ် နှစ်ပါးဟု ဆိုလိုသည်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟူသည် အမှောင်တရား ဖြစ်သည်။ ယင်း အမှောင်ကို ပယ်ခင်း၍ အလင်းကို ဆောင်နိုင်ရန် ဆီမီးတိုင်ပေါင်း ၆၂ တိုင် ပြုလုပ်ရမည်ဟု လမ်းညွှန်လိုရင်း ဖြစ်သည်။

- (၁) သဿဘဝါဒ - မြဲ၏ ဟူသော အယူ ၄ - မျိုး
- (၂) ကေစ္စသဿဘဝါဒ - အချို့ မြဲ၏ ဟူသော အယူ ၄ - မျိုး

- (၃) အန္တောနန္တဝါဒ - အဆုံးရှိ၏- အဆုံးမရှိ ဟူသော အယူ ၄ - မျိုး
- (၄) အမရာဝိက္ခေပဝါဒ - မရေရာသော အယူ ၄ - မျိုး
- (၅) အမိစ္ဆသမုပ္ပန္န ဝါဒ - အကြောင်းကင်း၍ ဖြစ်၏ ဟူသော အယူ ၂ - မျိုး
- (၆) သညီဝါဒ - သညာရှိ၏ ဟူသော အယူ ၁၆ - မျိုး
- (၇) အသညီဝါဒ - သညာမရှိ ဟူသော အယူ ၈ - မျိုး
- (၈) နေဝသညီ နာသညီဝါဒ - သညာရှိ၏ မရှိ ဟူသော အယူ ၈ - မျိုး
- (၉) ဥစ္ဆေဒ ဝါဒ - ပြတ်၏ ဟူသောအယူ ၇ - မျိုး
- (၁၀) ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာန ဝါဒ - ပစ္စက္ခဘဝ၌ နိဗ္ဗာန်ရှိ၏ ဟူသော အယူ ၅ - မျိုး

ခြောက်ဆယ် နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သည်။ ယင်းခြောက်ဆယ် နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တရားများသည် သတ္တဝါများ၏ ဝိပဿနာ မဂ်ပညာ များကို မှောင်ချဲ့ ပေးနိုင်သော အမှောင်တရား များသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းအမှောင်ကို ပယ်ခွင်းနိုင်ရန် ဝိပဿနာ မဂ်ပညာ နိမိတ်ဩဘာ ဖြစ်သည့် ဆီမီးတိုင်ပေါင်း ၆၂ တိုင် ညှိထွန်းပါဟု နည်းပေး လမ်းညွှန်ထားသည်။

x x x

သံဃာ လှူရန် မင်္ဂလံ

ရှေးကသော် မြန်မာပြည်သူတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ သံဃာ လှူရန် တွင် ငပိ ဆား ငရုပ်များ ပါဝင်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ယင်း ငပိ ဆား ငရုပ် များကို ထုတ်လုပ် လှူဒါန်းတတ်ရန် ကို လည်း “ သံဃာလှူရန်၊ မင်္ဂလံ၌၊ ငှက်ချေးခံ ဝမ်းသား၊ ပြင် တက် ထား၍၊ ကျောကား တွင်းသိ၊ ငပိ ဆား ငရုပ်၊ ထုပ်လုပ် ပေလင့် ” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့် နည်းပေး လမ်းညွှန် ထားလျက် ရှိသည်။

ငပိ ဆား ငရုပ် တို့တွင် ငရုပ်သီးကို ထုတ်လုပ်ဖို့ မလိုသော် လည်း ငပိ နှင့် ဆားကိုကား ထုတ်လုပ် လှူဒါန်းမှသာ သဘာဝ ကျပေမည်။ ထုတ်လုပ်ရန်မှာ ညောင်ရွက် သို့မဟုတ် ထုတ်လုပ် နိုင်လောက်သော သစ်ရွက်တစ်ခုခုဖြင့် “ ငှက်ချေးခံ ဝမ်းသား၊ ပြင်ဘက်ထား၍၊ ကျောကား တွင်းသိ ” ဟူသော လမ်းညွှန် အတိုင်း ငှက်ချေးခံဖြစ်သော အတွင်းဝမ်းသားကို အပြင် အပြင် ကျောသားကို အတွင်းထားကာ ငါးပိ နှင့် ဆားများကို ထုတ် လုပ် လှူဒါန်းရလေသည်။

ယင်းသို့ နည်းပေးလမ်းညွှန် ထားသည်ကို ထောက်လျှင် မြန်မာပြည်သူတို့ ရှေးခေတ် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ သံဃာတော်များ လှူရန်တွင် မီးဖိုချောင်သုံး ပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်လျက်ရှိ သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိနိုင်သည်။

×

×

×

အလှူရေစက် လက်နှင့်မကွာ

ရှေးခေတ် ရှေးအခါက ရေစက်သွန်း ရေစက်ချ ကြသည် ကား ယခုခေတ်ကဲ့သို့ မဟုတ်ချေ။ ရှေးခေတ်က ရေစက်သွန်း ရေစက်ချသည်ဟု ဆိုလျှင် ရဟန်းတော်များ၏ လက်ဝါးပြင်သို့ ရေလုံရေချမ်းများ သွန်းလောင်း၍ ရေစက်ချလေ့ ရှိခဲ့ကြ သည်။

ယင်းသို့ သွန်းလောင်း ရေစက်ချသဖြင့် ရဟန်းတော်များ လက်နှင့် ရေလုံ ရေချမ်းများ မပြတ်မကွာ ထိတွေ့ နေခြင်းကို “အလှူရေစက် လက်နှင့် မကွာ” ဟု ဆိုစမှတ် ပြုခဲ့ကြသည်။ ဤနေရာတွင် ပုဂံခေတ်၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း တခုကို တင်ပြချင် သည်။

ပုဂံခေတ်ကမူ ယခုခေတ်ကဲ့သို့ ရေစင်များကို ခွက်ဖလား စသည်တို့တွင် ထည့်၍ ရေစက်သွန်းချ ခဲ့ရုံမျှမက အလှယ်တက ပေါက်ခွဲရမည့် ဗူးအုံ ညောင်ရေတကောင်း စသည် တို့၌ပါ ရေလုံရေချမ်းများ ထည့်၍ ရေစက် သွန်းလောင်းလေ့ ရှိခဲ့ကြ သည်။

ပုဂံခေတ်က ရေပူကို “ ရေလုံ ” ဟု ခေါ်၍ ရေအေးကို “ ရေချမ်း ” ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ရေစက်သွန်းလောင်းပြီးသော အခါတွင် ဗူးအုံ နှင့် ညောင်ရေတကောင်း စသည်များကို ပေါက်ခွဲ ထုချေ ပစ်လိုက်ကြသည်။

ပေါက်ခွဲ ထုချေကြသည့် အဓိပ္ပာယ်ကား “ အလှူကို ဖျက် ဆီးသည့်တို့သည် ဤဗူးအုံ ညောင်ရေတကောင်းများ ကဲ့ကျ သကဲ့သို့ ကဲ့ကျကြပါစေသား၊ အလှူကို နှောက်ရှက်သ သူတို့ သည် ဤရေပူပန်သကဲ့သို့ ပူပန်ရပါစေသား၊ အလှူကို ချီပင့် ထောက်ပံ့သ သူတို့သည် ဤရေ အေးသကဲ့သို့ အေးမြကြပါစေ သား ” ဟူ၍ သူတို့ခေတ်၏ ဓလေ့ ထုံးတမ်း အတိုင်း ကျင့်ဆို ဆုတောင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်း ဓလေ့ နှင့် ပတ်သက်၍ ကိုယ်တွေ့ အဖြစ်အပျက်တခု ကို တင်ပြချင်သည်။ မိတ္ထီလာမြို့ ကျောက်ဖူး သုဿာန်တွင် ဖြစ် သည်။ အသုဘတခုတွင် ရဟန်းတော်၏ သီလပေး ရေစက်ချ များသည် အားလုံးပင် ချောမောပြေပြစ်လျက် ရှိသည်။ သို့ရာ တွင် အသုဘ ရေစက်ချအပြီး ရေစက်ခွက် ကိုင်သူ ကာယကံ ရှင်သည် မိမိလက်တွင်ရှိသော ညောင်ရေတကောင်းကို ပရိတ်

သတ် ရွှေမှောက်မှာပင် ဂွမ်းကနဲ မြည်အောင် ထုချေရိုက်ခဲ့လိုက်သည်။

မိတ်ဆွေများက စာရေးသူအား ကပ်၍ တိုးတိုးမေးလာကြသည်။ မိတ်ဆွေများ၏ မျက်နှာကို အကဲခတ်ရာတွင် အံ့အားသင့်ခြင်း နှင့် အတူ စိုးရိမ်စိတ်များ လွမ်းမိုးလျက် နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သူတို့တတွေ တော်တော် စိတ်မကောင်း ဖြစ်ကာ “ဘာလဲ ကိုယ် လူ၊ ရေစက်ချ ဆိုပေးတာ မကြိုက်လို့လား” ဟု အသံခပ်အုပ်အုပ်ဖြင့် မေးလားမြန်းလား လုပ်လာကြသည်။

စာရေးသူလည်း စိတ်မကောင်း ဖြစ်ကြရှာသော မိတ်ဆွေများဘက်သို့ လှည့်ကာ “မဟုတ်ဖူး၊ သည်ဓလေ့ဟာ ပုဂံခေတ်က ဓလေ့ဖြစ်ကြောင်း နှင့် ဓမ္မသတ်ကြောင်းလာ ဓလေ့ ဖြစ်ကြောင်း၊ သည်ဓလေ့ကို အချို့ ဒေသတွေက ယနေ့တိုင် လိုက်နာကျင့်သုံးဆဲ ရှိကြကြောင်း”ကို ရေရေလည်လည် ရှင်းပြလိုက်ရသည်။ ယင်းသို့ ရှင်းပြလိုက်တော့မှ စိတ်မကောင်း ဖြစ်ကြရှာသူ မိတ်ဆွေများ ဟင်းချ နှိုင်းတော့သည်။

သို့ရာတွင် မိတ္တီလာသားများက ရေလုံရေချမ်း နှစ်မျိုးလုံး တော့ဖြင့် ရေစက် မသွန်းချ ကြပါချေ၊ ညောင်ရေအိုး၊ ရေတကောင်း ရိုက်ခဲ့ထုချေသည့် ဓလေ့တွင်မူကား ပုဂံ၏ မြေးမြစ်များ ပီသလှသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

“ဤသို့ ရေလုံရေချမ်း သွန်၍လှသော....
ရေချမ်း ချ၏ သို့လေ ချသာ အတိ ဟိ စေသတေ....

ရေလုံပူသကဲ့သို့လေ အမိ^၁ ခုနှစ်ဆက် အလုံမ် ချ်သာ
မဟိ ပူပန်တိလျှင် လိစ်စေသတေ ဝ”။

ပုဂံ၏ ကျိန်စာများ ဖြစ်သည်။ အလှူကို နှောက်ရှက်သသ္မ
ဖျက်ဆီးသသ္မများသည် ရေလုံပူသကဲ့သို့ ပူပါစေ ဟု ကျိန်ဆို
ထားခြင်းနှင့် အလှူကို ချီပင့်သသ္မများသည် ရေချမ်း ချမ်း၏သို့
အေးမြပါစေ ဟု မေတ္တာပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ရေလုံ ရေချမ်း နှစ်မျိုးဖြင့် ရေစက်သွန်း၍ ပူးအုံ
ညောင်ရေတကောင်း စသည်များကို ခွဲချေသည့် ပုဂံသု ပုဂံ
ဆားများ၏ ခြေရာလက်ရာများကား ယနေ့ပုဂံ၏ မျက်နှာစာ
တိုင်းမှာလို့ ပဲ့တင်ညံဆဲ ရှိသည်။

x x x

၁။ သက္ကရာဇ် ၅၂၁ ခုနှစ်ထိုး ပခုက္ကူခရိုင် တောင်ယမား
ချောင်း လောင်းရှည်ရွာ အရှေ့မြောက်ယွန်းရှိ ငမဲတောင်ဦး
ဘုရား ကျောက်စာ။

ရေငတ်၍ ကြွေးဆပ်ရသည်

ညောင်ရေ တကောင်းများ ရိုက်ခွဲ ထုချေခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မသတ်ကြောင်းလာ ဓလေ့ထုံးတမ်း တခုကို တင်ပြလိုသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်တွင် လူသေအလောင်းများ ရေချိုးသော ရေအိုးနှင့် လုပ်တိုင်းတွင် အရိုးဆေးကြောရန် ယူဆောင်ရသော ရေအိုးများကို “ရေလုံအိုး” ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြဆဲ ရှိသည်။

ယင်း ရေလုံအိုးများကိုလည်း ကိစ္စ ပြီးဆုံးလျှင် ပြီးဆုံးခြင်း ထုချေရိုက်ခွဲ ပစ်ကြရသည်ချည်း ဖြစ်သည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ရေလုံ ရေတကောင်းကို ထုချေ ရိုက်ခွဲရခြင်း နှင့် အသုဘတွင် ရေလုံအိုးကို ထုချေ ရိုက်ခွဲ ရခြင်းများ အဓိပ္ပာယ် တမျိုးစီ ဖော်ဆောင်လျက် ရှိသည်ကို သတိချပ်သင့်လှသည်။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် ရေလုံ ရေတကောင်းများကို ထုချေ ရိုက်ခွဲ ရခြင်းသည် တင်ပြ ပြီးသကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီး လုပ်တိုင်းရှိ ရေလုံအိုး၊ ဗူးအိုး၊ ညောင်ရေ တကောင်းများကို ထုချေ ရိုက်ခွဲ ရခြင်းသည်

ဓမ္မသတ်ကြောင်းလာ ဓလေ့ ထုံးတမ်းအရ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ လုပ်တိုင်းရှိ ရေလုံအိုးကို မခွဲခြင်းကြောင့် ရေငတ်၍ ယင်း ရေလုံအိုးရှိ ရေကို သောက်မိသူ ခရီးသည်တယောက်သည် ကြေးဆပ်ခဲ့ဘူးပေသည်။

လွန်လေပြီးသော ရှေးကမ္ဘာက ကြေးတင်သူတယောက် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ယင်း လူတို့ ဆွေမျိုး ရင်းချာ ဆို၍ တယောက်တလေမျှပင် မရှိဟု ဆိုသည်။ ကြေးရှင်နှင့် လူအများက ကြေးတင်သူ ရုပ်အလောင်းကို ရေလုံအိုး တလုံးနှင့် အတူ သုဿာန်တွင် ပစ်ထားလိုက်ကြသည်။ ကြေးရှင်လည်း ဆွေမျိုး ရင်းချာ တလေတယောက် ပေါ်ပေါက်လိမ့်နိုးဖြင့် သုဿာန် တနေရာမှ ပုန်းအောင်း ကြည့်ရှု နေလေသည်။

သုဿာန် ဇရပ်တွင် အပန်းဖြေ နားနေရန် ရောက်ရှိလာသော ခရီးသည် တယောက်သည် ရေငတ်ငတ်ဖြင့် ရေလုံအိုးရှိ ရေကို သောက်မိလေတော့သည်။ ဤတွင် အသင့်စောင့်ဆိုင်းနေသော ကြေးရှင်နှင့် ပက်ပင်းတိုးမိလေတော့သည်။ ကြေးရှင်က ရေသောက်သူ ခရီးသည်အား “သေသူတွင် တင်ရှိရစ်သော ကြေးများ ပေးဆပ်ရမည်” ဟု တရားစွဲလေတော့သည်။

ယင်း အမှုသည် ဗာရာဏသီပြည်ရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်သို့တိုင် ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ဗာရာဏသီ မင်းမြတ်က ဆရာရသေ့ ကို စီရင်စေရာ ဆရာရသေ့က “သုဿာန်ရှိ ရေအိုးသည် အရိုးဆေးကြောရန် ထားသော အိုး ဖြစ်သည်။ မသောက်သင့်သော ရေအိုးမှ ရေကို သောက်ခြင်းကြောင့် ဆွေမျိုး အဝင်အပါ

ဖြစ်ချေပြီ၊ သေသူတို့ တင်ရှိသော ကြေးများကို ရေသောက် သူက ပေးဆပ်စေ” ဟု စီရင်ချက် ချခဲ့သည်။

ရေငတ်၍ ရေသောက်မိသော ခရီးသည် ခမျာလည်း ကြေး ဆပ်ခဲ့ရသည်။ ယင်း ဓလေ့သည် မဟာလူနေမှု စနစ်တခုလုံးကို ပြက်ရယ်ပြုရာ ရောက်သည်ဖြစ်၍ နောက်နောင်တွင် ယင်းသို့ သော အမှုမျိုး မပေါ်ပေါက်စေရန် “ သုဿာန်ရှိ ရေလုံအိုး၊ ဗူးအုံ၊ ညောင်ရေတကောင်း စသည်များကို ထုချေ ရိုက်ခွဲကြ စတမ်း ” ဟု ကမ္ဘာဥဒါန်း ထားကြရသည်ဟု ပြဆိုထားသည်။

ထို့ကြောင့် ရေလုံအိုး၊ ဗူးအုံ၊ ညောင်ရေတကောင်း စသည် များ ထုချေ ရိုက်ခွဲကြခြင်းသည် ကမ္ဘာဦးကပင် စတင်ခဲ့သည်ဟု ဓလေ့လာ ရနိုင်ပေသည်။

၁။ မနုကျယ် ဓမ္မသတ်၊ ၁၀၆။

ရေစက်ချ နှင့် ဝသုန္ဒရေ နတ်သား

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ အလှူမင်္ဂလာ ရေစက် ချရာ တွင် မပါလျှင် မပြီးတတ်သော စကားခွန်း တခုရှိသည်။ ယင်း ကား အခြားမဟုတ်၊ ဝသုန္ဒရေ နတ်သား ဟူသော စကားခွန်း ပင် ဖြစ်သည်။

ဝသုန္ဒရေ နတ်သား ဟူသော စကားခွန်းကို မြန်မာပြည်သူ တို့ ခံတွင်း တွေ့လာခဲ့ကြသည်မှာ ကာလအတန်ကြာညောင်းခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဝသုန္ဒရေ နတ်သား ဟူသော စကားခွန်းကား ဆား ကဲ့သို့ပင် ရှိချေသည်။ သို့ရှိလင့်ကစား အမှတ်ကို မြတ်နိုးတော် မူကြသော သာသနိက ပညာရှင်ကြီးများကမူ ဝသုန္ဒရေ နတ်

သား တည်းဟူသော ဆားကို ရေစက်ချ တည်းဟူသော ဟင်း
လေးအိုး ထည်းသို့ ခတ်တော်မူခြင်း မပြုခဲ့ကြချေ။

သို့ရာတွင် ဝသုန္ဒရေ နတ်သား တည်းဟူသော ဆားကို ခတ်
ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များက တွင်တွင်ကြီး ခတ်ခဲ့ကြသဖြင့် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာ မြန်မာ ပြည်သူတို့မှာ သဘာဝ မကျသော အသိဉာဏ်
ကို ထွေးပိုက်မိရက်သား- ဖြစ်ခဲ့ကြရသည်။

တခါက ကြုံဘူးသည်၊ ဘာသာရေးပွဲ တခုတွင် ဖြစ်သည်။
ယင်း ပွဲတွင် တာဝန်ရှိသူက ရေစက်ချ ဆိုပေးသည်။ ရေစက်ချ
အပြီးတွင် အမျိုးသားတယောက်က “ မိတ်ဆွေ- ရေစက်ချ မရ
ပါဘူး ” ဟု ဝင်ရောက် စောဒက တက်သည်။ ရေစက်ချ ဆို
ပေးသူက “ ဘာကြောင့်လဲ ” ဟု ပြန်လည် မေးခွန်းထုတ်လိုက်
ရာ စောဒက တက်သူက “ မိတ်ဆွေရဲ့ ရေစက်ချထဲမှာ ‘အယံ
ဝသုန္ဒရေ နတ်သားမှ’ မပါပဲကိုး ” ဟူသော စောဒကတက်သံ
ကြားခဲ့ဘူးသည်။

အယံ ဝသုန္ဒရေကို ဤမျှအထိ အစွဲအလမ်း ကြီးမားနေကြ
ချေပြီ။ သဘာဝ မကျသော အသိဉာဏ်ကို ဤမျှအထိ ထွေးပိုက်
မိရက်သား ဖြစ်နေကြချေပြီ။ ဤမျှအထိ စွဲလမ်းယူမှားရအောင်
ကလည်း “ အယံ ဝသုန္ဒရီ၊ ဝသုန္ဒရေ တဂုဏ်ချေသည်။ မြေ
စောင့် နတ်သားသည်။ သက္ခိဋ္ဌာနေ၊ သက်သေအရောဋ္ဌ။ တိဋ္ဌတု၊
တည်ပါစေသတည်း ” ဟု တာဝန်ရှိသူများက အာဘောင်

၁။ ရှေးဟောင်း ရေစက်ချများ။

စာရင်း သန်သန်ဖြင့် ဆိုပေးနေကြခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်ပေ
ရာသည်။

“ သမုဒ် ရေ အောက်၊ သေလာ ကျောက်ထက်၊
အတောက်ရဲရဲ၊ မီးခဲ သဏ္ဍာန်၊ ကိုယ်ရောင်လျှို၍၊
ဘေးရန် သူပုန်၊ ဖိန့်ဖိန့် တုန်သည်၊ ဝသုန္ဒရာ၊ နတ်
ဒေဝါကား၊ သမ္ဘာရင့်ညောင်း၊ ဆုကြီးတောင်းသား၊
လောင်းဗုဒ္ဓကံ၊ လူအညွန့်တို့၊ ပေးစွန့်ဒါန၊ ရေစက်ချ၍၊
အမျှဝေသော်၊ ရွှေရောင်အလျှို၊ ကန့်ကူတန်နှင့်၊ ဖလ်
ပုရပိုက်၊ ရွှေပေတိုက်မှာ၊ ပိုက်ကာ ဖွင့်၍၊ စာရင်းယူ
တော်မူလေသည် ”

လောကဓာတ်ပုံ ရွှေကြေးမုံ၏ အဆိုအမိန့်များ ဖြစ်သည်။
ရွှေကြေးမုံက လူ့ပြည်ရှိ ကောင်းမှုရှင်များကို ဝသုန္ဒရေနတ်
သားက စာရင်းကောက်ယူကြောင်း မြက်ဆိုထားသည်ကို တွေ့
ရှိရသည်။ ယင်း အဆိုအမိန့်များသည် ဒီဃနိကာယ်လာ အဆို
အမိန့်များနှင့် မနီးမနှောဖြစ်လျက် ရှိသည်။ ယင်း အဆိုအမိန့်
များသည် မည်သည့် ဂန္ထနရကို မိုးငြမ်း ကိုးကား၍ ဆိုမိန့်ထား
ခြင်း ဖြစ်သည် ဆိုခြင်းကို စာရေးသူတို့ ယနေ့တိုင် မခံတွဲရှိနိုင်
သေးချေ။

ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ စသည်များတွင် စာတု မဟာရာဇ်
နတ်မင်းကြီး လေးပါးနှင့် အခြား နတ်များ လူ့ပြည်သို့လာ၍

၁။ လောကဓာတ်ပုံ ရွှေကြေးမုံ၊ ၃၇။

ကောင်းမှုရှင်စာရင်း ကောက်ယူ ကြကြောင်းကို ဆိုမိန့်ထား
သည်။ ဝသုန္ဒရေ နတ်သားက လာရောက်၍ ကောင်းမှုရှင်
စာရင်း ကောက်ယူကြောင်း ဆိုမိန့်ထားခြင်း မရှိချေ။

ယင်းသို့ မဆိုမိန့်ရုံသာမက “ ဝသုန္ဒရေ မြေစောင့်နတ်
ကြောင့် မာရ်နတ်စစ်သည်တွေ ထွက်ပြေးရသည် ” ဟူသော
အဆိုအမိန့်များသည်ပင် သာသနာဝင် ကျမ်းကြီးကျမ်းခိုင်လာ
အဆိုအမိန့် မဟုတ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ ဆရာက ထောက်ပြ
ဝေဖန်ထားသည်။

မာရ်နတ်မင်းသည် ဘုရားလောင်းအား အပရာဇိတ ပလ္လင်
ကို သူသာပိုင်ဆိုင်သည် ဆို၍ သူ့ နောက်က စစ်တပ်ကို လက်ညှိုး
ညွှန်ကာ သူ့ အတွက် သက်သေထူခဲ့သည်။ ဘုရားလောင်းကို
လည်း ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သက်သေပြနိုင်သလောဟု စောဒက
တက်ခဲ့သည်။ ဘုရားလောင်းသည် ဤမဟာပထဝီမြေကြီးကို
သက်သေ ညွှန်းခဲ့သည်။

“ ပါရမီ ဖြည့်သော ငါ့အား ရဟန်းဖြစ်စေ၊ ပုဏ္ဏား
ဖြစ်စေ၊ နတ်ဖြစ်စေ၊ မာရ်နတ်ဖြစ်စေ၊ ဗြဟ္မာဖြစ်စေ၊
တစုံတယောက်သော သက်သေ မရှိ၊ မဟာပထဝီမြေ
ကြီးသာ ငါ၏ သက်သေ ဖြစ်သည် ”

၁။ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဒု - တွဲ၊ ၁၂၀။
၂။ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ၊ ဒု - တွဲ၊ ၈၈၊ ၈၉။

မာရ်နတ်နှင့် ပလ္လင်လုရာ မဟာဗောဓိ စစ်မြေတွင် ဘုရား
လောင်းသည် မြေကြီးကိုသာ သက်သေ ညွှန်းခံပေသည်။
သက်သေ ညွှန်းသည့်အတိုင်း မဟာ ပထဝီ မြေကြီးကလည်း
သက်သေ ခံခံပေသည်။ ဝသုန္ဒရေ နတ်သားက လာရောက်
သက်သေ ခံကြောင်း အရိပ်အမြှောက်ပင် မတွေ့ရှိရချေ။

ဝသုန္ဒရေနတ်သားက လာရောက် သက်သေခံခြင်း မဟုတ်
သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်
မြတ်များရှေ့ မှောက်တွင် ဝသုန္ဒရေ နတ်ရုပ်များ ထားရှိခြင်း
ကို လေ့လာသင့်ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ တဝန်းလုံးတွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များကို ဘူမိ
ဇယ မုဒြာဖြင့် ထွင်းထု သွန်းလုပ်သည်က များပေသည်။ ဘူမိ
ဇယ မုဒြာ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘုရားရှင်၏ လကျော လက်ငါး
ချောင်းလုံးသည် လကျော ဒူးမှ အောက်သို့ တွဲလျား ဖြန့်ချထား
ပြီး လက်ဝါးပြင်ကို ပလ္လင်ဘက်သို့ လှည့်၍ ပလ္လင်ကို ဖြစ်စေ၊
မြေကြီးကိုဖြစ်စေ ထိထားစေခြင်းနှင့် လက်ဝဲလက်ကို ပေါင်
ခွင်ပေါ်တွင် လက်ဖဝါးလှန် တင်ထားစေခြင်း ဖြစ်သည်။
ယင်းသို့သော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် အားလုံးကို ဘူမိ ဇယ မုဒြာပုံ
ဟု ခေါ်တွင်သည်။

ဘူမိ ဇယ မုဒြာ၏ အဓိပ္ပာယ် ဆောင်ခြင်းကို ပိုမို လေးနက်
လာစေရန် ဘူမိ ဇယ မုဒြာ ပုံတော်၏ ရှေ့ တော်တွင် ဝသုန္ဒရေ
နတ်သား ဆံပင် ရေညှစ်နေသည့် ပုံကို ထွင်းထုသွန်းလုပ်ထားရှိ
ခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဘုရားရှင်၏ ခြင်း ပါရမီဖြည့်စဉ် ဘဝ

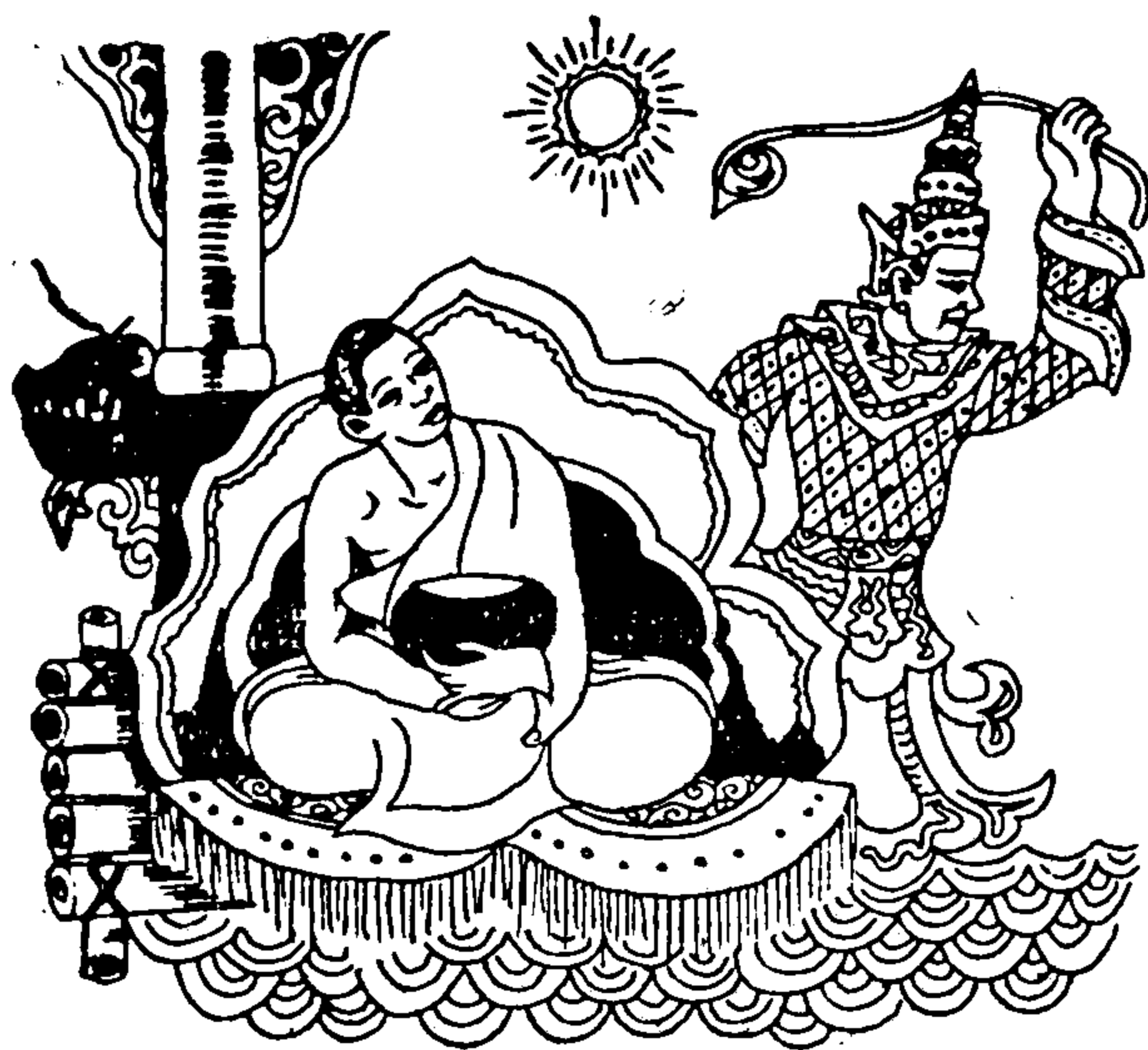
အဆက်ဆက်က လှူဒါန်းခဲ့သော အလှူဒါနများ အတွက် ရေ စက်ချသည်ကို ခံရဖန် များလှ၍ ငါ၏ ဆံပင်သည် စိုရွဲနေ ပေပြီ။

မည်မျှ လှူဒါန်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ကို သိနိုင်စေရန်အတွက် ဆံ ပင်ကို ရေညှစ်ပြုမည် ဆိုပြီး ဆံပင်ကို ပခုံးပေါ်မှ သိုင်းလျက် ရှေ့ဘက်သို့ စုယူကာ လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ညှစ်ပြုနေသည့်ပုံ ဖြစ် သည်။ ထို့ကြောင့် ဝသုန္ဓရေ နတ်သားကို သက်သေထားဖို့ မလိုချေ။ သက်သေထားခြင်း ထားလျှင် မြေကြီးကိုသာ သက် သေ ထားကြရာသည်။

တိပိဋကလင်္ကာရ ဘွဲ့ခံ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်ကြီးက မူကား ဝသုန္ဓရေ နတ်သားကို သက်သေထားဖို့ မဆိုနှင့်ဦး။ ဝသုန္ဓရေ နတ်ရုပ် အရေးအသားများကိုပင် အဖျက်ခိုင်းသော ဟူ၏။ အချုပ်ဆိုရသော် ဝသုန္ဓရီ ဟူသော အမည်သည်ပင် သဇီဝနတ်၏ အမည်မဟုတ်ပဲ နိဇ္ဈိဝ ဖြစ်၍ ရတနာ အပေါင်းကို ဆောင်တတ်သော ဤမြေကြီး၏ အမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

x x x

၁။ သမန္တစက္ခုဒီပနီ၊ ပ - တွဲ၊ ၂၀၂။

ထေရ်ဘုန်းဥပဂုတ် ရန်ငုတ်ကြဉ်ပ

“ဩကာသ၊ ဩကာသ၊ အဝိဇ္ဇန္တယျ၊ သုံးလူ့ဘ၏၊ ဓမ္မ
 ရင်နို့၊ သောက်စို့သဖြင့်၊ လေးဆင့်မဂ္ဂ၊ ဖလလေးဖြာ၊ အရိ
 ယာသာဝက၊ သဘာဝကြောင့်၊ ဓမ္မသာမိ၊ နှိုင်းညှိစရာ၊ ပမာ
 မမြင်၊ မြတ်ချစ်ရှင်၏၊ ရွှေရင်တော်နှစ်၊ သားတော်စစ်အဖြစ်
 သို့၊ ရောက်တော်မူကာ၊ ငါးရာ တထောင်၊ ရန်မှောင်ညစ်ကြေး၊
 ကိလေမှေးကို၊ ကင်းဝေးကုန်စင်၊ သုတ်သင်ရှင်းလင်း၊ လူ့ခပင်း
 တို့၏၊ ကောင်းမှု အလေ့၊ မျိုးစေ့စိုက်ပျိုးရာ၊ လယ်ယာမြေ
 ကောင်းသဖွယ်၊ တင့်တယ်မြတ်ထွဋ်သောဂုဏ်၊ အလုံးစုံအားဖြင့်
 ချီးကျူး၍ မကုန်နိုင်သော၊ အဟော်အစ္ဆရိ၊ မိမိအသက်၊ ငဲ့ကွက်
 လေးစား၊ သနားမရှိ၊ ပြုကတေ့ပြည့်စုံတော်မူသော၊ ပါတိ
 မောက္ခ၊ သံဝရသည်း၊ ဖြူစင်သန့်ရှင်းစွာ၊ ကိုယ်၌မကွာ အမြဲ
 ဆင်မြန်းတော်မူခြင်းရှိသော ဥပဂုတ္တ အရှင်ဘုရား။

အရှင်ဘုရားသည်ကား၊ သီရိဓမ္မာ၊ ရာဇာတုမရှိ၊ သမုတီ
 မင်းမြတ်၏၊ ရွှေလက်ထက်အခါ၊ ဘဝင်ရိုက်ချိုး၊ တိုက်လုံးညွှ
 ကြေ၊ ရေမြေလှိုင်ချောက်၊ တုန်မှောက်ဘနန်း၊ လှူဒါန်းပြုလုပ်
 တော်မူစဉ်၊ မိစ္ဆာစွဲကပ်၊ နတ်တို့ဘဂေး၊ မာရ်မင်းဘေးကို၊
 ကင်းဝေးကုန်အောင်၊ ရွက်ဆောင်ဖဲကြည့်တော်မူဘူးရာ၊ အဇဋ္ဌာ
 ကာသ၊ ဝလာမုသည်၊ ကျလာ ထစ်ကြိုး၊ သွန်းသောမိုးသွင်၊
 အမျိုးမျိုးအကြိမ်ကြိမ်၊ ပုဆိန် ထားမ၊ လှံမ မလစ်၊ ကျောက်
 စရစ် ပြာပူ၊ တသ္မ ညံပျောင်း၊ သောင်းသောင်း ရိုက်ကြည်း၊
 ပဲတင်ဟည်းအောင်၊ အနည်းနည်းရှာစေငြားလည်း၊ ဟန်တား
 ပိတ်ပင်၊ အရှင်၏ဘုန်း၊ မြတ်လက်ရုံးကြောင့်၊ ပြိုင်နှုန်းမခြင်း၊
 မာရ်နတ်မင်းလည်း၊ အတင်းထွက်ပြေး၊ ခွေးပုပ်လည်ဆွဲ၊ အခွဲ
 အညိုခံလိုရမှု၊ ဆုံးမပြုသဖြင့်၊ ယခုတင်းတင်း၊ ကြောက်လန့်ခြင်း
 လည်း၊ သည်းတွင်းမဆန့်၊ တုန်လှုပ်ဖန်လျက်၊ ခန့်ရုံစိုးပူ
 ရှိပါသည်။

သို့သည်သတင်း၊ ကျော်စောခြင်းကြောင့်၊ ရှင်ရှင်းဘုရား၊
 မြတ်တပါးကို၊ ကိုးစား၍သာ၊ မိုးဒေဝါ၏၊ ရွာသည့်ကြိမ်မှန်၊
 ခြိမ်းပရန်ကို၊ မထန်စေပဲ၊ ကုန်စင်လွဲအောင်၊ အမြဲမကွာ၊
 ဆည်းကပ်ပါသည်၊ အာဏာတော်ဂုဏ်၊ မိုးပဇ္ဇန်သည်၊ တမူန်
 မရောက်၊ တပေါက်မလျှော၊ သွေ့စေသော်....။ မြတ်ရှင်စော....
 သြကာသ သြကာသ”

ရှင်ဥပဂုတ် ပူဇော်ပသရာ၌ မြက်ဆိုရင့်ကျူးရန် လင်္ကာ ဖြစ်
 သည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကား

၁။ ရှင်ဥပဂုတ် ပူဇော်နည်း။ (လက်ရေးမူ)

ရှင်ဥပဂုတ်နှင့် မကင်းနိုင်ပဲ ရှိသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ ကျင်းပရာ တွင် မြန်မာတို့တတွေ ရှင်ဥပဂုတ်ထေရ်ကို ဦးစွာ ပူဇော်သမှု ပသမှု ပြုကြရသည်။

ကာယကံရှင်က မပူဇော်တတ်စေကာမူ ကြားဘူးနားဝရှိသူ များက ကိုယ်စား ပူဇော်ပသပေးလေ့ ရှိကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူများသည် မိမိတို့ ရှင်ပြုပွဲကြီးကို မိုးလေကင်းကင်း ရှင်းရှင်း ပြုလုပ်လိုကြသည်။ အခြား အချိန်တွင် မိုးလေကို တောင်တသော်လည်း ယခုကဲ့သို့သော ရှင်ပြုပွဲကာလများတွင် ကား မြန်မာတို့တတွေ မိုးလေကို အလိုမရှိကြချေ။

ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲ ဆင်နွဲ့ရာကာလတွင် သာသနဝန်ထမ်းများ အနက် ရှင်ဥပဂုတ်ထေရ်သည်သာ ရှင်ဒကာ၏ ပေးလှူပူဇော် မှုကို ဦးစွာခံယူရလေ့ ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓသားတော်များတွင် ရှင်သီဝလိ မထေရ်က လာဘ်လာဘ အရာတွင် အထူး ကျော်ဇောမှုရရှိ ရှင်ဥပဂုတ်မထေရ်က မိုးဆီး မိုးတားတွင် အထူး ကျော်ဇောမှု ရလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူများသည် ရှင်ပြု မင်္ဂလာ မဏ္ဍပ် ဆောက်စဉ်ကာလပင် ရှင်ဥပဂုတ်မထေရ်ကို မိုးဆီးမိုးတား ပေးပါမည့်အကြောင်း ဦးစွာ ပူဇော်ပသနှင့်ကြ ရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ရှင်ဥပဂုတ် မထေရ် နှင့် ရှင်ပြု မင်္ဂလာ မကင်းကွာနိုင်ပဲ ရှိသည်။

ရှင်ဥပဂုတ် မထေရ် ပူဇော်ပသရာတွင် ကန်တော့ပွဲပြင်ဆင် တတ်ရန်ကို “ ရေဖြင့် မဆေးကြော၊ ငှက်ပျောဖီးဆိုင်၊ မြီးခိုင် မစောင်းမတ်၊ ကောင်းမြတ် မသုံးပြီး၊ အုန်းသီး တလုံး၊ ထေရ်

ဘုန်း ဥပဂုတ်၊ မာရ်နတ်ယုတ်၏၊ ရန်ငြုတ်ကြည့်ပရာ၊ တင်သ
ပါလော့” ဟု နည်းပေး လမ်းညွှန်ထားသည်။

ကန်တော့ပွဲ ပြင်ဆင်ရာတွင် “ ရေဖြင့် မဆေးကြော၊ ငှက်
ပျောဖီးဆိုင် ” ဟူသော နည်းပေး လမ်းညွှန်မှုများနှင့် အညီ
ငှက်ပျောဖီးကို ရေမဆေးရ၊ အဖီးချင်းဆိုင် ထည့်ရမည်ဟု လမ်း
ညွှန်လိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ငှက်ပျောဖီးကို ရေဆေးမိက မိမိ အလှူ
တွင် မိုးရွာတတ်သော ဟူ၏။

အုန်းသီးကိုလည်း “ မြီးခိုင် မစောင်းမတ်၊ ကောင်းမြတ်
မသုံးပြီး၊ အုန်းသီး တလုံး ” ဟူသော လမ်းညွှန်ချက်နှင့် အညီ
အုန်းသီး၏ ကြွက်မြီးကို မမတ်စောက်စေရ၊ ခွေနေစေရမည်ဟု
နည်းပေး လမ်းညွှန် လိုရင်းဖြစ်သည်။ အုန်းသီး၏ ကြွက်မြီး
မတ်စောက်ထောင်နေပါက အုန်းသီး၏ ကြွက်မြီးကို လေဟပ်
လေခတ်နိုင်၍ မိမိအလှူတွင် လေကျတတ်သော ဟူ၏။

သို့ဖြစ်ပေရာ ရှင်ဥပဂုတ်ကန်တော့ပွဲ ပြင်ဆင်ရာတွင် အချို့
အချို့နှင့် ရေမဆေးသော ငှက်ပျောနှစ်ဖီး ထည့်ရမည့် အပြင်
အုန်းသီးကိုလည်း ကြွက်မြီးကို လင်ပန်းထဲတွင် ခွေထည့်ရမည်
ဟု လမ်းညွှန်လိုရင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်ကား ရှင်ဥပဂုတ် ကန်
တော့ပွဲ ပြင်ဆင်ပုံ ပြင်ဆင်နည်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ပြင်ဆင်ပြီးသော ကန်တော့ပွဲဖြင့် ရှင်ဥပဂုတ်
အရှင်မြတ်ကို ပူဇော်ပသ တင်မြှောက်လိုက်ပါလျှင် မိမိရှင်ပြု
မင်္ဂလာတွင် ကျရောက်လတံ့သော ဥပဒ်ဘေးဒဏ် ရန်မာရ်
ခပ်သိမ်းများကို ရှင်ဥပဂုတ်က တားဆီးပေးသည် ဟု ဗုဒ္ဓဘာသာ
မြန်မာပြည်သူတို့က ယုံကြည်ကြလေသည်။

x x x

ဖ မှာ ယပ်ထမ်း တခန်း သပိတ်လွယ်

ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်လောင်း လှည့်ပွဲကြီး ကား ခမ်းနားကြီးကျယ်လှသည်။ ရှေ့ဝင်း နောက်ဝင်းများ ခင်း၍ ရှင်လောင်း လှည့်သည်လေ။ ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ လှည့်လည်ရာတွင် ရှင်လောင်း၏ ရှေ့တွင် ရှေ့ဝင်းများခင်း၍ ရှင်လောင်း၏ နောက်တွင် နောက်ဝင်းများ ခင်းကျင်းလေ့ ရှိသည်။

ဝင်းတော်သားများ အနေဖြင့် စစ်ဝတ်တန်းဆာများ ဆင် မြန်းလိုက်ပါကြရသည်။ ရှင်လောင်း၏ နောက်ဝင်းတော်တွင် ရှေ့ဆုံးမှ ရှင် ဒါယကာကြီး လိုက်ပါရသည်။ “ဖ မှာယပ်ထမ်း၊ တခန်း သပိတ်လွယ်” ဟူသော စာပိုဒ်သည် ရှင်လောင်းလှည့် ရာတွင် ရှင် ဒါယကာကြီး ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည့် အဆောင် အရွက်များကို နည်းပေးလမ်းညွှန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်း စာပိုဒ်ဖြင့် ရှင်ဒါယကာကြီးသည် ရှင်လောင်းနောက် မှ ယပ်ကိုထမ်း၍ သပိတ်ကိုလွယ်ကာ လိုက်ပါရမည်ဟု နည်းပေး လိုရင်းဖြစ်သည်။ သပိတ် လွယ်ရာတွင် ရှင်ဒါယကာများ ဖြစ်ကြသော လူသားများအတွက် “ ဘယ်ဘက်က လွယ်ရမည်၊ ညာဘက်က လွယ်ရမည် ” ဟု ပုံသေကားချ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိချေ။ ရသေ့ သူတော်စင်များ အနေဖြင့် မူကား ဘယ်ဘက် ပခုံး၌သာ သပိတ်၊ သင်္ကန်းများကို ချိတ်လွယ်သမှု ပြုကြရသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာစာပေ ဖခင်ကြီး ရှင်မဟာသီလဝံသ က “ စိန်ပန်းမောင်းဝါ၊ သင်္ကန်း လျာကို၊ ရှုသာတင်တယ်၊ ပခုံး ဘယ်၌၊ ချိတ်တယ် လွမ်းပြီး၊ ရသေ့ကြီးကား ” ဟု စပ်ဆို ညွှန်ပြထားသည်။

သို့ရာတွင် ရှင်ဒါယကာများ ဖြစ်ကြသော လူသားများ ကား ရသေ့ သူတော်စင်များ မဟုတ်ကြ၍ “ ရတနာသုံးပါး နှင့် စပ်ဆိုင်သော အခမ်းအနား အစီအစဉ်မှာ လကျောဘက်ကို အမြင့်အမြတ် ထားပြန်သည် ။ ” ဟူသော စကားကို ထောက်ထား၍ သပိတ်ကို မိမိတို့ လကျော ပခုံး၌သာ ချိတ်လွယ်သမှု ပြုကြသော် ထုံးမှီစံမျှ ဖြစ်ကောင်းအံ့ ထင်သည်။

“ မိ ကို ညာက၊ ဖ ကို လက်ဝဲ၊ ကိုင်စွဲ ချီလျက်၊ ပခုံးထက်ဝယ်၊ အသက် ဆုံးအောင်၊ မြတ်နိုးဆောင်၍၊ အခေါင် အဖျား၊ လုပ်ကျွေး ငြားလည်း၊ မွေးဖွား

၁။ ဆုတောင်းခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရေး - ၈၅။
 ၂။ အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း၊ စတုတ္ထတွဲ၊ ၁၅၄။

ပိုက်ကျူး၊ ရှေးတင်ဘူးတည့်၊ ကျေးဇူးလှယ်ပြိုင်၊ မဆပ်
နိုင်ခဲ့”

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ အဆိုအမိန့် ဖြစ်သည်။ ရှင်မဟာရဋ္ဌ
သာရ၏ အဆိုအမိန့်တွင် ကျေးဇူးတရား မှန်မြတ်လှသော အမိ
ကို မိမိ၏ အမှန်မြတ်ဆုံးသော လကျာပခုံး၌ တင်ထမ်း လုပ်
ကျွေးငြားသော်လည်း ရှေးက တင်ဘူးသည့် မွေးကျေးဇူးများ
ကျေလည်အောင် ပေးဆပ်နိုင်ခြင်း မရှိပုံကို လမ်းညွှန်လိုရင်း
ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် လောကီလူသားများ ဖြစ်ကြသော ရှင်ဒါယကာ
များအနေဖြင့် မိမိ၏ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော လကျာပခုံး၌ သပိတ်
ကိုချိတ်လွယ်သမှု ပြုခြင်းက ထုံးမီစံမျှ ဖြစ်ကြပေမည်။

ရှင်ဒါယကာကြီး၏ နောက်တွင် ရှင်ဒါယကာမကြီးက
အဆောင်အရွက် များကို ကိုင်ဆောင်၍ လိုက်ပါ ရလေသည်။
ရှင်ဒါယကာမကြီး ဆောင်ရွက်ရမည့် အဆောင်အရွက် များကို
လည်း “ မွေးမယ်မယ်ကား၊ ဝတ်ဖွယ် ဝတ်ရာ၊ ထိပ်မှာ ဆောင်
ရွက် ” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့် နည်းပေး လမ်းညွှန်ထားသည်။

ရှင်ဒါယကာကြီးနောက်မှ ထပ်ချုပ် လိုက်ပါလာသော ရှင်
ဒါယကာမကြီးသည် ရှင်လောင်း၏ ဝတ်ဖွယ် ဝတ်ရာများ
ဖြစ်သည့် သင်္ကန်းများကို ဦးခေါင်းပေါ် တင်ရွက်လိုက်ပါရ
သည်။ ထို့အပြင် ရှင်လောင်း၏ အိပ်ဖွယ်အိပ်ရာများ ဖြစ်သည့်

၁။ စတုဓမ္မသာရ ကိုးခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရှေ - ၅၅။

ဖျာ, သင်ဖြူး များကိုလည်း လက်က ကိုင်ဆောင်ရ သေးသည်။

ယင်း ဖျာ, သင်ဖြူးများကို “ ကံဆောင်ဖျာ ” ဟု ခေါ်သည်။ ဦးခေါင်းပေါ်တွင် တင်ရွက်ထားသည့် သင်္ကန်းတွင်လည်း ပန်းများ စိုက်ထိုးရသေးသည်။ ယင်းပန်းကို “ သင်္ကန်းပန်း ” ဟု ခေါ်သည်။ သင်္ကန်းတွင် စိုက်ထိုးသည့် ပန်းများမှာ များသောအားဖြင့် စက္ကူဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပန်းများသာ ဖြစ်လေသည်။ ထန်း အုံးညွန့်ညို၊ ကုက္ကို နေဇာ၊ အင်္ဂါချီယား၊ ပတ္တမြား ညွန့်ထီး၊ သပြေသီးဟု၊ ပန်းကြီးအမြတ် ခုနစ်ရပ်ကို သင်္ကန်းတွင် မစိုက်ထိုးကြခြင်းကား အစွန်း ထင်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကွမ်း နှင့် မြန်မာ

“တံတားဦးက ကွမ်းနုဝါ
ငမြာက ဆေး။ ။
ကွမ်းသီး တောင်ငူနဲ့
ကိုင်း ထုံးဖြူ ပြည်ရှား
သာ ဝါးလှိုထွေး။ ။”

မြန်မာပြည်သူတို့ကား ကွမ်းကို အလွန်နှစ်ခြိုက် စွဲလမ်းကြ
ချေသည်။ ကွမ်းကို နှစ်ခြိုက်ကြလွန်း၍ “ထမင်းမစားပဲ နေ
နိုင်သည်။ ကွမ်းမစားပဲ မနေနိုင်” ဟု ရင့်ကျူးသော မြန်မာ
ကြီးများပင် ဒုနှင်းဒေး ရှိချေသည်။ ကွမ်းကို နှစ်ခြိုက်စွဲလမ်း
ကြရကား လူဂုဏ်တန် ကြေးရေတတ်နှင့် ဝန်ကြီး တံတိုင်းကြီး
များသည် နောက်ပါ ကွမ်းရေတော် ကိုင်များ ခန့်ထားကာ

သွားလေရာရာ အရပ်တိုင်းသို့ ကွမ်းအစ်ကြီးငယ်များ ဆောင်ကြဉ်း သွားလာလေ့ ရှိကြသည်။

ဆင်းရဲသား ကျေးလက် လူတန်းစား များကလည်း အညံ့မခံချေ၊ သွားလေရာရာ အရပ်တိုင်းတွင် အဆင်းရဲ အပင်ပန်းခံကာ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ စနစ်ဖြင့် ကွမ်းအစ် ကြီးငယ်များ ဆောင်ကြဉ်း သွားလာ ကြသည်သာ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဤနယ် ကွမ်းကို ခင်တယ်ရှာကြသော မြန်မာပြည်သူများသည် မိမိတို့ လုပ်ငန်း ချိန်တာကိုပင် “ ကွမ်းတရာညက်ခန့် ” ဟူသော စကားလုံးဖြင့် သတ်မှတ် ပိုင်းခြား နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ကွမ်းတရာညက်ခန့်ဟု အချိန်ကို သတ်မှတ် ပိုင်းခြား လိုက်ရုံမျှဖြင့် ကွမ်းကြိုက်ကြသည့် မြန်မာကြီးတိုင်းက လုပ်ငန်း ချိန်တာ၏ အနှေးအမြန်ကို သိရှိနားလည်ပြီး ဖြစ်နေကြသည်။

ဤကား ကွမ်းစားခြင်း၏ အနှစ်သာရ အများတွင် သာမန် အနှစ်သာရ တခုမျှသာ ဖြစ်ချေသည်။

မြန်မာပြည်သူတို့ ကွမ်းကို နှစ်ခြိုက်စွဲလမ်းကြသည်ဟု ဆိုစေကာမူ ကွမ်းမည်ကာကို မနှစ်ခြိုက် မစွဲလမ်းကြ၊ ကွမ်းတွင်လည်း တံတားဦးက ကွမ်းကိုမှ နှစ်ခြိုက်စွဲလမ်းကြသည်။ ဆေးတွင်လည်း ဆေးမည်ကာကို မနှစ်ခြိုက် မစွဲလမ်းကြ၊ ဆေးသားထူ၍ အကျောပါးသော ငမြာကြီးက ဆေးကိုမှ နှစ်ခြိုက်စွဲလမ်းကြသည်။

ကွမ်းသီးတွင်လည်း ကွမ်းသီးမည်ကာကို မနှစ်ခြိုက် မစွဲလမ်းကြ၊ အရသာရှိ၍ ချိုဆိမ့်သော တောင်ငူ ကွမ်းသီးကိုမှ နှစ်

ခြိုက်စွဲလမ်းကြသည်။ ထုံးတူင်လည်း ဖြူဆွတ်၍ ညက်ညော့
သော စစ်ကိုင်းက ထုံးကိုမှ နှစ်ခြိုက်စွဲလမ်းကြသည်။ ရှားစေး
တူင်လည်း နီမြန်း၍ ရင့်သော ပြည်က ရှားစေးကိုမှ မြန်မာ
များ ခံတိုင်းတွေ့သည်။ ဖော်ပြပါ ကျေးလက်တေးကဗျာကား
မြန်မာတို့၏ ကုန်းဘောင်ခေတ် ကွမ်းယာကောင်း တခုကို နည်း
ပေးလမ်းညွှန်သကဲ့သို့ ရှိချေသည်။

“နုတ်ချေနို့ မှိုနီ၊ ဖုံးမသိန်နှင့်၊ ရေစိမ် ချပ်လွှာ၊
ဖာလာမည့်ခိုင်၊ ကြိုင်ကြိုင် ဧ၊ ရှားစေး နို့လွတ်၊
ကျောက်ထုံး ခတ်လျက်၊ သူမြတ်စားတမ်း၊ သစ်ထက်
ကွမ်းလည်း၊ နုတ်ခမ်း သွားချောင်း၊ စွေးစွေးမောင်းမျှ၊
သူကောင်းဘာသာ၊ ရောင်ဝါမပျက်၊ ပြုလျက်နေကြ၊
ဆုံးစေမျှလျှင် ”

ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ၏ သစ်ထက်ကွမ်းဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ အရညဝါသီ
တောရမီသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသည်ပင် ကွမ်းကို လက်မလှုတ်နိုင်၊
တောထည်းတိုင် ကုန်းဘောင်ခေတ် ကဲ့သို့သော ကွမ်း ယာ ၏
အဆင်အပြင်များက အလွယ်တကူ မရရှာကြ။ နီမြန်းယင် ပြီး
ရော့၊ ရရာကို ကွမ်းအဖြစ် ဝါးကြရသည်။

ဖုံးမသိန် နှင့် ပါးပါးချပ်ချပ် လွှာထားသော ဖာလာသီး
များတွင် ကျောက်ထုံးများ ထည့်၍ ရှားစေးမပါ ဗလာနုတ္တိ
ဝါးကြရသည်။ ယင်း သစ်ထက်ကွမ်းသည် ရှားစေးမပါသော်
လည်း နုတ်ခမ်း နှင့် သွားများကိုကား ကောင်းစွာ နီမြန်းစေ
နိုင်သည်။ ရှင်အဂ္ဂသမာဓိ၏ အဆိုအမိန့်ကား အင်းဝခေတ်၏

၁။ သုဝဏ္ဏ ဌာ မြားပင်ခန်းပျို့၊ ပိုဒ်ရေ - ၅၂။

တောစရိုက် အလိုက်ဘာသာ ကွမ်းယာ တခုကို ပြည့်နိုးသကဲ့တို့ ချီချေသည်။

“ကွမ်းအစ်ကြီး နီတာရဲ နှင့်
ကြမ်းမြဲမှာ တူပျော်
သာဘော်တို့ တူအရီး။ ။
တွေ့မရှောင် အကုန်စားတယ်
ဖျားတဲ့ ခင်ကြီး။ ။”

ရှေးခေတ်ကသော် ကျေးလက်ဒေသ၌ ဖြစ်စေ၊ မြို့ကြီး ရပ်ကြီး၌ ဖြစ်စေ၊ အိမ်သာလို့ ညွှန်ရောက်လာယင် အိမ်ရှင် များက ကွမ်းအစ်ဖြင့် တည်ခင်းညွှန်ခံတတ်ကြသည်။ ညွှန်သည် လာပြီဆိုယင် ရှေးဦးစွာ ညွှန်စားပွဲရောက်နှင့် နေသော အိမ် သားကား ကွမ်းအစ် ဖြစ်သည်။

ညွှန်လာတိုင်း ကွမ်းအစ်ဖြင့် ကြိုဆိုညွှန်ခံရသည်မှာ မြန်မာ တို့အဖို့ မဆန်း၊ မဆန်းသည်နှင့် အမျှ မြန်မာတို့အဖို့ ရိုးလည်း မရိုးနိုင်ချေ။ ရောက်လာသည့် ရွှေညွှန်သည်ကလည်း ရွှေဗမာ ဖြစ်သည်အလျောက် ကွမ်းစားမှ နေသားကျသည်ဟု ခံယူကာ ကွမ်းကို တရွက်မက နှစ်ရွက် သုံးရွက်ထပ်၍ပင် စားလိုက်ချေ သေးသည်။ ယင်းသို့ ကွမ်းစားသန်လှသော ရွှေဗမာများ သတိ ရ ဆင်ခြင်တတ်ရန် ဗန်းမော်ဆရာဘော်က သရော်စာ စပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

“မချီး မမြင့်၊ မပင့် မမြောက်၊ မထောက် မလှမ်း၊
ကွမ်းတယာမျှ၊ မပို့ သသော်၊ လောကဖွယ်ရာ၊ မလွှတ်

ပါဘူး၊ မေတ္တာ မဝင်၊ ထဲမခင်လည်း၊ ပြင်လောကဝတ်၊
မချွတ်သင့်ဘူး ၁ ”

ကွမ်းယာ အပေါ် မှု့ရှေးဆရာတော်၏ ခံယူချက် ဖြစ်
သည်။ ကွမ်းယာကို နှစ်ခြိုက်စွဲလမ်းကြသော မြန်မာတို့ဝန်းကျင်
တွင် ကွမ်းသည် မေတ္တာ၏ စေတမန်ပင် ဖြစ်ခဲ့ချေပြီ။ ကွမ်းတယာ
မျှ ဝေငှလိုက်ရုံဖြင့် တဦး၏ မေတ္တာစေတနာသည် အခြားသူ
တဦးသို့ မေတ္တာစေတနာများ ရောင်ပြန် ထင်ဟပ် စေနိုင်ခဲ့
လေသည်။

မချီးမမြင့်၊ မပင့် မမြောက်၊ မထောက်မလှမ်း၊ ကွမ်းတယာမျှ၊
မပို့ သဘော “ မေတ္တာမဝင် မချစ်ကြင် ” ဟု မြန်မာတို့တတွေ
ဆိုတတ်လာသည်။ “ မေတ္တာမပါ အကြင်နာကင်း ချစ်ခြင်းမရှိ ”
ဟု မြန်မာတို့တတွေ အသံနာတတ်လာသည်။

မေတ္တာမဝင် စိတ်ထဲက မခင်လင့်ကစား ကွမ်းတယာမျှ
တည်ခင်းကာ လောကဝတ်ပြုရုံဖြင့် တဦးမေတ္တာ တဦးမှာ
ရောက်လာစေနိုင်သည်ကား မြန်မာပြည်သူတို့ အသံစွဲ ကွမ်းယာ
ဖြစ်သည်။

ဤမျှ လေးနက်သော လူ့သဘောကို ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်း
ရှိ မေတ္တာပေါင်းကူး ချစ်ရည်လူးစေသော ကွမ်းယာသည်
ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် မေတ္တာ
တမန်တော် စစ်စစ်ကြီး ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ရှေးမြန်မာကြီးများသည်

၁။ ကုသပျို့၊ ပိုဒ်ရေး - ၃၇၁။

ရတနာပုံ ကုန်းဘောင်ခေတ်များကဲ့သို့ မေတ္တာစာများ ရေးဖွဲ့၍ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဖိတ်ကြားခဲ့ကြ။

မေတ္တာ၏ စေတမန် , မေတ္တာ၏ အထိမ်းအမှတ် ဖြစ်သော ကွမ်းယာဖြင့် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဖိတ်ကြားခဲ့ကြသည်။ ကွမ်းတယာ ကမ်းလိုက်ရုံမျှဖြင့် ရှင်ပြုမင်္ဂလာသို့ ကြွရောက်၍ သာဓုအနံ့ မောဒနာ ခေါ်ပါမည့်အကြောင်း နှစ်ဦးနှစ်ဝလုံးကပင် လက်ခံနားလည်ပြီး ဖြစ်တော့သည်။ မြန်မာပြည်သူတို့ ကွမ်းယာကား ချစ်စရာ ကောင်းလှတော့သည်။

ရှေး မြန်မာကြီးတို့၏ ပေါ်ရာဏ စကားစုတွင် “ကွမ်းထည့်” ဟူသော စကားလုံး တခုရှိသည်။ ယင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ “မိမိလူ” ဟု သတ်မှတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိလူ သို့မဟုတ် လူရင်းဟု သတ်မှတ်ခြင်းကို ရှေးမြန်မာကြီးများက “ကွမ်းထည့်” ဟု ခေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကွမ်းထည့် ဟူသော ပေါ်ရာဏ စကားလုံးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာမှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ဆိုသော် လွန်အံ့ မထင်ချေ။

“ မင်းခေါင်လက်ထက်၊ ပျိုရွယ်သက်က၊ ဝမ်းထွက်စတေ၊ မှတ်သောထွေဖြင့်၊ စာပေသင်ကာ၊ နေလှည့်ရာတွင်၊ ထည့်လာ ကွမ်းပန်၊ သိမ်းမြန်းကျောင်းကန်၊ အမုန်မုန် နှင့် ”

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ဆရာဖြစ် ရက်ချုပ်မှတ်တမ်း ဖြစ်သည်။ ဘုရင်မင်းခေါင်သည် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ စာသင် နေစဉ်မှာပင် ကွမ်းထည့်ခြင်းဖြင့် မိမိဆရာအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ရှင်ပြု

မင်္ဂလာ ဖိတ်ကြားရာတွင် ကွမ်းကမ်း၍ ဖိတ်ကြားကြသည်ကို မြန်မာနိုင်ငံ အထက်အညာဒေသ အချို့သော ကျေးရွာတွင် တွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။

ယခုကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော မြန်မာ့လူမှုမေလေ့တွင် ရှင်ပြု မင်္ဂလာ ဖိတ်ကြားရာ၌ ယွန်းဗျပ်ဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်း၊ လက်ကိုင် ပုဝါဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်း၊ မျက်နှာသုတ်ပုဝါဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်း၊ ဓမ္မ စာအုပ်၊ စာတမ်းများဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်းများ သည် ရှေးမြန်မာကြီးများ ကွမ်းယာဖြင့် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဖိတ် ကြားခြင်း တည်းဟူသော အတိတ်၏ အရိပ်ကို ထင်ဟပ်စေ နိုင်ဆဲ ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

× × ×

ရှင်ပြုမင်္ဂလာ နှင့် ကွမ်းတောင် ပန်းတောင်

မြန်မာ့လူမှုလောကတွင် ကွမ်းတောင်ပန်းတောင်ကား အထူး ရေပန်းစားလှသည်။ ယင်းသို့ ဆိုရခြင်းထက် ကာလသမီး ကာလသားလောကတွင် အထူး ရေပန်းစားလှသည်ဟု ဆိုက ပို၍ သဘာဝကျပေမည်။ ကာလသမီးများသည် ကွမ်းတောင် ကိုင် အမျိုးသမီး လုပ်ရသည်ကို နှစ်ခြိုက်ကြသကဲ့သို့ ကာလ သားများကလည်း ကွမ်းတောင်ကိုင် အမျိုးသမီးကို နှစ်ခြိုက် စွဲလမ်းကြသည်။

ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင်ရသော အမျိုးသမီး သည် အမရာ၊ ကိန္နရီ၊ မဒ္ဒ၊ သဗ္ဗလ တော်လေးဝတို့ ကဲ့သို့

လူမက နတ်မမျှ ချောမောလှပသော အပျိုတော် မိန်းကလေး ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အမျိုးသားများက နှစ်ခြိုက် စွဲလမ်းကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သမီးပျို ရှိသော အလှူဒါယကာများသည် ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ပဲ့တွင် မိမိ၏ သမီးပျိုကို ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင် စေခြင်းဖြင့် ဖူးစာဖက် ကြော်ငြာ ကမ်းဆေ့ မရှိကြချေ။ အကြောင်းသော်ကား ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင်ရ သော အမျိုးသမီးများသည် ရှင်လောင်း၏ ရည်စားသန့် အဖြစ် သရုပ်ဆောင်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အချို့ အမျိုးသမီး များမူကား တကယ့် ရည်စားသန့်ပင် ဖြစ်နေတတ်ချေသေး သည်။

ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင်ရမည့် အမျိုးသမီး သည် အချောဆုံး အလှဆုံး ဖြစ်ရမည့်အပြင် အဖြူ အနီ ချယ်စီ မျက်မှတ် ရှေ့ပွတ်ချူကုံး ယကင်ထုံးလျက် ကိုယ်လုံးတန်းဆာ ရှုရာမငြီး ပျံ့လှနိုးမျှ ခြယ်သ ကြရသည်။ ပြင်ဆင် ကြရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကွမ်းတောင်ကိုင် အမျိုးသမီးကို မြန်မာ တေက “အလှကေရီ” ဟု အသိအမှတ် ပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကွမ်းတောင်ကိုင် အမျိုးသမီးတွင် အပျိုရံများလည်း ပါကြရ သေးသည်။ ယင်းအပျိုရံ အမျိုးသမီးများ သည်လည်း ရိုးရိုး ဝတ်စားပြင်ဆင်၍ ကွမ်းတောင် ပန်းတောင်ကိုပါ ကိုင်ဆောင် လိုက်ပါကြရသည်။

ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင်သော အမျိုးသမီး များ လိုက်ပါရမည့် နေရာကိုလည်း “ကွမ်းတောင် ပန်းတောင်၊

ကိုင်ဆောင်ပျီများ၊ ရှေ့ကထား၍ ” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့်
 လမ်းညွှန်ထားသည်။ ရှင်လောင်း လှည့်ရာတွင် ကွမ်းတောင်
 ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင်သော အမျိုးသမီးများကို ရှေ့ဆုံးက
 ထား၍ ရှင်လောင်းလှည့်ရမည်ဟု လမ်းညွှန်ထားခြင်း ဖြစ်
 သည်။ သို့ရာတွင် တဦးခေါင်း တပညာ၊ တကျောင်း တဂါ
 ထာ၊ တရွာ တပုဒ်ဆန်း ဟူသကဲ့သို့ တဒေသနှင့် တဒေသ လူမှု
 ယဉ်ကျေးမှုတွင် ခံယူကျင့်သုံးမှုခြင်း ခြားနားချက် အနည်းငယ်
 မျှစီ ရှိတတ်ကြသည်။

မည်သို့ရှိစေ၊ ဤနေရာတွင် ဆီလျော်အံ့ ထင်သည်ကိုသာ
 တင်ပြလိုသည်။ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ဝင်းခင်း၍ ရှင်လောင်း လှည့်ရာ
 တွင် ရှင်လောင်း၏ ရှေ့တွင် ဝင်းတဝင်း ရှိ၍ ရှင်လောင်း၏
 နောက်တွင် ဝင်းတဝင်း ရှိရပေမည်။ ရှေ့ရှိဝင်းကို “ရှေ့ဝင်း”
 ဟု ခေါ်ဝေါ်၍ နောက်ရှိ ဝင်းကို “နောက်ဝင်း” ဟု ခေါ်
 ဝေါ်သည်။ ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင်ကြသော
 အမျိုးသမီးများကို ရှင်လောင်း၏ ရှေ့ဝင်းထိပ်တွင် မထားပဲ
 ရှင်လောင်း၏ နောက်ဝင်းထိပ်တွင် ထားရှိရမည်ကို “မိတ်ဆက်
 ကွမ်းတောင်၊ ကိုင်ဆောင်ပျီများ၊ ရှေ့ကထား၍” ဟု ဆိုမိန့်
 ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ထား၍ ရှင်လောင်း လှည့်ခြင်းက သာ
 လျှင် မြန်မာ့ဓလေ့ ထုံးတမ်းနှင့် ဆီလျော်အံ့ ထင်ပေသည်။

ရာဇကိုက်ကယ်နဲ့ မေ။ ။
 လာလိုက်ခွဲ အပျိုတွေ။ ။
 စိန်ဘီး နဲ့ နားကပ် ဝေတယ်

တယ်လို့ပင် ယဉ်တဲ့ သူပေလေး
ဗျာတို့လေး။ ။

ရှင်လောင်း လှည့်ရာတွင် သီဆိုလေ့ရှိသော ကျေးလက်တေး
တပုဒ်ဖြစ်သည်။ ရှိုးလိုက်ရတု ဆိုသူက နောက်သို့လှည့်၍ မဟာ
ဆန်လှသော ကွမ်းတောင်ကို အမျိုးသမီးကို စလိုက်ခြင်း
ဖြစ်သည်။ “ရာဇကိုက်” ဟူသည် မင်းတု စိုးတန် ဝတ်စား
ဆင်ယင်ထားခြင်းများကို ဆိုလိုသည်။

နောက်ကလိုက်မှန်း သိလျက် “လာလိုက်ခဲ့” ဟု တမင်
သက်သက် နောက်ပြောင် ကျီစားထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်း
အချိုးသည် ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ကိုင်ဆောင် လိုက်ပါရ
သော အမျိုးသမီးများ ရှေးအထက် ကာရီကပင် မောင်ရင်
လောင်းနောက်မှ လိုက်ပါရသည် ဟူသော ယုတ္တိဗေဒ တရပ်ကို
ထူထောင်စေနိုင်ခဲ့သည်။

မကြည်တဲ့ နှလုံး၊ မပြုံးတဲ့ မျက်နှာ
မြင်းပေါ်က မောင်ရင်လောင်း
ငဲ့စောင်းလို့ ကြည့်သောခါ...
ကညာလုံ ကြာမို့ညွတ်ဟာဖြင့်
ယမ်းယောင်ကာ ကွမ်းတောင်လွတ်တဲ့ပြင်
မတူယ်တာ ဆယ်ခါ လွတ်မယ်တဲ့
ဒေါ်ချိုချို ပြောဆို ရှုတ်လေပေါ့
စိုစုပ်တဲ့ မြဲမျက်ရည်
လည်တယ်လို့ မဆုံး။ ။

ဆရာမင်းသုဝဏ်၏ ပြောသံကဗျာမှ အချို့သော စာပိုဒ်များ ဖြစ်သည်။ တောင်ကုန်း ရွာ ဦးရေချမ်း၊ ဒေါ်ရွှေမေ တို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲကြီးကို ရှုမြင်ခဲ့ရရာမှ မင်းသုဝဏ်၏ နှလုံးသားသည် ဤမည်သော ကဗျာကို ပေါက်ဖွားပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မင်းသုဝဏ်၏ နိမိတ်ပုံတွင် ထင်ရှားသော နိမိတ်ကောင်များမှာ ရှင်လောင်း နှင့် ကွမ်းတောင်ကိုင်း ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်း၏ နောက်တွင် ရည်းစားသန် ဖြစ်သော ကွမ်းတောင်ကိုင်း အမျိုးသမီး ရှိနေချေသည်။ ယင်းသို့သော သိင်္ဂါရ ရသများကို တောင်ကုန်းရွာက ခံစားစေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

နောက်လှည့်၍ ငဲ့စောင်းကြည့်ခြင်း၊ ပြောင်လှောင်ခြင်း၊ ခွန်းစခြင်း၊ သောက လှိုက်ဖို့ ဒေါ်မာန်ပို၍ ငိုယိုခြင်း စသော ဗျာဘိစာရီ ဘာဝများသည် ရှင်လောင်း နှင့် ကွမ်းတောင်ကိုင်း နီးနားခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင် ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ကွမ်းတောင်ကိုင်းကို ရှင်လောင်း၏ နောက်တွင် ထား၍ ရှင်လောင်း လှည့်ခြင်းကသာ မြန်မာ့ဓလေ့နှင့် ကိုက်ညီပေမည်။

“ မိတ်ဆက် ကွမ်းတောင် ” ဟူသော စာပိုဒ်ကို စောကြော ရအံ့ ထင်သည်။ ကွမ်းတောင် ပန်းတောင်က အဘယ်သို့လျှင် မိတ်ဆက်ပါသနည်း ဟူငြားအံ့။ ကွမ်း၏ အရေးပါအရာရောက်လှပုံကို ရေလည်အောင် တင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သဖြင့် ဤနေရာတွင် ဤသို့သော စောကြောချက်ကို ပေယျာလကန် ဝကွက်၍ ချန်ချင်သည်။ သို့ရာတွင် ကွမ်း၏ အရေးပါ အရာ ရောက်လှပုံကို မေ့ပျောက် ကျန်ရစ် သူတို့အတွက် ထပ်ဆင့် အဖြေပေးရပါမူ

“ မြန်မာတို့ဘဝဇာတ်ခုံတွင် မေတ္တာ၏ တမန်တော် ဖြစ်သော ကွမ်းတောင်ကို ကိုင်ဆောင်ပြုသလိုက်ခြင်းဖြင့် သင်တို့အားလည်း အောက်မေ့တတ် အမှတ်ရပါသည် ” ဟူပေ၏။

သို့ဆိုလျှင် အဘယ်သို့သော အရာကို ကွမ်းတောင်ဖြစ်သည် ဟု စောကြောကြစို့ ၊ ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် လူငယ်လူရွယ် အားလုံးလိုလိုပင် မြန်မာမှု မြန်မာ့ဟန်များနှင့် မိုင်သန်းပေါင်း များစွာ ဝေး၍ ဝေး၍ ကျန်ရစ်နေခဲ့ချေပြီ။ မြန်မာမှု မြန်မာ့ ဟန် စစ်မှန်သော ကွမ်းတောင် ပန်းတောင်များနှင့် အလှမ်း တော်တော် ဝေး၍ ဝေး၍ ကျန်ရစ် နေခဲ့ချေပြီ။

ယင်းသို့ရှိစဉ် မျက်မှောက်ခေတ် လူငယ်လူရွယ်ထု၏ အသည်း နှလုံးတွင် ဖျောက်ဖျက် မခုသော အမှတ်အသားဘခု စွဲထင် ကျန်ရစ်နေသည်ကိုပင် ကျေးဇူးတင်ဖွယ် ကောင်းနေ ပေသေး သည်။ ယင်း အမှတ်အသားကား ရှင်ပြုမင်္ဂလာ၏ သမီးပျို “ ကွမ်းတောင်ကိုင် ” ဖြစ်သည်။

အချို့သော လူငယ်များက မှန်စီရွှေချ ကွမ်းအုပ်ကို “ ကွမ်း တောင် ” ဟု မှတ်သားမိ၍ မှန်စီရွှေချ ဟင်္သာရုပ်ကို “ ပန်း တောင် ” ဟု အမှတ်မှားလျက် ရှိနေကြသည်။ အချို့လူငယ် များကလည်း အဘုအပ ပြုလုပ်ထားသော မှန်စီရွှေချ ကွမ်း တောင် ပန်းတောင်ကိုပင် ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် အစစ်ဟု အမှတ်မှားနေကြပေပြီ။

ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် လူငယ် လူရွယ်ထု၏ အမှတ် အသား နှင့် မြန်မာမှု မြန်မာ့ဟန် စစ်မှန်သော ကွမ်းတောင်

ပန်းတောင်တို့သည်ကား ဤသို့လျှင် မိုး နှင့် မြေကြီးပမာ အလှမ်းကွာလျက် ရှိချေပြီ။

မြန်မာမှု မြန်မာ့ဟန် စစ်မှန်သော ကွမ်းတောင်ပန်းတောင် များသည် “ ကွမ်းတောင် ပန်းတောင် ” ဟူသော အနန္တတ္ထသညာ အရ ပုဂံ အင်းဝ စသော ခေတ်များတွင် ကွမ်းစစ် ပန်းစစ်များ ဖြင့် ပြုလုပ်ကောင်း ပြုလုပ်ကြမည် ဖြစ်သော်လည်း ကုန်း တောင်ခေတ်တွင်မူ ငှက်ပျောဖက်ရွက်များဖြင့် ပြုလုပ်သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရပေသည်။ ကွမ်းတောင်ကိုမပြုသမီ ကွမ်းတောင် ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်ရန် လိုအပ်လာသည်။

“နှုန်းနှုန်း မမြင်၊ နီးဝေး ထင်သည်၊ ပန်းတင်ခုံနေ၊ ပြစ်ပြေ တင့်ခေါင်၊ ကွမ်းတောင် ဖြိုးမောက်၊ သပိတ် မှောက်ထက်၊ လှုံတောက်တင့်ဆုံး၊ ဖောင်းလုံးကြာပြန်၊ တွန့်နားလန် နှင့် ”

နဝဒေးကြီး အဆိုအမိန့်ဖြစ်သည်။ ကွမ်းတောင်ဟု ခေါ်ဆို ခြင်းသည် ကွမ်းကို တောင်ကဲ့သို့ မိုးမောက် မြင့်တက်လာ အောင် ပြုလုပ်ခြင်းကို “ ကွမ်းတောင် ” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ် သည်။ စေတီတော်တွင်လည်း မိုးမောက်မြင့်တက်သော သပိတ် မှောက်ကို “ ကွမ်းတောင် ” ဟု ဖော်ညွှန်းလိုသည်။

“ ဖက်ခွက် ချောအောင်၊ ငှက်ပျော သူငယ်စာ၊ အရွက်မှာလည်း၊ တရာကျော်လောက်၊ မပေါက်မပဲ့၊

၁။ နဝဒေးကြီး ဆို “မြေကြီးကသာ” ချီ ရတု။

မချဲ့တဲဟာ၊ ဝချိုဝါ တချိုစိမ်း၊ ခပ်သိမ်းစုံ
ပါအောင်၊ ကောင်းရာကို ရှေးခဲရမည်။ ကြပ်မတ်
ဆောင်ရွက်၊ ဖက်ခွက်ခနစ်ခက်၊ မိန်းမနု ခနစ်ယောက်၊
စိတ်ပေါက်ခိုက်ကို၊ အကြိုက်ထိုးကြလေသည်မှာ၊ ဘယ်
နှစ်မြောင့် ဘယ်နှစ်ထောင့်၊ အကောက် ပုံပန်း၊ အဆန်း
မူလပြလျှင် ကျယ်တော့မည်။”

“ပန်းဝါ နုထွတ်၊ ကျွတ်ကျွတ်ရွတ်လျက်၊ ဘရွက်
နှင့် တရွက်ကို၊ ဗြက်အတူတူ၊ ဖြူတခြမ်း ဝါတခြမ်း၊
ဝန်းဝန်းချင်း၊ မဝန်းချင်း၊ ချန်းချင်းညီစေ၊ အထွေထွေ
ရှိမည်ကြောင့်၊ မျက်စိ နှင့် ချင့်ကာ၊ မသိသာလျှင်၊
ဘောင်တာ လက်သစ် နှင့်၊ စနစ်ကို တိုင်းပြန်ရ၏ ”

ကုန်းဘောင်ခေတ်စာဆို ရွှေတောင်နန္ဒသူ၏ ကုန်းဘောင်
ခေတ် ကွမ်းတောင်ဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ပုဂံ အင်းဝ စသော ခေတ်
များဆီက သုံးစွဲခဲ့သော ကွမ်းတောင်များကို ပီပီပြင်ပြင်
မတွေ့ရလင့်ကစား ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် သုံးစွဲခဲ့သော ကွမ်း
တောင်၏ ရုပ်ဘာဝကိုကား ပီပီပြင်ပြင် တွေ့မြင်ရပေသည်။
ကုန်းဘောင်ခေတ် ကွမ်းတောင်များသည် ရွှေတောင်နန္ဒသူ
ဆိုမိန့်သကဲ့သို့ ကွမ်းအစစ်များဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်ပဲ ငှက်
ပျောဖက်ဖြင့် ပြုလုပ်သော ကွမ်းတောင်များသာ ဖြစ်သည်။

ငှက်ပျောဖက်များဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ကွမ်းတောင်
ပြုလုပ်သည်ကို ရှေးအထက်ကာရီက “ဖက်ခွက်ထိုးသည်” ဟု

၁။ ငွေတောင်ရကန်၊ ပိုဒ်ရေး-၇။

ပင် ခေါ်စမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ အတုအပကို ဂုဏ်ခံ၍ အစစ်အမှန်ကို ပုန်ကန်ချင်ကြသော ယခုကဲ့သို့သော ခေတ်များတွင် မှန်စီရွှေချ ကွမ်းတောင်ကိုမှ “ ကွမ်းတောင်အစစ် ” ဟု တွေးထင်နေကြချေပြီ။ သို့ရာတွင် အများအတွက် အားတက်စရာ အချက်ကား အတုအပကို ဂုဏ်ခံ၍ အစစ်အမှန်ကို ပုန်ကန်လိုကြသော မျက်မှောက်ခေတ်ကြီးတွင် စစ်ကိုင်းတိုင်း စစ်ကိုင်းမြို့နယ် ဝါးချက်ရွာသူတို့က အတုအပကို ပုန်ကန်၍ အစစ်အမှန်ကို ဂုဏ်ခံကာ ပန်းပန်လျက်ရှိသော အချက် ဖြစ်သည်။

ဝါးချက်ရွာသူတို့သည် မိမိတို့ ရှင်ပြုမင်္ဂလာတွင် မှန်စီရွှေချ ကွမ်းတောင် အတုအပကို အသုံးမပြုပဲ မြန်မာရိုးရာ အစဉ်အလာအားဖြင့် သုံးစွဲခဲ့သော ငှက်ပျောဖက်ထိုး ကွမ်းတောင်ကိုသာ ယနေ့တိုင် စွဲကိုင်အသုံးပြုလျက် ရှိပေသည်။ ထို့ထက်ဝမ်းသာသောအချက်ကား ဝါးချက်ရွာတွင် ကွမ်းတောင်ထိုးတတ်သော ကွမ်းတောင်လက်တတ်ကြီးများ ယနေ့တိုင် ထင်ရှားရှိနေသေးသော အချက်ဖြစ်သည်။ ကွမ်းတောင်ပြုလုပ်ပုံမှာ အနာအဆာလွတ်သော ငှက်ပျောဖက် အရောင်အမျိုးမျိုးရအောင် ရှာရသည်။ ရရှိသော ငှက်ပျောဖက်များကို အနံ့တလက်မ၊ အလျားရှစ်လက်မအရွယ်ရှိ အစိတ်များ ပြုလုပ်ရသည်။ စိတ်ဖြတ်ထားပြီး ငှက်ပျောဖက်စိတ်များကို တခုချင်း အလယ်တည့်တည့် ချိုးရပြန်သည်။ ယင်းနောက် ချိုး၍ ကျိုးနေသော နေရာကို ဗဟိုပြု၍ လက်ဝဲ လက်ျာ အစ နှစ်စစီ ကိုင်ကာ ထပ်မံ ချိုးထားရပြန်သည်။ ယင်းသို့ ချိုးလိုက်လျှင် တဖက်တွင် အစနှစ်စ စုံထွက်သွား၍ အခြားတဖက်တွင် မြှားကဲ့သို့ ချွန်ထွက်သွားသည်ကို တွေ့ရှိရမည်။

ယင်းအဆင့်တွင် ကန့်လတ်ဖြတ်နေသည့် ဘက်ကို “ကျော” ဟု မှတ်သား၍ အခြားတဖက်ကို “ရင်” ဟု မှတ်သားရသည်။ တဖန် အစနှစ်စကို ကိုင်၍ ရင်ကို မိမိတို့ဘက်သို့ မျက်နှာမူကာ ချိုးလိုက်ရပြန်သည်။ ကွမ်းတောင် ပြုလုပ်ရာတွင် ယင်းသို့သော ဖက်ခေါက်ချိုးပေါင်း အမြောက်အမြား ပြုလုပ်ထားရသည်။

ထို့နောက် ရင်ချင်းအပ် ဖက်ခေါက်ချိုးပေါင်းသုံးခုကို တစုံ ပြု၍ အမြောက်ထောင့်ချွန်း သုံးခုပေါ်အောင် တခုကြားတခု ညှပ်ကာ ချုပ်တွဲထားရသည်။ ချုပ်တွဲရာတွင် အပ်ချည် သို့မဟုတ် ယဉ်သွားဆံများဖြင့် ချုပ်တွဲရသည်။ ရှေးခေတ်က သော် ကွမ်းတောင် ပြုလုပ်တော့မည်ဆိုယင် ရွာရိုးလျှောက်၍ ယဉ်သွားဆံ ရှာရသည်က အမော ဟူသောစကားကို ကွမ်းတောင် လက်တတ်ကြီးများထံမှ မှတ်နာခဲ့ရသည်။

သုံးခုစီ ချုပ်တွဲထားသော ဖက်ခေါက်ချိုးများကို မိမိ ကွမ်းတောင် ပြုလုပ်မည့် ကလပ်ပေါ်တွင် တပတ် ပတ်မိလောက် ရုံ တခုချင်း စဉ်၍ အထက်အောက် နှစ်တန်း ချုပ်တွဲ သွားရ သည်။ ယင်းသို့ ချုပ်တွဲရာတွင် အထက်အောက် ထိပ်စချင်း မညီ စေပဲ အထက်တန်းသည် အောက်တန်း၏ သုံးပုံတပုံမျှ နောက် ဆုတ်၍ စေတီ၏ သပိတ်မှောက်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ချုပ်တွဲရသည်။

ယင်းနောက် အောက်တန်း၏ ထိပ်ကို ကလပ်၏ အောက် ဖက်ဆီသို့ ညှတ်ကျသွားအောင် ဖိနှိပ်ပေးရသည်။ ယင်းသို့ အောက်မှောက် ကျနေခြင်းကို “ကြာမှောက်” ဟု ခေါ်သည်။

အထက်တန်း၏ ထိပ်စများကို ကလပ်၏ အထက်ဖက်ဆီသို့ ထောင်နေစေရန် ယဉ်သွားဆံဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ကလပ်၏ အောက်မျက်နှာပြင် အထိ ထောက်ကန် ပေးထားရသည်။ ယင်းသို့ အထက်သို့ လန်နေခြင်းကို “ကြာလန်” ဟု ခေါ်သည်။ ကွမ်းတောင်၏ ဖက်ခေါက်ချိုးများ အထက်ဆီသို့ လန်နေသဖြင့် အပြင်ဘက်သို့ စီရရီ ထွက်ပေါ်နေသော ယဉ်သွား ဆံကလေးများကို ကြည့်ရသည်ကပင် တမျိုး အရသာ ရှိသည် ဟု ထင်ရသည်။

နောက်အဆင့်များ ချုပ်တွဲရာတွင် တတန်းနောက် တတန်း ဆုတ်ကာဆုတ်ကာ ချုပ်တွဲသွားရသည်။ ယင်းသို့တဆင့်ပြီးတဆင့် ချုပ်တွဲပြီး၍ အထက်ဆုံး အဆင့် သို့မဟုတ် နောက်ဆုံး အဆင့် သို့ ရောက်သောအခါ လုံးပတ်တမတ်ခန့် အရှည် တလက်မခန့်ရှိ ဒုတ်ချောင်းငယ် တချောင်း စိုက်ထိုးလိုက်ရသည်။ ဒုတ်ချောင်း စိုက်သည့် သဘောမှာ စေတီပုထိုးများတွင် ပိန္နဲတိုင် စိုက်သည့် သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ဒုတ်ချောင်း၏ ထိပ်တွင် ရိုးရိုး ငှက်ပျော ဖက်တခုကို ထီးသဏ္ဍာန် ပြုလုပ်၍ အပေါ်မှ အုပ်မိုးလိုက်ရ သည်။ ပိန္နဲတိုင် ထိပ်တွင် ထီးတင်လိုက်သည့် သဘောပင် ဖြစ် သည်။

ထီး၏ ထိပ်တွင် ပန်းပွင့်လှလှကြီးတပွင့် တပ်ဆင် ထားသည် ကိုလည်း လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ အလုံးစုံ ပြီးပြေသွားသော အခါ ထီးတော်၏ ထိပ်နှင့် ကလပ်၏ အောက်ခြေကို မုလေး ပန်းပွင့်များ ကြီးကြား ကြီးကြား သိကုံးထားသော ကြီးသေး တချောင်းဖြင့် ရစ်ဝိုင်း၍ ချည်ဆိုင်း ထားရသည်။ ယင်းသဘော

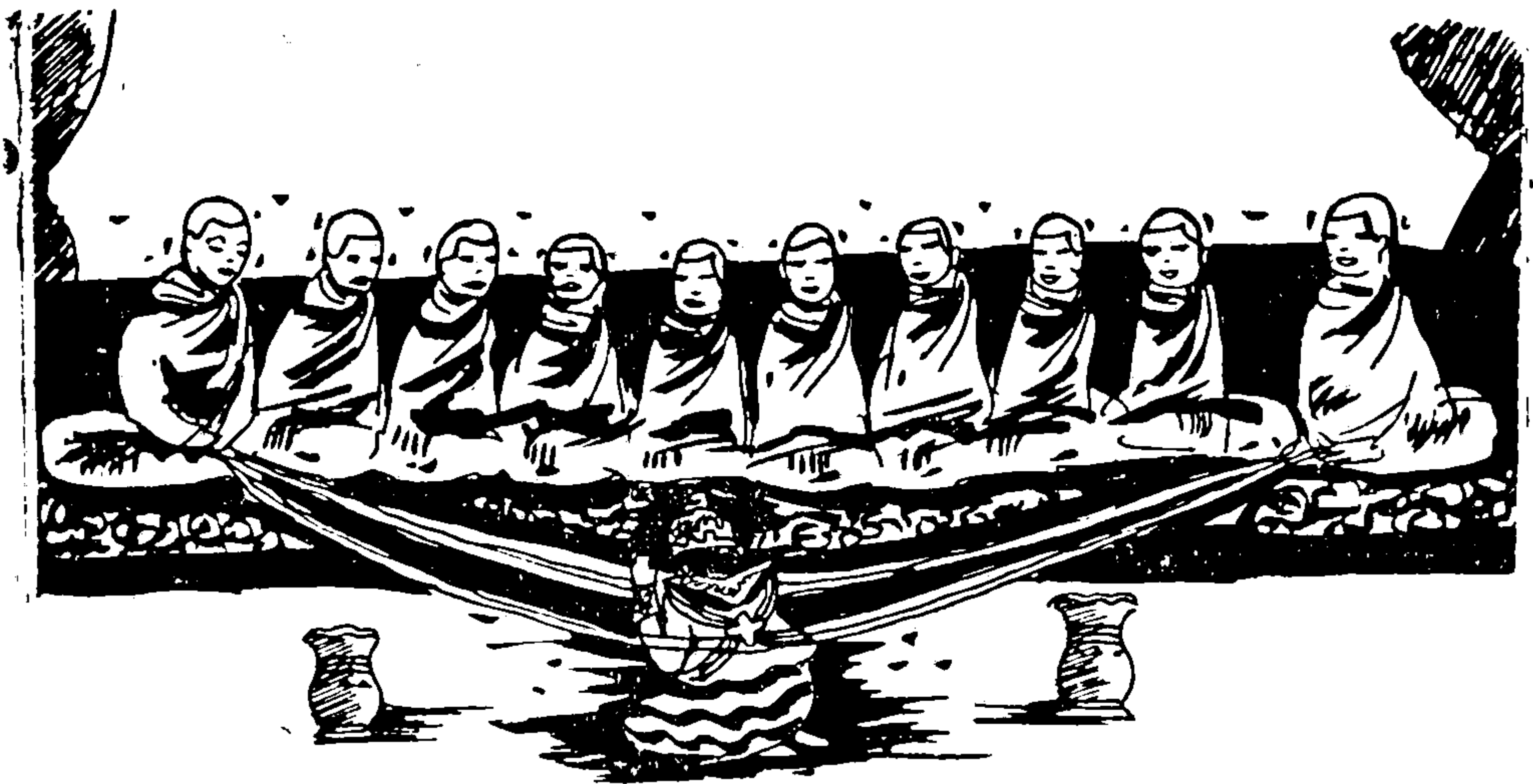
မ္မာ ပိန္နဲတိုင် မယိုင်လဲရန်နှင့် တမျိုးတဖုံ အားဖြင့် အလှဆင်ခြင်း
လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်သွားခြင်းဖြင့် မြန်မာ့ရိုးရာ
ကွမ်းတောင်ကောင်းတခုကို ရရှိနိုင်ပေသည်။

“လကျာတော်ဝယ်၊ ရှုသော် မျက်ရောင်၊ ကပြောင်
ပြောင်နှင့်၊ ပန်းတောင် ရွှေသား၊ ရောင်ကြားကြား
တည့်၊ ကွမ်းချိပ် ကွမ်းတောင်၊ အလင်းဆောင်လျက်”

ဆီမီးခုံရွာစား ဦးရွန်း၏ အဆိုအမိန့် ဖြစ်သည်။ ဦးရွန်း ၏
အဆိုအမိန့်အရ ကွမ်းတောင်ကို ဘုရင် လကျာတော်ကသာ
ထား၍ သုံးဆောင်တော်မူရာ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ အခမ်းအနားတွင်
လည်း မောင်ရင်လောင်း၏ လကျာကသာ ထား၍ ခင်းကျင်း
သင့်ပေသည်။

x x x

၁။ မဟာသုတသောမယျို၊ ပိုဒ်ရေး - ၂၆။

မင်းကိုယ်ချည်တွင်း ရှင်လောင်းသွင်း

မြန်မာ ပြည်သူတို့၏ ရှင်ပြုမင်္ဂလာပွဲတွင် ရှင်လောင်း သွင်းခြင်းသည် နောက်ဆုံး အဆင့် ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်း သွင်းခြင်းကို အချို့ဒေသက ဘိသိက်ဆရာက တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်၍ အချို့ဒေသက သီးသန့် အဆိုတော်များ ငှားရမ်း၍ သွင်းကြလေသည်။ ဘိသိက်ဆရာအဖြစ် သရုပ်ဆောင်ရသူသည် မိမိဆောင်ရွက်ရမည့် အခန်းကဏ္ဍများ တခန်းပြီး တခန်း ဆောင်ရွက်သွားပြီးနောက် ရှင်လောင်းသွင်း အခန်းကဏ္ဍကို ခေတ္တရပ်ဆိုင်းထားသည်။

ရပ်ဆိုင်းထားရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တော် အတွင်းသို့ သံဃာတော်များ ကြွရောက် မလာသေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သံဃာတော်များ ရှင်လောင်း

သွင်း အခမ်းအနားနှင့် အချိန်ကိုက် ရောက်ရှိလာ သော်ကား
ရှင်လောင်းသွင်း အခမ်းအနားကို ရပ်ဆိုင်းခြင်း မပြုပဲ တဆက်
တည်း သွင်းလေ့ရှိသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။

သံဃာတော်များကို ငံ့လင့်စောင့်ဆိုင်းရခြင်း၏ အကြောင်း
ရင်းကလည်း “ မင်းကိုယ်ချည်တွင်း ရှင်လောင်းသွင်း ” ဟူသည်
နှင့် အညီ ချည်သာမန်သည် မင်းကိုယ်ချည်မမည်၊ မင်းကိုယ်
ချည်ဘု ရည်စူးမှန်းထားသော်လည်း “ မင်းကိုယ်ချည် ” ဟူ၍
သာ ခေါ်ဝေါ်နိုင်သေး၍ မင်းကိုယ်ချည်တွင် သက်ဝင်တည်
နေအပ်သည့် ပရိတ်မေတ္တာ တန်ခိုး အာနိသင်များ သက်ဝင်
တည်နေမှု လုံးဝ မရှိသေးချေ၊ ယင်း တန်ခိုးအာနိသင်များကို
သံဃာတော်များက ပရိတ်မေတ္တာဖြင့် ထုံ့မှမ်းပေးရ လေသည်၊
ပရိတ်မေတ္တာဖြင့် ထုံ့မှမ်းပြီး၍ အာနိသင် ရှိသော မင်းကိုယ်ချည်
အတွင်း ရှင်လောင်းသွင်းမှသာလျှင် မင်းကိုယ်ချည်၏ အဓိပ္ပာယ်
လည်း လေးနက်၍ မူလ ရည်မှန်းရင်း ဖြစ်သော ရှင်လောင်း၏
ဥပဒ်ဘေးဒဏ် ၎င်းမာရ် ခပ်သိမ်းများလည်း ကင်းငြိမ်းနိုင်ပေ
သည်၊ ထို့ကြောင့် သံဃာတော်များကို ငံ့လင့်စောင့်ဆိုင်းခြင်း
ဖြစ်သည်။

ရှင်လောင်းသွင်း အစီအစဉ်မှာ သံဃာတော်များ ရှင်ပြု
မင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်တော်အတွင်း ကြွရောက်ပြီးနောက် သီလပေးခြင်း၊
ပရိတ်ရွတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်အပြီးတွင် ရှင်လောင်း သွင်းလေ့ ရှိ
သည်၊ ရှင်လောင်း သွင်းပြီးနောက် ရှင်လောင်းကို ရှင်သာ
မဏောဘောင် အရောက် ချီးမြှောက်ခြင်း၊ ကရားဟောခြင်း၊
ရေစက်ချခြင်းများကို ပြုလုပ်သည်၊ ယင်းအစီအစဉ်အရ ရှင်

လောင်း သွင်းခြင်းသည် ရှင်ပြုပွဲ အခမ်းအနား တခုလုံး၏ အလယ်တွင် တည်ရှိသည်။ ရှင်လောင်းသွင်းရမည် ကိုလည်း “ခုနစ်ဖဝါးလှမ်း၊ စီးဖြန်း ဘာဝနေ၊ အဟံ ဘန္တေ သံဃမဇ္ဈေ၊ ပဝေသနံ အာပုစ္ဆာမိ၊ ပါဠိ လင်းဆို၊ မင်းကိုယ်ချည်တွင်း၊ ရှင်လောင်း သွင်းသည်။ ။မယွင်းရှေးထုံး စဉ်လာတည်း” ဟူသော စာပိုဒ်ဖြင့် နည်းပေးလမ်းညွှန်ထားသည်။

ရှေးအထက်ကာရီက မောင်ရှင်လောင်းကို ရှင်ပြုမင်္ဂလာ မဏ္ဍပ်အတွင်းမှာပင် ဆံချကြသည်။ ဆံပင်များ မြေမကျရန်ကို လည်း ရှင်မိ ရှင်ဖများက တရိုတသေ တဘက်ဖြင့် ခံယူလေ့ ရှိသည်။ ရှင်လောင်းမှ ရရှိသော ဆံပင်များကိုလည်း အမြတ် တနိုး ဆံထိုး ဆံစုပြုလုပ်ကာ မိမိအိမ်ရှိ ဘုရားစင်မြင့်တွင် ချိပ် ငင် ဆွဲဆင်ထားလေ့ ရှိသည်။ ယင်းသို့သော စီမံ လုပ်ဆောင် ဖွယ်များ စီမံပြီးပြေသောအခါ “ခုနစ်ဖဝါးလှမ်း၊ စီးဖြန်း ဘာဝနေ” ဟူသော လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ မောင်ရှင်လောင်း ကို ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာများ စီးဖြန်းစေ၍ ခုနစ်ဖဝါးလှမ်းစေ ကာ မင်းကိုယ်ချည်အတွင်းသို့ ဝင်စေရသည်။

ခုနစ်ဖဝါး လှမ်းစေခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား ဖွားမြင်ကာစ “သေဠောဟ မသ္မိ လောကဿ” အစချီသော သုံးခွန်းသော စကားကို ကြုံးဝါး၍ ခုနစ်ဖဝါး လှမ်းခြင်းကို ရည်ရွယ်သည်။ ယင်းရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖွား သစ်စ သာမဏေအဖြစ် ဖော်ဆောင်လိုခြင်း ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

ရှင်လောင်းသွင်းခြင်း ဟူသည် ရှင်ပြုရန် သံဃာဘောင်သို့ ဝင်ပါရမည့် အကြောင်း သံဃာတော် အပေါင်းအား ခွင့်

တောင်း လျှောက်ထားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ရှင်လောင်းသွင်းရာ တွင် ပါဠိဘာသာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ပါဠိ မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ရှင်လောင်းသွင်း ရတုဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှစ်သက်သလို သွင်းနိုင်သည်။ ရှင်လောင်းသွင်း ပါဠိ အနက် မြန်မာ နှင့် ရှင် လောင်းသွင်း ရတုများကို ဗဟုသုတ အဖြစ် လေ့လာနိုင်ရန် နောက်တွင် သီးသန့် ဖော်ပြထားသည်။

ဤနေရာတွင် ရှင်လောင်းသွင်း ရတုများကို စောကြောရန် လိုအပ်လာသည်။ ရှင်လောင်းသွင်း ရတုများသည် ရတုဟု ဆိုရ သော်လည်း ရှင်လောင်းလှည့် ရတုခေါ် ရှိုးလိုက် ရတုများနှင့် အစပ် အဟပ် ကာရန် လေယူ လေထားမှ အစ ကွဲပြား ခြားနား ရုံမျှမက ပတ်ပျိုး၊ ယိုးဒယား၊ သီချင်းကြီး၊ သီချင်းခံ၊ သိင်္ဂီသံ၊ ဘောလယ် စသည့် ဂီတမျိုးနှင့်လည်း လုံးဝ မတူချေ။ ယင်းတို့၏ ဂီတ သံစဉ်များနှင့်လည်း လုံးဝ မတူချေ။

“အော်.... ဘဒ္ဒါ နှင့် ပိပ္ပလိတို့၊ စိတ်ရှိ တူစုံ၊ အာရုံ ဝင်စား၊ မြတ်တရားကို၊ ထပ်ပွားလျက်သာ၊ ရှေ့နောက် ကယ် တန်းပါလို့၊ ထွက်လှမ်းကာ လာခဲ့တယ်၊ မောင် မယ် တူတို့၊ မြိုင်လယ်မှာ လမ်းနှစ်ဆိုင် အခွဲတွင်မှ၊ လက် ငဲ့ယူ မေကညာရဲ့၊ လကျောမှာ မင့်မောင်သွားမယ်ပ၊ တောဖျားလေ မြိုင်ရကဲ့၊ ခိုင်နှစ်စုံ အတူသွားလျှင်လ၊ တရားနှင့် မလျော်ချေဘူး၊ ကြင်တုံမေ ဖြူပြာအိငယ်၊ ပန်းထုံထုံ လမ်းစုံရှိပါတဲ့၊ ပျိုတို့မောင် ရွှေရောင်ကဲ့ရယ်၊ ခွဲကြစို့ လေး ၁။”

၁။ “တိုင်းမဂဓမှာလ” ချီ ပိပ္ပလိဇာတ် ရှင်လောင်းသွင်းရတု။

ပိပ္ပလိဇာတ် ရှင်လောင်းသွင်း ရတုမှ နောက်ဆုံးစာပိုဒ် ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းသွင်း ရတု၏ ဂီတ သံစဉ်ကို သိင်္ဂါသံ၏ အသံစဉ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြသရသော် ရကောင်းအံ့ ထင်သည်။ ရှင်လောင်းသွင်း ရတု၏ အသံစဉ်သည် သိင်္ဂါသံ၏ အသံစဉ်များနှင့် အနီးစပ်ဆုံး ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အငင် အဆွဲ အပြစ် အချွဲ တွင်ကား သိင်္ဂါသံက နောက်ကျန်ရစ်ပေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှင်လောင်းသွင်း ရတုသည် ငင်ငင်ဆွဲဆွဲနှင့် ပြစ်ပြစ်ချွဲချွဲ သီဆိုရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အသံ အငင် အဆွဲ အပြစ် အချွဲတွင် မည်သည့်ဂီတ၏ အသံစဉ်နှင့် မျှ မတူချေ။ ယင်းသို့သော အငင် အဆွဲ အပြစ် အချွဲများကြောင့် အချို့ အလှူရှင်များ သည်ပင် လွမ်းနာကျကာ မျက်ရည် လည်ရဲ ဖြစ်ကြရသည်။

ရှင်လောင်းသွင်း ရတုကို ခွဲခြား စိစစ်ရသော် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ကို ရိုးရိုး သိဖွဲ့ထားသော ရှင်လောင်းသွင်း ရတုနှင့် နိမိတ်ပုံ ရစကောင်းသော ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်များကို သိဖွဲ့ထားသော နိမိတ်ပြ ရှင်လောင်းသွင်း ရတု ဟု နှစ်မျိုး နှစ်စား စိစစ်ရသည်။ ပထမ အမျိုးအစားသည် မဟာဒုတ်ဇာတ်၊ ဖားနတ်သားဇာတ်၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်းနှင့် ဝိသယုဇာတ်ကဲ့သို့သော ရှင်လောင်းသွင်း ရတုများ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ အမျိုးအစားသည် ဝေဿန္တရာဇာတ်၊ သိဒ္ဓတ္တမင်း တောထွက်ခန်း၊ ပိပ္ပလိဇာတ်၊ “ဇမ္ဗုတိုင်းမှလ” ချီ ရှင်လောင်းသွင်း ရတုနှင့် “နိဗ္ဗာန်သွားရန်ဖို့” ချီ ရှင်လောင်းသွင်း ရတုများ ဖြစ်သည်။

ရိုးရိုး ရှင်လောင်းသွင်း ရတုများကို သီဆိုရာ၌ ကာယကံ ရှင်များ စိတ်လှုပ်ရှားမှု မရှိသော်လည်း နိမိတ်ပြ ရှင်လောင်း

သွင်း ရတုများကို သိဆိုသော အခါတွင်မူကား ကာယကံရှင်များ လွမ်းနာ ကျကြရသည်။ ရည်းစားသန်များ မျက်ရည်လည်ရဲ့ ငိုပဲ့ ဆင်ကြရသည်။ ရှင်လောင်းသွင်း ရတု အဆိုပညာရှင် များကလည်း သမားဂုဏ် ပြတတ်ကြသည်။ လူပရိသတ်၊ ရဟန်းပရိသတ် ဗိုလ်ပုံအလယ်တွင် အဆိုပညာရှင် အနေဖြင့် ပညာပြ ကြော်ငြာ ကမ်းခွင့်ရသော်လည်း ခံစားရသူများ အဖို့ မချီတင်ကဲ ခံစားကြရသည်။

“ သံသရာ ဘဝခြားလျှင်ဖြင့်၊ အပါယ်ရွာ မောင်မသွားရအောင်၊ ကရုပ်စုံ သဘင်ကျင်းပါလို့၊ သွတ်သွင်းသည့် သာသနာ၊ မင်းဘိုးအေ မြတ်နှစ်ပါးရယ်နှင့်၊ မောင်ဘွားအေ မပါငြားရော့ထင်၊ အားလျော့လို့ စိတ်မရှင်၊ ခုခါပင် တုန်လို့ ရှိုက်ပါပေါ့၊ ငိုလိုက်ကြ ကျက်ကျက်ညံ၊ ပွက်ပွက်သံ သည်အတွင်းမှလ၊ ဘိဓမ္မာ သိသာဖို့ အခင်းကိုတော့၊ မြိုက်ရသာ နိဗ္ဗာန် ချဉ်းရအောင် လင်းခဲမယ်လေး ၁ ”

“ နိဗ္ဗာန်သွားရန်ဖို့ ” ချီ ရှင်လောင်းသွင်း ရတုမှ အဆုံးပိုဒ်ဖြစ်သည်။ ယင်း အဖွဲ့အနွဲ့များသည် နိမိတ်ပြ အဖွဲ့အနွဲ့များဖြစ်သည်။ မိဘဘိုးဘွား - ဇနီးမောင်နှံ မစုံလင်သော ကာယကံရှင်များ အနေဖြင့် ကျွေးကွင်းကဲ့ကွာပြီး ဖြစ်သော နိမိတ်ကောင်များကို အောက်မေ့ဘဝ အမှတ်ရကာ လွမ်းနာကျကြရသည်။ မျက်ရည် လည်ရဲ့ ငိုပဲ့ဆင်ရသည်။ “ မင်းဘိုးအေ မြတ်နှစ်ပါးရယ်နှင့်၊ မောင်ဘွားအေ မပါငြားရော့ထင်၊ အားလျော့လို့

၁။ “ နိဗ္ဗာန် သွားရန်ဖို့ ” ချီ ရှင်လောင်းသွင်း ရတု။

စိတ်မရှင်၊ ခုခါပင် တုန်လို့ ရှိုက်ပါပေါ့” ဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့များသည် ကော့ကောင်း ကွဲကွာလေပြီး ဖြစ်သော နိမိတ်ကောင်းများကို ရင်းနှီး ဖော်ထုတ်ထားသော အဖွဲ့အနွဲ့များပင် ဖြစ်သည်။

“မောင်မယ်တူတဲ၊ မြိုင်လယ်မှာ လမ်းနှစ်ဆိုင် အခွဲတိုင်မှ၊ လက်ဝဲယူ မေကညာရဲ၊ လကျာမှာ မင်္ဂမောင် သွားမယ်ပ၊ တောဖျားလေ မြိုင်ရဂုံ၌၊ ခိုင်နှစ်စုံ အတူ သွားလျှင်လ၊ တရားနှင့် မလျော်ချေဘူး၊ ကြင်တဲ့မေ ဖြူပြာအိဝယ်၊ ပန်းထုံထုံ လမ်းစုံ ရှိပါတဲ၊ ပျိုတို့မောင် ရွှေရောင်တဲယယ်၊ ခဲကြစို့ လေး ၁”

ပိပ္ပလိဇာတ် ရှင်လောင်းသွင်း ရတုမှ အဆုံးပိုဒ် ဖြစ်သည်။

ယင်းအဖွဲ့အနွဲ့များသည်လည်း နိမိတ်ပြ အဖွဲ့အနွဲ့များပင် ဖြစ်သည်။ ပိပ္ပလိ နှင့် မယ်ဘဒ္ဒါ ဟူသော နိမိတ်ပုံများဖြင့် ရည်းစားသန် ဟူသော နိမိတ်ကောင်းများကို ရင်းနှီး ရယူထားသည်။ “မောင်မယ်တူတဲ၊ မြိုင်လယ်မှာ လမ်းနှစ်ဆိုင် အခွဲတိုင်မှ၊ လက်ဝဲယူ မေကညာရဲ၊ လကျာမှာ မင်္ဂမောင်သွားမယ်ပ” ဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့များသည် တဒင်္ဂ တခဏ ခွဲရသည် မှန်စေကာမူ ကျန်ရစ်သူ ရည်းစားသန်များအနေဖြင့် ခွဲရတော့မည် ဟူသော အသိက စိတ်လှုပ်ရှားစေကာ မျက်ရည် လည်ရွဲ ငိုပွဲဆင်စေသည်။

ဤမျှ လေးနက် သြဇာရှိ၍ ရသ မြောက်လှသော ရှင်လောင်း သွင်းရတုများသည် အမိမဲ့သား ရေနည်းငါး ဖြစ်နေ

၁။ “တိုင်းမဂဓမှာလ” ချီ ပိပ္ပလိဇာတ် ရှင်လောင်းသွင်း ရတု။

ကြရသည်။ မည်သည့် ခုနှစ် - မည်သူရေး စသည့် စာပေ တခု၏ ပေါ်ထွန်းရာ ခေတ်ကိုလည်း ပြောပြနိုင်စွမ်း အလျဉ်း မရှိချေ။ စာပေသမိုင်းတွင် ရှင်လောင်းသွင်း ရတုများ ဟူ၍ အင်နှင့် အားနှင့် ရပ်တည်နိုင်ခြင်းလည်း မရှိချေ။ ရှိုးလိုက်ရတု ပေါ်ထွန်းရာ ခေတ်ကို ဤစာအုပ် အစပိုင်းက ဖော်ထုတ်ပြသခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ရှိုးလိုက် ရတု သန္ဓေတည်ရာ ရခိုင်ပြည်တွင်လည်း ယင်း ရှင်လောင်းသွင်း ရတု မရှိချေ။ စာပေရတနာ ရှေးဟောင်း ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ စုဝေးရာ ပခန်း၊ အင်းဝ စသော ဒေသများတွင်ပင် ယင်းရှင်လောင်းသွင်း ရတုများ မရှိချေ။

ရှင်လောင်းသွင်း ရတု၏ သန္ဓေတည်ရာသည် မြန်မာနိုင်ငံ မြေလတ်ဒေသ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဆိုရသော်ငြားလည်း အကယ် တီ သုံးစွဲသော ဒေသများမှာ မိတ္ထီလာ၊ သာစည်၊ မလှိုင်၊ ဝမ်းတွင်း စသည့် ဒေသများသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းဒေသရှိ ပညာရှင်များကလည်း မည်သူရေး ဟု စာပေ အမှတ်အသား မတွေ့ရဟု ဖွင့်ဟကြသည်။ သို့ရာတွင် “စာရင်းကိုင် ပညာရှိ ရယ်က၊ စိတ်ကြည်ရုံ အကြံမိသည်မတော့၊ မင်းကံရှိ ရဖို့ရာ ဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့၊ “နာရီခလ ချိန်မမှန်းပြီဘူး၊ ရှေ့နန်းက ဆင်းသက်ခွာသော် ။” ဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့ စသည်များကို ထောက်ဆယင် ကုန်းဘောင်ခေတ် နှောင်းသုံး စကားလုံးများ

၁။ “ဇမ္ဗူဒိပ်မှာလ” ချီ မဟာဒုတ်ဇာတ် ရှင်လောင်းသွင်းရတု။
 ၂။ “သာကီမျိုးမှာ” ချီ သိဒ္ဓတ္ထမင်းတောထွက်ခန်း ရှင်လောင်း သွင်း ရတု။

သာ ဖြစ်၍ ကုန်းဘောင် ခေတ်နှောင်းရေးဟု မှတ်ချက်ချနိုင်ပေသည်။ ဖော်ပြပါ မြို့နယ်များတွင် ယင်း ရှင်လောင်းသွင်း ရတုများကို အငင် အဆွဲ အပြစ် အချွဲများဖြင့် သီဆိုလျက် ရှိဆဲ ဖြစ်သည်။

အခြားဒေသများ၌ “အဟံ ဘန္တေ သံဃမဇ္ဈေ ပဝေသနံ အာပုစ္ဆာမိ” ဟူသော ပါဠိဘာသာဖြင့်သာ ရှင်လောင်းသွင်းလေ့ ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ရှင်လောင်းသွင်းခြင်းကို ရှင်ပြုပွဲ အခမ်းအနား အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် ပြုလုပ်ရမည့် အစား “ဖရဒုတ် ထမင်းခံငုတ်” ဟု တိုတို သုတ်သုတ် ကြိုက်ကြသော ခေတ်တွင် အချို့ ဒေသက အလှူဝင်သည့် နေ့ကပင် ရှင်လောင်းသွင်းထားတတ်ကြလေသည်။ အချို့ ဒေသက သူ့ အခန်းနှင့်သူ ရှင်လောင်း သွင်းကြသော်လည်း အကျဉ်းရုံး၍ သွင်းတတ်ကြသည်။ ယင်းသို့ မရောင်ရာ ဆေးလိမ်းခြင်း ၊ အတိုကြိုက်ခြင်း များကြောင့် မျက်မှောက် လူငယ် လူရွယ်များ အမှတ်မှားကာ မြန်မာမှု မြန်မာ့ဟန်များ တစထက်တစ မွေးမိန်သွားရပေသည်။ အမျိုး နှင့် ဘာသာကို ဂုဏ်တက်စေသော မြန်မာမှု မြန်မာ့ဟန်များကို တာဝန်ရှိသူများက စိတ်ရှည်ရှည်ဖြင့် ကွပ်ကဲ ထိန်းသိမ်း သင့်လှပေသည်။

x x x

၁။ “ဖရဒုတ် ထမင်းခံငုတ်” ဟူသည် ဘုရားဒကာ ဦးသာဒုတ် ထမင်းသုံးဆောင် ကြပါ” ဟူ၏။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တောထွက်ခန်း

ရှင်လောင်းလှည့် ရတု

၁။ ပုလဲရတနာ၊ ဝေဠုယာ နှင့်၊ အပ္ပာဗေထ၊
ရောင်မစဲသည်၊ ရည်ရွဲယိုလုလု နှင့်။ ။

၂။ ဗုဒ္ဓကို လောင်းစကြာ။ ။ အာဏာ ပြန်ကြောင်း၊
လုံမစောင်းသည်၊ ယူညောင်း ဆင်ယင်ကာနှင့်။

၃။ လေးဒီပါ သူအပေါင်း။ ။ ဆယ်ချောင်း ဦးနှိုင်း၊
အသမ္ဘိန်သည်၊ ဘေဟိန်ရိုက်ကာ ညောင်း၍။

၄။ စကြာပေါင်း ခုနစ်စုံ။ ။ လူ့ဘုံထင်ရှား၊ ပျော်စံ
စားသည်၊ တို့ဘုရားပွင့်လောင်းလျာတည်း။

၅။ မှန်စွာမယုတ်၊ စုတိချုပ်သည်၊ ကျင့်ယုတ် ဗြဟ္မပြည်
သို့လေ။

မှန်စွာ မယုတ်၊ စုတိ ချုပ်သည်၊ ကျင့်ယုတ်ဗြဟ္မ
ပြည်သို့လေ ။

အချိုးထောက်

၁။ မြတ်ရောင်ခြည် ဝေအဝိုက်ကယ် နှင့်၊ မကိုဋ်
 ကယ်တဲ့ နတ်နှယ်။
 နန်း ရွှေ ဘုံ၊ စံ ပျော် မွေ့ တယ်၊ ချမ်း မြေ့
 သွယ်သွယ်။
 အလှက လှန်နုနယ်၊ ငွေစပယ် ကြက်ရုံး။
 ဂမုန်းငယ် ခိုင်သဇင်သို့ပ၊ မှေးလှ မဆုံး။

၆။ ဘုန်းတဝေဝေ၊ ဗြဟ္မပြည်မှ၊ လူ့ပြည် စုန်ဆန်၊ အမှန်
 ကျင့်သုံး၊ တို့ရွှေကုံးသည်၊ သည်ဆုံး နာမ၊ ကပို့လ
 ခေါ်၊ ပြည်တော် သာသာ၊ မယ်တော်မာယာ
 ဝမ်း၌။

၇။ ရွှေကြာတိုက် လင်းအောင်မြင်။ ။ မြောက်လျှင်
 ဥတ္တရာ၊ ခုနစ်ခါ လှမ်း၊ မိန့်ခန်းမြက်ပြန်၊ အဟံ
 သေဋ္ဌော၊ လောကသို့ ဟု။

၈။ ရွယ်ပျိုနု တဆယ် ခြောက်တွင်။ ။ မင်းလျှင်သိဒ္ဓတ်၊
 ယသော်နတ် နှင့်၊ လက်ထပ်တူတညီတည်း။

၉။ ပလီ ပလာ၊ သိင်္ဂါဆင်းခုတ်၊ သွင်းထုလုပ်သည်၊
 ရွှေရုပ်ကဲ့ ပမာသို့။ ကေသာ ဆံထိုး၊ ခါးကြိုး
 မေခလာ၊ ဒွါဒရာသည်၊ ဆင်ကာ ညှတ်ညှတ်မျှ။

၁၀။ ထက်မိုးဝ ရွှေဝတီန်။ ။ ဣန္ဒာ သိကြား၊ ညာထား
 ကလျာ၊ သုဇိတာ နှင့်၊ နွဲ့ကာ စံဇျက်၊ တိုးတက်

စရာ၊ လွန်စွာ ထူးကဲ၊ အံ့နိုင်ပါလျှင်၊ အမြဲ မောက်
လို့မို့ ရှင်။

၁၁။ ဆင့်ရရင့် စီရရီ။ ။ညီညီ တဲ့.တဲ့.၊ သဲ့ရရဲ့. နှင့်၊
ဆို့ဖဲ့ အံ့တလီမျှ။

၁၂။ ရမ္မ သုဘ၊ သုရမ္မဟု၊ နာမတွင်ခေါ်၊ ရွှေနန်းတော်
မှာ၊ စံပျော် များစုံစီ နှင့် လေ။ ။ရမ္မ သုဘ၊
သုရမ္မဟု၊ နာမတွင်ခေါ် ရွှေနန်းတော်မှာ၊ စံပျော်
များစုံစီ နှင့် လေ။

အချိုးထောက်

၂။ လူ့ ဘုံတွင် ယဉ်ခေါင်ဆုံးပေမို့၊ ကြော့ဘုန်းတဲ့
သင်္ကန်းနယ်။

တောင်နန်းညာ လကျောထားပေတဲ့၊ များ ရွှေတူ
မယ်။

ရွှေရပ်လယ် ပျော်တယ်ပ မညှိုး။

တန်ခိုးငယ် ဂုဏ်သိရ်နှင့်၊ မယ်ဗိမ္မာ ရွှေကိုယ်
လှငယ်က၊ သောက မစိုး။

၁၃။ နိမိတ် လေးဖြာ၊ မြင်သောခါဝယ်၊ လောင်းလျာ
သိဒ္ဓတ်၊ နန်းပြာသင် ပြန်အသွား။ ။ချစ်ရန်
မဆုံး၊ ပုလဲကုံး အလား၊ ပတ္တမြား အသွင်၊ သား
ရွှေစင်ကို၊ ကြည်လင် မေတ္တာ ပွားနှင့်။

၁၄။ သနား စုံမက်၊ သားနန်းခက်ကို၊ ဖက်ကာ ဖက်ကာ၊
အသာ အသာ နမ်း၍၊ အလွမ်း တည်းလား
မပြေ။ ။ရဝေ ဆောင် တွင်း၊ လှ ခေါင်း ဟု၊
နတ်မင်းယသော်၊ မတော် နှိုးမည် စိုးခဲ့။

၁၅။ တိတ်ခိုး ကြံသောခါ။ ။မတ်လျာ ဆန္ဒ၊ ကဏ္ဍက
ကို၊ ကကြီး ဆင်လျက်၊ ထွက်ရန် အကြောင်း၊
ခွင့်ပန် တောင်း၍၊ မတ်ကောင်း သခင်၊ သုံးလှူ
ရှင်သည်၊ အလျင် သန်လျက် ကိုင်၍။

၁၆။ ထွဋ်ဘုန်း လှိုင်ဟု၊ မဏ္ဍိုင်တို့ လောင်းလျာ။ ။
မြင်းကျော် အဿ၊ မတ်ဆန္ဒနှင့်၊ ပြည်မှ ထွက်၍
လာသော်။

၁၇။ နော်မာ သောင်ထိပ်၊ စခန်း မြတ်မှာ၊ ဆံရိတ် ပယ်
တော်မူ၍၊ ဗြဟ္မာ လှူဒါန်း၊ ကြာ သင်္ကန်း နှင့်၊
ရဟန်း ပြုပြီးခါ။ ။ဒုက္က စရိယာ၊ ခြောက်နှစ်
ကြာအောင်၊ ဓမ္မ ကိုယ်တော်ရှာ၍။

၁၈။ တို့မုနိ မြတ်ဆရာသည်။ ။ရတနာ ခံရာ၊ ရွှေအိမ်
မ၌၊ ပဋ္ဌာန ဆင်ခြင်ယင်။

၁၉။ ဤတွင် မုချ၊ ခြောက်ရောင် ကြသည်၊ လင်းပ
တထိန်ထိန်တည့်လေ။ ။ဤတွင် မုချ၊ ခြောက်ရောင်
ကြသည်၊ လင်းပ တထိန်ထိန်တည့်လေ။

အချိုးထောက်

၃။ မြတ်ဗုဒ္ဓ စိန္တေယျာ၊ နိဗ္ဗူတာ ခေမာနန်းကို၊
မြန်းကြ သေချာ။

သာသနာ ငါးထောင်သာ အတွင်း။

မပျင်း ဘာဝနာ နှင့်၊ ငါး ငွှင်္ဂါ ခါခါဆွတ်
လျှင်၊ ကျွတ်လိမ့် မယှင်း။

၂၀။ ရွှေဝါ ဝင်းလဲ၊ ခြောက်ပြစ်မဲ၊ ချောနွဲ့ ငွေနှင်း
ရည်။ ။ ရှင်ကြည် နှလုံး၊ လှခေါင်ဆုံးကို၊ မောင်
ဘုန်း ကြင်မိသည်ကြောင့်။

၂၁။ ရွှေမေတ္တာသည်၊ ယူမည့် ကြံဆဲဆဲ။ ။ ဇမ္ဗူ ရစ်
ခွေ၊ လျှမ်းလျှမ်း ဝေသည်၊ ဂဟေ ဆော်အမြဲသို့။

၂၂။ အလဲ့လဲ့ မရှိရအောင်။ ။ မြင့်မိုရ်တောင်မျှ၊ မက
ဂုဏ်အင်၊ ကျေးဇူးရှင်နှင့်၊ ဖခင် ပိတာ၊ ထံတော်
မှာလျှင်၊ ခွင့်သာ ပန်အကြောင်းနှင့်။

၂၃။ သွယ်ပျောင်းအိ ပြုံးချိုချို။ ။ စိတ်လို ချမ်းမြေ့
မကြောင့်ကြ နှင့်၊ မိဘနှစ်ပြင် ဆိုသော်။

၂၄။ ရွှေလှော် မြဲ။ ။ မင်းရည် ရှဲသည်၊ စိတ်ထဲမှာ
တရွှင်ရွှင်နှင့်။

၂၅။ မြချစ်ရှင် သာသနာ။ ။ ထိန်ဝါ တောက်ပ။
ဒုလ္လဘဟု၊ မုချ ထမ်းရပေတော့မည်။

- ၂၆။ ရှင်ကြည်ကြည် အာရုံစော။ ။မနော ဘဝင်၊
ဇောအစဉ်၊ ဆင်ခြင်သည့် အနေကို။
- ၂၇။ ရွှေဝွမ်းလို့ တအိအိ၊ နေထိ ဖယောင်းပုံ။ ။ခြုံကာ
နဂါးလိမ်၊ ပုသိန် သဲပက်၊ တင်ခုံးထက်မှာ၊ ငိုလျက်
နှုတ်ဆက်ကာနှင့်။
- ၂၈။ ခက်ပါဘိ မောင့်ကို။ ။ပိုကရိုနှင့်၊ ကိုယ်ဟန်
ညွတ်တိမ်း၊ နှံ့နှံ့ယိမ်းမှာ၊ ဒေါင်းဖလိဝါ၊ သုပ်ကာ
မျက်ရည် ရှဲနှင့်လေ။

အချိုးထောက်

၄။ အထွေထွေ မောင်တင်လျှောက်မည်ပ၊ မယ်
စိတ်ချ နာတော်မူ။
မြတ်ဘုန်းလူ့ သာသနာ၊ ထမ်းရွက်ရာ နောင်
အကျိုးပေမို့။ ။ မင်းစေ တနာ ပါ မညှိုး
ပါနှင့်၊ တိုးလို့ ကြည်ဖြူ။
ဆုထူးငယ် ယူ၊ လက်ဆောင်မူ အကြောင်း။
အပေါင်းငယ် ဗိုလ်လူနှင့်၊ နိဗ္ဗူတာ ပြည်ရွှေ
မကို၊ လှမ်းကြွလေကောင်း။

ပြီးပါပြီ

x

x

x

ရှင်လောင်းလှည့် ခုံတွဲ ရတု

- ၁ - ကျား။ သုံးပါးရတနာ၊ မှန်မြတ်စွာနှင့်၊ ဆရာ
မိဘ၊ ရှိသမျှကို၊ ဦးချ ကန်တော့ကာ။ ။
ကိုကိုစကား၊ ပျိုပျိုထွားရယ်၊ ချိုနှေး
ပန်ဆင်ပါမှ။
- ၂ - မ။ မောင်လူထွားရယ်၊ ပြောပ သေချာစွာ။ ။
ပျိုခင် နှစ်ခြိုက်၊ ကောင်းလျှင် လိုက်မယ်၊
ငယ်ကြိုက် မယ်ကြင်ယာရဲ့။
- ၃ - ကျား။ သည်လို လားကဲ့၊ သက်ထား ခင်သူ
ဇာ။ ။ဘာဝနာ သနင်း၊ သာသနာ
အခင်းကို၊ မောင်ရင်း ပြောလိုပါ၏။
- ၄ - မ။ တော့တနည်း ကိုဖြင့်၊ မောင်ကြီး ပြော
ရက်ပါ။ ။တပါး ကညာ၊ သနားစရာ
ကို၊ အားနာ မောင်မညာ၍။
- ၅ - ကျား။ မဟုတ်စကား ကိုဖြင့်၊ လှုပ်ရှား ဆိုနှင့်
ကွယ်။ ။မောင်သွားမယ်လမ်း၊ ငှက်
ယုတ်သန်းသလို၊ စခန်းပုံ ရုပ်ဆွယ်ခဲ့။

၆ - မ။ သနား မဖက်လျှင်လ၊ သွားရက် ပေလိမ့်
မယ်။ ။မောင်သွားလျှင် လ၊ ပျိုယဉ်
ရွာမှာ၊ မုချ ခန္ဓာကွယ်လိမ့်။

၇ - ကျား။ မယား ဆရစ်ကယ်က၊ တားမြစ်ပါနှင့်
ကွယ်။ ။ဝါတွင်း သုံးလ၊ မောင်နေ
ပမယ်၊ ပျိုက မှတ်လို့ နေလော့။

၈ - မ။ တားပရ စေတော့၊ လူလှမယ့်သခင်။ ။
ဖန်ဝါ နိမြန်း၊ ဝတ်သင်္ကန်း နှင့်၊ ရဟန်း
ပြုစေချင်ဘူး။

၉ - ကျား။ ကြာပါဖူးကဲ့၊ ချစ်ဦး ပုလဲညွှာ။ ။
တဝါတည်းဆို၊ တရက်ပိုလျှင်၊ ပျိုခင်
ကျိန်စာ တိုက်ပ။

၁၀ - မ။ ကိုယ် အရေးမို့လို့၊ မောင်လေး စကား
ကြယ်။ ။ပြောသမျှ စကား၊ ပျိုခင်
နားမှာ၊ လှံသွားထိုးသည့် နှယ်ပ။

၁၁ - ကျား။ ခက်ပါလှခေ့ရဲ့၊ အလှ ဂေါ်သဇင်။ ။
နောက်နောင် ဘဝ၊ အထုံမျှခအောင်၊
မောင်လှ ဝတ်ချင်ပါ၏။

၁၂ - မ။ သင်္ကန်းဆင်မှာ၊ နန်းခွင် ရသည် မဟုတ်
ပါ။ ။လူတို့ ပဉ္စ၊ ငါးသီလကို၊ ထိန်းက
ရောက်နိုင်ပါ၏။

၁၃ - ကျား။ ဆင်ခြေပေါ်လှ ချည့်၊ ပျိုချော မောင်ကြင်
ယာ။ ။ခင်မောင့်ရွှေသွေး၊ တောင်းပန်
ရေးကို၊ ခွင့်ပေး ပျိုလှုပ်ပါတော့။

၁၄ - မ။ အနည်းနည်းရယ်နှင့်၊ မောင်ကြီး တောင်း
ပန်ရှာ။ ။ငိုကာမစဲ၊ မောင်ရွှေခဲသည်၊
ဇုတ်ဆွဲ တကယ်၊ မရုန်းနှင့်လေး။

ငိုချင်း

၁၅ - ကျား။ ပမာ မပြု ရက်တဲ့၊ အသ ဝါရယ်လေ၊
တဝါက ပြင်၊ မောင် မကြာရပါဖူး၊
ဆောင်သာမှာ ရက်ရွှေလို့ မတိုးရအောင်
ပါ၊ အို ခင်ရဲ့ လက်ချိုးကာထား။

မှတ်ရက်ပါ၊ ကြပ်လှတဲ့၊ မဒီ အသ
ဝါရဲ့၊ ကြည်သာစွာ ခွင့်အရေးရယ်နှင့်၊
သည်တဝါ မင့်မောင်လေးကိုဗျာ၊ အမယ်
မင်း ပေးသင့်ပါပြား။

၁၆ - မ။ ကြင်ရေးရဲ့ ဖော်ရှာသကို၊ ခွင့်ပေးပါ
တစာစာနှင့်၊ ပျိုကညာ မသင့်ရေးရယ်
ကြောင့်၊ အို မောင်ရဲ့ ခွင့်ပေးနိုင်ပဲ။

ခင်ကညာ မကြင်နာ၊ မောင်ပင် ပြု
ရက်ပါပေ၊ သဇင်ညာ ပျိုယဉ်နုမှာရှင်၊
အမယ်မင်း ယင်းခု ခက်ခဲ။

စုံတွဲ ၇၇

- ၁ - ကျား။ ပန်းချီ ဆေးသ၊ ရေးမရသည်၊ အလှ ရွှေ
ရုပ်သွင်။ ။မောင်ကြီး သက်စု၊ လှော်
ရွှေဥရယ်၊ ခွင့်ပြုလိုက်ပါတော့။
- ၂ - မ။ လှုတ်ခွင့် အရေးရယ်နှင့်၊ မောင်လေး
တစာစာ။ ။ကညာယဉ်ကြ၊ ပျိုလုံမ
မမှ၊ တဆိပ်မျှ မလှုတ်ချင်ဘူး။
- ၃ - ကျား။ ပျိုမောင် လှမှာလ၊ လောက ထင်ရှား
စွာ။ ။စလွယ် သွယ်ပျောင်း၊ ဗောင်း
နားဧောင်းနှင့်၊ ရှင်လောင်း လုပ်ဖို့ရာပ။
- ၄ - မ။ ခွင့် အကြောင်း ရယ်နှင့်၊ မောင်ကောင်း
တောင်းပန်ရှာ။ ။သနား ညှာရှု၊ အား
မှုနာကြောင့်၊ ပျိုနှုခွင့်ပေးပါပေါ့။
- ၅ - ကျား။ လိမ္မာလှချေရဲ့၊ မယ်လှ အပူသယ်။ ။
ဝါကျွတ်ပါငြား၊ ပျိုသက်ထား၏၊ ထံ
ပါးမောင် လာမည်ကဲ့။
- ၆ - မ။ မောင်မပျက်ပါနဲ့၊ ဆက် ဆက် လာခဲ့
နော်။ ။ဝါကျွတ်သောခါ၊ ပျိုသက်
လျာက၊ သေချာ လာနိုး မျှော်လိမ့်။

၇ - ကျား။ စိတ်ချပပါက္ခဲ၊ လုံမ ဒေဝီခင်။ ။ သွား
ခါနီးက္ခဲ၊ မောင် မှာခဲမယ်၊ ပျိုက နား
ဝယ် ဆင်ပ။

၈ - မ။ မှာသမျှကိုလ၊ ပျိုက ပန်ဆင်မယ်။ ။
လုံးစုံခပင်း၊ မကျန်ကြွင်းအောင်၊ မောင်
ရင်း သေချာ ပြောပ။

၉ - ကျား။ မောင်မရှိလျှင်လ၊ ဖြူရစ် ပန်းစကဝါ။ ။
ရဟန်း ပုဏ္ဏား၊ တွေ့ကြုံငြားလျှင်၊ ဝပ်
တူး ဖူးမြင်ပါက္ခဲ။ ။

၁၀ - မ။ သူတော် မြတ်ကိုလ၊ မပြတ်တင် ကိုး
ကယ်။ ။ မောင်ကြီး စိတ်တိုင်း၊ ပျို
ခိုင်းအောင်၊ ချင်နှိုင်းပူဇော်မယ်ပ။

၁၁ - ကျား။ နိစ္စဗဒ်ကိုတော့၊ မပြတ် ဘယ်အခါ။ ။
ပိဏ္ဏပဂါတ်ဆွမ်း၊ မြတ်ရဟန်းကို၊ လှူဒါန်း
လောင်းလို့ နေလော့။

၁၂ - မ။ ခင်ခင်မောင်လှ၊ စိတ်သာချ၍၊ သွားပ
သည် တဝါ။ ။ ဆွမ်းပိဏ္ဏပဂါတ်၊ မပြတ်
ရအောင်၊ မလတ် လောင်းရစ်မယ်ရှင်။

၁၃ - ကျား။ မှာစရာအဝဝ၊ စကားကုန်ပြီလေ။ ။
ပျိုခင် မောင်ကြီး၊ ကျောင်းတော်ကြီးသို့၊
မြင်းစီးထွက်ခွာချင်ပေ။ ။

- ၁၄ - မ။ ဇာနည် မြင်းကိုလ၊ မောင်ရင်း စီးနှင် ရှာ။ ။ကတိမ်း ကံပါး၊ ကျမှာ များ ကြောင့်၊ သက်ထား ပူလှပါ၏။
- ၁၅ - ကျား။ မောင် အ ရေး ရယ် နဲ့၊ ခင် လေး ပူ ပန် ရှာ။ ။စိုးရိမ်ကြောင့်ကျ၊ ဗျာပါဒဝယ်၊ သောက မဖြစ်ပါနဲ့။
- ၁၆ - မ။ စိတ်ချ၍ ခင် လှ နေ ရစ် မယ် လေ။ ။ မြင်းကို တက်လွှား၊ ကောင်းကင်ဖျားက၊ မောင်ဘွား စီးရစ်ပေတော့။
- ၁၇ - ကျား။ မေတ္တာ အကြောင်းရယ်က၊ ပေါင်းသည့် ချစ်ဟောင်း သဇင်ညွှာ။ ။ရာသီသုံးလ၊ တယောက်မျှပင်၊ သလွင် ခွင်မှာ၊ မယ်လှ စံ ရစ်ပေတော့။
- ၁၈ - မ။ သွားရှာ အုံးရော့၊ ကျော့မှူး မယ် ကြင် ယာ။ ။ကေသာ ဆံစ၊ ဖြေကာ ချ၍၊ မယ်လှ ကန်တော့လိုက်ပါ၏။
- ၁၉ - ကျား။ သာဓု သာဓု၊ ဤကောင်းမှုကြောင့်၊ လို ဆု ပြည့်ပါစေ။ ။ညောင်သပြေနု၊ ငွေ ခရုနှင့်၊ မေပု လောင်းလို့ နေလော့။
- ၂၀ - မ။ မာစေကြောင်းရယ်နဲ့၊ ဆုတောင်း၍ နေ ပမယ်။ ။တဝါ တွင်းဆို့၊ ကျမ်းထိုထို ကို၊ ကိုလှပျို တတ်စေချင်၏။

ငိုချင်း

၂၁ - ကျား။ အသဲရဲ့ နာပါသကို၊ မလွဲသာ ခွဲခွာလို့ သွားရပြန်ပေါ့၊ သနားစရာ ကညာမဒီ ခင်ကြောင့်ဗျ၊ တနာရီပင် မအေး။

မသက်သာ၊ တရက်တာ နေမကောင်း ပါဘူး၊ ရွှေကျောင်းတော် ခန်းသာဝဆီ က၊ ခွေလျောင်းကာ တမ်းကာ တမိပါ ပေါ့၊ မချမ်းသာသမျှ၊ တခဏ မရှင်ရေး ရယ်နဲ့၊ အလှူခင်ရေး၊ လွမ်းလှပါသဗျ၊ ဟဒယ ဘဝင်မှာဆွေး။

၂၂ - မ။ တားမရတာကြောင့် မောင်ရယ်၊ သွားရှာ ရော့ တပြည်နယ်။ မေကညာ စေတနာ မပြောင်းခဲ့ပါဘူး၊ ကေသာကို ဖြေကာ လျှော့ပါလို့၊ အို ရှင် ဦးချ ကန်တော့ မယ်။

ရတနာငွေ ပန်းကြာ တကောင်းရယ်နဲ့၊ ပတ္တနာရေ ဖျန်းကာ လောင်းပါလို့၊ ပျို ဆင်ရွယ်၊ အို ခင်ရဲ့ သနင်း။ မလှာလျှင် မောင်ချယ်၊ မကြာခင် ခန္ဓာပျက်ပါလိမ့်၊ ညာသဇင် စံဆုတဲမှာရှင်၊ အမယ် မင်း သည်းဖွဲ ပူပြင်း။

ဝေဿန္တရာ စုံတွဲရတု နှင့် အချိုး

- ၁။ စုံမြိုင်ခွင်က၊ မိခင် ရောက်ရုံသာ။ ။ သားမောင်
နှစ်မ၊ လူဒါနကို၊ မွေးဖ ဆိုင်းငံ့ပါဦး။
- ၂။ ဖဘုန်းကြွယ်၊ မြကုံးသွယ် မောင်နှစ်မကိုလ၊ မွေးမာ
တာ ရောက်ချိန် ကျခါမှ၊ လူပါဘုရား။
- ဝက်ဘာ၊ စုံတောရယ် ရဂုံသာက၊ မွေးမာတာ
ရောက်ရုံမျှကို ဘုရား၊ အမယ်လေး ဆိုင်းရစေသား။
- ၃။ ငိုရွိုက်ကာလျှင်၊ နှစ်ဖြာ မောင်နှစ်မ။ ။ မွေးမိမာ
တာ၊ တွေ့လိုပါဟု၊ အခါခါ ဘောင်းပန်ကြ၏ရှင်။
- ၄။ ဆင့်လောင်းကာ၊ ခွင့်တောင်းရှာ မောင်နှစ်မမှာလ၊
မွေးမယ်တော် မိခင်လှကိုတဲ့၊ မြင်ကြချင်ငြား။
- မွေးမိခင် ဖူးတွေ့ရယ် မြင်လို၍၊ ဘဘုန်းရယ်
သည်အရေးကို ဘုရား၊ အမယ်လေး ပေးခွင့်သနား။

၅။ မောင်နှမတို့၊ ငိုတခါခါ။ ။ ဆယ်ဖြာ ညွတ်
ပျောင်း၊ ခွင့်ပန်တောင်းသည်၊ အကြောင်း ခွင့်
မသာခဲ့။

၆။ ဖိုလှိုက်ကာ ငိုရှိုက်ခါ မောင်နှမရယ်တို့၊ ခွင့်ပန်
ထွာ လျှောက်တင်သသော်လဲ၊ မရ ခွင့်ရေး။

လွန်သဒ္ဓါ ကြီးဘိစေတနာနဲ့၊ သားနှစ်ဖြာ ရွှေ
စင်နှုတ်ကို ဘုရား၊ အမယ်လေး ဘုန်းခွင့်သနား။

၇။ သစ်သီးရှာ၊ မာတာ မွေးမိခင်။ ။ မမြင်စေရ၊
မောင်နှစ်မကို၊ ဒါန ပြုတော့မည် တဲ့။

၈။ မယ်ကဏှာ သားမောင်ဇာ ကုမ္မာရငယ်တို့၊ မွေးမာ
တာ မိခင်လှကိုတဲ့၊ မြင်ကြချင်ငြား။

စုံမြိုင်ချေ၊ သစ်သီးရှာဖွေတဲ့၊ မြဲမွေးမေ မမြင်ရ
တာကြောင့်ကွယ်၊ သောက ပူပွား။

၉။ ကျေးဇူးရှင် မိခင်တမျက်နှာ။ ။ မမြင်ပါရ၊ သည်
ဒုက္ခသည်၊ ဘယ်မျှ မရှိထင်ခဲ့။

၁၀။ မလွတ်သာ ဝင်္ဂုကြမ္မာ ဟူသမျှမှာလ၊ ကြုံရမလဲ့။

စူဇကာ ကျန်ပြုမည် သည်ကြမ္မာငယ်တို့၊ မွေး
မာတာ မြင်ချင်ရေးငယ်က၊ သားနှစ်ဖြာ ရွှေစင်
သွေးတို့ကို ဘုရား၊ လေးဆထက်ကဲ။

၁၁။ ဆိုးယုတ်မာ မျက်နှာ သူ့အသွင်။ ။ အသား
စားကျူး၊ စုံမြိုင်ဦးမှာ၊ ဘီလူးဖြစ်မည်ထင်ခဲ့။

၁၂။ မွေးမိခင် ခုမြင်ချင် မောင်နှမကိုလ၊ မြော်ဆသနား။

မွေးမာတာ ဖူးတွေ့ရယ် မြင်ကာမှ၊ ဘီလူးစာ
ရွှေစင်သွေးတို့ကို ဘုရား၊ ကျေးသင့်ပါပြား။

၁၃။ သူ့မိခင် ဘယ်တွင်မခွဲရှာ။ ။ နုနယ်ပါလှ၊ မောင်
နှစ်မကို၊ မွေးဖ ရှုကြည့်ပါလော့။

၁၄။ ပြုလိုရာ စုဇကာ ဘယ်လို ပြုစေတော့၊ ယခုပင်
မကြာရပါဘူး၊ ဖ သားတော် ကုမ္မာရငယ်တို့၊ လိုက်
ပါမည်ဘုရား။

လွန်နုနယ် ငယ်ရွယ်သူ ဖြစ်ပါရတာမို့၊ မယ်
ကဏှာ ငယ်နှမကိုလ၊ မွေးမာတာ ရင်ခွင်တွင်း
ကိုတုံ၊ ထားရစေသား။

၁၅။ ဆုပန်ထွာသည်၊ ရာဇာ ဖ ဘုန်းဝေ။ ။ သား
တော်နှစ်ပါး ရင်သွေးမျှားကို၊ ပုဏ္ဏားလှရက်လေ
ခြင်း။

၁၆။ လှူခံလာ၊ စုဇကာ သည်ပုဏ္ဏားကိုလ၊ ဘဘုန်းရယ်
စေတနာနဲ့၊ သဒ္ဓါဖြူဖွေး။

ဗုဒ္ဓကံ၊ ဆုထူး ပန်ရွယ် ခြုံလို့၊ သားဖေဘုရား
ဖြူဖြူနုတို့ကိုဘုရား ဘုန်းခလုပေး။

၁၇။ စုံမြိုင်ခွင်က မွေးမေ မြင်လှဲ့ပါ။ ။ သား မောင်
နှမ၊ လူဒါနကို၊ မွေးဖ ပြုမည်သာတည်း။

၁၈။ ပန်းနံ့ရယ် ကြိုင်၊ နံ့သာမြိုင် ဂနိုင့်ကွေ့ဆီက၊
မွေးမေမေ မလာ သေးတာကြောင့်၊ လှူခံလာ
ပုဏ္ဏားရယ် စုဇကာတို့၊ မေ့သည်းချာ ရှေ့စင်သွေး
တို့ကို ဘုရား၊ ပေးတော့မည် တဲ့။

၁၉။ သား မောင်ဇာနှင့်၊ ကဏ္ဍာမယ် နှမ။ ။ကျန်ဖြစ်
စာရင်း၊ ပို့အပ်နှင်း၍၊ ဖမင်း လှူတော့မည် တဲ့။

၂၀။ အောင်ဆုငယ်ရည်၊ ဘဘုန်းထေရ် ငွေခရုငယ်နှင့်၊
လှူရေစက်သွန်း။

ပန်ဆုငယ်ရှာ၊ ဘို့ဖြတ်ကာ နွားမြတ် ပမာသို့၊
ကျန်ပြုကာ ရှေ့ရင်သွေးတို့ကို ဘုရား၊ ပေးအပ်
ဆောင်နှင်း။

၂၁။ မောင်နှစ်မတို့ ခံရပြစ်ကြီးစွာ။ ။မေတ္တာပါးရှား၊
သည်ပုဏ္ဏားသည်၊ သနားမကြင်နာခဲ့။

၂၂။ ဆိုးယုတ်မာ၊ မျိုးစုတ်ချာ သည် ပုဏ္ဏားရယ်က၊
မာန်ပွားကာ ကြိမ်တပြာနဲ့၊ နှိမ်ကာရိုက်နှင်း။

ဆမတန်၊ ရိုက်နှက် အလွန်သန်လို့၊ ဒုတ်နှင့်
တန် ကြိမ်ရာရေးငယ်က၊ သွေးဖြာလို့ စီး။

၂၃။ ဖပိတာ ရာဇာထွတ်မှန်ကူ။ ။ သားတော်နှစ်ပါး၊
ရင်သွေးမျှားကို၊ သနား ရှုတော်မူပ။

၂၄။ ဆတ်ဆတ်ကယ်တုန်၊ လှုပ်လှုပ်ခုန် ဖိုကာရိုက်ပါလို့၊
ငိုရိုက်မဆုံး။

လူကိုက်မဆန်၊ သူရိုက်ခံ ဒဏ်ရာတွေ့မှ၊ သွေးစီး
တွေ့ တဖြာဖြာနဲ့၊ ဖ သားတော် မယ်ကဏ္ဍာတို့ကို
ဘုရား၊ အမယ်လေး ဘုန်းရှုပါအုံး။

၂၅။ ဘဘုန်းမုန် အလွန်ရှုသင့်ပါ။ ။ သားတော် နှစ်
ပါး၊ ရွှေနန်းဘွားကို၊ သနားချစ်ကြင်နာလော့။

၂၆။ ရွှေနန်းလျှာ၊ ငွေပန်းလွှာ မောင်နှစ်မ တို့ကို လှ၊
ကယ်ပ ဘုရား။

ရိုက်ဒဏ်ရာ၊ နှက်လိုက်တာ အလွန်နာလို့၊ ဆွေ
မဟာ နွယ်ကမုတို့ကို ဘုရား၊ အမယ်လေး ဘုန်းရှု
ပါဌား။

၂၇။ သားမောင်ဇာနှင့်၊ ကဏ္ဍာနတ်လှဆွေ။ ။ သေလှ
မျောပါး၊ သားတော်မျှားကို၊ ဘဘွား လှရက်လေ
ခြင်း။

၂၈။ လှိုက်ဇောငယ်ပို၊ ရှိုက်မောငို မောင်နှမ ကိုလ၊
ကယ်ပ ဘုရား။

သည့်တခါ ရိုက်နှက်ကယ် ကြိမ်ဒဏ်ရာနှင့်၊ သဏ်
ခန္ဓာ ကြောပါရော့မည်ထင့်၊ သားရွှေစင် ပင်ငွေ
ဖော့တို့ကို ဘုရား၊ အမယ်လေး ဘုန်းဖော့သနား။

၂၉။ ဆုကြီးချေသည်၊ ဗုဒ္ဓေတို့ ဖအေ။ ။ သားတော်
နှစ်ပါး၊ တောင်းပန်ငြားလည်း၊ ရွှေနားမဆင်လေ
ဘူး။

၃၀။ ထောက်မညွှာ၊ ကြောက်စရာ သည် အမှုငယ်
ကြောင့်၊ ကယ်မှုမထား။

နှုတ်ချွန်သူ ဆုကြီးပန်ရှယ်ချူလို့၊ ဗုဒ္ဓကံတဆူ
ပြုတာမို့၊ ရင်သွေးတော် လောင်းရွှေဥတို့ကို ဘုရား၊
အမယ်လေး ဘုန်းရွှသနား။

၃၁။ စုံမြိုင်ခြေက မွေးမေမသိရှာ။ ။ သားတော် နှစ်
ပါး၊ ရင်သွေးများကို၊ ဆောင်သွား တော့မည်
သာတည်း။

၃၂။ မင်းဆရာ အတင်းသာ ချည်နှောင် ဆွဲပါလို့၊ ဇုတ်
ဆွဲကာသွား။

သည်တခါ သားလှ ရတနာ တို့၊ မလွတ်
သာ ဘယ်မပြေးနိုင်ဘူး၊ မေ့သည်ချော ရွှေ
ရှင်သွေးတို့ကို၊ ကြိမ်တန်ပြာ အခါခါ ကျွေးမယ်
တဲ့၊ အမယ်လေး မြမွေးမေရေ ပြေးမြင်ရဲ့လား။

၃၃။ စုံမြိုင်ခွင်က မိခင်တို့ မာတာ။ ။ သားမောင်နှစ်မ
မြင်ပါရလျှင်၊ အသဲ ရင်ထုနာလိမ့်။

၃၄။ နွယ်ကြီးငယ် နှောင်၊ ပုလဲရောင် မောင်နှမမှာလ
ကြုံရ ကံဆိုး။

ပုဏ္ဏားအို ဆဲရေး မြည်တွင်ဆိုလို့၊ သူခေါ်ရာ
လိုက်ပါ ရမည်ထင်၊ မဟာဆွေ မောင်နှစ်မတို့ကို
ဘုရား၊ အမယ်လေး ကြီးကွ ဒုတ်မိုး။

၃၅။ မေ့သည်းချာ၊ နှစ်ဖြာ မောင်နှစ်မ။ ။ ရိုက်နှက်
ခါခါ၊ ခံ၍သာလျှင်၊ လိုက်ပါ ရချေသေး၏။

၃၆။ ဒုတ်မိုးရယ်ဆောင် ကြမ္မာခကောင် မောင်နှစ်မမှာလ၊
တူကွ မကဲ့။

ကြုံရလေ၊ ကံဆိုးငယ် ကြမ္မာပေ့လို့၊ မျက်နှာ
ငယ် မောင်နှစ်မမှာ ဘုရား၊ အမယ်လေး ရှေးက
ထက်ကဲ။

၃၇။ မောင်နှမတို့၊ ကြုံရလေဘိအင်။ ။ မွေးမေနှင့်လွဲ၊
စုံမြိုင်ထဲမှာ၊ ဇွတ်ဆွဲကြမ္မာငင်လို့။

၃၈။ ကြုံရလေ၊ သားသက်ဝေ မောင်နှစ်မမှာ၊ ဘဝကွံ
ကြွင်း။

ဝက်ဘာ၊ တောကြီးရယ် ရဂုံ သာဏ၊
မွေးမာတာ မိခင် လှူကိုကွယ်၊ အမယ်လေး ကဲ့ရ
လေခြင်း။

၃၉။ စုံမြိုင်ခွင်က၊ မိခင်တို့ မာတာ။ ။ တောကြိုတောင်
ကြား၊ တဖားဖားနှင့်၊ မနားလှည့်ရစ်ရှာလိမ့်။

၄၀။ နေရစ်ကယ်ရှာ၊ တို့မာတာ သူ မသိသော်ကြောင့်၊
သားမောင်ဇာ ကဏှာလှူတို့မှာ၊ မချီပူပြင်း။

မွေးမယ်မယ်၊ တောထဲ တလယ်လယ်နှင့်၊ သားနှစ်
သွယ် ရှာမတွေ့လျှင်လ၊ ခန္ဓာတော် ကြမ္မာရှေ့မည်
ထင်၊ အမယ်လေး မောင်ကြီးဇာရေ၊ ပြေး ခု
ချက်ခြင်း။

၄၁။ မေ့သည်းသည် နှစ်ဖြာမောင်နှစ်မ။ ။ပျော်မွေ့
နေရာ တောမြိုင်သ က၊ မကြာလိုက်လို့ ရှာလိမ့်။

၄၂။ သည်တခါ ကိုယ်နှစ်ဖြာ မောင်နှစ်မမှာလ၊ စံနေရာ
ရပ်ဌာနကိုတွဲ၊ ပစ်ခွာကာ လိုက်ပါရမှာမို့ ၊ ပူစမငြီး။

အသွယ်သွယ် အိုးပုပ်ချင်စလယ်နှင့်၊ ဟိုတောင်
ခြေဟိုတောင်စပ်မှာလ၊ အရုပ်ကို ကိုင်ကာရှုပါလို့ ၊
ကစားရာ နေဌာနကိုကွယ်၊ အမယ်လေး လှမ်း
တမငြီး။

၄၃။ စုံမြိုင်ခွင်က တောကမထွက်နိုင်။ ။ သည်မြိုင်အကြား၊
သားတော်များကို၊ ဘဘွားရှု၍ ဝင်၏။

၄၄။ တောမြိုင်ခွင် မထွက်ခင် မောင်နှစ်မကိုလှ၊ ဆောင်
ရအောင် ဗျာကဆုနှင့်၊ လိုက်လာပြီ သည်အသင်း
ဟာမို့ ၊ မျှော်မိယောင်မှား။

တို့မွေးမေ စုံတောရယ် ရဂုံဘွေက၊ မြန်မြန်လေး
အမှီလိုက်ပါလို့ ၊ မြိုင်တိုက်မှာ ကဏှာနုတို့ကို ဘုရား၊
အမယ်လေး ဆဲလုလဲလား။

၄၅။ ရှေ့ကျောင်းခွင် မိခင်တို့ မာတာ။ ။ သားတော်
နှစ်ပါး၊ ရင်သွေးများကို၊ လွမ်းအားပေ့ရစ်ရှာပေ။

၄၆။ ခုနေခါ တို့မာတာ ရောက်ချိန်ကျပါပေ။ နေရီရီ
အချိန်ကျပြီမို့၊ မျှော်မိရောင်ရှင်း။

တို့နှစ်ခွင် မြတ်မွေးမေ သူမမြင်လို့၊ ဖခင်ကို
လျှောက်တင်မေးလျှင်လ၊ ချစ်ကြင်နာ သေငယ်ဇော
ရယ်ကြောင့်၊ အမယ်လေး မောင်ကြီးဇာရေ၊ မျှော
လိမ့်မယွင်း။

၄၇။ တောမြိုင်ခွင်က၊ မွေးမိတို့မာတာ။ ။ သားမောင်
နှစ်မ၊ ရှာမရလျှင်၊ သောက အလွန်ကြီးလိမ့်။

၄၈။ အလွမ်းငယ်ပေ၊ မသိလေ့ မေမေ အတွက်ကယ်
ကြောင့်၊ မချီပူပြင်း။

စုံတထေ့ တောကြီးရဂူ ဘောက၊ အထေ့ထေ့ ပူပုံ
ရိုက်ပါလို့၊ အမယ်လေး လွမ်းလိုက်ဖြစ်ခြင်း။

၄၉။ ရှာမနီးသည် တောကြီးအဖြာဖြာ။ ။ ဘယ်ဆီဌာန၊
ဘယ်ဆီကဟု၊ မှန်းဆမသိရှာပဲ။

၅၀။ ရောင်ဝေဖြာ၊ တောင်သေလာ ညိုညို မှိုင်းငယ်
နှင့်၊ ရစ်ဝိုင်းကာဝဲ။

ရှစ်တိုင်းမှာ တို့စုံရာ တောင်နန်းရယ် ဝက်ဘာက၊
ဘယ်နားမှာ ဘယ်ဆီကျပြီမို့၊ အမယ်လေး ရမ်းဆ
နိုင်ပဲ။

၅၁။ စုံကန္တာ ဝနာစိမ်းလဲလဲ။ ။လှန်ရုဗ္ဗယ်မော၊ ဖြေ
ရေကြောသည်၊ အပေါင်းသူငါ ပျော်လိမ့်။

၅၂။ တောင်ခိုးငယ်ချို၊ မြူလွင် မှန်ရီရီနှင့်၊ ဘယ်ဌာနီ
ဘယ်ပြည်မြတ်မှာတဲ့၊ မျှော်တကာ ဘယ်နှယ်မှန်း
သော်ကော့၊ တောတန်းရယ်တောင်ခွင်က၊ ရစ်ဝိုင်း
ကာဆီး။

စုံရက် ပန်းနံ့ ရယ်ထုံ စမ်းရေဟန် ရစ်ကာဝိုက်
တယ်ကွယ်၊ အမယ်လေး လွမ်းဘွဲ့မြိုင်ကြီး။

၅၃။ စုံမြိုင်ညိုမှာ လူးလာ ပျံကာသန်း။ ။သံဝါရင့်
ကျူး၊ ကျေးငှက်မြူးသည်၊ တွန်ထူး တစာစာနှင့်။

၅၄။ ရှုတိုင်းငယ်သာ၊ စုံကန္တာ ရက်ဦးမှူလ၊ ကျေးငှက်
တွေ ဘာသာထူးပါလို့၊ မြူးကြပျံဝဲ။

မာဂဓာ ကျူးရင့်မြည်တွန်ကာနှင့်၊ တောရိပ်
သာ တောင်လက်မောင်းမှူလ၊ ရှေ့ဒေါင်းတွေ
တကြော်ကြော်နှင့်၊ ဖိုမခေါ်သံ ကြော်ကြေးပါလို့၊
မယ်ကဏှာ ပူတဲအရေးကိုကွယ်၊ အမယ်လေး ဆွဲ
တင်လို့ကဲ။

ပြီးပါပြီ။

x

x

x

ရှင်လောင်းသွင်း ပါဠိ မြန်မာ

အဟံ ဘန္တေ သံဃမဇ္ဈေ ပဝေသနံ အာပုစ္ဆာမိ။

ဘန္တေ၊ မာရဇိန်အခေါင်၊ ငါးမာန်အောင်လျက်၊
ဖြူရောင်ညိုရိုက်၊ ယမိုက်သုံးဆင့်၊ ခြောက်ဖြာပွင့်သား၊
မင်းမင့် တန်ဆောင်၊ ဘုန်းခေါင်သနင်း၊ တရားမင်း၏၊
ခံတွင်းတော်မြိုက်၊ ရွှေကြာတိုက်တွင်၊ ကိန်းပိုက်ရာမှ၊
ဖွားသန့်ရ၍၊ သကျသင်္ကါ၊ မြောက်ချီသတ်မှတ်၊ နေ
နတ်အရိယာ၊ နွယ်သညာရှိ၊ သမုတိမည်တွင်၊ ထေရ်
အရှင်မြတ်တို့ဘုရား။

အဟံ၊ ဩ - လည်းလေးဖြာ၊ အာ - လည်း လေးဝ၊
ဂ - လည်း လေးတန်၊ ဂန် - လည်း လေးခု၊ ဥ - လည်း
လေးလီ၊ နိ - လည်း ခြောက်ခု၊ နု - လည်း ခုနစ်တန်၊
သံ - လည်း ဆယ်ထွေ၊ လေ - လည်း ဆယ်ထပ်၊ သံသာ
ကပ်မှ၊ ကင်းလွတ်ဖို့မြော်၊ တပည့်တော်သည်။

သံဃမဇ္ဈေ၊ သုပ္ပုဋ္ဌိပ္ပန္န၊ စသည်ကိုးတန်၊ ဂုဏ်တမ်း
ခွန်ကို၊ မိုးစွန်အထက်၊ ဘဝင်ဘုံဆိုက်၊ ကြားကြားဝိုက်၍၊
မြွေမိုက်ကိလေ၊ ဆင့်ဆင့်ခြေပေသော၊ မဟေသက္ခ၊
တတိယ ရတနာ၊ သံဃာတော်အပေါင်း၊ အရှင်ကောင်း
အရှင်မြတ်တို့၏ ရှေ့တော်သတ်မှတ်၊ အလယ်အရပ်သို့။

ပဝေသနံ၊ ကုဿိန္ဒာရုံ၊ ရဂုံသာခင်း၊ တောအင်
ကြင်းတွင်၊ သက်ဆင်းပါရ၊ လောင်းသိဒ္ဓ၏၊ ခုနစ်ဖဝါး
လှမ်း၊ ကြမြန်းတော်မူ၊ ထုံးနည်းတူသို့၊ ခုနစ်ဖဝါး
လှမ်း၍၊ ဝင်ပါရခြင်းကို။

အာပုစ္ဆာမိ၊ ရောင်ဝါဆုဆု၊ ပါဝါရဟု၊ လူလူပစ္စု။
စုလျားဖြူကို၊ ယူ၍ ဝဲဘက်၊ တင်ပြီးလျက်မှ၊ ဖမ္ပက်နှင့်
ဒူး၊ လက်ဘင်ပူးလျက်၊ နဖူးထိဆိုင်၊ ဦးခေါင်တိုင်ထက်၊
နှစ်ခိုင်လက်ခုပ်၊ ကြာဖူးလုပ်၍၊ သရုပ် အင်္ဂါ၊ ငါးဖြာ
ပဉ္စ၊ ပတိဋ္ဌဖြင့်၊ ကြည်ဆုသဒ္ဓါ၊ ပန်ကြားပါ၏၊ အရိ
ယာနွယ်ဝင် ဆေရ်အရှင်မြတ်တို့ ဘုရား။

ယင်းရှင်လောင်းသွင်းကို ပါဠိလို သုံးခေါက်ဆို၍ ရှင်လောင်း
သွင်းလေ့ သွင်းထ ရှိကြသည်။ ပါဠိ မြန်မာကိုမူ ဌာနအား
လျော်စွာ တခေါက်တန်က တခေါက်ပင် ဆိုကြသည်။ အရာ
ဌာန အားလျော်စွာ အသုံးပြုနိုင်သည်။

ဖား နတ်သား

တေဇာတော် ထွန်းပါလို့၊ ပြည့်ရွှန်းတဲ့ ဒေသနာ၊
ရှင်စောင့်မြတ်စွာ၊ ပြည်စမ္မာ ဒေသစာကြစဉ်က၊ များ
သတ္တဝါ ဝေနေယျရယ်တို့၊ ကျွတ်တမ်းယူ ပါဝင်
ရအောင်လို့၊ ကတ္တရ ကန်တော်သာမှာ၊ နိုးဆာယာ
အရိပ်တွင်းပေမို့၊ သီတင်းတော် သုံးနေကြောင်းကိုလ၊
ကျွက်ကျက်ဆူ ပြည်သူ အပေါင်း ငယ်တို့၊ ညွတ်
ညောင်းခ ပူဇော်ရာတွင်၊ သုံးလူ ထွင် စောဘဂဝါ
က၊ ဟောပြော ခန်းချေ ထုတ်ပါလို့၊ ကမုဒ်ကြာ
ရွှေအာလုပ်ကယ်က၊ လင်းချေလို့ သတိပဋ္ဌာန်၊ တံရစ္ဆာန်
ပညတ်ထားပါသတဲ့၊ ဖားသူငယ် မြေစိုက်ကြား ဆီက၊
သူကြားရ ပြန်သောအခါ၊ တရား၏ အရသာကို၊ ဖားခ
များ မသိတောင်းပေဘူး၊ အသံတော် သာယာကြောင်း
ကိုလ၊ ညွတ်ညောင်းကာ နာစဉ်တွင်းမှာလ၊ ဝိကာခံ
တုန်ပြန်ဆိုက်ချေပေါ့၊ ငယ်အမိုက် နှားကျောင်းသူ၊
ဆွဲကိုင်ယူ ကြိမ်လှန်တံနှင့်၊ အဖန်ဖန် လှုတ်ကာစိုက်
သောကြောင့်၊ သူ့ခေါင်း၌ ဖားသူငယ်မှာ၊ ဒုတ်ဒဏ်ရာ

အမှန် ထိသောကြောင့်၊ ပျက်ခန္ဓာ နတ်ရွာကြသတဲ့၊
ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ဟုန်ငယ်လေး။

ရှိန်သဘာဝယ်၊ ထိန်ဝါ တောက်ပ၊ မဏ္ဍုကဟု၊
နာမဘွဲ့ခံ၊ သောင်းချွေရုံ စုံအပါတို့နှင့်၊ ထက်မိုးယံ စိုးစံ
ရတာမို့၊ ဘယ်ကံငယ်ဆို ဘယ်ကုသိုလ် ဖန်လေသည်၊
ဆင်ခြင်ကာ ဘဝ တွေးလိုက်တော့၊ ဖားဟိုရှေးငါ
ဖြစ်ခါက၊ စောဘဂဝါ မြတ်ဘုရားကိုဖြင့်၊ ခဏတာ
ပန်ဆင်ကြားတွင်မို့၊ ပယောဂါ သူ့ကြိမ်ဒဏ်ကြောင့်၊
စုတေအမှန် ခန္ဓာပျက်ခဲ့၍၊ ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေ၊ ဟိတ်
အခြေ ဖြစ်ပုံသိပါတော့၊ စောမုနိ ဘုန်းရှိရာ၊ ဘုံဝိမာ
ဗိမာန်ကြီးရယ်နှင့်၊ ဒေဝါရှင် လေယာဉ် စီးပါလို့၊
အပြီးတိုင် ဘုံက ဆင်းပြီးလျှင်၊ ခြေရင်းမြတ် ထံတော်
သာ၊ ချဉ်းကပ်ကာ ပူဇော်သပြန်တော့၊ ဘုရားက မေးရာ
တွင်၊ မှန်ကန်စွာ သက်သေပြစေဟု၊ အလုံးစုံ ခင်းပြန်
ကြားကာမှ၊ ဟောင်းဘဝ ဖားရုပ်သွင်၊ များလှရှင်
မြင်အောင် ပြတဲ့၍၊ နောက်ဘဝ တရားနာ၊ များသတ္တာ
ဗိုလ်လူအပေါင်းရယ်တို့၊ တရားကို ကြည်ဖြူကြတာဖြင့်၊
ရှစ်သောင်းကျော် လေးထောင်ကျွတ်ရတဲ့၊ ဖားနိပါတ်
ပမာယူ၊ စိတ်သဒ္ဓါ လွန်ကြည်ဖြူ၍၊ မြိုင်ယံငူ တိုးကာ
လှူလို့၊ ဆိုးအာရုံ ပယ်ကာ သတ်ကြကွယ်၊ မြတ်လှတယ်
လေး။

x x x

မဟာဒုက္ခဇာတ်

ဇမ္ဗူဒိပ်မှာလ၊ နိမိတ်ကယ် ထွန်းပြောင်၊ မော်
ကွန်းငယ်ဆောင်၊ ရှေးယခေါင် ကမ္ဘာရယ်က၊ သာထူး
၍ သမ္ဘာလှိုင်၊ ကြာငါးခိုင် ငုံ့အချပ်ကယ်နှင့်၊ စုံနှစ်ရပ်
ပရိက္ခရာကို၊ ထက်မြဟွာ နတ်အကြားမှာလ၊ မြတ်ငါး
ဆူ ရှင်တော်ဘုရား ရယ်လို့၊ ပွင့်ငြားသည့် ဤကမ္ဘာ
မှာ၊ မည်သညာ ဘဒ္ဒကပ်ရယ်လို့၊ သိမှတ်ဖို့ နောင်
အစဉ်၊ သုံးလူ ရှင် ကိုးဂုဏ်ထူးကိုလ၊ အစဉ်း ကကုသန်၊
ပြည်နိဗ္ဗာန် ကူးတိမးပေမို့၊ လူသုံးဦး ကယ်ဆောင်
တင်၊ ထို့ပြင်နောင် နှစ်ရှည် လျားပြန်တော့၊ မြေဩဇာ
ထယူဇနာ ခြားတွင်မှ၊ မြတ်ဘုရား ကောဏဂုဏ်၊ ဝေ
ဏေယျံ ဟူသမျှကိုလ၊ ပို့ဆောင်ကာ ခေမာကြပါ
လို့၊ ကဿပ မြတ်ဘုန်းမော်ငယ်၊ နှလုံးမမျှော် ခြောက်
ရောင် မောင်းတော့နှင့်၊ နှစ် နှစ်သောင်း လူတို့ရွာမှာ၊
ဝိနန္ဒယျာ ကိုးဂုဏ် ဆင်ပါလို့၊ ပြည်ရွှေညောင်ပလ္လင်
မြင်မှာလ၊ ပွင့်ကဲ့တယ်လေး။

အော်...မျှားရှင်လူငယ်၊ ကြည်လင် ညွတ်ခါ ဦးနှိမ်
 ငယ်သပါလို့၊ ကဿပဘုရား၊ လူနတ်အမျှား၊ တရား
 စည်ကြီး၊ ပုံတင်ဟီးမျှ၊ စောဓီးမြတ်စွာ၊ ထေရ်သံဃာ
 မြတ်နှစ်သောင်းငယ်နှင့်၊ လူနတ်ပေါင်း ဝေနေယျာကို၊
 ဟောချွတ်ကာ ဗာရာဏမ္မာလာ၊ သမ္မုဒ္ဓ ရောက်လေရာ
 ဝယ်၊ သူထက်ငါ ဆူယုမီးပါလို့၊ အသီးအသီး စာ
 ရေးတန်၊ လူဒါန်းရန် စီမံကြပြန်တော့၊ မဲ့ပြာကြ ဆင်းရဲ
 အို၊ ဖွတ်ဖွန်းမို့ မဟာဒုက္ခကယ်လို့၊ မျှားသမုတ် လူတို့
 ခေါ်၊ သနားမြော် ဆော်တိုက်တုန်း ရှာကြ၊ ရှက်
 ကြောက်ရွံ့သူ ခမျှာမှသာ တပါးသာ အာမခံ၊ တူမောင်
 နှ့် တိုင်ပင်ပြီးပါမှ၊ သဌေးကြီး သူတို့အိမ်မှာ၊ အစေခံ
 မောင်နှံလုပ်ပါလို့၊ ကျေးမွေးရန် ဝတ္ထုမျှားမှာတော့၊
 ဆီပျား ဆန် တန်ရုံ ရရှာသတဲ့၊ ဝမ်းမြောက်လှ စီရင်
 ဖန်။

လူဒါန်းရန် သံဃာပေးပါဟု၊ ပြောတဲ့၍ တောင်း
 လေသော်၊ သံဃာတော်မကျန် ရှိပြီဟု၊ ပြောလေသည့်
 ထိုအခါမှာ၊ ဒုက္ခိတ လူငယ်မှာတော့၊ လူးလဲ၍ ငိုရင်း
 မှိုင်း၊ စာရင်းကိုင် ပညာရှိရယ်က၊ စိတ်ကြည်ရုံ အကြံမိ
 သည်မတော့၊ မင့်ကံ၌ ရှေ့ဆုံး၊ စောသတ္တာ မြတ်ဘုရား
 ကိုလ၊ စာရင်းချန် လှုပ်ကာထားပါသကဲ့၊ ပြေးငြား
 ၍ ပင့်ပါချေ၊ သည်ဘော့လေ မဟာဒုက္ခကယ်က၊
 မြန်းသုတ်သုတ် စိန္တယျာကို၊ တပည့်တော် ဒုက္ခိဘ
 ပါဘုရား၊ ချီးမြောက်ပ တောင်းပန်သော်၊ သနား

မြော် ကိုယ်တော်မြတ်ကယ်က၊ သပိတ်တော် ယူကာ
 အင်ရှာတော့၊ လောကဓာတ် ဤမြေပြင်မှာ၊ စကြာ
 ယာဉ် ဆိုက်လာရောက်သည်ဟု၊ ဝမ်းမြောက်လှ ပီတိ
 ဟုန်ငယ်၊ မြူးခုန်ကာ သပိတ်တော် ထမ်းပါလို့၊ စိတ်
 ရှင်လန်း စောမြတ်စွာကို၊ ပင့်ဆောင်ကာ ဆွမ်းလုပ်
 ကျွေးပြန်တော့၊ မွေးလိုက်သည့် နတ်ဩဇာတော့၊ လူ့
 ပြည်မှာ အကုန်သိပါသတဲ့၊ ဇေးပီတိ ကုသိုလ်ဟုန်ငယ်၊
 အိမ်လုံးကုန် ရှေ့တော့ပြည့်သည့်ပြင်၊ သဌေးလျှင် မောင်နှံ
 ဖြစ်ပါသတဲ့၊ ညောင်စေ့မျှ ဥပမာလို၊ စေတနာသဒ္ဓါ
 မောက်သုမို့၊ ခုမျက်မှောက် ပစ္စုပ္ပန်မှာ၊ ကျိုးပေးဟန်
 မဟာဒုက်ကယ်လို့၊ ကြည်စေတနာသဒ္ဓါဟုတ်လျှင်ဖြင့်၊
 သမ္ပယုတ် ဒါနကံကယ်၊ ကျိုးပေးဟန် အမှန်မှတ်ကြ
 တော့၊ ကံသပ လက်ထက်တော်မှာ၊ သဌေးကျော်
 မောင်နှံ ဖြစ်ပါသတဲ့၊ ခုခါစစ် သံသရာဝယ်၊ သူတော်
 စင် မောင်မယ်များရယ်တို့၊ မြတ်ဘုရား ကျမ်းဂန်၊ ဉာဏ်
 ပညာရှုကာ တွေးကြတော့၊ သံသရာ မဆိုသေးပါဘူး၊
 မျက်မှောက်တွင် ရှင်သဌေးလို၊ ဒါနပေး ကုသိုလ်ရှင်
 ငယ်၊ ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ဟောတာမတော့၊ ဒါနတော
 ဘောဂဝါ၊ စောဒနာ ဝင်မရှုပ်ကြနှင့်၊ ဒါနခံ မဟာ
 ဒုက်ကိုတော့၊ ကျမ်းထုတ်တယ်လေး။

တောက်ပြောင်ငယ် ထွန်းပါလို့၊ ရောင်ရွန်းငယ်
 သာသနာ အံ့ဩငယ်သာ၊ ရှစ်အင်္ဂါ ညီအစုံကြောင့်
 ဂုဏ်တွေ ထူးပါဘိတယ်လေး။

သြော်....အနိစ္စမမြဲ၊ ဒုက္ခဆင်းရဲ၊ အနတ္တဆို၊ ဘာကိုမျှ
 အစိုးမရ၊ လူ့ဘုံရပ်က၊ မလပ်ကြည်ဖြူ၊ တဏှာမဖိ၊
 သဒ္ဓါအိ ပီတိကူလို့၊ အလောဘ စိတ်ဇောနှင့်၊ ရက်ရော
 မတွံ၊ မောင်မယ်မတို့၊ သြရဿ ပုတ္တံ၊ ကိုးလလွယ်
 ဆယ်လုဖွားရ၊ သားလှမောင်ရေ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ အမေခံပါရ
 ချေဟု၊ ဆုတောင်း ပြု၍၊ ပိတု မာတာ၊ ဉာတကာတို့၊
 ညီညာ သောသော၊ အုတ်အုတ်သြနှင့်၊ ပြောတူရိယာသံ၊
 ခြိမ့်ခြိမ့်သာညံ့ရော့၊ သားသက်နဲ့ ချစ်သည့် အရေးငယ်
 နှင့်၊ ဆွမ်းလုပ်ကာ မယ်မယ်ကျေးပါမယ်၊ ကျင့်ဝတ်
 ဆောင် တို့ဓလေ့ကိုလှ၊ သားရွှေမောင် ပျော်အောင်
 မေ့ပါတော့၊ မေ့ပါနှင့်လေး။

x x x

သီရိဓမ္မာသောက မင်းကြီး ဇာတ်

ရှစ်စုံထီးရယ်နှင့်၊ ပြည်ကြီးငဲ့ နိုင်ငံ၊ စံပျော်ရှင်
ထိုသည့် နောက်တွင်မှ၊ နှစ်ရာကျော် တဆယ်မြောက်
ပါလို့၊ ရှစ်နှစ်ရောက် ထိုအခါဝယ်၊ ပြည်ဗာရာ ပါဠိ
ရယ်လို့၊ စိုးပိုင်သည့် မင်းဓမ္မာ၊ ဇောစေတနာ အလွန်
ထက်သောကြောင့်၊ ကျောင်းတော်ကြီးရယ်တဲ့ အသော
ကာ၊ ဆောက်လုပ်ကာ လူအပြီးတွင်မှ၊ ထိုကျောင်းကြီး
အပေါ်မှာ၊ သံဃာတော် ထေရ်ခြောက်သောင်းငယ်
နှင့်၊ ဆွမ်းဩဇာ ကြိုင်ကြိုင်လောင်းပါလို့၊ နတ်ဆေး
ကောင်းဩသဓာ၊ သင်္ကန်းလျှာ အစုံပေးသည့်ပြင်၊ လေး
ပစ္စည်း ဒါယကာ၊ ငွေအသပြာ ကုသိုလ်မျိုးပေမို့၊
ကိုးဆယ်နှင့် ခြောက်ကုဋေ၊ ဇမ္ဗူမြေ နယ်အတွင်း
မှာလ၊ မြူပင်းများမြောင်စွာ၊ သရီရာဓာတ်မွေအောင်း
စေဖို့၊ ဟကျောင်းစီ ကုသိုလ်တိုး၊ အမျိုးမျိုးလူတော်မှ၊
တည်တော်မှ အဆူဆူ စေတီပေါင်းငယ်နှင့်၊ ရှစ်သောင်း
က လေးထောင်ကျော်၊ ကုသိုလ်တော် ထူးပါဘိတယ်
လေး။

လူဒါနငယ်နှင့်၊ ရေစက်ကယ် လက်မကွာ၊ ထက်
သဒ္ဓါ စိုးကာဖြိုးသော်ကြောင့်၊ အလှူမျိုး သည်အရာ၊
ကုသလာ ဒါနာခန်းတွင်ဖြင့်၊ သူ့လိုလူ ဇမ္ဗူရှားပါ
လိမ့်၊ တပါးကဲ့ မင်းရာဇာ၊ သာသနာ လူသူပေါင်း
တွင်ဖြင့်၊ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် သာလွန်ကြောင်းရယ်လို့၊
ညွတ်ပျောင်း၍ လျှောက်သောအခါ၊ ရဟန္တာ ထေရ်
ရှင်မြတ်ရယ်က၊ မိန့်လတ်ဘိ ဤသို့နယ်၊ တို့ဘုန်းကြွယ်
သက်တော် ရှိစဉ်က၊ ခုထက်ထိ သာသနာ၊ မြောက်စား
ရာ သေချာကြည့်ပြန်တော့၊ သင်လိုလူ ဘယ်တယောက်
ကမ္ပ၊ ပေါ်မပေါက် ထွက်မလာ၊ မိန့်ခွန်းဖြာ သာသည့်
ရေးရယ်ကြောင့်၊ လောင်းရာဇာ ထပ်ကာ မေးပုံက၊
သာသန ဒါယဇ္ဇာ၊ အမွေခံ ထိုက်ပါသလားဟု၊ လျှောက်
ထားသည့် ထိုအခါ....။

နရိန္ဒာ အို မင်းမြတ်၊ လှူပစ္စည်း အထပ်ထပ်၊ ကျန်း
လုံးရပ် မြေပြင်၊ ထက်ခွင် ကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာဘုံအထိ၊ ထုတ်
ချင်းထိ အဆူဆူ၊ ပုံ၍ပင် လှူဘိလည်း၊ မာရဇိ ထုတ်
ထား၊ မြတ်ဘုရားသာသနာ၊ ဒါယဇ္ဇာ အမွေခံ၊ ဝေကန်
မဖြစ်၊ ရွှေရင်နှစ် သားပုတ္တာ၊ ပရဒါ သူတို့သားကိုလ၊
ရှစ်ပါးကဲ့ ပရိက္ခရာ၊ စုံလင်စွာ ဆောင်ကာနှင်းပါလို့၊
သာသနာ ဘောင်အတွင်းမှာလ၊ သွတ်သွင်းကာ ချီး
မြှောက်ပေးပါမှ၊ သာသနာ ဒါယဇ္ဇာ၊ အမွေခံထိုက်
သည်ဟု၊ ထေရ်မဟာ ပြန်ကာမိန့်သောကြောင့်၊ ပြည့်
သဒ္ဓါ တိုးကာစိမ့်ပါလို့၊ ဥပရာ အိမ်ရှေ့မင်းရယ်

နှင့်၊ သားရင်းကဲ့ မဟိန္ဒာ၊ ရှေ့ရုပ်လွှာ ရှုမငြီး၊ သမီး
 အလှ သင်္ဃမိတ္တာ၊ ဓိတရာညှာပုလဲတို့အား၊ အာမဝန္တိ၊
 ရဲရဲကြီးခံကာဖြင့်၊ သာသနာ့ ဒါယဇ္ဇိ၊ အမေ့ခံရလိမ့်၊
 သဗ္ဗညု သာသနာ၊ သုတ်သွင်းကာ စံနမူထားပါတော့၊
 အလှူရှင် ဆွေအများတို့ရယ်၊ လှူကြကဲ့လေး။

ဝေဿန္တရာဇာတ် ဝတ္ထု

ဇာတ်တော်ပေါင်းမှလ၊ ကျွတ်ကြောင်းရယ်၊ ရည်
သန်၊ ထွတ်လောင်းငဲ့မှန်၊ မင်းဝေဿန် မဒီထုံးလိုပ၊
ကျင့်သုံးကြ ပုံပမာ၊ ဇေတုတ္တရာ ပြည်ရွှေမကိုလ၊ စိုးပိုင်
သ လောင်းရာဇာငယ်၊ ဆင်ဆဒ္ဒန် လူသည့် ပဲ့ကိုတော့၊
မကြည်ဖြူ ပြည်သူ အသဲမှာဖြင့်၊ အူထဲလှိုက် ကျက်ကျက်
ဆူ၊ တောင်းဆူကိုယူ၊ ဗုဒ္ဓကံ၊ စိတ်သန် မှန်းပါလို့၊
ဝက်ဘာ တောင်ညို စခန်းကိုတော့၊ မြန်းထွက်တယ်
လေး။

အော်....ညို့ လို့ သာ မှိုင်းတော့သကဲ့၊ ရှုတိုင်းငဲ့ သာ
ယာ၊ ဝေဖြာဖြာ ပန်းတွေ ပေါသနဲ့၊ မင်းဝေဿန် နေ
ရှာတဲ့ တောပေထင့်၊ တွေးချင့်ကာ အကုန်ကြည့်လိုက်
တော့၊ စိမ်းလဲလဲ ညိုပြာပြာ၊ လွမ်းစရာ အလွန်
ကောင်းပါဘိသနဲ့၊ စမ်းချောင်းရယ် တမ်းခွန်တွေနှင့်၊
သီလဝန် သူတော်ကောင်းရယ်တို့၊ ကိန်းအောင်းသည့်
နေရာ၊ တောင်သေလာ ချောင်စခန်းကိုလ၊ မြော်မှန်း

၍ ဧကန်လာရာ၊ မင်းဝေသာန် ဘုရင်မြတ်ကိုလ၊ ချဉ်းကပ်ကာ လက်စုံမိုးပါလို့၊ ရှိခိုး၍ သံတော်ဦးတင်သည် မှာ၊ ပုဏ္ဏားမျိုးနှယ်၊ ကြီးကိုးသွယ်နှင့်၊ စလွယ်ကိုတင်၊ ဗေဒင် မတတ်၊ ပုဏ္ဏားငတ် စူဇကာ၊ မင်းဝေသာန် အလှတော် ပေးလျှင်ဖြင့်၊ ဒုက္ခမှာ ကျန်တော်အေးပါ လိမ့်၊ ပူဆူးကာ အကုန် ပျောက်အောင်လို့၊ စူဇကာ လှခံရောက်ပါဘော့သည် ဘုရားလေး။

အာရုံတက်စ၊ နိမိတ်ပြု၍၊ သည်နေ့ ကေန၊ အလှခံ ဘယ်ချိန်ရောက် ပါလိမ့်၊ မင်းဝေသာန် သဒ္ဓါမြောက် သော်ကြောင့်၊ စောင့်စား၍ နေရာ၊ သားနှစ်ဖြာ ရှေ့ မှာထားပါလို့၊ ယောက်ျားဟဲ ငါ၊ သည်တခါ အကြံ မြောက်ပြီပေါ့၊ ဗောဓိအောက် ပလ္လင်ခွင်မှာ၊ ရောင် ခြောက်ဖြာ တထိန်ထိန်နှင့်၊ အဘိဉာဉ် သမာပတ်ကိုလှ၊ လေးသစ္စာ ကိုယ်မှာကပ်ပါလို့၊ ဘုရားမြတ် ရှေ့ဉာဏ် တော်၊ ကေနန်နော် ငါစုံမက်သော်ကြောင့်၊ အသက် လောက်မက ချစ်ခင်ရှာ၊ သားနှစ်ဖြာ ရှေ့ရင်ဥကိုလ၊ ခမည်းတော် မှန်ကူရသော်လဲ၊ သဗ္ဗညုတ ဆုကိုပန် ဆင်၊ မွှေးဖခင် ပါရမီ ပြည့်အောင်လို့၊ ကူညီကာ မောင်နှစ်မတို့က၊ ဖြည့်ကြပါကဲ့ လေး။

ထိုအခါ ကလေးနှစ်ဖြာ၊ ထွက်ကာ ပြေးပါလို့၊ အဖေလေးရဲ့ မြင်လဲ့ပါ၊ ခုနေခါ အမေနဲ့ တွေ့လျှင် ဖြင့်၊ ပွေ့ပိုက်ကာ ရင်ခွင်ကြားမှာလ၊ သားနှစ်ဖြာ ပိုက်ကာထားပါလို့၊ ငိုရွိုက်ကာ အမေပြောလျှင်ဖြင့်၊

သဘောတော် ရှေ့ဉာဏ်ဝင်လို့၊ ပုဏ္ဏားလိမ် အခေါ်
ဆိုက်ပေမဲ့၊ သားနှစ်ဖြာ ဘယ်ကိုမှ မလိုက်ရပါဖူးရယ်
လို့၊ ဖ ဖုန်းဝေ ရှာမခတ္တအောင်လို့၊ မုစလိန္ဒာ အိုင်တော်
တွင်းမှာလ၊ သားနှစ်ဖြာ နောက်ပြန်ဆင်းပါလို့၊ ထင်
လင်းစွာ ကြာပင်အောက်မှာ၊ ပုံးပျောက်တယ်လေး။

ထိုအခါ ပုဏ္ဏားမဲ့၊ ဆင်နဲ့ကာ အသာ ကြည့်ပြန်
တော့၊ ကလေးနှစ်ဖြာ မမြင်ဘိသော်ကြောင့်၊ တော်ရာ
မှာ ခေါ်ကာပြေးတယ်လို့၊ တနှေးနှေး သူထင်ရှာ၊
မင်းဝေဿန် သဒ္ဓါကြီးသူက၊ ရှုမငြီး သားနှစ်ဖြာကို၊
လိုက်ရှာကာ ခြေရာကောက်ပြန်တော့၊ မုစလိန္ဒာ ကန်
တော်သို့ ရောက်ကာမှာ၊ ရှေ့နောက်ကို ပြန်လှန်ကြည့်
လိုက်တော့၊ ဆင်းခြေရာ သည်မှာ တွေ့သောကြောင့်၊
ငါဘုန်းဝေ ရှာလျှင် မတွေ့အောင်လို့၊ လိမ်ဉာဏ်ဆင်
သူတို့ပုန်းရော့ထင်၊ ခေါ်အုံးမှ သင့်လျော်မည်၊ ပါရမီ
ကူညီလို့ ဖြည့်ကြပါ၊ သားအလှ သမီးတော်ရေ၊
ခမည်းတော် ခေါ်လျှင်ဖြင့် ထူးကြပါကဲ့လေး။

မင်းနှစ်ဖော် မောင်နှစ်မ နှစ်ဦးတို့က၊ မထူးပဲနေဟန်၊
မလျော်ကန်၍၊ သံပြိုင်အော် ဖခင်လို့ ဆက်ကြတော့၊
လေးထောင့်ကန် တွင်းရေ နက်ဆီက၊ ပြေးတက်ခဲ့
ပတ္တမြား နှစ်သွယ်၊ ငါဖခင် ကြင်နာတယ်၍၊ နှစ်ပါး
မယ် ဆန်လို့ မညင်းကြနဲ့၊ ပုဏ္ဏားအို သူထံသို့ ချဉ်းကြ
တော့၊ ဖ မင်းမှာ လိုအင် ပြည့်ပါလိမ့်၊ ကန်တွင်းက
ကြာပဒုံလို့၊ ရင့်အုံးကာ ပွင့်လှဆဲပေမို့၊ ဖ ကျိုးဆောင်

မောင်တို့ ခဲကြပေတော့၊ ဝဲကယက် လွတ်ကြောင်းငှာ၊
ပြည်နိဗ္ဗူ ငွှင်မာသို့၊ ရှက်ဆင်ကာ ဖောင်တော်မှူးရယ်
နှင့်၊ များသတ္တာ ချမ်းသာလို့၊ ကူးရအောင်၊ အထူးပ
တရားရှာ၊ ကြည်ဖြူစွာ လိုက်ကြကဲ့လေး။

ကဏ္ဍ ဇာလီ မောင်နှစ်မရယ်တို့၊ မုစလိန္နာ ကန်
တော်ထဲမှာလ၊ ယှဉ်တဲကာ ပုန်းနေငြားသော်လဲ၊ ခ
မည်းတော် ခေါ်သံကြားသော်ကြောင့်၊ မင်းနှစ်ဖော်
မောင်နှမ နှစ်ဦးရယ်က၊ ထူးကြစို့ နှစ်မေရေ၊ ပုန်း
ကွယ်ကာ ကြာပင်အောက်ဆီက၊ ခမည်းတော် ရှေ့
တော်မှောက်ကိုလ၊ တူရောက်၍လာကြရှာ၊ သားနှစ်ဖြာ
လက်ကို ဆွဲပါလို့၊ လှူရဲတဲ့ မင်းဝေသန်၊ စူဇကာ
ရှေ့မှာ ရောက်သော်ကြောင့်၊ ဝမ်းမြောက်စွာ သဒ္ဓါ
ရှင်၍၊ ငါဘုရင် ပေးလိုက်တယ်လေး။

မင်းကြီး မျက်မှောက် ညှာမထောက်၊ ငါတယောက်
စူဇကာကို၊ သူများလို မထင်ကြပါနှင့်၊ ယဉ်အလှ သား
နှစ်ဖြာကို၊ ထွက်ပြေးကာ ပုန်းနေငြားသော်ကြောင့်၊
လက်နှစ်ဖက် စုံကိုင်၍၊ မခံနိုင်အောင် ကြိမ်နှင့် ရိုက်ပြန်
တော့၊ မောဟိုက်ကာ သွေးဖြာစီးပါလို့၊ သောက မီး
ရယ်တဲ့ တဖြိုင်ဖြိုင်၊ မခံနိုင် ကြုံမိုင်ဆဲဟာမို့၊ ကိုယ်တော်
တိုင် ရောင်ကို ဆွဲပါလို့၊ မိုက်လှသည့် ပုဏ္ဏားမဲ့ကိုလ၊
လည်ပင်း သံလျက်နှင့် စဉ်းလိုက်မည် ခဲသောကြောင့်၊
ပုဏ္ဏားက တောင်းပန်ရှာ၊ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓကံမင်း
ဝေသန်က၊ သည်းမခံလျှင် ဆုပန်ပျက်မည်ကြောင့်၊ သံ

လျက်ကို နောက်ပြန်ယူ၍၊ ဖောက်ပြန်မှု အယူမလွဲရ
အောင်၊ လှမြဲဖြင့် လှူလိုက်တယ်လေး။

ပုဗ္ဗ မုဉ္ဇ၊ ပရ စေတနာ၊ သုံးတန်ဖြာသား၊ ရွှေကရား
နှင့်၊ ပုဏ္ဏားလက်ရောက်၊ ကရားညှောက်ကာ၊ ရေစက်
ချ၍၊ သားလှ သမီး၊ ရှုမငြီးတို့အား၊ အပြီးတခါ၊ လှူ
ဒါန်းပါသည်၊ ပုညဝစုန၊ ကုသလအဟုန်၊ ဘဝင်ဘုံ
အထိ၊ အဝီစိ မကျန်၊ ကေနိယခု၊ ငါ့ကောင်းမှုကို၊ နတ်
လူသာဓု၊ ခေါ်ကြပါစေ၊ အမျှရယ်ဝေ၊ ဝသုန္ဒရေ မြေ
နတ်သားကိုလ၊ တိုင်ကြားကာ သက်သေ ထားပါလို့၊
သားပုတ္တ ပရိစ္စာဂ၊ အလှူတော်ကို ရေစက်နော် သွန်း
ချပြီးကာမှ၊ တောင်ဟုံသံ ပဲ တင် ဟီးပါလို့၊ မြေကြီး
ကလဲ သွက်သွက်ခါ၊ မင်းဝေသာန် ဆုပန်တောင်းသော်
ကြောင့်၊ မြေမဟာ တုန်ကာ စောင်းပါလို့၊ နတ်
ပေါင်းရယ် ဗြဟ္မာတွေနှင့်၊ ကောင်းချီးနော် အသံ
ပြုပါလို့၊ သာဓုလို့ ခေါ်ကြတယ်လေး။

x x x

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တောထွက်ခန်းကြီး

သင်္ကာမုနိမုနိ မညှိုးတုံ့ဂုဏ်သိရိ၊ တမုနိရယ်ထိန်၊
 တဂ္ဂိန်ဂ္ဂိန် နေရောင်တောက်ပါလို့၊ ထက် နှင့် အောက်
 ဘယ်မပျော်၊ ကနက်တော် ရှစ်စုံမိုးပါလို့၊ မျိုးဝံသ သ
 ဘာကြွယ်၊ ဗဟာနွယ် နတ်ညီမျှပါလို့၊ ကပ္ပိလနေပြည်
 တော်မှာ၊ ဘသုဒ္ဓေါ မာယာမိငယ်တို့၊ နန်းသီရိ ရွှေ
 အိမ်ပေါ်မှာ၊ မြတ်သားတော် ကုမာရငယ်နှင့်၊ သိဒ္ဓတ္ထ
 ငယ်မည်တွင်၊ ဖွားသန့်စင် ခုနစ်ရက်ကယ်က၊ မီးထွက်စ
 မွေးမာတာငယ်၊ နတ်ရွာမှာ ပျော်တော် အားပါးနဲ့၊
 ရှုငြားပါဘုရား၊ လူတို့ပြည် မွေးမယ်တော် အစံစော
 တာကြောင့်၊ 'သားရတနာ လူယဉ်ချောရယ်က၊ နှမြော
 တယ်လေး။

အော်....ဂေါတမိငယ်၊ ဒေဝီရယ်မှ မိဒွေး၊ နို့ချို
 ကျေး၍ ပိုက်ထွေးမကာ၊ မှက်ခြင်ရယ် မကိုက်ရအောင်၊
 နန်းသိုက်ညွှာကို၊ ရှုကာ စောင့်ရှောက်၊ လူလားမြောက်
 အောင်၊ ဆယ် ခြောက်နှစ်အရွယ်၊ ထိန်ထိန်ငယ် လျှမ်း

ပါတဲ့၊ နန်းကြီးလယ်မှာ၊ လွန်ဆန်းကြယ် လေးအတတ်
 ကိုလ၊ မင်းမူးမတ် ဗိုလ်ပုံအလယ်မှာ၊ မျိုးစုံကွယ် သား
 တော် ပြုပါလို့၊ တိုင်းဒေဝ နှမတော်ငယ်၊ လှယသော်
 သားရွှေလှော်၊ မောင်ရာဟုကိုလ၊ ဆောင်သမု မယ်
 ယသော်ငယ်၊ ပေ့ပိုက်ကာ အိပ်ပျော်ခိုက်တွင်မှ၊ ရွှေ
 နန်းလယ် မပျော်ပိုက်နိုင်ဘူး၊ မြိုင်တိုက်ကို ခုပင် ထွက်
 တော့မကဲ့၊ ညဉ့်နက်တဲ့ သန်းခေါင်ယံ၊ မတ်မောင်ဆန်
 အမြန်ထကာကဲ့၊ လိုက်ခဲ့တော့ ငါ့အကြံ၊ နတ်မြင်းပျံ
 မောင်ခဏ္ဍိကိုလ၊ မသိအောင် အသာနှိုးချေကဲ့၊ ခတ်
 တိုးတိုး ခုတိုင်ပင်၊ ရွှေနန်းလယ် မပျော်ရွှင်လို့၊ ငါ
 ဘုရင် မုန်းပြန်ခဲ့တယ်လေး။

အော်.... ရပါဘိ သံဝေငယ်၊ ဓမ္မေပါလ ဥယျာဉ်
 တော် ကြံတုန်းက၊ တိတ်လေးဝ မြင်ရပြန်သော်၊ သူအို
 သူနာ သူသေ ရဟန်း၊ လေးခန်းသော အရိပ်၊ တိတ်
 နိမိတ်နှင့်၊ ထိတ်လန့်သံဝေ၊ ရတုံပေလျက်၊ မသက်မသာ၊
 နန်းကခွာသော်၊ ဥယျာဉ်တော်တွင်၊ ရှင်ပျော်လှည့်ငြား၊
 ကစားထွက်ရာ၊ ရာဟုလာဟု၊ နှိုင်းရှုခမျှင်ပေ၊ ခေါ်ကြ
 လေဟု ဥယျာဉ်သာက၊ လှည့်လာပြန်သော်၊ စိတ်ခြိုးခြံ
 သည်ဓမ္မရယ်နှင့်၊ ကြံ၍နေ တာရှည်လှပြီကဲ့၊ တောစုံဝ
 သည်မြိုင်ခွင်၊ ယနေ့ပင် ဝင်တော့မည်၊ နာရီလေ ချိန်
 မမှန်းပြီဘူး၊ ရွှေနန်းက ဆင်းသက်ခွာမယ်၊ မတ်ကျော်
 ငယ် မောင်ဆန်၊ ဆောလျင်မြန် သွား၍ ပြင်ချေ
 လေး။

အော်....ဘုရားကျန် သွားပါပေါ့၊ မနေသာ ရှိခိုး
 ကာ ဦးပန်သပါလို့၊ ကုံးကနှင့် ရွှေကတောင်၊ ပြီးပြန်
 လေ ပြောင်ပြောင်တောက်ပါလို့၊ ထီးခမောက် နင်း
 အစုံ၊ ကတိပါ သည်ထိပ်သိုင်းကိုလှ၊ မရိုင်းအောင် ပြင်
 ဆင်ပြီးပါပေါ့၊ သခင်ထံ လျင်မြန် ဆက်ပါမယ်၊ ဘယ်
 အချိန် ကိုယ်တော် ထွက်မယ်လို့၊ မိန့်မြှောက်ပါလေး။

အချိန်နော် မရွေးပြီဘူး၊ မြည်ကြေးတဲ၊ သံချို၊
 ဥဒေါင်းရဲ့ခို၊ မြိုင်ညိုကိုခုပင် ထွက်တော့မကဲ့၊ ညဉ့်နက်
 တဲ သန်းခေါင်ယံ၊ မတ်မောင်ဆန် အမြန်ထွက်ကြစို့၊
 သက်မမျှ ညီလေး ခင်ငယ်၊ မြိုင်တော့ခွင်မှာ ငါ
 အရှင် ကိုယ်တော်မြတ်ကယ်က၊ တောင်နန်းစံ ယသော်
 လှကိုလ၊ ကြာခြည်ကို လှုပ်ကာ ကြည့်လိုက်တော့၊
 သားအမိ စက်သောခါတွင်၊ မဟာယံ သန်ခေါင်ကျပြီ
 မို့၊ နေရစ်ကြ သားမိခင်ငယ်၊ လောင်းအရှင် ကိုယ်
 တော်မြတ်မှာလ၊ နိဗ္ဗာန်ကို အမြန်တပါလို့၊ တောင်
 နန်းစံ ယသော်လှတို့ရဲ့ မြန်းကြမယ်လေး။

အော်....ကာဠုရယ်က၊ ရွှေဥငယ် သားတော်၊ ဖွား
 မြင်ငယ်မြော်၊ ဘွဲ့မည်တော် ငါကပေးခဲ့မကဲ့၊ ရာဟု
 လေ မည်တွင်ခေါ်ကြရော့၊ သောင်းတိုက်ကဲ့ ထက်
 အာကာ၊ လစန္ဒာ သာသည့်ခိုက်ကိုလ၊ တိမ်တိုက်လေ
 သူရိန်ဖုံးပါလို့၊ ညဉ့်သန်းခေါင် ခုခါ ထွက်မည်ဟု၊
 ရထားလေ မောင်ဆန်နဲ့၊ ဆောလျင်မြန် နန်းကခွာ
 မယ်လေး။

အော်....မသတိစိတ်၊ စောကာကျိတ်၊ အိပ်လို့လဲ
မပျော်၊ နေ့ရက်ကဲ့ကြာသော်၊ သံချေကျင်း တကွင်း
က ထိ၊ နှစ်ကွင်း ညိုသော်၊ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်၊
အောင်မြင်မည် မဟုတ်သေးသော်ကြောင့်၊ အရေးစုံ
တကယ် မြောက်တဲ အောင်၊ တထောက်ဆို့ မြိုင်ညိုနက်
ကိုလ၊ လှမ်းထွက်မယ်လေး။

အော်....သည်တံခါးရယ်နှင့်၊ ပိတ်ထားသည့် သေ
ချာစွာ၊ ဖရာဇာ လုံ့ရွာကြပ်ပါလို့၊ မလှုပ်နိုင် လှုပ်၍
ထားခဲ့တော့၊ မြို့ရိုးနှင့် သကောင်းတိုင်၊ မထွက်နိုင်
သည်ခါ ခက်ချေပေါ့၊ ဖွားဖက်လေ မောင်ဆန်က၊
အကြံပင် ထုတ်ပ မောင်ငယ်လေး။

အော်....တိုင်းဌာနီငယ်၊ ရွှေပြည်ရယ်သာစွာ၊ ကပွဲလ
မှာ၊ ဘဒ္ဒကေနိ၊ နိမိတ်ဖန်ဟု၊ ဗိုလ်ခြေတသောင်း၊
လှုပ်မယ့်သာ ချောင်းကြတော့၊ ဖုန်းမောင်လေ လူက
နည်းသော်ကြောင့်၊ အားခဲကာ ဘယ့်နှယ်ဖွင့်လို့မို့၊
ပွင့်ပမယ်လေး။

အော်.... စိုးရိမ်တော်မူပါနဲ့၊ နေမျိုးငဲ့ရာဇာ၊ ဝိုက်
ဆည်းရယ်ကာ၊ ခိုင်လုံစွာ သာတံခါးကိုလ၊ ဘာ
ကြောင့်လေ မှုတော်မထားပါနှင့်၊ အာမခံမှုတော်ထမ်း
ပမယ်၊ မြင်းကုံးက သည်အပေါ်မှာ၊ မြဲမြံသာ ထိုင်ကာ
လိုက်ပါတော့၊ ပန်းတပွင့် လေးမထင်၊ နန်ကြီးရှင်
ဇက်ကို တဲပါလို့၊ ရဲရဲသာ ကိုင်ပါရော့၊ ဘုရားကျွန်

မောင်ခဏ္ဍီရယ်က၊ ရှိသမျှ အားကုန် ထမ်းလို့မို့၊ ခုန်
လွှားမယ်လေး။

အော်....စိတ်ကြံတုန်းကိုလ၊ ရွှေဘုန်းငဲ့ တေဇာ၊ နတ်
များလေ မနေသာလို့၊ တံခါးကို အကုန် လှုပ်ပါလို့၊
လောင်းသိဒ္ဓတ် ထွက်ခဲ့လာသည်၊ မီးပျူးငယ်မှ မီးဝါ၊
ရှေးကထွန်းပါလို့၊ ပြောင်းလေ ကိုယ်စီနှင့်၊ နန်းသီဟ
မြို့ရိုးပေါ်မှာ၊ သုံးဦးလေ ကျန်အရှင်တို့၊ အကြံပင်
မြောက်ကြလိမ့်မယ်လေး။

အော်....ခါရ်နတ်သားက၊ ရွှေကရပ်လျက်၊ အဖျက်
စကား၊ မပြောကြားနှင့်၊ သုံးပါးဘုံတွင်၊ ကျင်လည်
သမျှ၊ ဒုက္ခ တာရှည်တော့မည်ဟု၊ လောကီကုသိုလ်၊
အကုသိုလ်ကို၊ နုပျို ထုတ်နှုတ်၊ လောကုတ္တရာ အစစ်၊
ချမ်းသာ နှစ်ကို၊ ငါလိုသည်၊ ဆုတ်လေ ရှားလေ၊
ဖဲသွားစေဟု၊ ဖဲဟဲ နတ်ယုတ်၊ နင်ရှုပ်လာ ငါပြန်ကြား
က၊ ထောင်နားနာ၍၊ ငါ့သန်လျက်တွင်း၊ သက်ဇီဝိန်
ကြေကာ ဆင်းတော့ မပ၊ နင်းပြည်ကို ပြန်ကာသွားပ
မောင် ငယ်လေး။

အော်....ကျွန်ယုံမတ်ကယ်က၊ နားတော်တဲ့လျှောက်
တင်၊ သခင်ပြန်ပါအုံး ဘုရား၊ နတ်ရွှေမြို့ ဘုံပေါ်မှာ၊
လှနတ်ကယ် မယ်ယသော်တို့နှင့်၊ ဖသုဒ္ဓေါ မာယာမိ
တို့ကိုလ၊ တဆံခြည် ကိုယ်တော် မုန်းရော့မလားဘုရား၊
ဝဲလည်လည် သတ္တဝါ များကိုလ၊ ညာသောင်လေ

ဆောင်ယူသွားပါလို့၊ သနားကာ သည်ရမ္မက်ကိုလ၊
စုံတောဆို မြိုင်ညိုနက်ဆီသို့၊ ထွက်တော့မယ်လေး။

အော်....မတ်မောင်ဆန်ငယ်၊ သောင်ယံကမ်းစ၊ နော်
မာဝတွင်၊ နန်းမရွှေပြည်၊ ငါမလည်ဘူး၊ ဆံခြည်တစေ့၊
မအောက်မေ့ဘဲ၊ စိတ်မှာစွဲ၍၊ လက်စွဲတော်စုံ၊ မတ်ကျန်
ယုံကို၊ မြေကြီးကို ဖျာလို့လိပ်သော်လဲ၊ ပြန်စိတ်လေ
ငါမကူးပါဘူး၊ ချစ်ဦးလေ မယ်ယသော်တို့က၊ ထုံးလိုက်
သည့် မြကေခိုင်ကို၊ အသာကိုင်ကာ သံလျက်ဓားရယ်နှင့်၊
တချက်လေ အသာပြတ်တော့ကမှ၊ မြိုင်ရပ်သာ တကိုယ်
တည်းသာပ၊ သစ်သီး လိုရာသုံးတော့မကဲ့၊ နှလုံးငြိမ်
နိဗ္ဗာန်ဆေးကိုလ၊ တိုင်းပြည်မှာ ငါသာ ပေးမည်ဟု၊
အတူတူ ချစ်လိုက်ပါတဲ့ မြနှစ်စုံငယ်၊ ဗြဟ္မာလူ
ကြာသက်နိုး ရယ်နှင့်၊ နိဗ္ဗာန်ဆို သာတဲ့ ကမ်းကိုလ၊
မြန်းတော့မယ်လေး။

အော်....ဘုရားကျန်ကို မုန်းတော့မလား၊ လုံးလုံး
လေ ပစ်လို့ မထားပါနှင့်၊ လောင်းရာဇငယ်၊ မျက်ရှည်
ဲ့ တလည်လည် ခဏ္ဍိကရယ်၊ မင်းနဲ့ငါလဲ ပြန်ရတော့
မယ်၊ တောင်နန်းငယ် စံပျော်၊ လှယသော်က ဆီးကြို
မေးလျှင်၊ ဘုရားကျန် ဘယ်နှယ် တင်ရပ၊ ဘုရား
ကျန် အဘင်ခက်သော်ကြောင့်၊ ရှက်လှံတယ်လေး။

× × ×

ဝိသယု ဇာတ်တော်ကြီး

လူ့ပြည်တိုင်းမှာလ၊ ရှုတိုင်းငဲ့ သာယာ၊ တူနှိုင်းရှု
ကွာ၊ တောင်လကျော ဇမ္ဗူကျွန်းမှာလ၊ မဇ္ဈိမာ အလယ်
ထွန်းပါသတဲ့၊ အဝန်းက ကိုးယူဇနာကျယ်၊ ကျွန်းငယ်
ရံနှစ်ထောင်ပေါင်းရယ်နှင့်၊ အသီးအသီး လွန်ဆန်း
ကြယ်၊ အံ့ဩဖွယ် ထက်အောက် ပိုင်းပါလို့၊ ဆယ်
ခြောက်တိုင်း ဆုံးမကုန်အောင်၊ အလုံးစုံ မြို့တော်
ပေါင်းမှာတော့၊ ရှစ်သောင်းက လေးထောင်ကျော်၊
တိုင်းပြည်တော် မြို့တော်ကြီးမှာဖြင့်၊ ပြောမကုန် အံ့
မပြီးနိုင်ဘူး၊ အသီးအသီး ရွှေနန်းတည်၊ ဗဟိုရံစည်
ဆော်ကာရွမ်းပါလို့၊ ဘိသိက်သွင်း မင်္ဂလာ၊ တသညာ
အမည်ရသော်ကြောင့်၊ ဤလောကဇမ္ဗူနယ်မှာ၊ မတူ
ဖွတ် နာဂရ ရယ်က၊ ရှေးကနော် ဝတ္ထုကြောင်းသာ၊
တေးဆမြော် သူတော်ကောင်းရယ်တို့၊ ဘုရား ထိုမြတ်
စွာမှာ၊ ဝိသယုာ ဗြဟ္မဏရယ်လို့၊ မျိုးဝံသ ပုဏ္ဏားနွယ်၊

တရားဝင် စင်ကြယ်သည့် အဖြစ်ကယ်ကြောင့်၊ အများ
 ရယ် ဥစ္စာနှစ်မှာတော့၊ ဝိသယု သဌေးခေါ်၊ စည်းစိမ်
 တော် စိုးပိုင်သပါလို့၊ ရှေ့ဖော့မယ် မောင်နှမရယ်က၊
 အာသယု ဘွဲ့နာမံ၊ ဆုကြီးရယ်ပန်၊ တူမောင်နှံ တိုင်ပင်
 ပြုသည်မတော့၊ ရှေးကောင်းမှု တို့နှစ်ဖော်မှာ၊ ကုသိုလ်
 တော် လှူဒါနရယ်ကြောင့်၊ သဌေးကျော် ခေါ်ရပါ
 သကဲ့၊ သာသနာ ဗာဟိရပေမို့၊ မြတ်သံဃာ ရှာမရ
 သော်လဲ၊ ဒုက္ခိတ ယာစကာကို၊ လှူခံနော် လာသရွေ့
 ကိုလ၊ ယုတ်မြတ်ကယ် မချန်လှုပ်ပါဘူး၊ တနေ့လျှင်
 လှူသည့် ကိန်းမှာတော့၊ တသိန်းက ခြောက်ထောင်
 ကျော်၊ ပြည်မဟာ ဇမ္ဗူကျွန်းမှာတော့၊ ပြောစရာ
 သြဘာထွန်းသူမို့၊ ထက်ဝန်းကျင် ဘယ်မလတ်ပေဘူး၊
 အရပ်ရပ်ကယ်တုံ များဗိုလ်ခြေ၊ သက်တော်ရှည် ဘုန်း
 တော်ကြီးစေဘို့၊ နတ်ခြောက်ပြည် ကျော်ကာ ဟီးပါ
 လို့၊ ကောင်းချီးပြု သာဓုခေါ်၊ ကုသိုလ်တော် ကျော်
 သတင်းငယ်နှင့်၊ အာနုဘော် တေဇော် ပြင်းသော်
 ကြောင့်၊ မိုးဣန္ဒာ ပဏ္ဍုခင်းရယ်၊ တင်းရတယ်လေး။

ဝတီ သာငယ်၊ ဣန္ဒာ သက္ကံ၊ လဲဝါစုလို့၊ နုလှ
 ပါသည်၊ ပဏ္ဍုမင်း ဘယ်အခင်းကြောင့်၊ တင်း
 ပါရဟု၊ နတ်စက္ခုဖြင့်၊ ကြည့်ရှုလေသော်၊ အကြောင်း
 ရပ်မြော်၊ လောင်းမြတ်ကျော် ဝိသယုရယ်လို့၊ သဌေး
 ကျော် လှူဒါန ရယ်ကြောင့်၊ ရပါလှ အာဇာနည်၊
 စါရမီ ဆယ်လိမြတ် ကယ်နှင့်၊ သိကြားနတ် ငါ့စည်း

စိမ်ကို၊ သူချိန်ကာ ယူမည်ဟု၊ ဒါနနှင့် ငါ့ကိုရွယ်၊
လူစရယ်ကျယ်၊ ဘဝကွယ် နလံမထအောင်လို့၊ သဒ္ဓါလံ
ကျမ်းပြန်ကျစေဟု၊ ရှိသမျှ သူ့စည်းစိမ်ကို၊ မိုးတူနှာရှင်
နတ်မင်းရယ်က၊ တခဏချင်း ပျောက်ကွယ်စေ၊ ရန်ငြိုး
ရဲ့ပေ၊ မိုးအဆွေ အယူလဲ့ပါပေ၊ မင်းကျင့်လေ
အမြင်နည်းသော်ကြောင့်၊ ရှေးပဲမျှ မကျန်ပါ၊ အိမ်လုံး
ငယ်ခါ၊ လောင်းမြတ်စွာ ဝိသယုမှာလ၊ ကျမ်းသဒ္ဓါ
လံကာကျသော်ကြောင့်၊ ကြံမရ ပူဗျာပါငယ်၊ လူစရာ
ဘယ်မှာ ရပမလဲ၊ မဲ့ပြာကျ မောင်နှံစုံမှာ၊ နှလုံးတုံ
သေငယ်ဇောရယ်နှင့်၊ ဆွေဆွေခုန် ပေဒါမျောပါ
လို့၊ နှစ်ကိုယ်မှာ မှိုင်ကာဆွေးပါရ၊ မသိနိုင် ဘယ်
အရေးရယ်ကြောင့်၊ ဉာဏ်ပညာ ရှိသည့် အရေးငယ်နှင့်၊
ညှိတွေးလို့ သတိပေါ်၊ သဌေးကတော် အာသယုကိုလ၊
တရားတော် ခါခါပြုပါသကဲ့၊ ဒို့ပေးသမျှ အလှူတွေ
မှာ၊ အကျိုးလေ မကြာရောက်ပါလိမ့်၊ တိုး၍သာ
ကုသိုလ် ရောက်တော့မပ၊ ကြောက်ပါနှင့် အလှူရှင်
ကတော်ရယ်၊ သဌေးကျော် ဝိသယုရယ်က၊ အရေး
နော် ပေါ်လာရပါလိမ့်၊ နားချလို့ စိတ်ကြည်လင်
အောင်၊ အိမ်ပေါ်မှာ ဖွေရှာကြပြန်တော့၊ ထမ်းပိုးငယ်
တံဇဉ်နဲ့၊ ထို့အပြင် ကြိုးခွေ တွေပါလို့၊ ရွှေရင်မှာ
အသာပေ့လို့ပ၊ သဌေးကိုတဲ ပေးရာတွင်၊ လူဝတ်တွေ
ပျက်မည် လမ်းရယ်ကြောင့်၊ မြက်ထမ်း၍ ရောင်းလေရာ၊
ရှစ်ရွေးသာ အဖိုးငွေရသတဲ့၊ လေးရွေးမျှ လှူဒါန်းရန်၊
တို့မောင်နှံ လေးရွေးစားမယ်ပ၊ ကြံစည်ကာ အိမ်သို့ပြန်

အလှူခံ ဖုန်းတောင်းစားတွေက၊ တကြော်ကြော် ပေး
 ပါဘုရားရယ်ဟု၊ အိမ်နားက ဟစ်ကာအော်၊ သနား
 ငယ်မျှော်၊ သဌေးကျော် ဝိသယုရယ်က၊ သဒ္ဓါတော်
 ဖြူရှာလှသမို၊ သူမရ ငါမရ ရှိကြလေရာ၊ စားစရာ
 ချန်မထားပါဘူး၊ ရှင်ရွေးသား အကုန်လှ၊ တို့ထိုနည်းတူ
 နောက်တရက်မှာတော့၊ စားစရာ ချန်မကွက်လေဘု၊
 ခြောက်ရက်မြောက် ထိုနည်းတူ၊ တောင်းတိုင်းရယ်လှ၊
 ဗုဒ္ဓကံ၊ စိတ်မနှမ်းပါလို့၊ ခန္ဓာငယ် အာရုံခန်းသော်
 ကြောင့်၊ ရက်သတ္တု လည်တပတ်တွင်ဖြင့်၊ ဝမ်းအာဟာ
 အစာငတ်သော်ကြောင့်၊ မတ်တတ်က လည်းရရှာ၊ မူးခွေ
 ကာ မေ့လျော့ငြားပြန်တော့၊ ရှင်သိကြား မနေသာ။

ထံပါးရယ်လာ၊ ထင်ရှားစွာ ကိုယ်တိုင် ပြပါလို့၊
 ဝိသယုသဌေးကျော်ငယ်၊ ကာလနော် သူထက်ကဲပါ
 လို့၊ ဒါနတော် အလှူရဲသော်ကြောင့်၊ ဖြူပြာကြ အိမ်
 လုံးခါအောင်၊ ပျောက်ပျက်တာ မဟုတ်လား ရယ်လို့၊
 နောက်ဆက်ကာ မလှအားပါဘူး၊ ကြောက်ပါတိ အလှူ
 များကိုလ၊ စကားနှင့် ဝန်ခံလျှင်၊ လှူပြည်မှာ အနေ
 မရိုင်းအောင်ပ၊ လှူတာတွေ စိတ်နှင့် နှိုင်းလျှင်ဖြင့်၊
 ရှေ့အတိုင်း ဖြစ်စေမယ်။

ထိုအခါ ဝိသယုရယ်က၊ မဖွယ်ရာ လာလို့ မပြော
 ပါနှင့်၊ သင့်အာစ နှုတ်မြက်သံကို၊ ပုပ်ညှိန် စိုးပိုင်ရိုင်းပါ
 ဘိ၊ သုတ်ဓမ္မကွန် ထုတ်ပြန်နှိုင်းလျှင်ဖြင့်၊ ဂိုဏ်းမလှုတ်
 ပြောသည့်သူမှာ၊ ဘယ်သူဟာ ဘယ်အကျိုးရယ်လို့၊

မြော်ကိုးလို့ စဉ်းစားပါ။ မိုးဣန္ဒာ ငါသိကြားရယ်လို့၊ ပြန်ကြား၍ ပြောလေရာဝယ်၊ ငါ့ဥစ္စာ ပျောက်ကွယ် လတ်သည်မတော့၊ သင့်အတတ် ကော်နံသာ၊ မိုးဣန္ဒာ ဖြစ်ပါလျက် ကယ်နှင့်၊ ဘယ် အတွက် ငါ့အလှူကို၊ သင် ငြူစု ပျောက်ကွယ်ထားပါသလဲ၊ ပြောစမ်းပ နတ်ဒေဝါ ငယ်၊ ငါ့စည်းစိမ် ရှေ့အိမ်နန်းကိုလ၊ စိတ်မှန်းကာ ဝိသယုရယ်က၊ ကုသိုလ်ကံ စီမံပြုပါလို့၊ ဒါနနှင့် ယူမယ့် ရှယ်၊ ထို့ကြောင့်ကွယ် မခံရပ်နိုင်လို့၊ လမ်းစပြတ် အကုန်ပယ်။

ထိုအခါ မိုးဣန္ဒာ ဒေဝိန္ဒကို၊ သူဌေးကျော် ဝိသယု ရယ်က၊ တရားတော် ဟောကာ ပြပါလို့၊ ဒေဝါရှင် သင်နတ်မင်းရယ်၊ နားစေ့စေ့ထောင်။

လူတို့ဘောင် နတ်ပြည်စုတ်ကိုလ၊ ညှိစော်နံ စည်းစိမ် ရှုပ်ကိုဖြင့်၊ ဘင်ပုပ်သို့ ပမာထင်၊ အဟုတ်ပင် မလိုလား လားပေဘူး၊ မယုံလျှင် မြတ်တရားကိုတဲ့၊ နာကြားတော့ သိကြားအိုငယ်၊ မဂ်နှင့်ဖိုလ် ထိုတရားငယ်နှင့်၊ နိဗ္ဗာန် ဘောင် ရောက်အောင် သွားနိုင်တဲ့၊ မြတ်ဘုရား ဖြစ် ရအောင်၊ ငါကျင့်ဆောင် ကုသိုလ်ပြုသည်ဟု၊ သဌေး က မိန့်ဆိုလျှင်၊ သိကြားအို ဒုဿိလရယ်က၊ ဘုရားဆို ကြောက်ပါလှသော်ကြောင့်၊ ဝန်ချကာ မှားသည့်အ ရေးကိုတော့၊ ကန်တော့ကြေး သည်းခံပါ၊ ကြည်သဒ္ဓါ လူဒါမျိုးကိုလ၊ ဘုရားဉာဏ် အားသန်လှသူမို့၊ ဆတပိုး တိုး၍လှူ၊ စိုးရိမ်တော် မမူရအောင်ပ၊ သိကြား အို

မိုးတုန္ဒရယ်က၊ လိုသမျှ ဖန်ဆင်းကုမယ်၊ ပြည်နိဗ္ဗူ၊ ရွှေ
အောင် မြို့ကိုလ၊ မဂ်နာဝါ ဖောင်ကုတို့ရယ်နှင့်၊ ပို့တော်
မူ ထိုကာလမှာတော့၊ သိကြားအို ပါပရစေလို့၊
တောင်းပန်ခ သူတို့ထံ၊ နတ်ပြည်စံ ပြန်ကာ ကြွသတံ၊
စော့ရား ဒေသနာငယ်လေး။

ဝိပူလီ နှင့် မယ်ဘဒ္ဒါဇာတ်

တိုင်းမဂဓမ္မာလ၊ နှိုင်းသမ္ပ စံမက္ခာ၊ အမည်တော်
ရယ်သာ၊ ခေါ်သညာ ပိပ္ပလိရယ်လို့၊ ဟိတ်ရိုတွဲ သ
ဌေးကျော်၊ သူ့ကြင်ဖော် ဆွေသမုရယ်က၊ ရွှေရုပ်နှင့်
စံမက္ခာ၊ မယ်ဘဒ္ဒါသုတော်ကောင်းရယ်ဟု၊ အကြောင်း
ကို ဆင်ခြင်၍၊ ပုံတင်ကာ မှတ်ဖို့ ကောင်းပါရဲ့၊ သံ
သရာ ဖန်လာတဲ့အကြောင်းပေမို့၊ ချည်ကြီးခွေ ရစ်ပတ်
နှောင်၍၊ ကြောက်မက်ဖွယ် အလွန် ကောင်းပေရဲ့၊
ကဲ့ဇေတရာ အသပြာကို၊ ညွှာတာစုံမက်၊ တွယ်တာကာ
မခွာရက်လျှင်ဖြင့်၊ လေးသွယ်သမုတ်၊ စက်ခလုတ်မှ၊
နှစ်မြုပ်ကြမည်၊ သို့ဖြစ်သည်ကြောင့်၊ ဖန်ဝါဆင်မြန်း၊
ရှင်ရဟန်းများကဲ့သို့၊ တောရပ်ကိုမှီတော့မကဲ့၊ ဤဓန
များစွာကို၊ မတွယ်တာ ကြင်ဆွေ နှင်းပါလို့၊ သံသရာ
သည်ညွတ်ကွင်းကိုလ၊ လွတ်ကင်းအောင် စိတ်ရည်သန်
တော့မကဲ့၊ မယ်ဘဒ္ဒါ ကြင်ဇနီးရယ်၊ မင်းတို့မောင်

ရွှေရောင်ကြီးရယ်က၊ ပစ္စည်းတွေ အကုန်နှင် ခဲ့မကဲ့။
တောထွက်ရန် မြန်မနှေးချည်ဘူး၊ လှသက်ဝေ ပျိုခင်
လေးရယ်၊ ခွင့်ပေးပါလေး။

အော်....ဘဒ္ဒရယ် ကြင်ရာမောင်၊ ခွင့်ပန်တောင်း ငယ်
ပေ ဝင်းလင်လှ၊ ရွှေရောင်ပွဲ နှစ်မကလင်၊ ကြောက်မယ်
ထင်လို့၊ မရွှင်ဗျာလှိုင်၊ နှစ်ဦးဆိုင်တဲ့၊ ပိုင်ကုဋေခေါ်၊
တရာကျော်ကို၊ မောင်တော်ယူရစ်၊ ရွှေတော်စစ်၊ မချစ်
လို့သာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဇာတိကင်းရန် နိဗ္ဗာန်လမ်းနှင့်၊
မင်္ဂလမ်းကို ရှာတော့မကဲ့။ ပျိုတို့မောင် ရွှေရောင်
စောင်းရယ်က၊ ဘဒ္ဒမယ် လက်စုံပေါင်းပါလို့၊ နှုတ်ပြန်
လှန် သာယာကြောင်းကိုလ၊ ခွင့်တောင်းတယ်လေး။

အော်....လောင်းကျော်ရယ် မမြတ်လှ၊ ကသိပဟု၊
နာမ မည်ဘိ၊ ယဉ်ဘိ ကြင်ရာ၊ မယ်ဘဒ္ဒါတို့၊ နှစ်ဖြာဉာဏ်
ယူ၊ အကြံငယ်တူ၊ ကြည်ဖြူဆန္ဒ၊ ထွက်ခဲ့ကြ၍၊ ဓနများ
စွာ၊ ငွေဘဏ္ဍာလို့၊ ကျွန်ပါစွန့်ပယ်၊ ဇာတိဘုံ စိတ်ကုန်
ညစ်၍၊ ဖြစ်က ပျက်ပြန်၊ လောကဓံဝယ်၊ ဘုံသုံးဆယ်
တစ်၊ ကျင်လည် နှစ်၍၊ အနှစ်ကယ် မပါ၊ အကာတုတ်
နှောင်၊ အပုပ်ကောင်ကို၊ ရုပ်ဆောင်တင်ပြ၊ ခင်မလှ၍၊
ဘဝနှစ်ပြန်၊ နှစ်ဖို့သာ မှန်တော့သကဲ့။ ရုပ်နာမ်သည်
တွင်၊ ရှုစရာ နောင်မကောင်းရအောင်၊ သံသရာစက်
ပြတ်ကြောင်းကိုလ၊ ခေမာသောင် ရွှေဖောင် ကပ်ပါ
လို့၊ တောထွက်မယ်လေး။

အော်...ဘဒ္ဒါနှင့် ပိပ္ပလိတို့၊ စိတ်ရှိတူစုံ၊ အာရုံ ဝင်
 စား၊ မြတ်တရားလို့၊ ထပ်ပွားလျက်သာ၊ ရွှေနောက်
 ကယ် တန်းပါလို့၊ ထွက်လှမ်းကာ လာခဲ့တယ်၊ မောင်
 မယ်တူတို့၊ မြိုင်လယ်မှာ၊ လမ်းနှစ်ဆိုင် အခွဲတွင်မှ၊ လက်
 ဝဲယူ မေကညာရဲ့၊ လှကျောမှာ မင်္ဂမောင် သွားမယ်ပါ၊
 တောဖျားလေ မြိုင်ရင်္ဂိုဌ်၊ ခိုင်နှစ်စုံ အတူသွားလျှင်လ၊
 တရားနှင့် မလျော်ချေဘူး၊ ကြင်တဲမေ ဖြူပြာအိငယ်၊
 ပန်ထုံထုံ လှမ်းစုံရှိပါတဲ့၊ ပျိုတို့မောင် ရွှေရောင်တံရယ်၊
 ခဲကြံစို့ လေး။

လိုရာရ ရှင်လောင်းသွင်း ရတု

ဇမ္ဗူတိုင်းမှာလ၊ သမိုင်းရာဇဝင်၊ ကသိုဏ်းရယ်ဆင်၊
ဂုဏ်ပေါ်ထင် လူ့ပြည်ရောက်တာမို့၊ အားသစ်လို့
ကြီးပမ်းရာ၊ မျိုးရိက္ခာ နောင်ဖို့ခဲကြကဲ့၊ လွဲမည်ဘု သံ
သရာမှာ၊ စုံဆန်ကာ ဘုံစဉ်တက်ပါလိမ့်၊ ထက်ပါပေ
စေတနာငယ်၊ နတ်ခြောက်ရွာ ဘုံတလျှောက်မှာဖြင့်၊
ကဲမောက်တဲ ဒါနကံငယ်၊ တူမောင်နှံ ရေစက်သွင်းပါ
လို့၊ ပြည်နိဗ္ဗာန် သာတဲ ကျန်းကိုတော့၊ ရှမ်းတော့
မယ်လေး။

စေတနာ ဖြူသည့်အတွက်၊ လှူရေစက်နှင့်၊ မဂ်
ဖိုလ်သာခေါင်၊ ရေလိုအေးတဲ့ နိဗ္ဗာန်သေဝင်ကို၊ ရောက်
အောင် တက်မည်ဟု၊ စိတ်ကူးတော် ညီကြပေ၊ ရှေ့ပြည်
ကြီး နိဗ္ဗာန်ကို၊ လမ်းမှန်မှန် ဘယ်မကောက်ပြီဘူ၊ တူ
မောင်နှံ သည်နှစ်ယောက်ကယ်တို့၊ ရောက်ပေလိမ့် ယှင်း

မချော်၊ တူပျော်ပျော် လက်ကို ဆွဲပါလို့၊ လွဲမည်ဘု
 မောင်နှံစုံ၊ နတ်ခြောက်ဘုံ စံလို့၊ ချဉ်းပြန်တော့၊ အံ့မပြီး
 လှူကြီးရှင်မှာ၊ ဖောင်မဂွင် လမ်းစဉ်လို့၊ သားရတနာ
 ရွှေသင်္ကန်းရယ်နှင့်၊ ပြည်ခေန်ဗွာန် နန်းဆီသို့၊ ရှမ်းတော့
 မယ်လေး။

ကြည်သဒ္ဓါ ကောင်းမှုမျိုးရယ်က၊ အားထုတ်သူ
 နောင်မညှိုးပါဘူး၊ တိုးတက်ရေး ရှေ့ကိုသာ၊ ခုပြော
 တာ တကယ် အဟုတ်ပါပဲ၊ ဘယ်သူငါ ပျက်အောင်
 လုပ်သော်လဲ၊ မယုတ်ရ စေတနာငယ်၊ ဝိသယ ရှင်သဌေး
 လို့ပ၊ သက်မသေ နတ်ပြည်သို့ ပေးပါလိမ့်၊ လှူဒါန်း
 ရေး အကျိုးမျှော်၊ ကုသိုလ်တော် ကောင်းမှုမျိုးမှာ
 တော့၊ မျက်မှောက်တွင် ဆတပိုးသာပ၊ တိုးတက်ရိုး
 ဝတ္ထုလာ၊ လိုရာဆို အကုန်ပြည့်ပါလိမ့်၊ သံသရာ ဘဝ
 မှီးပြန်တော့၊ အံ့မပြီး သူတော်စင်၊ လှူကြီးရှင် မောင်
 မယ်များရယ်တို့၊ တောင်းဆုယူ နိဗ္ဗာန်မြတ်ကယ်နှင့်၊ လှူ
 နတ်ပြည် စည်းစိမ်မြတ်ကိုလ၊ တင်းတိမ်အောင် ပျော်စံ
 စားပါလို့၊ မြတ်ဘုရား မိတေးလျာငယ်၊ ပွင့်သောခါ
 ထံတော် မှောက်မှာတော့၊ တရားတော် ဟောသည်
 နောက်ကိုဖြင့်၊ မင်္ဂလာတာ ဖိုလ်သို့ ရောက်ပါလိမ့်၊
 နိဗ္ဗာန်ဆို ဗိမာန်ပေါက်အောင်၊ လှူစေတနာ ကူကာ
 ထောက်လျှင်ဖြင့်၊ ရောက်လိမ့်မယ်လေး။

လိုရာရ ရှင်လောင်းသွင်း ရတု

နိဗ္ဗာန်သွားရန်ဖို့၊ စိတ်ထားငယ် ကြည်လင်၊ မင်္ဂလမ်း
ကိုဝင်၊ အလှူရှင် လှူဒါနကိုလ၊ သွင်းရေစက် ချရ
အောင်၊ မြတ်ဘုန်းခေါင် ဖေဖေလေးကိုလ၊ စာပေး
လို့၊ လျှောက်ရန်၊ အတန်တန် စောပါဘိတယ်လေး။

အော်....ဘုံနန်းအလယ်မှာ၊ မောင်မယ်နှစ်ပါး၊ သမီး
သားတို့၊ ပျော်ပါးရအောင်၊ နတ်တို့ဘောင်မှာ၊ ကြံ
ဆောင်လို့လ၊ လှူဒါန၊ ထက်လှစေဘနာ၊ အရိယာ
ဟု၊ ရည်မှန်းပြု၍၊ သမုဘိသံသာ၊ ထေရ်အရှင်ကိုယ်တော်
မြတ်ကိုလ၊ စေတနာ သုံးတန် ထားပါလို့၊ ဒေသနာ
မြတ်တရားကိုတော့၊ အားကျဖို့ လှူပြီးလျှင်၊ နတ်ရုပ်
သွင် ပုံမခြားပါဘူး၊ ရှင်သိကြား ဖေဖေကိုသာ၊ သံ
သရာ ဘဝခြားလျှင်ဖြင့်၊ အပါယ်ရှာ မောင်မသွားရ
အောင်၊ ကရုပ်စုံ သဘင်ကျင်းပါလို့၊ သွတ်သွင်းသည့်

သာသနာ၊ မင်းဘိုးအေ မြတ်နှစ်ပါးရယ်နှင့်၊ မောင်ဘွား
 အေ မပါငြားရော့ထင်၊ အားလျော့လို့ စိတ်မရွှင်၊
 ခုခါပင် တုန်လို့ ရှိုက်ပါပေါ့၊ ငိုလိုက်ကြ ကျွန်ကျွန်
 ညံ၊ ပွက်ပွက်သံ သည်အတွင်းမှူလ၊ ဘိဓမ္မာ သိသာဖို့
 အခင်းကိုတော့၊ မြိုက်ရတာ နိဗ္ဗာန်ချဉ်းရအောင်၊ လင်း
 ခဲ့မယ်လေး။

x

x

x

ပြောသံ

‘ပလုတ်ပြုန်း’ ရယ်နဲ့
တောင်ကုန်းရွာ သာစခန်းဆီက
ဒေါ်ရွှေမေ ဦးရေချမ်းငယ်တို့
သာသနာ ဝါဝါလန်းရန်တဲ့
ဆန်းလိုက်တဲ့ ပြောသံစည်။

အလို နေခြည်မှာ ရွှေရည်ဝင်းလို့
ဆယ်စင်းလဲ မက
အဝေးကမ္ဘာနား၊ ဟိုရွာလမ်း
တီးတန်းကြီးလှပါဘိ—
တလတာ သည်အရေးကိုလ
မ အတူ ကြည်ကြည် ပေးပါတဲ့
ရတုချို စိတ်ကို သွေးလေတော့
မလေးမောင် ရွှေယောင်ငိုက်တဲ့
ပြင်
မြင်းကဏ္ဍပင် ငြင်းဆန်ပိုက်လေ
ပေါ့
လွမ်းခိုက် မတည်။

မကြည်တဲ့ နှလုံး
မပြုံးတဲ့ မျက်နှာ
မြင်းပေါ်က မောင်ရင်လောင်း
ဝဲစောင်းလို့ ကြည့်သောခါ—

ကညာလုံ ကြာမုံညွတ်ဟာဖြင့်
ယမ်းယောင်ကာ ကွမ်းတောင်
လွတ်တဲ့ပြင်
မတူဟာ ဆယ်ခါ လွတ်မယ်တဲ့
ဒေါ်ချိုချို ပြောဆိုရွတ်လေပေါ့
စိုစွတ်တဲ့ မြေမျက်ရည်
လည်တဲ့လို့ မဆုံး။

ပြုန်းနိုင်ပေ့ ကိုရွှေစည်
တီ နိုင်ပေ့ ကိုရွှေနှံ
ရွှံ နိုင်ပေ့ ကိုရွှေမောင်
လုံမငယ် အရှက်အိုးမို့
အငြိုးနဲ့ ပြောင်ရော့ထင်—
လှောင်ချက်ကယ်နာ
မောင်မျက်နှာ တရွာမှတ်ပေမဲ
သာသနာ ဝါဝါဝတ်မှာမို့
မယ်လွတ်ရာ ဘယ်ဆီခိုရပ
တလဆို ရက်ကို ချဉ်းပါဖျ
ဘွာခတ်ကာ ခမြာ ငြင်းလေ
တော့
ယောင်ကြီးရှင် ဆံပင်တင်းပြီကဲ့
ညှင်းတဲ့ တုတ်ပြုန်း။